

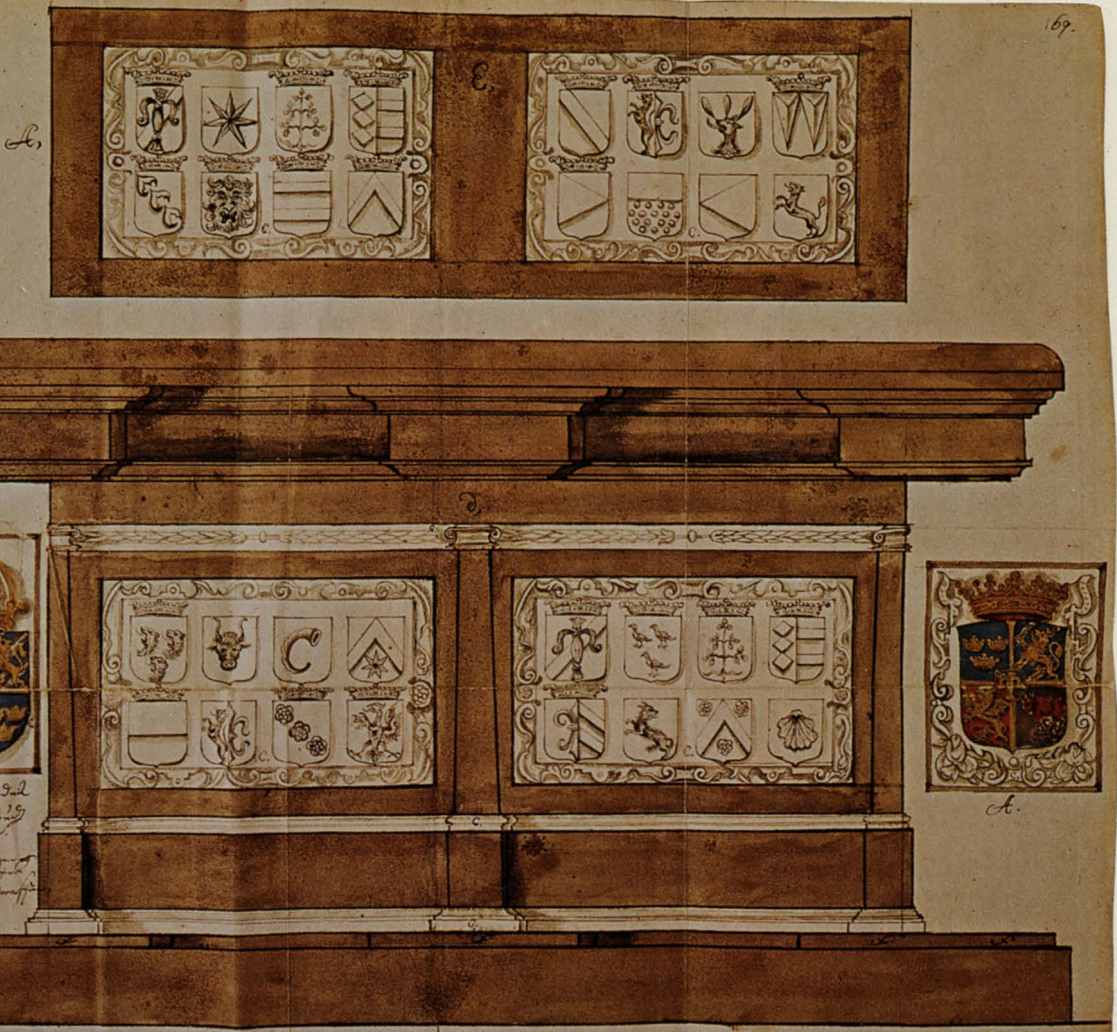
Vadstena klosterkyrka

III Gravminnen

SVERIGES KYRKOR

ÖSTERGÖTLAND

ROBERT BENNETT

Letor A. i. Östergötlands klosterkyrka
L. A. B. i. Östergötlands klosterkyrka
L. C. D. i. Östergötlands klosterkyrka
L. E. F. i. Östergötlands klosterkyrka
L. G. H. i. Östergötlands klosterkyrka
L. I. J. i. Östergötlands klosterkyrka
L. K. L. i. Östergötlands klosterkyrka
L. M. N. i. Östergötlands klosterkyrka
L. O. P. i. Östergötlands klosterkyrka
L. Q. R. i. Östergötlands klosterkyrka
L. S. T. i. Östergötlands klosterkyrka
L. U. V. i. Östergötlands klosterkyrka
L. W. X. i. Östergötlands klosterkyrka
L. Y. Z. i. Östergötlands klosterkyrka

Vadstena klosterkyrka III

Vadstena klosterkyrka

III GRAVMINNEN

ÖSTERGÖTLAND

Av ROBERT BENNETT

VOLYM 196 AV SVERIGES KYRKOR, KONSTHISTORISKT INVENTARIUM

GRUNDAT AV SIGURD CURMAN OCH JOHNNY ROOSVAL

UTGIVET AV RIKSANTIKVARIEÄMBETET OCH KUNGL VITTERHETS HISTORIE

OCH ANTIKVITETSAKADEMIEN

Almqvist & Wiksell International 1985

UTGIVET MED ANSLAG FRÅN
MAGNUS BERGVALLS STIFTELSE

REDAKTIONSKOMMITTÉ: EVALD GUSTAFSSON,
STEN KARLING, R AXEL UNNERBÄCK

Översättning till engelska av bildtexter och sammanfattning har utförts av Roger Tanner. Fotos, negativ, anteckningar och excerpter förvaras i ATA.

FOTOGRAF: där ej annat anges STUDIO ÖSTGÖTA-BILD,
LINKÖPING

Omslagsbilden återger en detalj från gravmonumentet över hertig Magnus av Östergötland, död 1595. Färglagd teckning i Palmskiöldska samlingen (vol 294) i Uppsala universitetsbibliotek.

På omstående sida: Pilgrimsmärke från 1400-talet med S:ta Birgittas bild. Från Karlskyrka ruïn, Söderbykarls sn, Uppland. Nu i SHM.

CENTRALTRYCKERIET, BORÅS 1985

ISBN 91-7192-631-3 (häft)

ISBN 91-7192-632-1 (inb)

Innehåll

FÖRORD	7	SUMMARY	182
G R A V M I N N E N		BILAGOR	
av Robert Bennett		1 <i>Plan över gravstenarna i klosterkyrkans golv</i>	185
<i>Inledning</i>	9	2 <i>Gravstenskartan i Palmskiöldska samlingen (vol 294)</i>	186
<i>Birgittas kista och bår</i>	13	3 <i>Gravstenarnas numrering på den äldsta bevarade kartan över klosterkyrkans gravstenar (omkr 1670) och på J F Kocks gravstenskarta (1807–11)</i>	190
<i>Monumentet över hertig Magnus</i>	15	4 <i>Gravstenar som flyttats från S Pers kyrka eller kyrkogård</i>	192
<i>Epitafier</i>	23	5 <i>Bomärken</i>	192
<i>Begravningsvapen</i>	26		
<i>Runsten</i>	30		
<i>Gravstenar</i>	31		
<i>Gravstenar endast kända genom äldre källor</i>	169		
<i>Gravskrifterna över Petrus av Skänninge och den heliga Katarina</i>	178		
KÄLLOR OCH LITTERATUR	179	PERSONREGISTER	194
FÖRKORTNINGAR	181		

Förord

Vadstena klosterkyrkas publicering i Sveriges Kyrkor påbörjades sommaren 1983 med beskrivningens del II, omfattande inredning och inventarier. I den nu föreliggande del III beskrivs klosterkyrkans mycket omfattande och delvis unika bestånd av äldre gravminnen. Det var ursprungligen redaktionens avsikt att också de övriga kyrkorna i Vadstena skulle behandlas i del III, men på grund av gravminnesbeskrivningens omfång har det nu ansetts lämpligare att detta får ske i en fjärde volym, som också skall innehålla register till hela verket. Denna avslutande del beräknas utkomma 1986 medan del I – innehållande beskrivningen av själva kyrkobyggnaden – kommer att föreligga färdig under 1985. Till tryckningen av del III har Sveriges Kyrkor erhållit ekonomiskt bistånd från Magnus Bergvalls stiftelse till vilken redaktionskommittén härmed framför sitt tack.

Beskrivningen av klosterkyrkans gravminnen har varit en krävande uppgift och nödvändiggjort medverkan av specialister på olika områden. Redaktionskommittén har att redovisa sin tacksamhet mot en rad personer som på olika sätt varit antikvarie Robert Bennett till hjälp vid utarbetandet av manuskriptet. Fil dr Hans Gillingstam, Stockholm, fil lic, teol dr Jan Liedgren, Stockholm och fil dr Jan Raneke, Lomma, har granskat och kompletterat de personhistoriska kommentarerna i boken, Jan Raneke dessutom förekommande uppgifter inom hans specialområde, heraldiken. Fil kand Sune Ljungstedt, Vårdsberg, som sedan lång tid specialstuderat äldre gravkonst i Östergötland, har granskat manuskriptet och kommit med en rad värdefulla påpekanden. Förste intendent Nils Drejholt, Kungl Livrustkammaren, har lämnat uppgifter om den 1500-talshjälm i klosterkyrkan som troligen tillhört en begravningsrustning för hertig Magnus av Östergötland.

Flertalet av de från nyare tid (1500-talet och framåt) härstammande latinska gravstensinskrifterna har översatts av fil kand Svante Nyberg, Stockholm. Vid översättningen av de latinska medeltidsinskrifterna har författaren samarbetat med institutionen för klassiska språk vid Stockholms universitet. Översättningarna har granskats och kompletterats av fil dr Gunilla Iversen. Vid ett seminarium under ledning av professor Jan Öberg har diskuterats översättningsproblem och principer för inskrifternas återgivande i tryck. Forsk stud Claes Gejroth, som bedriver forskning kring originaltexten till *Diarium Wazstenense*, har nyöversatt i beskrivningen förekommande citat ur diariet. Till samtliga nämnda personer framför redaktionskommittén sitt varma tack för deras medverkan.

Stockholm i november 1984

Evald Gustafsson Sten Karling R Axel Unnerbäck

Gravminnen

Inledning

I "Diarium Wazstenense", den av Vadstenamunkarna förda dagboken över viktiga händelser i klostrets historia är ett av de oftast förekommande inslagen anteckningar om döds- och begravningsdagar, dels för klosterfolket dels andra personer, huvudsakligen representanter för högadeln. Klostret byggdes upp med bistånd från både kungamakten och frälset och klosterkyrkan blev under loppet av 1400-talet adelns begravningsrum framför andra. Detta gäller för nästan alla av unionstidens viktigaste svenska ätter, men man återfinner också många medlemmar av nordtyska adelssläkter, representanter för den köpmans- eller tjänstadel som i stigande antal kommit in från Hansastäderna och trakten där omkring.

Den första begravning som antecknats i diariet ägde rum år 1386 då drotsen Bo Jonsson Grip begrovs "mitt i Vadstena kyrka", förmodligen i det träkapell som förstördes av våld två år senare. Den sista notisen om ett dödsfall är från 1544 och den överhuvudtaget näst sista som införts i diariet. Ett noggrant antecknande av dödsdagar var av betydelse inte minst med hänsyn till att ett stort antal gravplatser var förenade med altarstiftelser eller andra donationer med villkor att mässor skulle läsas för att hjälpa den avlidnes själ i skärseldens plåga. Bo Jonsson Grip är den förste stiftaren av de för kyrkan typiska prebendena – 1384 testamenterar han medel till inrättande av ett Helga Kors kor och underhåll av en präst med uppgift att där läsa dagliga mässor. En annan märklig donation gjordes av Erik av Pommern då hans drottning, Filippa, år 1430 gravsattes i klosterkyrkan, invid det Annaaltare hon några år tidigare själv stiftat. Konungen överlämnade 1 100 tunga engelska nobler, avsedda till inrättandet av ett prästkollegium vid stadskyrkan, S Per. Kollegiet skulle bestå av dekan, klockare

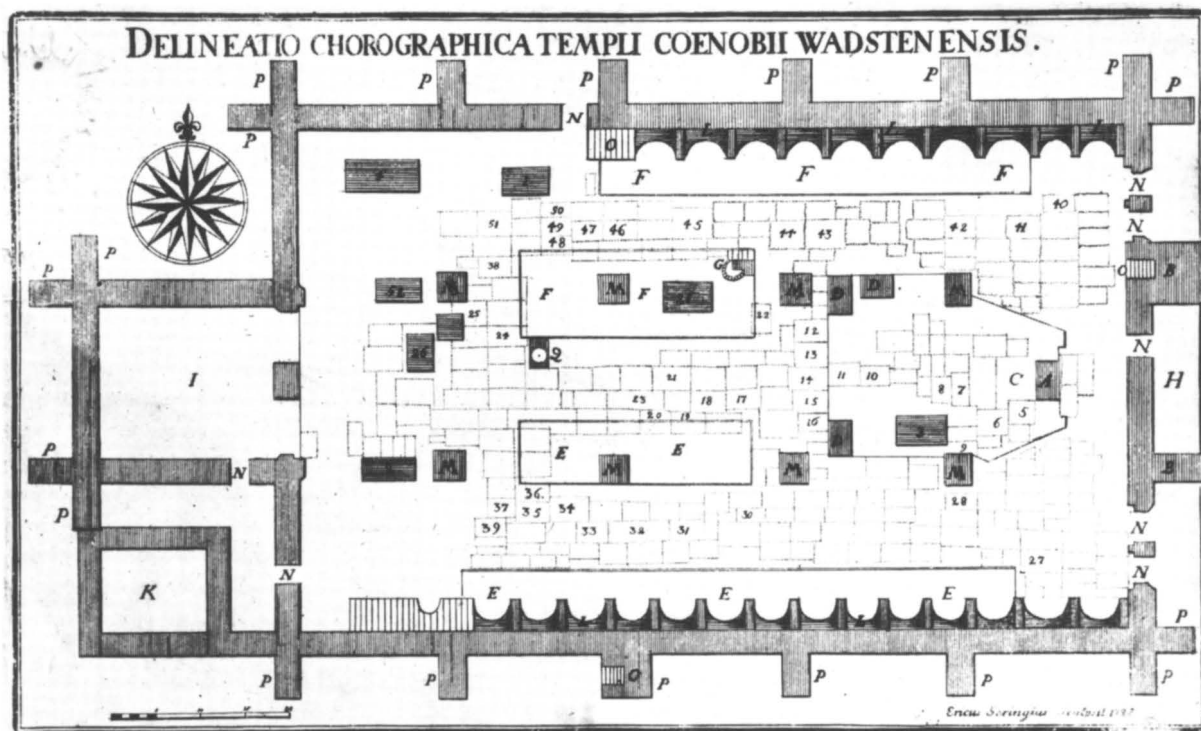
och tio kapellaney, och dess uppgift skulle vara att dagligen förrätta mässa och förmässa och dessutom oavbrutet läsa ur psaltaren, både dag och natt.

Många gravar har sålunda legat i golvet intill ett altare, byggt intill en pelare, medan andra varit placerade nedanför de läktargångar som följde kyrkans långsidor. De vapen som man genom 1600-talsavbildningar vet fanns målade på läktarna (SvK Vadstena klosterkyrka II, s 21) har en tydlig karaktär av epitafier, kanske målade som ersättning för verkliga sköldar som ursprungligen kan ha hängts över gravplatsen. Av det dryga 60-tal altaren som är kända har många varit försedda med skulpturer, skåp för nattvardskärl, skrankverk o dyl. Gravstenarna kan ha kompletterats med gravtäckten och baldakiner i enlighet med rådande sedvänjor. Göran Lindahl har påpekat att helhetsintrycket av denna brokiga värld måste ha varit egenartat och i mångt och mycket stridande mot Birgittas intentioner. Numera återstår av allt detta inget annat än själva gravhällarna, nedsänkta i plan med golvet från den upphöjda placering många av dem från början haft.

Att närmare utreda hur gravarna har fördelat sig över kyrkan är knappast möjligt efter de många och genomgripande omflyttningar som ägt rum. Den äldsta bevarade gravstenskartan har tillkommit någon gång mellan 1653 och 1692 (se vidare bilaga 2) och har sannolikt alla då i kyrkan befintliga gravhällar inritade; den "Specification" som tillhör kartan upptar dock bara de 52 stenar som försetts med nummer (av kartans omkr 280). Ett kopparstick av Eric Geringius från 1728 utgör en kopia av den nämnda kartan men innehåller några mindre olikheter. En illa medfaren plan i ATA hör samman med J F Kocks åren 1807–1811 genomförda inventering av klosterkyrkans gravstenar (se nedan s 12). Också på

Monumentet över hertig Magnus av Östergötland, död 1595. Hertigens bild, utförd av Hans Fleming omkr 1599. Foto R Hintze 1984.

Monument to Duke Magnus of Östergötland, d. 1595. Hans Fleming, c. 1599.

"Delineatio Chorographica Templi Coenobii Wadstenensis." Gravstenskarta i kopparstick, utförd av Eric Geringius 1728. UUB.

Engraved map of the burials by Eric Geringius 1728.

Kocks plan har alla gravstenar ritats in men endast 71 har numererats. En jämförelse med 1600-talskartan visar att omflyttningarna har varit betydande. Vid 1890-talets restaurering gjordes en fullständig omläggning av golvet varvid gravstenarna flyttades ut till långväggarna, i dubbla rader och med medeltidsstenarna på södra sidan. En annan grupp gravstenar placerades i kyrkorummets östra del, också här med medeltidsstenarna åt söder. Många skadade eller slitna gravstenar flyttades ut ur kyrkan och staplades, i likhet med flertalet av kyrkogårdens äldre gravstenar, utmed norra kyrkogårdsmuren. 1926 flyttades dessa sistnämnda gravstenar till den s k trossboden norr om kyrkan (se vidare nedan). I bilaga 3 visas i tabellform enskilda gravstenars nummer på de äldre kartorna i jämförelse med nuvarande plats. I beskrivningen av varje gravsten har däremot ev känd äldre placering inte redovisats.

Av kyrkans totalt omkr 300 helt eller delvis bevarade gravstenar är omkr 100 medeltida eller av medeltida typ. De hällar som hör samman med den egentliga kloster tiden är av mycket enhetlig typ. Det rör sig om

släta hällar med kantskrift i majuskler, vanligen på latin men i en del fall på svenska. Minuskelinskrifter förekommer inte förrän fram emot sekelskiftet 1500 och bara i ett fåtal fall. Flera hällar med korta, grovt huggna majuskelinskrifter torde ha tillkommit så sent som under 1500-talets första decennier. Omkr 1550 sker övergången till versaler.

Inskrift och övrig utsmyckning är på majuskelhällarna utan undantag nedsänkt i stenens yta (i katalogen nedan används genomgående uttrycket "ristad"). Mittfältet pryds i regel av en eller flera vapensköldar, oftast snedställda och krönte av tillhörande hjälm och hjälmprydnad. Figurhällar är sällsynta men förekommer i några fall. Många hällar saknar helt mittfältsutsmyckning. På de fåtaliga minuskelhällarna är inskriften huggen i relief (utom på de under Johan III:s tid omgjorda gravstenarna över drottningarna Filipa och Katarina).

Från omkr 1550 och fram till tiden omkr sekelskiftet 1600 dominerar välhuggna hällar med arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning i plattrelief. Det vanligaste motivet är en kolonnställning där kolonnerna vilar på

ett som en inskriftstavla utformat högt postament; här läses i regel själva gravskriften. Kolonnerna bär upp ett inskriftsförsett entablement eller en tresidig gavel, i det senare fallet oftast med ett årtal i gavelfältet och en kortare inskrift (sentens eller bibelcitat) på arkitraven. På ett flertal hällar är kolonnernas skaft prydda av fint utförda blom- eller bladornament. Bland de gravstenar från perioden som har utsmyckning med annan komposition kan särskilt nämnas den vackra figurhällen över häradshövdingen Nils Bertilsson, död 1567 (nr 124). Klosterkyrkans gravstenar från den aktuella tiden utgör en stor grupp. Den visar i stil ett tydligt samband med den skulptur som samtidigt utfördes på Vadstena slott och som i den av Hans Fleming utförda tumbagraven över hertig Magnus av Östergötland avsatt ett betydelsefullt konstverk också i klosterkyrkan (s 15). Att söka sammanställa enskilda gravstenar med från slottsbygget kända stenhuggarnamn är dock en uppgift som ligger utanför ramen för denna bok. Huvudvikten har – i enlighet med SvK:s principer – lagts dels vid att noggrant beskriva själva föremålen, dels vid att så långt det varit möjligt tillrättalägga de misstag som tidigare forskare i många fall gjort sig skyldiga till vid förtecknandet av gravstenarna. Det sistnämnda gäller inte minst Sölve Gardell, som i sin avhandling ”Gravmonument från Sveriges medeltid” (Stockholm 1945–46) tagit upp många av kyrkans gravstenar under dubbla nummer (i något fall till och med tre olika nummer), beroende på att han missförstått eller otillräckligt bearbetat uppgifter i äldre källor. Antalet kända medeltidsgravstenar från klosterkyrkan är alltså väsentligt mindre än vad som anges av Gardell.

1600-talets och det tidiga 1700-talets gravhällar är i klosterkyrkan oftast av den för tiden vanliga typen med ett bibelcitat längs stenens kanter och evangelistsymbolerna eller änglahuvuden i hörnen. Mittfältets utsmyckning består av en övre och en nedre inskriftstavla, den övre med bibelcitat eller liknande, den nedre med själva gravskriften. Partiet mellan de båda inskriftstavlorna pryds ofta av en krans, omgivande en borgerlig vapensköld eller några verktyg, som syftar på det yrke den döde haft i livstiden. Kransen flankeras av dödssymbolerna kranium och timglas eller av genier som ibland håller ändarna av ett runt kransen virat band. Övrigt utrymme på mittfältet är ofta utfyllt med brosk- eller rullverksornament. Många av dessa hällar kommer ursprungligen från S Pers kyrka och flyttades till klosterkyrkogården vid stadskyrkans rivning 1829. En del av dem har senare lagts in i klosterkyrkans golv. (Se bilaga 4).

Under perioden kan påvisas omkr ett halvdussin sten-

huggare eller stenhuggarverkstäder som i större utsträckning tycks ha anlåtats för tillverkning av gravhällar. Viktigast av dessa är Johan Andersson Silfverling (1636–93), som säkert själv huggit sin ståtliga gravsten i klosterkyrkan (nr 172) och kan påvisas ha utfört gravstenar och dopfuntar i flera andra kyrkor i trakten. Den Silfverlingska verkstaden är i klosterkyrkan representerad med flera ytterligare gravstenar (nr 110, 173 och 175, förmodligen också nr 96, 119, 123 och 160) samt inte minst med det stora kalkstensepitafiet över slottsfogden Jurgen Claus på södra sidoskeppets västra vägg. Epitafiet uppsattes enligt inskriften 1684 och bör vara ett egenhändigt verk av Silfverling. Klosterkyrkan är annars inte rik på denna typ av gravminnen; ytterligare två epitafier finns men båda härstammar från stadskyrkan. Av begravningsvapen finns ett tiotal, i flera fall i dåligt skick och samtliga ganska enkla.

Från tiden efter 1750 finns på gravstenarna i kyrkan ett fåtal inskrifter, i några fall senare inhuggna på stenar som återanvänts.

Gravstenarna i Vadstena klosterkyrka har alltsedan början av 1600-talet varit föremål för historieforskarens intresse. I offentliga bibliotek och arkiv finns idag ett ganska omfattande material av uppteckningar av gravstensinskrifter, genealogiska kommentarer till inskrifterna samt avritningar av gravstenar i klosterkyrkan. Här nedan ges en kort presentation av de viktigaste av dessa källskrifter:

Johannes Messenius, Tumbae veterum ac nuperorum apud Sveones Gothosque regum, reginarum, ducum etc. Holmiae 1611.

Historikern Johannes Messenius utgav på 1610-talet ett flertal källskrifter till Sveriges historia, bl a det nämnda arbetet, innehållande inskrifter från gravmonument och gravstenar. Vadstena är representerat med uppteckningar av ett 20-tal inskrifter, alla kända genom senare källor men i ett par fall av betydelse som komplement till dessa.

Grafstenar m m antecknade af J Hadorph. Handskrift i KB, sign F 1 4d.

I egenskap av det år 1667 inrättade antikvitetskollegiets sekreterare företog Johan Hadorph, ofta i sällskap med kollegiets tecknare, inventeringsresor i landsorten. Resultaten av dessa resor tänkte han sammanföra i ett stort verk där en volym skulle behandla runstenar, en annan gravstenar osv. Den aktuella handskriften i KB innehåller anteckningar som förmodligen gjorts i samband med en resa till Götaland

1669. Uppteckningarna av gravstensinskrifter är hastigt gjorda och ibland kompletterade med skissartade teckningar av på stenarna förekommande vapensköldar. De flesta av de av Hadorph lästa gravstenarna i Vadstena klosterkyrka ritades samtidigt av Elias Brenner (se nedan) men några inskrifter är kända enbart genom anteckningsboken och i flera fall har den betydelse som komplement till andra källor.

Grafstenar ritade af Leiz och Brenner. Handskrift i KB, sign F 1 4b.

Elias Brenner, senare främst känd som miniatyrmålare, blev 1668 anställd som ritare vid antikvitetskollegiet och medföljde sensommaren 1669 Hadorph till Götaland, bl a till Vadstena där gravstenar avbildades. 1670 i juli fick Brenner kollegiets uppdrag att på nytt resa till Vadstena för att slutföra arbetet. Allt som allt avbildades 50 gravstenar i klosterkyrkan, teckningarna ingår i renritat skick i handskriften i KB. Senare utfördes en serie träsnitt efter Brenners teckningar; dessa träsnitt har använts av flera senare forskare, som försett dem med genealogiska kommentarer.

Wadstena Kloster-Kyrckas Gamla Graf-Stenar med kort Genealogisk uplysning af C:H. Handskrift i ATA.

Signaturen avser Carl Hagelberg (1699–1758), assessor i antikvitetsarkivet. Han tycks främst ha ägnat sig åt språkvetenskaplig och genealogisk forskning, flera handskrifter av Hagelberg i dessa ämnen förvaras bl a i KB. Volymen i ATA innehåller den ovan nämnda sviten träsnitt efter Brenners teckningar och därefter följer ett 68 sidor långt avsnitt med kommentarer i vilket förekommer många felaktigheter som övertagits av senare forskare. En volym i KB med i stort sett samma innehåll har sign F m 37.

De aelsta och maest Olaesliga Sten Skrifter uti Wadstena stora Klosterkyrko, Aftagna in Augusto et Septembri År 1753 af Kongelige Danska Geheime-Archivarien N. Langebeek och med några få anmärkningar försedda af Andrea Tollbom. Handskrift i KB, sign Fm 36.

Den danske historikern Jakob Langebek företog åren 1753–54 en resa runt Östersjön för att samla material till det dansk-norska diplomatarium som han planerade att utge. På resan följdes han av den antikvariske tecknaren Søren Abildgaard som var av norsk börd men verksam i Köpenhamn. Langebek anlände till Vadstena den 19 augusti 1753 och stannade till den 4 september. Under uppehållet i staden hann Abildgaard rita av drygt ett 40-tal gravstenar i klosterkyr-

kan och Langebek läsa inskrifterna på ytterligare omkr 30. Den Andrea Tollbom som utfört förteckningen över Langebeks läsningar var rektorn vid läroverket i Vadstena Anders T. (d 1757). Originalen till Abildgaards teckningar förvaras i Nationalmuseet i Köpenhamn (en serie foton av de teckningar han gjorde i Sverige finns i ATA). Abildgaard var en skicklig och noggrann tecknare och framstår som den tillförlitligare vid en jämförelse med Brenner. Bl a är de latinska inskrifterna ofta mindre exakt återgivna av Brenner (utelämnade förkortningstecken, fellästa bokstäver etc), vilket, som Sölve Gardell påpekat, är egendomligt med tanke på att Abildgaard inte var ”någon studerad karl men Brenner däremot både student och akademiker och dessutom hade vitsord att äga goda kunskaper i latin.”

Per Kylander, Samlingar til Wadstena stads beskrifning. Handskrift i länsbiblioteket, Linköping, sign G 38.

Per Kylander (1737–1793) studerade i Linköping och Lund, prästvigdes 1762 och blev 1772 komminister i Vadstena (tilltr 1773). 1790 utnämndes han till kyrkoherde i Örberga (tilltr 1792). Kylander hade planer på att utge en tryckt beskrivning om Vadstena, till vilken den nämnda handskriften och en annan: Utkast til Beskrifning om Wadstena stad (sign G 39), var förberedelser. Handskriften G 38 innehåller bl a uppteckningar av 108 gravstensinskrifter från klosterkyrkan, däribland några som inte är kända från någon annan källa. Kylander var medlem av det av C Ch Gjørwell grundade Upfostrings-Sällskapet i Stockholm och införde i dess tidningar år 1783 en berättelse om en samma år företagen öppning av hertig Magnus grav i klosterkyrkan (se vidare s 20). För Linköpings stiftsbibliotek gjorde han en betydelsefull insats genom den inventering och katalogisering av bibliotekets handskrifter som han på biskopens uppdrag utförde.

Johan Fredrik Kock, Copior af Graf-Stenar uti Wadstena Kloster-Kyrka 1807, 1811. Handskrift i länsmuseum, Linköping.

Johan Fredrik Kock (1785–1828) föddes och dog i Vadstena. Han var till yrket målare och tecknare, studerade vid konstakademien 1801 och annonserade 1821 att han utförde dekorationsmålningar och restaurerade tavlor. Kock tycks också ha varit historiskt intresserad och utgav ”Anteckningar om Vadstena kloster” (1825). Handskriften i länsmuseum är ett litet häfte, innehållande 88 sidor teckningar av gravstenar och uppteckningar av inskrifter från klosterkyrkan. Häftet hör, som ovan nämnts, samman med en nu i

ATA förvarad gravstenskarta. Kock har på kartan utgått från Langebeks numrering av gravstenarna vilket gör den särskilt värdefull och användbar som komplement också till den äldre inventeringen.

En källa av mindre betydelse är det material rörande klosterkyrkans gravstenar som efterlämnats av fornforskaren Johan Haqvin Wallman (1792–1853) men som delvis troligen har hans äldre bror Daniel Samuel (1791–1818) till upphovsman. Materialet består av ett stort antal hastigt och slarvigt utförda skisser av gravstenar, mindre ofta enbart uppteckning av en gravstens inskription. Tecknaren har haft stora svårigheter att rätt läsa slitna medeltidsinskrifter och har inte sällan intill en skiss angivit alternativa tolkningar av enstaka bokstäver eller hela inskriftsavsnitt.

J H Wallman blev 1829 lektor i historia vid Linköpings gymnasium och samma år invald i Vitterhetskademien som arbetande ledamot. Han var också medlem av Götiska förbundet och publicerade en rad uppsatser i dess tidskrift *Iduna*. Huvuddelen av det omfattande arkivmaterial som han efterlämnade vid sin död förvaras i länsbiblioteket, Linköping; den nämnda samlingen av gravstensavbildningar från Vadstena finns dock numera i läns museets arkiv.

Erik Ihrfors, Grafstens-afskrifter i Wadstena Klosterkyrka samt på Kyrkogården derstädes. På wederbörandes anmodan upptecknade sommaren år 1902 af E.I. Handskrift i PÅ, Vadstena. Kopia i ATA.

Se vidare under inledningen till avsnittet gravstenar, s 31.

Birgittas kista och bår

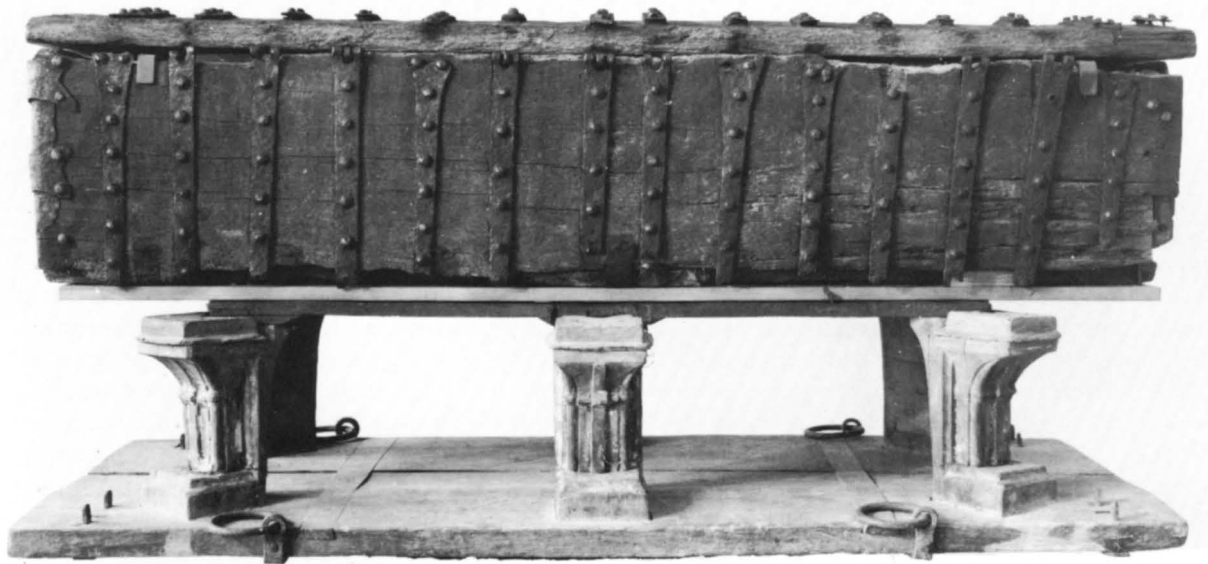
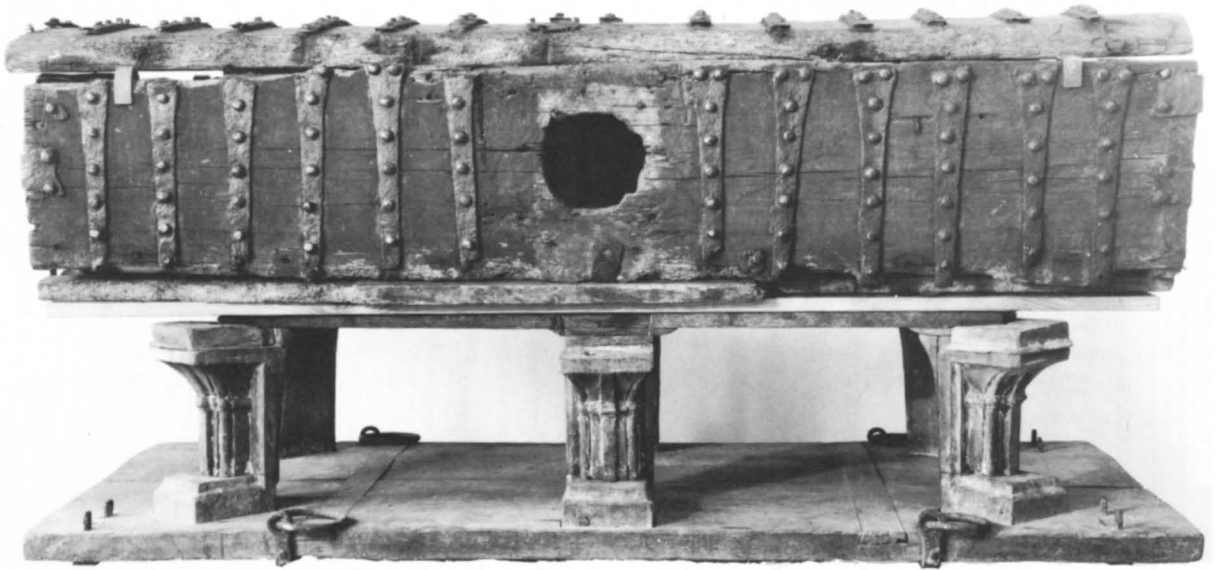
Kista, utförd av grova plankor. Sidor och lock vardera av en plank, botten av två, sammanfogade med trädubbar. För gavlarna är falsar urtagna i sidorna, vilka i sin tur stöter stumt mot bottenplankorna. Kistan sammanhålls av grova, smidda järnbeslag, fästade med en rad storhuvade spikar. På den ena långsidan finns 14 band, upptill slutande i en gångjärnsled, vilken griper in i en motsvarande led, bildad i lockets band. På mitten av andra långsidan har troligen funnits en låsanordning, vilken borttagits i senare tid. Ett omkr 15 cm brett, ojämnt runt hål finns nu på dess plats. Det tycks på insidan ha varit täckt av en fyrkantig, lös bräda som ännu delvis finns i behåll. På låssidan är beslagen endast 12; de två mellerstas plats har upptagits av låset. De utvidgar sig hjärtformigt uppåt så att plats lämnas för två spikar. Båda sidornas band har förut, som tydliga märken visar, gått runt botten och fortsatt ett stycke upp på motstående sidan. Av botten sålunda ursprungligen 26 järnband återstår nu endast 3. De övriga har rostat sönder vid omvikningen till sidorna och fallit bort.

På gavlarna finns 3 vertikala järnband, uppåt hjärtformigt avslutade, det mellersta med en järnring. Banden går ett stycke in under kistbotten. Hörnen mellan gavlar och sidor är förstärkta med vertikala vinkeljärn, fästade med vardera tre, i ändarna uppfläktade korta, horisontala band.

Locket har haft 16 band, av vilka de mellersta griper in i ena långsidans gångjärn. Rester återstår av alla banden utom av det yttersta på ena kortsidan. De två banden i mitten har endast gått fram till $\frac{1}{2}$ av lockets bredd, där de slutat mot två hjärtformiga utbredda beslag, vilka sannolikt har stått i samband med kistans låsanordning. Av dessa senare beslag återstår endast delar av det ena, men märken efter det andra syns i virket.

Kistans höjd 35 cm, bredd i överkanten 53 cm, i underkanten 49 cm, yttre längd 166 cm, inre 158 cm. Virkets tjocklek 4 cm. Båren utgörs av en bottenskiva, på vilken står sex fötter, upptill förenade av en klen träram, allt utfört av ek. Bottens plankor sammanhålls av två infällda lister. Tvärs över dess undersida går två järnband, i vilkas ändar fyra starka, för två bårstänger avsedda järnringar är fästade. Vid vardera kortsidan dessutom två par grova järnmärlor, möjligen avsedda för sammanbindning mellan båren och kistan, vilken utan att vara på något sätt fastgjord vid båren inte skulle ha kunnat stå stadigt på den vid bärning. Möjligen kan märlorna också ha tjänat som fästen för stängerna till en baldakin.

De sex skulpterade fötterna är sammanpluggade av tre ekstycken. De är något försänkta i bårskivan och fästade i denna och ramen ovanför med träpluggar. Rester av kredering på underlagt lärft och av målning i

Den heliga Birgittas transportkista och bår, numera uppställda i den s k Birgittas bönekammare i klostrets norra länga. Foto ATA.

The temporary coffin and bier of St. Bridget, now to be seen in "St. Bridget's Oratory" in the north wing of the Abbey.

rött och guld visar att fötterna varit rikt dekorerade. Detsamma är förhållandet med bårskivans övre yta.

Skivans bredd 74 cm, längd 164 cm, tjocklek 4,5 cm. Fötternas höjd 28 cm.

Ovanstående beskrivning av Birgittas kista och bår är utförd av Sven Brandel, hämtad ur katalogen till Birgitta-utställningen 1918 och i det närmaste ordagrant återgiven (s 105 f). I samma katalog finns en rapport efter företagen mikroskopisk undersökning av kistan (av G Lagerheim, s 115 f). Avsikten med undersökningen var att bestämma materialet i kistan och därigenom få en hållpunkt för avgörandet av kistans ursprungsland – Sverige eller Italien. Man ville också utreda om kistan under någon tid varit jordad eller inte. Undersökningen gav till resultat att kistan tillverkats av svarttall (*Pinus nigra*) som växer i nedre Italien och på de italienska öarna. Man vet, att efter Birgittas död i Rom den 23 juli 1373 hennes lik nedlades i en kista av trä, vilken insattes i en marmorsarkofag i klosterkyrkan San Lorenzo in Panisperna, under det att förberedelser vidtogs för kvarlevornas hemtransport till Sverige. Då Birgittas huskaplan i början av september samma år öppnade kistan efter att ha anskaffat erfaret folk och nödvändiga materialier för balsameringen påträffade han skelettet torrt och rent i svepningen. Birgittas lik

hade sålunda skeletterats genom kokning, en metod som visserligen förbjudits i en påvlig bulla av år 1300, men som inofficiellt praktiserades och då förklarades med att ett under hade skett. Om den kista som nu finns i Vadstena varit den ursprungliga likkistan eller om den tillverkats först vid hemfärden – dvs efter det att köttet skiljts från benen – är osäkert. Däremot visade den ovannämnda mikroskopiska undersökningen att kistan inte under någon tid tycks ha varit jordad.

Att också båren skulle vara tillverkad i Italien är enligt Brandel knappast troligt. Dess relativt klena konstruktion och omständigheten att den, som resterna av färg och förgyllning visar, haft en praktfull och ömtålig yta, tyder på att den inte varit avsedd för en strapatsfylld resa i väder och vind tvärs genom Europa. Brandel antar därför att båren tillkommit först när kistan i juni 1374 anlände till Söderköping. ”Den torftigt grofva kistan skulle sålunda ställd på den skimrande båren, ha förts i den högtidliga processionen mellan Linköpings domkyrka och Vadstena, det sista stycket af färden från Rom till den ort, som varit så kär för den döda.” När Birgittas kvarlevor den 4 juli 1374 ankommit till Vadstena blev de antagligen inte jordade och benen fick möjligen ligga kvar i kistan tills de år 1381 skrinlades.

Kistan och båren förvaras i norra klosterlängan, i den s k Birgittas bönekammare.

Monumentet över hertig Magnus

Magnus, prins och andre son till Gustav Vasa i äktenskapet med Margareta Leijonhufvud föddes den 25 juli 1542 på Stockholms slott och dog den 20 juni 1595 på Kungsbros kungsgård i Vreta klostrets socken i Östergötland. Vid faderns död 1560 erhöll han som hertigdöme ett område bestående av västra och norra Östergötland, Kinds och Ydre härad, som då räknades till Småland, Sundbo härad i Närke, Kåkind, Valla och största delen av Vadsbo härad i Västergötland samt Dalsland. Magnus och hans bror Johans myndighet över sina hertigdömen inskränktes redan från början genom den av Erik XIV framdrivna uppgörelsen i Arboga – de s k Arboga artiklar – men förhållandet mellan Magnus och Erik tycks trots detta ha varit gott. Magnus visade överhuvudtaget inte stort intresse för förvaltningen av sitt her-

tigdöme och överlät arbetet till underlydande. I brödrastriden mot Johan sökte Erik vinna Magnus på sin sida och när Johan 1563 satts i fängelse och berövats arvsrätten till kronan betraktades Magnus av Erik som tronföljare. En viss roll i sina politiska planer gav Erik brodern genom att framföra honom som lämplig gemål till Maria Stuart, till vilken Erik tidigare själv hade friat. Vid denna tid började Magnus visa allt tydligare tecken på den sinnessjukdom som skulle präglade resten av hans liv. Sjukdomen, som förmodligen var av schizofren typ, förlöpte tidvis stillsamt men omväxlade med perioder av våldsamhet under vilka hertigen måste hållas inspärrad. Han vistades mest på Vadstena slott och på kungsgårdarna Kungs-Norrbys och Kungsbros. Till Vadstena knöts de sägner om den olycklige hertigen och havsfrun

som bevarats i flera folkvisor och som syftar till att förklara hans förlust av förståndet.

Förvaltningen av Magnus furstendöme lades under kronan år 1569 då Johan blivit konung efter hans tillsammans med Karl igångsatta uppror året innan. Valla och Vadsbo härad förenades med Karls område 1571. Bröderna anslag vissa räntor till Magnus ståndsmässiga underhåll men hans hovstat krymptes till att vid 1580-talets slut omfatta 35–40 personer, att jämföra med de omkr 90 tjänare som hade varit knutna till hovet på Vadstena slott under 1560-talet. Under sina senare år vistades Magnus – frånsett ett kortare uppehåll i Vadstena 1592 – kontinuerligt på Kungsbro.

Begravningen av hertigen ägde rum i november 1595 efter att först ha varit planerad till slutet av juli månad men uppskjutits. I slottsräkenskaperna (KA) finns samma år uppgifter bl a om att "Claus dijkare haffuer gravvitt hertig Magni graff", samt att Adam, Bernt och Jakob stenhuggare "hafua huggit sten til S. hertug Magni graff". Den senare notisen har av G Upmark (Valda Skrifter, 1901, s 145, 152 f) ansetts innebära att arbetet på monumentet igångsattes omedelbart efter hertigens död. Den nämnde Bernt stenhuggare identifieras med den på många andra håll i räkenskaperna förekommande Bernt von Münster och får hos Upmark och flera senare forskare dela äran att ha utfört monumentet med slottsbyggmästaren Hans Fleming. I en uppsats i Konsthistorisk Tidskrift 1943 har Sune Schéle övertygande visat att Bernt von Münsters roll som upphovsman till en stor del av den yngre Vadstenaskulpturen betydligt måste reduceras och att Hans Fleming ensam bör tillskrivas Magnusmonumentet. Anteckningen i räkenskaperna 1595 tyder på att det utförda arbetet varit ett rent grovarbete – huggning av stenhällar för skoning och lock på graven. Själva monumentet tycks för övrigt inte ha beställts förrän 1599. Den 11 februari detta år ålades befallningsmannen Birger Jönsson Rosenstråle att till Hans Fleming utbetala 200 daler för att förfärdiga hertig Magnus grav i klosterkyrkan. Dagen därpå fick Fleming löfte om ytterligare 900 daler för att färdigställa hertig Magnus grav "efter såsom skamplunen utvisar" och för fullbordandet av epitafiet över hertiginnan Maria, Karl IX:s första gemål, i Strängnäs domkyrka (L W:son Munthe, Fortifikationsens historia VI:1, 1902, s 124 f). Ett bevis för att Fleming egenhändigt huggit den fint utförda bilden av Magnus finner Schéle i de avgörande likheterna mellan den och bilden av Måns Eriksson Ulfsparré på hans grav i Kärda kyrka i Småland. Ulfsparrégravens är inte dokumentariskt knuten till Hans Fleming men kan med stor sannolikhet tillskrivas honom. Måns Eriksson bodde på

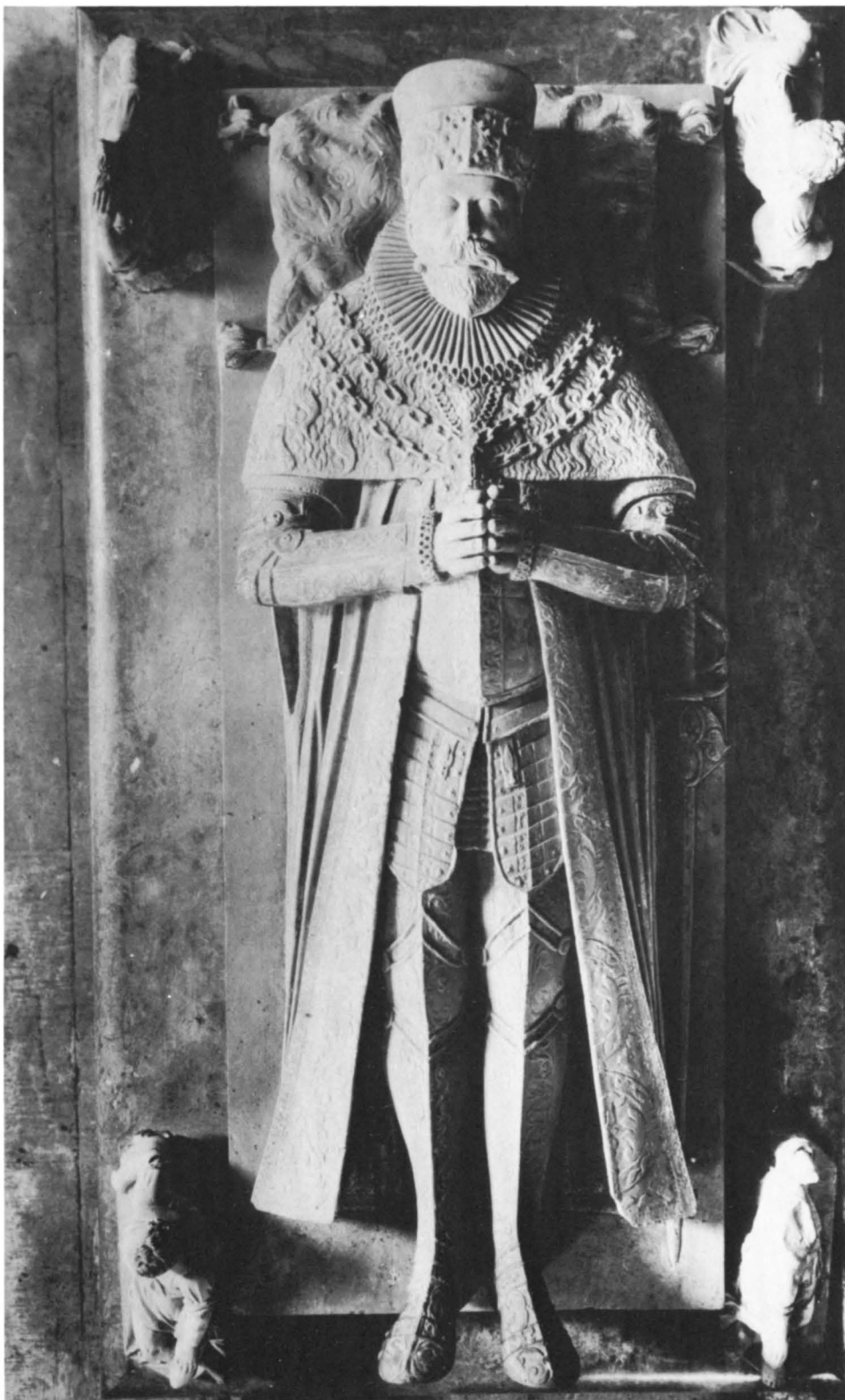
Källunda i Kärda sn, Jönköpings län, med Jönköping som närmaste stad. Flemings namn är knutet till Jönköping från 1593 då han av hertig Karl beordrades att påbörja utbyggnaden av slottet och stadens befästningar. Bernt von Münster är däremot känd uteslutande från Vadstena slotts räkenskaper och slutade sina dagar i Vadstena (se gravsten nr 241).

Monumentet över hertig Magnus består av en tumba av grå sandsten med dekorativa detaljer av kalksten. Tumban omges av fjorton fristående, korintiska kolonner, uppbärande en täckhäll på vilken sandstensskulpturen av hertigen vilar. Själva tumban har utsmyckning i relief, bestående av på vardera långsidan två rektangulära fält med i varje fält åtta anvapen. På den åt väster vända kortsidan ses riksvapnet och på den östra ätterna Vasas och Leijonhufvuds vapen. Mellan fälten med vapnen samt i tumbans hörn finns pilastrar med joniska kapitäl. Pilastrarnas kapitäl och baser, fälten med vapnen samt en del övrigt listverk är av brun kalksten. Kolonnerna som omger tumban har skaft av polerad, grå kalksten, kapitäl och bas av grå sandsten. Täckhällen har profilerad kant och är sammansatt av skivor av brun och grå kalksten. Bilden av hertigen är utförd i det närmaste i rundskulptur och har liksom tumbans vapenreliefer tidigare varit målade. Hertigen är iklädd helrustning över vilken han bär en kappa med hermelinskrage. Till höger om figuren ligger en värja med bygelfäste och gehäng. Kappans tyg har ett mönster av stora blommor, troligen efterbildande skuren och oskuren sammet. Tidens stora, veckade krås döljer hermelinskragen närmast halsen och över kragen bär hertigen dels en dubbel (riddar?)kedja av kraftiga länkar, dels ett rombiskt hängsmycke i en smalare kedja. På huvudet en furstehatt och under huvudet en kudde, av samma tyg som kappan. Ansiktet – med slutna ögon, spetsigt skägg och lång mustasch – är mycket skickligt skulpterat och ger ett intryck av porträttlighet. Troligen har Fleming haft tillgång till en dödsmask av hertigen då han utfört skulpturen. Utförandet av de på bröstet knäppta händerna imponerar i kanske ännu högre grad – de är utomordentligt fint och detaljrikt modellerade.

Av monumentets ursprungliga polykromi återstår numera endast obetydliga rester, främst i rödbrunt och guld, men på bilden av hertigen finns ändå tillräckliga färgspår för att man skall kunna avgöra att han varit blond. Vapnen på tumbans kortsidor har bevarad målning i flera färger, säkerligen omgjord eller påbättrad. Monumentet står nu på ett två trappsteg högt podium (totalhöjd 60 cm), tillkommet vid 1890-talets restaurering. Under tumban fanns tidigare enbart en låg upphöjning (se fig s 20). Monumentets mått: längd 236 cm,

Monumentet över hertig Magnus. Hertigens bild. Foto ATA.

Monument to Duke Magnus. Effigy of the Duke.

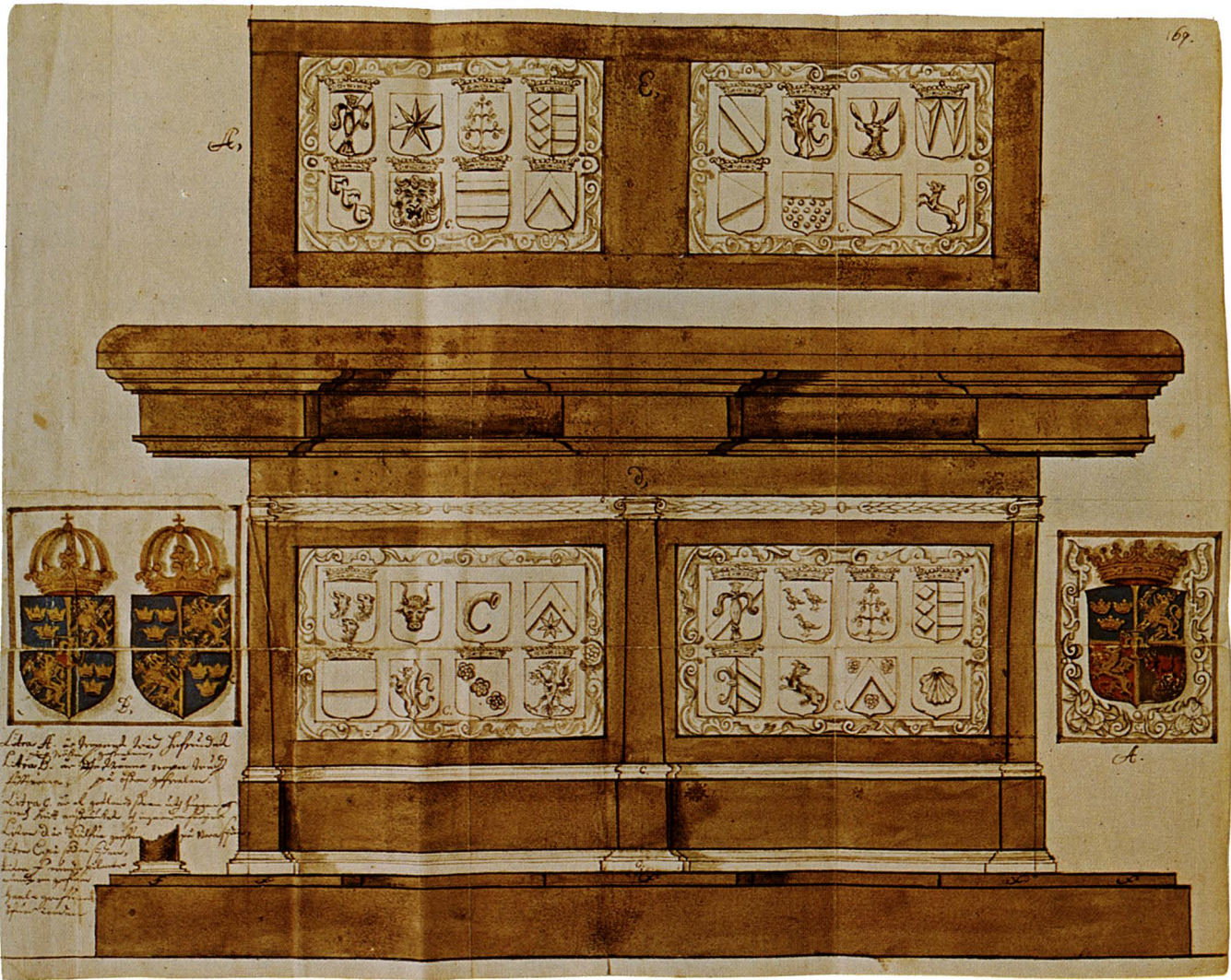
Monumentet över hertig Magnus av Östergötland, död 1595. Utfört av Hans Fleming omkr 1599. Foto R Hintze 1984.

Monument to Duke Magnus of Östergötland, d. 1595. Hans Fleming, c. 1599.

bredd 129 cm, höjd exkl podium 128 cm; figurskulpturens mått inkl översta delen av täckhällen: längd 197 cm, bredd 80 cm.

Monumentet över hertig Magnus befinner sig på ursprunglig plats i kyrkan strax nordväst om den östligaste pelaren i södra raden. Vid den på 1820-talet påbörjade reparation som hade samband med att klosterkyrkan då antogs som framtida församlingskyrka diskuterades frågan om hertig Magnus grav skulle stå kvar på sin plats i koret eller flyttas (jfr SvK Vadstena klosterkyrka I). Till en sockenstämma 25/5 1827 hade några av församlingens ledamöter inlämnat ett memorial i vilket bl a framhölls gravens dåliga skick och olägenheten med dess plats, alltför nära altaret. Under gravens fanns "en öppning, som, under loppet af 256 års tid,

försakat, att golvet flere gånger och nu åter måste omläggas, helst i densamma för beständigt finnes en vattensamling, som måste utdunsta och således äfven upptränga genom golfspringorna och tillskyndar röta och fugt å en af kyrkans pelare, som uppehåller kyrkans Takhalf och är stående 3 alnar nära intill grafven och Vattensamlingen." Trappgången ned till gravens ingång, "som i alla tider äfven varit öppen utan dörr", var så förfallen att den helt måste ommuras. Gravens beskaffenhet, menade man, var sådan att det inte var möjligt att utestänga vattnet, "hvilket vatten äfven försakat förruttelsen å det i gravens förvarade hertiglige Liket, så att blotta benraglet, som till större delen är förmultnadt, liggande uti en smal kopparlår utan lock, till det mästa av erg förtärd." Skrivelsen utmynnade i en

Monumentet över hertig Magnus. Tumbans sidor med riksvapnet, ätterna Vasas och Leijonhufvuds vapen samt 32 anvapen. Färglagd teckning i Palmskiöldska samlingen, vol 294. UUB.

Monument to Duke Magnus. Sides of the tomb-chest, displaying the national coat of arms, the arms of the Vasa and Leijonhufvud families and 32 quarterings. Colored drawing in the Palmskiöld Collection.

Monumentet över hertig Magnus. Bilden tagen före 1890-talets restaurering då sockeln under monumentet höjdes betydligt. Foto ATA.

Monument to Duke Magnus. Picture taken before restoration in the 1890s, when the base of the monument was raised considerably.

begäran att nedgången till graven skulle fyllas igen och monumentet flyttas åt sidan, ”midt för pelaren, högst 4 alnar från dess nuvarande ställe”. Sedan skrivelsen upplästs meddelade dock byggnadskommitténs ordförande att man efter överläggningar bland de deputerade beslutat sig för att monumentet skulle bevaras på sin plats och dess grund repareras. Att det från några av de främre platserna på manfolkssidan skymde bort prästen när han stod framför altaret ansåg man vara av mindre betydelse. Ordföranden påpekade också att man ansåg sig ha ett moraliskt ansvar för bibehållandet av detta monument ”från den Store Gustav den 1ste, för hvar redlig svensk, alltid minnesvärda tid; låt vara, om det tillhört Hans vanlottade Son”. Det stod dem som önskade en flyttning fritt att föra sin begäran vidare till Kungl Maj:t; i så fall måste medan man inväntade svar pågående arbeten i kyrkan inställas och de deputerade reserverade sig mot de merkostnader som ett uppehåll i arbetet skulle innebära. 19/9 1827 meddelar Kungl Maj:t avslag på den av några ledamöter av Vadstena och St Pers församlingar gjorda framställningen om flyttning av monumentet över hertig Magnus. Däremot lämnas bifall till ett förslag av Konungens Befallningshavande att till kistan ”ett nytt kopparlock, istället för

det nu varande af träd, borde för allmänna Medel anskaffas.” Kistans ursprungliga lock hade flera år tidigare blivit stulet, ”troligen utaf en äfwen för stöld af Kopparplåtar å Kyrkotaket misstänkt person, hwilken i häcktet aflidit, innan den med honom började rannsakingen hunnit slutas”. Då befallningshavande i oktober 1830 av församlingarna begärde besked om vad som utträttats beträffande detta hade något kopparlock tydligen inte gjorts; däremot var graven redan igenmurad och nytt korgolv inlagt.

Uppgiften i det ovan nämnda memorialet från 1827 att graven ”i alla tider” stått öppen utan dörr är bevisligen felaktig. 1783 företogs nämligen ett öppnande av graven och en av dåvarande stadskommministern Per Kylander författad berättelse om denna händelse infördes i Upfostrings-sällskapets tidningar för samma år, nr 88 (avtryckt i L G T Tidander, Hertig Magnus, 1895, s 51 f). Den detaljerade berättelsen lyder som följer: År 1783 den 7 Jul. öppnades hertig Magni Graf i Wadstena Kloster-kyrka, och befanns: *Grafven* 3¼ Alnar lång, 3 Alnar hög och vid pass lika bred, til Hvalf och Murar ännu i godt försvarligt stånd, men nog vattensjuk, så att vattnet på somliga ställen var en half aln djupt, hvilket dock, ehuru stillastående, befanns ganska klart, til et tecken, at det måtte leda sin uprinnelse från någon springådra. Ingången var hvälfd, men nog låg, så att man föga annorlunda än krypande kunde inkomma i Grafven. I Sido-murarna voro trenne Järnstänger fästade, hvilka gingo tvärt öfver Grafven, och å hvilka Likkistan var stäld, för at af vattnet icke blifva skadad. *Likkistan* var af Koppar, nog simpel, Lång 3½ aln, Bred vid hufvudet 22½ tum, Vid fötterna 14 Dito. Djup vid hufvudet 17 tum, vid fötterna 14 Dito. Låcket och Kistans botten lika långa och breda. Låcket till kistan var aldeles flatt med nedböjd falts å alla sidor, vid pass af en Tums Djuplek, som gjorde at det inneslöt öfre brädden af Kistan, och således icke så lättligen kunde rubbas ur sit ställe eller vid Kistans lyftande falla af. Oaktat nogaste granskning blef man icke varse, at några Prydnader eller Inscriptioner varit på Kistan.

Det Försteliga Liket befanns nu til större delen hafva undergått sin förvandling, undantagande Låren och Benen samt den ena foten, som ännu tycktes var öfverdragna med en skrumpnad hud. Hela Sqvelettet låg dock ännu til alla sina delar orubbadt, utom Hufvudskålen, som fallit lös från halskotan, och Armarne, som äfven voro skilda ifrån de öfriga kroppsdelen. Hufvudskålen var för öfrigt väl behållen. Näsbenet oskadt och tycktes gifva tillkänna, att Hertigen haft en något kårt och trubbig Näsa. Tänderna voro i öfra käken alla i behåll, men i den nedre saknades tvänne eller de så

Monumentet över hertig Magnus. Detalj av hertigens bild. Th syns en av de i senare tid utförda putti som är uppställda på tumban i hörnen. Foto R Hintze 1984.

Monument to Duke Magnus. Detail of effigy of the Duke. Right: one of the putti added later and mounted at the corners of the tomb-chest.

kallade betarna. Någon del av Huden med Skägg satt ännu kvar vid nedre käken. Liket intog nästan hela kistans längd, utom vid pass en tvär hand vid hufvudet, och torde man därpå kunna sluta, at Hertigen varit till växten nog lång och reslig.

Svepningen var nästan aldeles förmltnad, utom några slarfvor af Atlas jämte ett stycke sammet. Begge sorterna hade af Koppar-ergen förlorat sin färg, och voro nästan aldeles svarta, dock något stötande på brunt, men af äldre Folk, som i sin barndom sedt *Svepningen*, försäkrades, att den varit hög Violet. Sammeten var ganska fin, och, efter snart 200 år, ännu så stark at den icke utan möda kunde sönderslitas.

Balsamering måste det Förstliga Liket hafva undergått; ty utom det at i själfva kistan ännu voro kvarlevor af något, som liknade Aromatiska Kryddor, befanns äfven i hufvud-skålen en klump, förmodligen af sammansmalte och infunderade Baumer, som vid des skakning tydligen märktes röra sig af och an, och tycktes utgöra en större Massa än hjernan möjligen kunnat, om den varit sammantorkad.

At Liket, oakadt *Balsameringen*, likafullt undergått en så märklig Förvandling, torde til en stor del få tillskrivas Grafvens fugtighet; ty då kistan öppnades befanns den innantill nästan aldeles våt.

Således vara befunnit och anteknat, samt Grafven sedermera tillsluten och igenmurad, intygas Wadstena, d. 7 Julii 1783.

Pehr Kylander

I den förklarande texten till gravstenskartan i Palm-skiöldska samlingen (se bilaga 2) omnämns monumentet över hertig Magnus på följande sätt: ”Hertigh Magni Härliga Monument i Choren, derutj och furstinnan Ellsa Beata Brahe begrafwen år 1652”. Elsa Beata var dotter till Per Brahe d y, född 1629 och dog i Vadstena 1653 (inte 1652). Hon hade 1649 ingått äktenskap med pfalzgreven Adolf Johan d ä och hennes rang kunde sålunda motivera den förnämna gravplatsen. Om uppgiften är riktig får kistan tänkas senare ha blivit flyttad eftersom Kylander i sin beskrivning av gravöppningen 1783 inte nämner något om att den då skulle ha befunnit sig i graven.

På tumbans täckhäll står, löst placerade i hörnen, fyra naivt utförda, halvliggande putti, skulpterade i grå sandsten. Två av dem lutar sig mot ett timglas, de båda andra mot en dödskalle. En av figurerna saknar huvud. Mått: längd 38 cm, bredd 18 cm, höjd 28 cm. 1600-talet. Att figurerna inte ursprungligen tillhört monumentet är uppenbart, men de kan ha huggits som en senare komplettering. Ihrfors sätter dem i samband med epitafiet över slottsfogden Jurgen Claus (se s 23) och förmodar att bilderna tillhört någon form av nedanföret epitafiet placerat gravmonument över honom, senare borttaget av ”1700-talets nyktra kyrkorensare”. Att ett sådant monument skulle ha funnits i kyrkan är dock inte troligt; det borde i så fall ha redovisats på Geringius stick från 1728 (se ovan s 10).

Visirhjälm, enligt traditionen tillhörande en begravningsrustning för hertig Magnus. Troligen tillverkad i Nürnberg på 1540-talet. Foto H Hultgren 1983.

Visored helmet, traditionally said to be part of Duke Magnus' funeral armour. Probably made in Nuremburg in the 1540s.

På pelaren invid monumentet är uppsatt en visirhjälm, som enligt traditionen skall ha tillhört hertig Magnus och möjligen har ingått i en fullständig begravningsrustning. Hjälmens kan dateras till omkr 1550 och uppvisar stora likheter med Gustav Vasas begravningsrustning –

ursprungligen ingående i ett garnityr som inköptes av konungen i Nürnberg på 1540-talet och nu utställd i Livrustkammaren. Hjälmens i Vadstena klosterkyrka kan ha ingått i samma uppsättning och är möjligen ett verk av Desiderius Colman Helmschmid.

Epitafium över slottsfogden Jurgen Claus. Tillskrivet stenhuggaren Johan Andersson Silfverling. Enligt inskriften uppsatt år 1684. Foto R Hintze 1984.

Epitaph to the castellan Jurgen Claus. Attributed to the sculptor Johan Andersson Silfverling. According to the inscription, erected in 1684.

Epitafier

Epitafium över slottsfogden Jurgen Claus. Epitafiet, som består av en relieftavla av kalksten i ett ramverk av furu är uppsatt på kyrkorummets västra vägg, söder om öppningen mot brödrakoret. Tavlan, som är huggen i

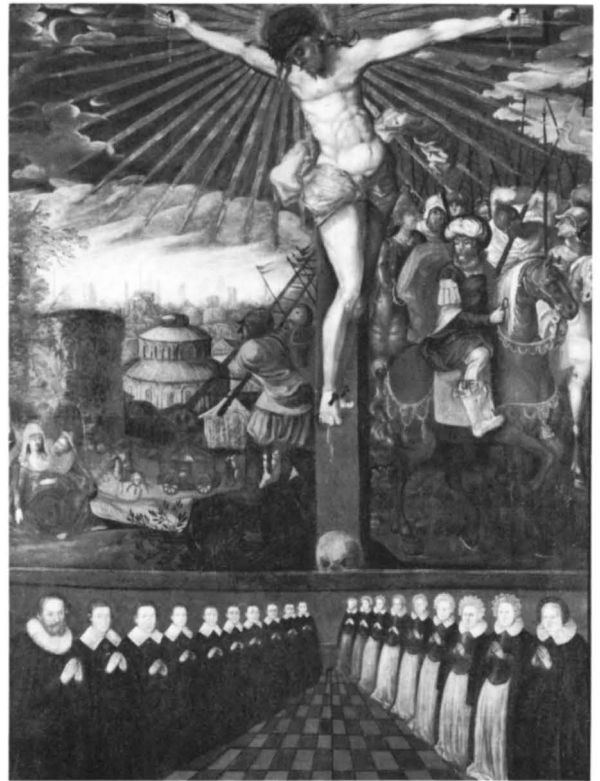
hög relief, framställer Korsbärandet; Kristus bär korset, hjälpt av Simon från Kyrene och pådriven av romerska soldater. Efter följer de sörjande kvinnorna. I tavlans hörn kartuscher med evangelistsymbolerna och resp

namn; mellan kartuscherna löper en bård med kant-skrift i relief: SIE GOTES LAMB DAS DER WELT SVNDE TRAGT / IHR TOCHTER VON IERUSALEM WEINET NICHT / VBER MICH SONDERN WEINET / VBER EVCH VND VBER EWER KINDER. Över figurreliefen finns en inskriftstavla med upprullad underkant och ristad inskrift i form av bibelcitatt (Matt 21:38–39), under figurreliefen en tavla med själva gravskriften, likaledes i ristning: GUDIJ TIL ÄRO OCH KYRKEN TIL PRYDNAT HAFWER HEÑES KONGL: / MAIJ^{tz} OCH NUFÖR TIJDEN RIJZ-ENKIEDROTNINGENS TRO TIENARE / OCH SLOTS FOGVDE HER WIJD WADSTENA SLOTT OCH BEFAL/NINGSMAN ÖFWER DES VNDERLIGGIANDE GODS EHREBOHRNE OCH / WELBETRODDE IVRGEN CLAVS DETTA EPITAPHIUM SIGH OCH SIN / KIERE HVSTER DEN EHRE OCH DYGDRIJKE MATRONA MARTA / RECHENKAN SAMPT DERES KÄR ÄLSKELIGE BARN TIL ÅMINNELSE / VPPSETIA LÅTIT DEN 20 SEPTEMBER ANNO 1684.

Ramverket kring stentavlan består av kraftig akantus och vinranka och avslutas nedåt av en oval kartusch, flankerad av fruktknippen vilka uppstiger ur bladformer, påminnande om ymnighetshorn. Ramverket kröns av ett arkitektoniskt utformat överstycke med en lagerkrans, flankerad av korintiska kolonner, hermer samt två knäböjande stiftarfigurer, dvs slottsfogden och hans hustru. Ovan detta finns en bruten segmentgavel med en bröstbild av Kristus, hållande världsklotet och flankerad av ovanpå gaveln sittande putti, den ena lurblåsande, den andra med framsträckta händer som sannolikt hållit ett nu förlorat musikinstrument. Gaveln kröns av den uppståndne Kristus, i helfigur och med segerfana.

Ramverket saknar helt spår av målning eller förgyllning och har förmodligen aldrig blivit fullbordat i detta avseende. Uppgifter hos S Bergman (Seklernas Vadstena, s 136) att ramen varit färgsatt och hos Carl M Kjellberg (Vadstena i forntid och nutid, s 165) att den varit förgylld kan betvivlas. Epitafiets höjd ca 600 cm, bredd ca 290 cm.

Epitafiet tillskrivs stenhuggaren Johan Andersson Silfverling (se vidare gravsten nr 172, s 130). Jurgen Claus (Jöran Claesson) var fogde på Vadstena slott åren 1665–1683. Dödboken 1695 omnämner honom relativt utförligt: ”1695 d. 24 Julii Hennes Kongl. Maij:ts Rijks Enckiedrottnings Trooman och Slätzfogde här wijd Wadstena slått och Befallningsman öfver dhes underliggiande godz dän fordom Ehreb^{ne} och wällbetrodde Her Jöran Claus, född i Hamborg, inkom i Swäricge A^o 639, tiänte berömligen på åthskillige ställen, så inom som uthom Landh, inträdde i ächtenskap A^o 656, förde ett Christeligt lefverne och afsompnade på sitt 69 ålders

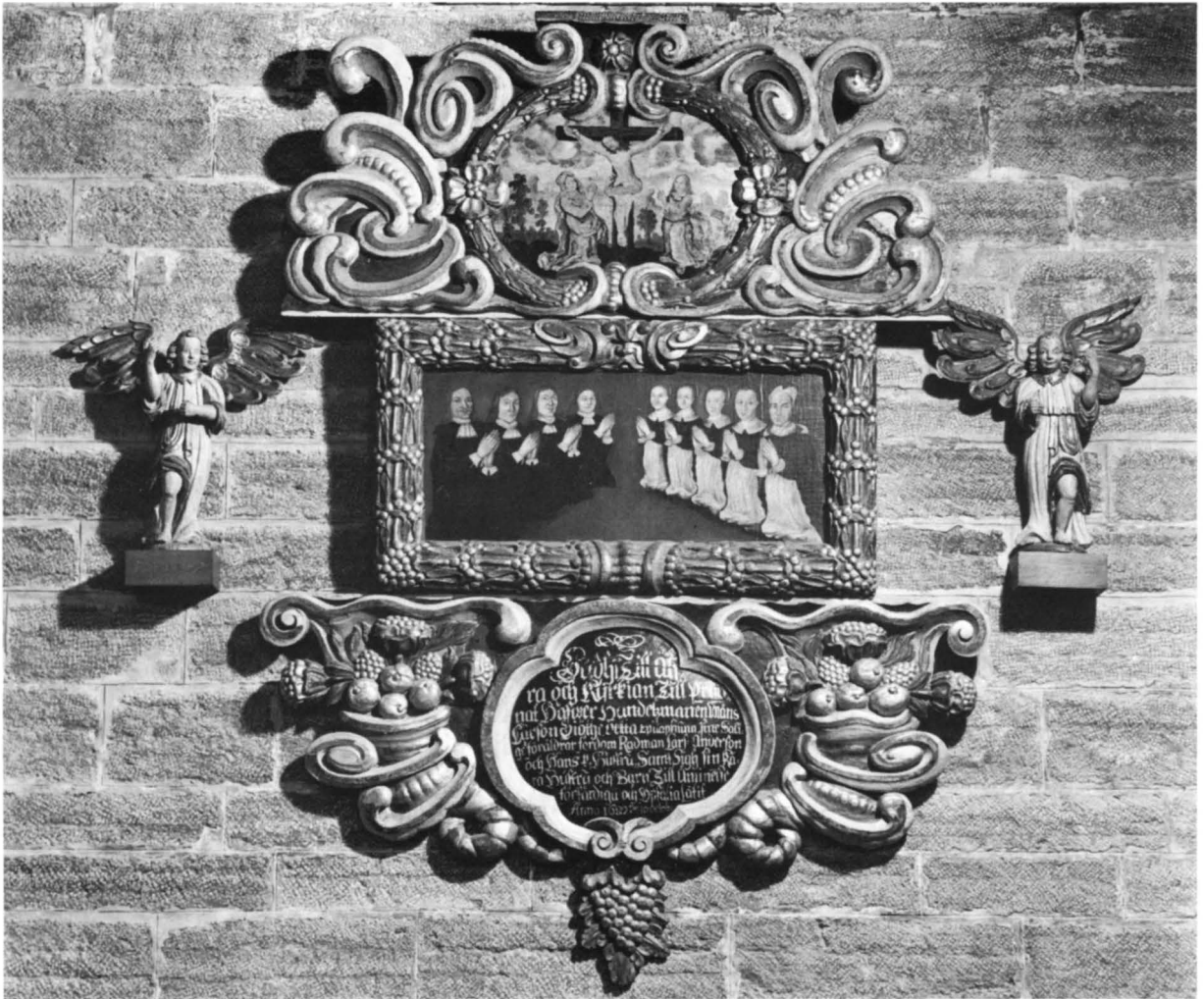

Epitafium över borgmästaren Arvid Håkansson, död 1632. Kanske utfört av Arnold Ludolph Heideman och tidigare i S Pers Kyrka. Foto H Hultgren 1983.

Epitaph to Mayor Arvid Håkansson, d. 1632. Perhaps by Arnold Ludolph Heideman and brought here from the church of St. Peter.

år och begrofs i Klåsterkyrckian straxt wijdh Manfolcks stohlarne.” Hustrun dog enligt dödboken 1701, den 24/6. Hon skall ha varit född i Österrike, 10 mil från Wien, år 1626.

Epitafium, en oljemålning på duk, över borgmästaren Arvid Håkansson, död 1632, Målningen är nu insatt i en enkel, svartmålad ram men har sannolikt från början omgivits av ett snidat ramverk med inskrift. Någon inskrift finns inte nu på tavlan men den kan identifieras med hjälp av Pehr Kylanders beskrivning av S Pers kyrka. Målningen består av två avdelningar, den övre framställande Korsfästelsen och den nedre borgmästaren med talrik familj: hustru, nio söner och åtta döttrar. Mått (inkl ram): höjd 210 cm, bredd 153 cm. Enligt Kylander var epitafiet över Arvid Håkansson skänkt i

Epitafium över handelsman Måns Larsson Giöthe, numera defekt. Från S Pers kyrka och enligt inskriften uppsatt 1682. Foto R Hintze 1984.

Epitaph, now incomplete, to the merchant Måns Larsson Giöthe. Transferred from St. Peter's Church and, according to the inscription, erected in 1682.

samband med hans död och var uppsatt ”bakom predikstolen”. Korsfästelseframställningen, hållen i ganska mörka färger, erinrar i stil om den från S Pers kyrka härstammande målning av Kristi uppståndelse, som nu finns i klosterkyrkan (SvK Vadstena klosterkyrka II, s 93, fig 94) och till vilken den tydligen varit avsedd att utgöra en pendang – de båda målningarnas mått är också exakt överensstämmande. Målningen av Uppståndelsen har troligen tillhört det epitafium som befallningsmannen Lars Svensson lät sätta upp i S Pers kyrka år 1631 och har kanske utförts av den Arnold Ludolph

Heideman, som tillsammans med hovmålaren Johan Werner d ä skänkte en målning, föreställande Barnets tillbedjan, till kyrkan samma år (SvK Vadstena klosterkyrka II, s 92f). Om Arvid Håkansson se gravstenarna 131 och 217.

Epitafium av snidat, målat och förgyllt trä över handelsman Måns Larsson Giöthe. Defekt; större delen av mittpartiet samt överstyckets krönfigur saknas. I sitt nuvarande stympade skick är epitafiet uppsatt på kyrkorummets södra vägg, mellan de två västligaste fönstren.

Det är flyttat till klosterkyrkan från S Pers kyrka där det var uppsatt på långhusets södra vägg. Mittpartiet upptogs huvudsakligen av en målning, föreställande Korsnedtagningen vilket framgår av Pehr Kylanders beskrivning av stadskyrkan. Målningen ifråga kan knappast vara identisk med den målning med samma motiv som nu är uppsatt på annan plats i klosterkyrkan, eftersom den sistnämnda målningen är daterad 1691 (se SvK Vadstena klosterkyrka II, s 93) medan epitafiet enligt inskriften (se nedan) uppsattes 1682. Av epitafiets mittparti återstår nu en nedre avdelning, bestående av en rektangulär tavla med en målad framställning av den dödes familj: man, hustru, tre söner och tre döttrar. De snidade över- och understyckena har båda broskornamentik i grova former, på understycket med inkomponerade fruktknippen och vindruvsklasar. Mitt på över-

stycket ses, inom en oval lagerkrans, en dåligt målad framställning av Korsfästelsen; den nu saknade figur som krönt överstycket har enligt Kylander varit den uppståndne Kristus. Understyckets mittparti upptas av en närmast fyrpassformig kartusch med följande inskrift: Gudhi Till äh/ra och Kyrkian Till Prydnatt Hafwer Handelzmañen Måns / Larson Giöthe detta Epitaphium, sine Sali/ge k föräldrar fordum Rådman Lars Anderson / och Hans k. Hustru Samt Sigh sin Kä/ra Hustru och Barn till åminelse / förfärdiga och Upsätia Låtit / Anno 1682 de 10 Octobr.

På sidorna om epitafiet står, på nytillverkade konso-ler, två änglar i rundskulptur som troligen tillhört de i övrigt saknade sidostyckena. Epitafiet är huvudsakligen målat i färgerna rött, grönt, brunt, grått och guld. Nuvarande höjd 275 cm. Beträffande familjen Giöthe se gravsten nr 160.

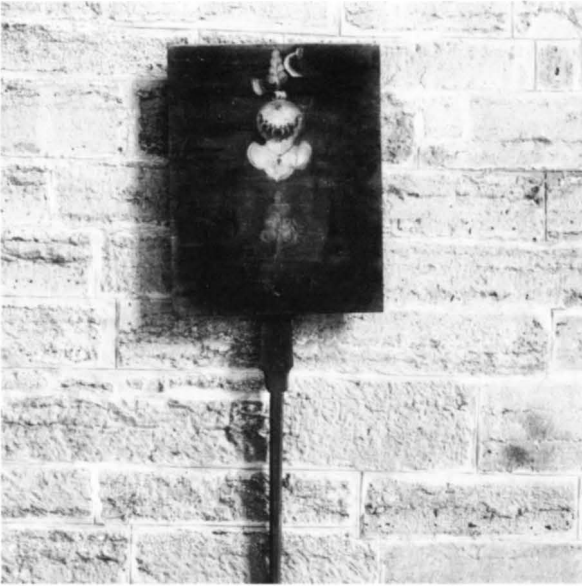
Begravningsvapen

Huvudbanér med adliga ätten Gyllen(?)stings, nr 393, vapen, målat på en trätavla i sköldform och krönt av en i trä snidad hjälm. Vapnet flankeras av två långt åt sidorna utskjutande löv, klippta i plåt. På den bevarade bärstängens, skuren i ett stycke med skölden, finns en liten rest av en namnplåt, numera utan spår av inskrift. Höjd 82 cm, inkl bärstång 223 cm, bredd inkl lövverk 220 cm. Vapnet kan dateras till början av 1600-talet och hör antagligen samman med gravsten 114 på vilken samma vapen förekommer. Vapnet, som visar en arm vilken sticker spetsen av ett svärd i ett hjärta, fördes enligt Elgenstierna av den 1647 adlade ätten Gyllensting. Gravstenen har dock troligen lagts över den år 1612 stupade Sven Sting till Påarp (se vidare s 90). Vapnet är uppsatt på kyrkorummets norra vägg, längst åt öster.

Av snidat, målat och förgyllt trä med grevliga ätten Brahes, nr 1, vapen inom en oval ram på vilken läses: IOACHIMVS BRAHE COMES IN WISSINGBORG. Ovalen omges av grovt skurna broskornament och frukter. Höjd 86 cm. På norra väggen, under Casimir Gyllenstiernas huvudbanér (se nedan). Om vapnet se vidare under Gyllenstiernska graven, nr 158 nedan.

Huvudbanér med målat vapen på rektangulär trätavla, målningen till stor del bortnött. Vapenbild tycks ha varit ett ekblad och hjälmprydnaden ett ekblad mellan vesselhorn. Höjd 72 cm, inkl den bevarade bärstängens 200 cm. På kyrkorummets södra vägg, t v om epitafiet över Måns Larsson Giöthe. – Vapnet, liknar det som fördes av adliga ätten Ekenberg, nr 476. Ekbladet skall i så fall stå mellan två bergkullar vilket möjligen varit fallet. Ätten Ekenberg, som adlades 1649, förekommer dock främst i Finland och tycks inte ha haft någon anknytning till Östergötland.

Huvudbanér av snidat, målat och förgyllt trä med friherrliga ätten Gyllenstierna af Lundholms, nr 3, vapen, flankerat av kvinnliga hermer och ymnighetshorn ur vilka förgyllt akantuslövverk stiger upp. Nedanför ses en av två ymnighetshorn bildad oval kartusch, omgiven av löv och frukter. Kartuschen har innehållit en nu delvis utplånad inskrift; följande är läsbart: H(err) Cas-(i)m(är) Gyllens(tierna) . . . / . . . / (h)erre ti(l) . . . / stoor . . . och stor . . . minne . . . / assessor uthi den . . . (af)/sommade i Herranom . . . 15 Maj . . . 1640. Höjd 125 cm. Bärstängens avsågad. På norra väggen, intill Gyllenstiernska graven. Om Casimir Gyllenstierna se s 118.

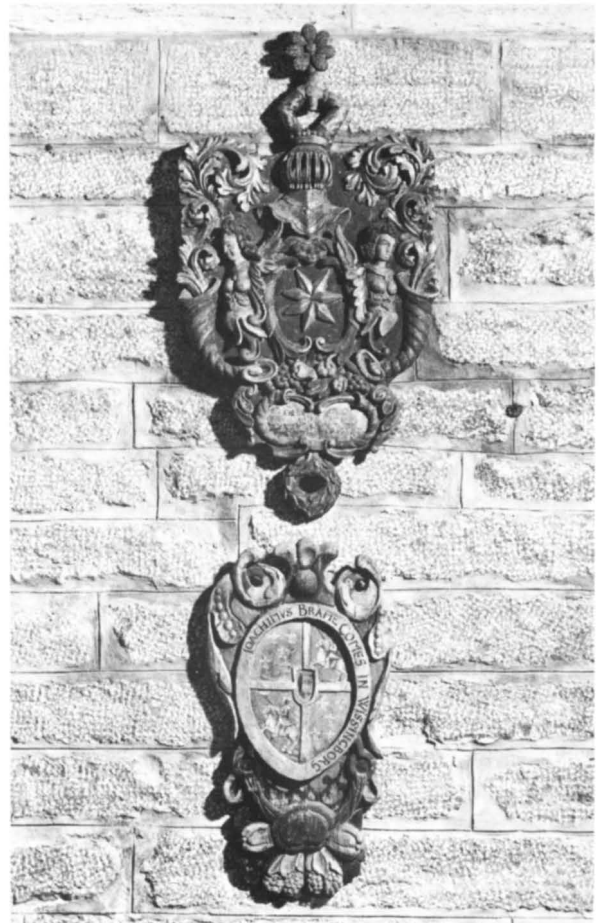

Ovan t h. Begravningsvapen med adliga ätten Gyllenstings vapen. 1600-talets början. Foto ATA.

Top right. Funeral achievement with the crest of the aristocratic Gyllensting family. C. 1600.

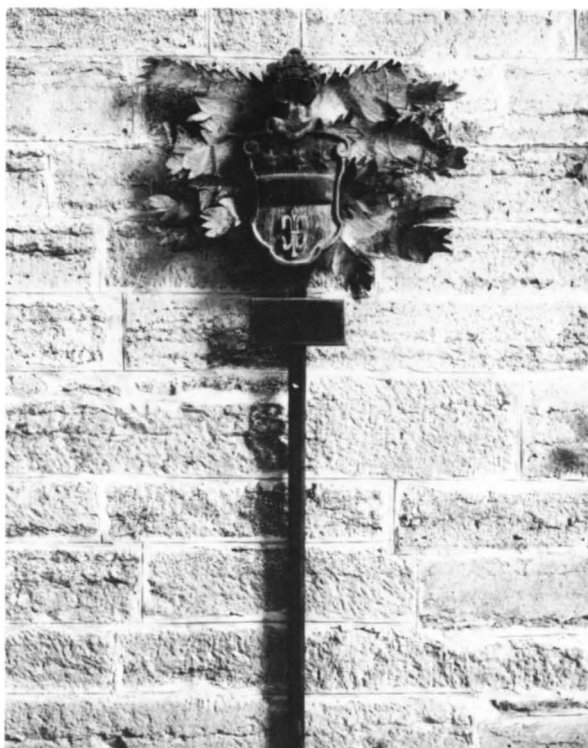
Ovan t v. Begravningsvapen för okänd. Skadad vapenbild med ett ekblad. Troligen 1600-talets förra del. Foto ATA.

Top left. Funeral achievement for an unknown person. Damaged crest with an oak leaf. Probably first half of the 17th century.

T h. Begravningsvapen för Casimir Gyllenstierna, död 1640 och för "Ioachimvs Brahe Comes In Wissingborg." Foto R Hintze 1984.

Right. Funeral weapons for Casimir Gyllenstierna, d. 1640 and for "Ioachimvs Brahe Comes In Wissingborg".

Begravningsvapen för slottshauptman Claude de Laval, död 1646. Foto ATA.

Funeral achievement for the castellan Claude de Laval, d. 1646.

Huvudbanér av snidat, målat och förgyllt trä med adliga ätten de Lavals, nr 355, vapen, omgivet av lövverk av plåt. Enkelt utförande; polykromien mycket skadad. Bevarad bärstång med rektangulär inskriptionsplatta av trä. Av inskriften återstår enstaka bokstäver av vilka det framgår att vapnet syftar på slottshauptmannen Claude de Laval, död 1646 (se vidare s 129). Höjd 60 cm, inkl bärstång 187 cm. Uppsatt på norra sidan av den norra av långhusets västligaste pelare.

Huvudbanér med vapensköld i form av en målade träplatta, omgiven av lövverk av plåt, det sistnämnda skadat och nu nästan utan spår av färg. Det målade vapnet visar en kluven sköld: i sinister fält en halv bock i svart mot botten i silver, dexter fält är fem gånger delat i svart och silver. Bevarad bärstång med inskriptionsplatta av trä; på plattan läses: HÄR VNDER LIGER BEGRAWIN DEN WÄLBORNE IVNKER / HANS IÖRIENS NYMAND, / HVILKEN I HERRANOM AFSOM/NADE, DEN 4 FEB: OCH BEGROFS / SAMA ÅÅR MED PROSES. DEN / 29 IVLI ANNO 1649 GVDH FÖRLÄNE HONOM OCH OS ALLA EN / FRÖGDFVL VPSTÅN-

Begravningsvapen för Hans Jörgen Nyman, död 1649. Foto ATA.

Funeral achievement for Hans Jörgen Nyman, d. 1649.

DELSE. Höjd 95 cm, inkl bärstång 195 cm. På södra väggen, öster om västligaste fönstret.

Huvudbanér av snidat och målat trä med adliga ätten Dachsbergs, nr 260, vapen, omgivet av delvis förgyllt lövverk av plåt. Nedanför vapnet en rund tavla med delvis skadad inskrift: Här vnder ligger / (be)graffwen D: wälbör. / (DA)VID DAGZBERG til möl/(n)a och grymsberg afsomnä / then 8 FEBR 1651. Höjd 125 cm. Bärstången avsågad. På västra väggens norra del. Om David Dachsberg se gravstenarna nr 75 och 165.

Huvudbanér av snidat, målat och förgyllt trä med adliga ätten von Heisens, nr 804, vapen, omgivet av lövverk. Nedanför vapnet en oval kartusch med inskrift: Kongl: Majj:tz / Troo tjänare och fordom Capitein / af Bahuus Lehns Dragoner Edell och Welbⁿ / H' George von Heissen: A^o 1622 född i Liffland / Tiänt under Sweriges Militiæ 29 åhr, A^o 1683 Benådat / med Underhåld uti Krigzmanshuset A^o 1689 den 12 / Julii dödh och medh Kongl. Majj:tz allermildest / bekåstnad uti Wadstena Klåsters Kyrcka / den 17 Nouembri samma åhr Begrafwen. Höjd 125 cm. Bärstången avsågad.

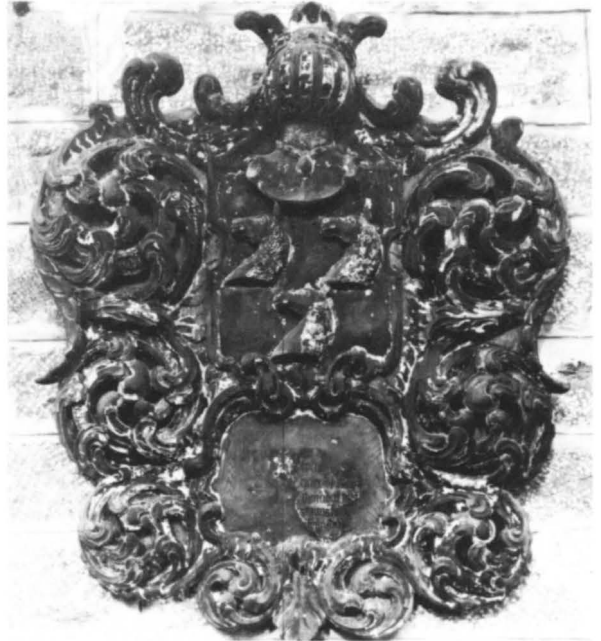

Begravningsvapen för regementskvartermästare Georg von Heisen, död 1689. Foto ATA.

Funeral achievement for Regimental Quartermaster Georg von Heisen, d. 1689.

På norra väggen, under andra fönstret från öster. – Ätten von Heisen härstammade från Sachsen och inflyttade till Livland. Georg von Heisen var son till regementskvartermästaren Johan von Heisen, som enligt Elgenstierna tjänade Sveriges krona i 27 år i de polska och ryska krigen. Georg von Heisen blev efter att tidigare ha tjänstgjort vid olika förband under polska och ryska krigen år 1670 löjtnant vid Bohusläns dragoner och regementskvartermästare vid överste J F Strauchs dragonregemente år 1676 samt kapten där 1677. Kostnaden för von Heisens begravning uppgick till 72 daler smt; till värjan och huvudbanéret, som senare beställdes, åtgick 6 alnar flor (O Bergström, Vadstena krigsmanshus, 1901, s 34; Elgenstierna 3, s 547).

Huvudbanér av snidat, målat och förgyllt trä med släkten Reimers vapen (tre hästhuvuden på röd botten), omgivet av lövverk; polykromien mycket skadad. Nedanför vapnet kartusch med inskriftsrester: . . . Conrad Reim(ers) . . . / . . . benådat med . . . / . . . (Kri)gsmanshu(s) . . . / . . . ANN(O) . . . Höjd 125 cm. Bärstången avsågad. På norra väggen mellan de mellersta fönstren. –

Begravningsvapen för överstelöjtnant Konrad Reimers, död 1695. Foto ATA.

Funeral achievement for Lt. Col. Konrad Reimers, d. 1695.

Konrad Reimers av en icke adlig släkt var enl O Bergström, Vadstena Krigsmanshus (s 35) född 1625, blev ”efter några och tjugo år” överstelöjtnant, bevistade 30-åriga kriget och därpå polska, danska och ryska krigen. Reimers erhöll pension 1660, intogs på krigsmanshuset 1685 och avled 1695 25/2.

Huvudbanér av snidat, målat och förgyllt trä med adliga ätten du Rées', nr 773, vapen, omgivet av lövverk. Polykromien är mycket skadad. Nedanför vapnet en rund kartusch med numera oläslig inskrift. Höjd 135 cm. Bärstången avsågad. På norra väggen under andra fönstret från väster. – Släkten du Rées härstammade från Flandern, naturaliserades i Sverige 1665 och introducerades 1668. Vapnet syftar på Jakob du Rées som var född 1639 och 1678 blev lagman i änkedrottning Hedvig Eleonoras livgeding. Han erhöll avsked 1718 och dog 1725. (Elgenstierna 2, s 336).

Huvudbanér av snidat, målat och förgyllt trä med adliga ätten de Lavals, nr 355, vapen, omgivet av lövverk. Polykromien mycket skadad. Under vapnet en kartusch

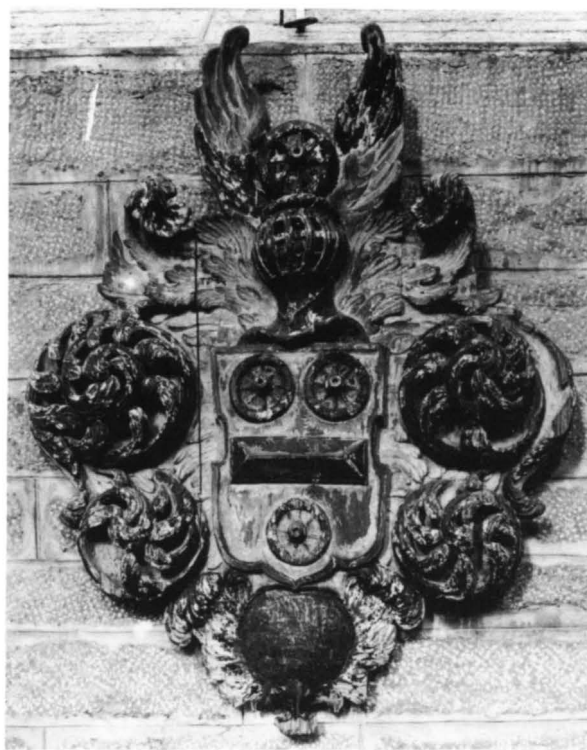
Begravningsvapen för David Dachsberg d.y., död 1651. Foto ATA.

Funeral achievement for David Dachsberg the Younger, d. 1651.

med delvis oläslig inskrift, här citerad efter Ihrfors: Kongl. Maj:ts / Troman och Öfverste för Östgöta Rege/mente till fot samt Riddare af Kongl. SwärdsOrden / Högwälborne Herr Carl . . . De la Wall / född i Fogserna Åhr 1680 d. 12 Sept. död . . . Januarii 1750. Höjd ca 205 cm. På kyrkorummets östra vägg, över nordöstra ingången. – Inskriften syftar på översten

Runsten

Runsten av rödaktig granit. (SvR, Ög, nr 179). Stenen står numera rest på kyrkogården nära kyrkans sydöstra hörn och vid norra ändan av den mur som utgjorde den forna klostergårdens östra gräns. C F Broocman uppger i sin beskrivning över Östergötland (1760) att runstenen låg vid sjöstranden där krigsmanshuset hade sin rök-kölna. Enligt J H Wallman låg stenen ännu i början av 1820-talet kvar vid stranden men flyttades då till klos-

Begravningsvapen för lagman Jakob du Rées, död 1725. Foto ATA.

Funeral achievement for District Judge Jakob du Rées, d. 1725.

Carl Magnus de Laval, sonson till slottshauptmannen Claude de Laval. Under en lång militär karriär deltog han bl a i Karl XII:s krig och var med i slagen vid Thorn, Veprik och Poltava, där han blev fången men gjorde sig själv fri efter två år (Elgenstierna 2, s 248).

terträdgården för att skyddas för vågorna. Stenen var ituslagen; det övre stycket låg i vattenbrynet medan det nedre måste hämtas upp från sjöbotten och var så skadat att inget av inskriften var läsligt (Iduna, 9, 1822, s 334). Inskriften befinner sig på stenens vänstra kant. Den nu läsbara delen lyder i översättning: . . . denna sten efter Äskil, sin fader. På stenens ena breddside finns ristade ornament, som dock är mycket otydliga.

Gravstenar

Nedanstående förteckning och beskrivning av de gravstenar som nu befinner sig i klosterkyrkan, på kyrkogården eller i trossboden har numrering med utgångspunkt från den inventering som på kyrkorådets och församlingens bekostnad utfördes av Erik Ihrfors sommaren 1902. Ihrfors började sin undersökning med gravstenarna utefter kyrkorummets södra vägg (nr 1–46), fortsatte med de stenar som ligger runt orgeln i kyrkans östra del (nr 47–111), stenarna utmed norra väggen (nr 112–161) och slutligen med de relativt fåtaliga gravstenar som ligger i kyrkorummets västra del (nr 162–175). Nr 176–185 i Ihrfors förteckning utgörs av kyrkans epitafier och begravningsvapen, nr 186–288 av gravstenar på kyrkogården. Av praktiska skäl har numreringen på de sist nämnda här bibehållits trots att epitafier och begravningsvapen beskrivs på annan plats i boken. Praktiska och ekonomiska skäl har också omöjliggjort utflyttning för undersökning av de många i trossboden förvarade gravstenarna men en noggrann beskrivning har ändå varit möjlig med hjälp av de med få undantag mycket tydliga fotografier som togs av Bertil Berthelson i samband med stenarnas magasinering 1926. Till bilderna har Berthelson i de flesta fall också bifogat måttuppgifter. Nr 289 ingår bland gravstenarna i kyrkans golv men var vid Ihrfors undersökning delvis dold och gjordes åtkomlig för honom först efter inventeringen på kyrkogården. Detta är det sista numret i Ihrfors förteckning men han har som avslutning tagit med ett antal onummerade inskrifter från försvunna gravstenar. I den följande förteckningen utgörs nr 290–293 samt 302–303 av hållar i kyrkgolvet, nr 294, 295, 300 och 301 av hållar på kyrkogården, helt eller delvis bevarade men alla förbisedda av Ihrfors. Nr 296–299 är fragment av medeltidsgravstenar, nämnda av Gardell och angivna som bevarade. Nr 304–322, slutligen, är gravstenar kända uteslutande genom uppgifter i äldre källor. Vad beträffar de sistnämnda har förteckningen gjorts i möjligaste mån fullständig på ett undantag när. D S (?) Wallmans inventering från början av 1800-talet innehåller ett antal hastigt, med blyerts utförda skisser av bl a senmedeltida gravstensfragment med rester av bomärken, enstaka stora majuskler (jfr nr 70–72, 275) o dyl. Dessa skisser, till vilka i regel inga som helst kommentarer förekommer har inte redovisats i förteckningen eftersom de p g a bristen på precision är svåra att särskilja och av obetydligt vetenskapligt värde. Sju gravstenar, kända enbart från den förklarande texten till gravstenskartan i Palmiskiöldska samlingen (kartans nr

25, 29 (30), 34 (35), 35 (36) och 43 (44)) har inte heller medtagits i förteckningen; texten till kartan är fullständigt återgiven i bilaga 2.

Ett stort antal gravstenar har vid okänd tidpunkt – troligen slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet – försetts med ett i kanten eller i ett hörn placerat, inhugget nummer: N° 00. Denna, sannolikt vid någon omplacering av gravstenarna företagna numrering är i förteckningen angiven som: Senare numrering nr 00. Samtliga på gravstenarna förekommande bomärken redovisas i bilaga 5. Nuvarande placering för de gravstenar som befinner sig i kyrkans golv framgår av bilaga 1, ev känd äldre placering redovisas, som ovan nämnts, inte i förteckningen men framgår av bilaga 3. Måttuppgifter inom () avser icke ursprungliga mått på skadade eller stympade stenar. Höger och vänster har angivits från betraktarens synpunkt. I fråga om vapenbeskrivningar har de heraldiska termerna, dexter och sinister, använts. Till sist några kommentarer till återgivandet av gravstenarnas inskrifter. Den av SvK vanligen tillämpade regeln att återge en inskription exakt så som den står att läsa på byggnaden eller föremålet har här följts enbart för icke latinska, efterreformatoriska inskrifter. Samtliga medeltidsinskrifter och latinska inskrifter från nyare tid är återgivna med upplösta förkortningar; det supplerade är angivet genom understrykning. Text inom () är nu saknad eller inte läsbar och har kompletterats, vanligen från äldre källor men i några fall också när det saknade klart framgått av sammanhanget. Bibelcitat är av utrymmesskäl inte fullständigt återgivna men redovisas med hänvisning till resp bibelställe.

I samband med sin inventering av klosterkyrkans gravstenar 1902 företog Erik Ihrfors en noggrann genomgång av kyrkoarkivet för att kunna komplettera beskrivningen med personhistoriska uppgifter. Någon ny excerpering ur de aktuella volymerna i arkivet – främst dödböckerna – har inte gjorts för SvK:s publicering av gravstenarna. Förekommande uppgifter ur dödböcker, räkenskaper etc är alltså citerade efter Ihrfors. Materialets omfång har nödvändiggjort att övriga personhistoriska kommentarer till gravstenarna i de flesta fall har fått göras med utgångspunkt från tillgänglig genealogisk litteratur eller tidigare utförd excerpering av genealogiskt källmaterial.

1. Av grå kalksten. Gardell 348. Kantskrift med majuskler, delvis skadad: SUB : HAC : PETRA : /

TEGIT(UR : CO)RPUS : NOBILIS : UIRI : IOHAN-
NIS : G(ET) / QUI : OBIIT : ANNO : DOMINI : /
MCDX : CUIUS : ANIMA : REQUIESCAT : IN :
PACE (= Under denna sten gömmas stoffet av välbör-
dig man Jöns Get, som dog Herrens år 1410, vilkens själ
vile i frid). På mittfältet en snedställd sköld med numera
nästan helt utplånad vapenbild, enligt äldre avbild-
ningar en nedvänd vinge. Mått: 209 × 124 cm. Senare
numrering nr 20.

Jöns Get ger 17/10 1403 sin hustru Katarina
Esbjörnsdotter (2 hjorthorn) morgongåva (SD 389). Ett
epitafium över honom med samma inskrift som på
gravstenen finns bevarat i Brahekyrkan på Visingsö.
Om släktkretsen se Elgenstierna 3, s 16; H Gillingstam,
Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta
historia (Skrifter utgivna av Genealogiska föreningen 4,
1949), s 16, 31 och 83 samt SBL 14 (1953), s 503.

2. Av gråbrun kalksten. Gardell 314 och 318. Kant-
skrift med majuskler; bården löper längs hällens ena
kortsida ett stycke innanför kanten. På mittfältet en
ristad kalk och därunder ett otydligt bomärke. Inskrif-
ten är starkt nött och delvis helt utplånad. Nu läsbart är:
HENRICU(S) : NATUS / . . . : IAC / /
. : UIR : BENE : GRA/TUS. Ihrfors har gjort
sig skyldig till flera felläsningar då han försökt tyda
resterna av inskriften; den felaktiga läsningen återges av
Gardell som nr 314. Utan tvivel är det frågan om den
sten som av Gardell upptagits som nr 318 och angivits
som försvunnen. Den omnämns av Hadorph och Lange-
bek med återgivande av den fullständiga inskriften,
bestående av två hexametrar med leoninska rim: HEN-
RICUS : NATUS : IN : LIONGH : IACET : HIC :
TUMULATUS : QUONDAM : CURATUS :
DOMINO : SIT : UIR : BENE : GRATUS (= Henrik,
född i Ljung, ligger här jordad, fordom kyrkoherde. Må
han finna nåd för Herren.)

Ljung är socken i Gullbergs härad i Östergötland.
Hällen är skadad i ett hörn vilket tydligen skett redan
innan inskriften huggits och bör vara anledningen till att
bården inte har kunnat läggas i ytterkanten. Mått: 180
× 124 cm. Senare numrering nr 15.

3. Av grå kalksten. Gardell 352. Kantskrift med
majuskler, ställvis mycket nött och på några ställen
skadad genom vittring och genom en lagad spricka på
hällens övre högra del. På mittfältet en nött, hjälm-
krönt, snedställd vapensköld med en enhörning.
Inskriften lyder (kompletteringar efter Langebek):
ANNO : DOMINI : (M)C(D)XII : OBIIT NO/(BILIS)
: UIR : DOMINUS : (KORT : NIPRIZ) : MILES :

Gravsten nr 3. Över riddaren Kort Nipertz, död 1412. Foto 1982.

Gravestone No. 3. Kort Nipertz, Knight, d. 1412.

CUIUS : ANIMA / REQUIESCAT : IN : PERPETUA
: PA/CE : AMEN : DEUS : ESTO : MICCHI : PROPI-
CIUS : PECCATORI (= Herrens år 1412 dog välbör-
dig man riddaren herr Kort Nipertz vilkens själ må vila i
evig frid. Amen. Gud var mig syndare nådig!). Mått:
195 × 120 cm. Senare numrering nr 4.

Släkten Nipertz uppträder i Östergötland vid slutet av
1300-talet och var invandrad från tyskt område. Kort
Nipertz var 1404 en av anförarna för drottning Margare-
tas trupper på Gotland; senare omnämns han som rid-
dare och hövitsman på Korsholm i Finland. Uppgift om
hans begravning finns i diariet år 1412: "Vidare den
sjuttonde april begravdes i Vadstena kloster riddaren
herr Koort Nypriz".

4. Av grå kalksten. Gardell 748. Inskrift i majuskler

Gravsten nr 5. Över riddaren Anund Jonsson, begravd 1399 och hans hustru Agneta. Foto 1982.

Gravestone No. 5. Anund Jonsson, Knight, buried 1399, and his wife Agneta.

längs övre kortsidan: IACOB GULSMI(D). Inskriftens sista bokstav är otydlig och står på raden under det övriga. På hällens övre del ett stort bomärke. Omkr 1500. Mått: 212 × 120 cm. Senare numrering nr 115.

5. Av grå kalksten. Gardell 237. Kantskrift med majuskler (kompletterad efter Brenner och Langebek): HIC : IACET : NOBILIS : UIR / : DOMINUS : ANUNDUS : (IO)ANSSON (: MILES / : ET : UXOR : E)IUS : DOM(INA) / AGNET(A : QUORUM) : ANIME : IN : PACE : XRI(IST)I : REQUIES/CANT (= Här vilar välbördig man riddaren herr Anund Johansson och hans hustru Agneta, vilkas själar må vila i Kristi frid). Inskriftens fyra sista bokstäver står innanför bården. På mittfältet två snedställda och hjälmkrönta sköldar, den vänstra med ett avslitet leopards huvud ("lejon-

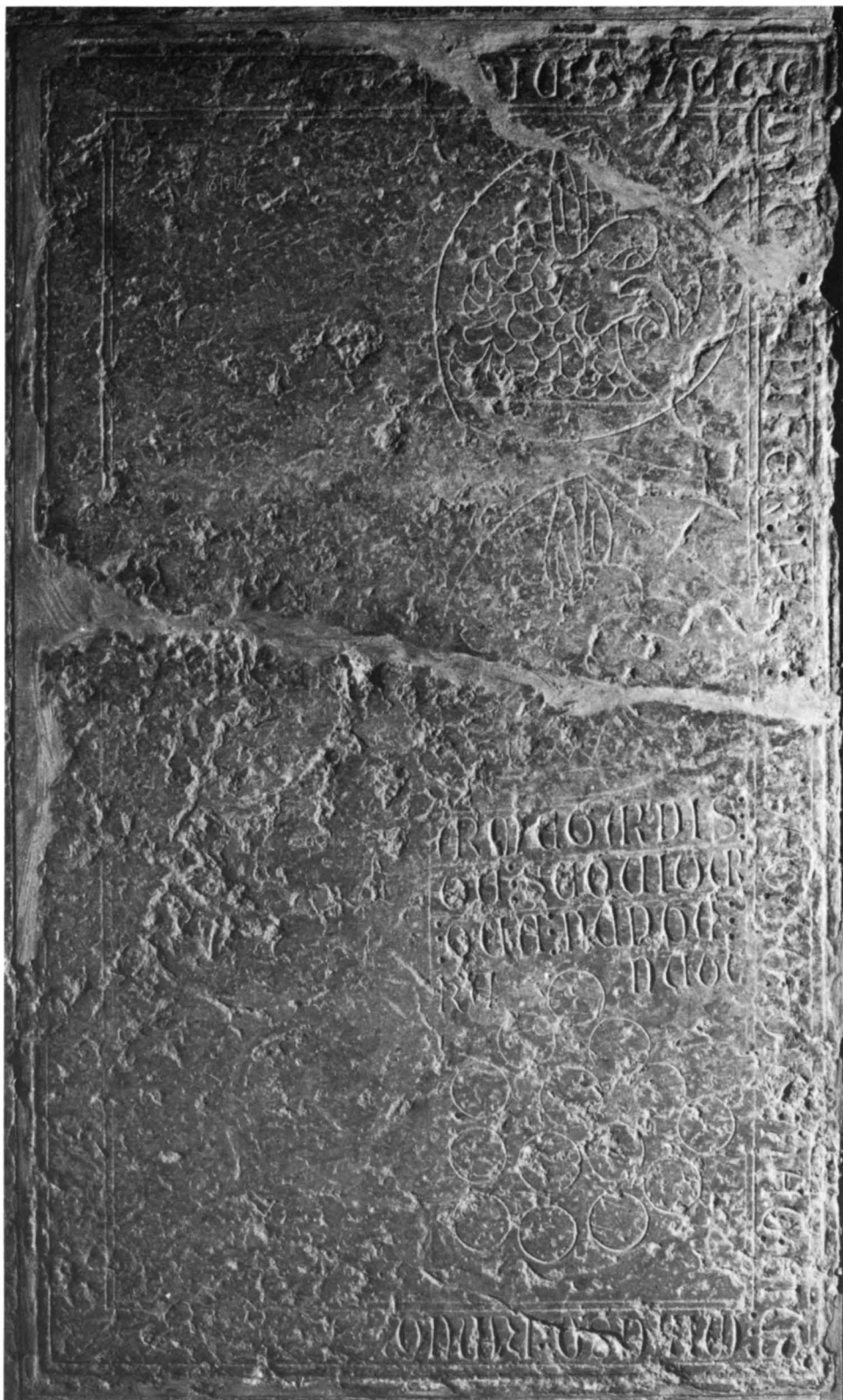
ansikte"), den högra med en enhörning. Under vardera skölden ses den krönta majuskeln A. Hällen är relativt väl bevarad men inskriften ställvis skadad genom vitt-ring. Det nedre högra hörnet är borthugget och ersatt med ett annat stenstycke. Mått: 223×137 cm, det ersatta stenstycket 46 × 52 cm. Senare numrering nr 10.

Riddaren och riksrådet Anund Jonsson var av Hemming Ödgislassons (Lejonansikte) ätt och nämns 1368. Åren 1381–91 var han lagman på Öland. I Vadstena begravdes han 1399, den 7/2 och hade enligt diariet då varit död i omkring två år. Hustrun Agneta tillhörde, att döma av vapnet med enhörningen, släkten Nipertz. Se Kj-G Lundholm, Sten Sture den äldre och stormännen (1956) s 30, not 17, som påpekar att källstöd saknas för hennes av Gardell angivna patronymikon "Persdotter". Jfr nr 3.

6. Av grå kalksten. Gardell 226. I kanten en bård som längs högra långsidan och de angränsande hälfterna av kortsidorna har inskrift (två leoninska hexametrar med rimföljd ABBA, s k Versus cruciferi) i majuskler: HIC : SWECIE / TUTUS (: D)APIFER : IACET : (I)NCINERATUS : BO : IONSON : NATUS : EIUS / : MILESQUE : KANUTUS (= Här ligger Sveriges drots i ro, förvandlad till stoft, nämligen Bo Jonsson, och hans son riddaren Knut). Inskriften är skadad vid en lagad spricka tvärs över hällens mitt och vid en spricka i övre högra hörnet. På mittfältets högra hälft finns tre snedställda sköldar över varandra, de båda översta med ett griphuvud, den tredje med 14 rundlar, ordnade 4,4,3,2,1. Ovanför den sistnämnda skölden inskrift (en hexameter) i fyra rader majuskler: ARMEGARDIS : / TE : SEQUITUR / : TUA : NUPTA : / KANUTE (= Ermegard, din brud, följer dig, o Knut). Hällens vänstra hälft har uppenbarligen varit avsedd att kunna förses med ytterligare inskrift och vapensköldar. Mått: 234 × 139 cm. Senare numrering nr 12.

Drotsen Bo Jonsson av den äldre Gripsläkten avled 1386 och begravdes enligt diariet den 25/8: "Dagen efter aposteln sankt Bartolomeus' dag, dvs kungen och bekännaren Ludvigs dag, begravdes mitt i Vadstena kyrka Bo, Sveriges drots, som skattade klostret mycket högt, vilket han visade med sina ständiga gåvor." Hans son, riddaren Knut Bosson, dog 1406 och diariet meddelar under detta år: "Vidare, samma år, en dag före den heliga Birgittas kanonisationsdags oktav¹, avled välboren herr Knut Boosson, vars far Boo Joansson – välsignad i åminnelse – var Sveriges drots." Knut Bossons hustru, Ermegard, var av den från Mecklenburg

¹) D v s den 13/10.

Gravsten nr 6. Över drotten Bo Jonsson Grip, hans son Knut Bosson samt sonhustrun Ermegard, döda resp 1386, 1406 och 1428. Foto 1982.

Gravestone No. 6. Commemorating the regent Bo Jonsson Grip, his son Knut Bosson and Knut's wife Ermegard, d. 1386, 1406 and 1428 respectively.

härstammande släkten Bülow och avled 1421. Släkten förde i vapnet 14 kulor eller bysantiner. Hon gifte om sig med greve Hans av Eberstein och Nougarten. I diariet står under 1421: ”Vidare, på sankt Thomas av Aquinos dag¹⁾ begravdes här fru grevinnan Ermegard. Hon rycktes bort av en plötslig död.”

Stenen ligger idag på ungefär samma plats i kyrkan som på den äldsta bevarade gravkartan från senare delen av 1600-talet. En utgrävning av den på kartan markerade gravplatsen, något norr om stenens nuvarande plats, företogs 1922, varvid flera skelett påträffades. Inga bevis på att det skulle röra sig om Bo Jonssons familjegrav framkom (rapport av C M Fürst 22/9 1922 och av E Lundberg 1/11 1922 i ATA, tryckta av H Rosman, Bjärka-Säby och dess ägare, 1 (1923), s 365–371; jfr Rosmans framställning s 254–258).

7. Av grå kalksten. Gardell 302. Kantskrift med majuskler, nött men i sin helhet läsbar: SUB: ISTA: PETRA / : REQUIESCUNT : LAURENCIUS: PETRI / : ET : UXOR : SUA : / MARGARETA : HELP : MARIA : AMEN (= Under denna sten vilar Lars Petersson och hans hustru Margareta. Hjälp Maria. Amen.). Mittfältet saknar utsmyckning. Hällen är spräckt tvärs över, något nedanför mitten. Ihrfors läsning innehåller ett par felaktigheter, som upprepas av Gardell. 1400-talet. Mått: 190 × 109 cm. Senare numrering nr 11.

8. Av brun kalksten. Gardell 353. Kantskrift med majuskler, skadad på några ställen: ANNO: DOMINI : MCDXIII : OBIIT : DOMINUS / : THORDO : RØRIKSON : MILES : ET : DOMINA : MARGARETA : UX/OR : DOMINI : CHRISTIERNI : MILITIS : QUO(RUM) / ANIME: IN : PACE : REQ(UI)-ESCANT : ETERNA : (= Herrens år 1413 dog riddaren herr Tord Rörksson och fru Margareta, hustru till riddaren herr Kristiern. Deras själar vile i evig frid). På mittfältet tre snedställda sköldar, placerade bredvid varandra, t v Vasavapnet, i mitten ett vapen med tre fåglar (=Moltke; vapenbild och hjälm numera nästan utplånade), t h Bondevapnet. Hällen är spräckt och lagad tvärs över, något ovanför mitten. Mått: 240 × 152 cm. Senare numrering nr 30.

Stenen är lagd över riddaren och hövitsmannen i Viborg Tord Bonde Rörksson och över riksdrotsen Kristiern Nilsson (Vasa) hustru Margareta Johansdotter (Moltke). Tord Bonde avled enligt diariet 21/3 1417 och begravdes den 2/8. Om Margareta Moltke finns

Gravsten nr 8. Över riddaren Tord Rörksson (Bonde) död 1417 och hans hustru Margareta, död 1413. Foto 1982.

Gravestone No. 8. Tord Rörksson (Bonde), Knight, d. 1417, and his wife Margareta, d. 1413.

följande långa anteckning under året 1413: ”Samma år, den 7 augusti, begravdes i Vadstena fru Margareta, hustru till herr Kristiern och dotter till Fru Katerina Glysingsdotter. Hon (Margareta) avled i Uppsala och fördes så till Vadstena. Och fru Katerina avled femtonde dagen därefter i Vadstena. Hon var gift två gånger: hennes förste man var herr Karl Ulvsson, den heliga Birgittas son, som dog i Neapel i kungariket Sicilien på en resa, då han med sin moder den heliga Birgitta färdades till det heliga landet. Och efter honom tog hon en annan man, vid namn herr Johan Myltika, en tysk. Denne stupade i kriget i Västergötland, då kung Albert togs till fånga”. Sambandet mellan de båda personerna förklaras av att Tord Bonde var gift med Kristiern Nilssons syster, Ramborg, som levde ännu 1439 (Finlands medeltidsurkunder, nr 2296).

¹⁾ D v s den 7/3.

Gravsten nr 9. Över Sigrid Gunnesdotter. 1400-talets första hälft. Foto 1982.

Gravestone No. 9. Sigrid Gunnesdotter. First half of the 15th century.

9. Av gråbrun kalksten. Gardell 256. Kantskrift med majuskler: SUB : HAC : PETRA : / TEGITUR : CORPUS : NOBILIS : MULIE/RIS : SIGRI(DIS : / GUNN)ARS : DOTTIR (= Under denna sten gömmes stoftet av välbördig kvinna Sigrid Gunnarsdotter). Häl- len är skadad i övre och nedre vänstra hörnen och ifyllt med cement. Inskriften är här kompletterad efter Bren- ner och Langebek. På mittfältets övre del en tre gånger delad vapensköld. Mått: 164 × 95 cm. Senare numre- ring nr 24.

Sigrid Gunnesdotter, känd 1408 och gift med Sigge Holk, tillhörde en från Östergötland stammande släkt

vars äldsta kända medlem är Gunne Assarsson, känd 1353 och av allt att döma hennes far. (Sveriges medel- tida personnamn I sp 469).

10. Av gråbrun kalksten. Gardell 377. Kantskrift med majuskler, numera till stor del oläslig (kompletterad efter Brenner och Langebek) : MILITIE : (Z)ONI(S) : DISTINC(TU/S : THURO : STE)NONIS : CUM : CON(S)ORTE : DAT/US : TERRE : IACE(T : HIC : TUMULA/TUS : QUI : OBIIT : ANNO : DOMINI :) MCDXXU : TEMPORE : XL : PRO : (QUIBUS : ORATE :) (= Smyckad med riddarbältet ligger Ture Stensson här jämte sin maka jordad och begravnen. Han dog Herrens år 1425 under fastlagstiden (tempore quad-

Gravsten nr 10. Över riddaren Ture Stensson (Bielke), död 1425 och hans första hustru Birgitta Abrahamsdotter, död 1415. Foto 1982.

Gravestone No. 10. Ture Stensson (Bielke), Knight, d. 1425, and his first wife Birgitta Abrahamsdotter, d. 1415.

ragesime). Bedjen för dem.). Inskriftens första del består av två hexametrar. I mittfältets hörn rundlar med evangelistsymbolerna, de båda övre utplånade med undantag av själva rundeln. Mitt på stenen tre bredvid varandra ställda, hjälmkrönta vapensköldar. Vapenbilderna är skadade genom en tvärs över stenen gående, lagad spricka, den mellersta dessutom i det närmaste bortnött men har varit Bielke. Vapnet t v har ett oxhuvud framifrån och det t h en lind (Krummedige). Mått: 267 × 167 cm. Senare numrering nr 27.

Riddaren och lagmannen i Uppland, Ture Stensson (Bielke) var första gången gift med Birgitta Abrahamsdotter, dotter till danska riksrådet Abraham Brodersson av släkten Baad i Halland (Tjurhuvud). Hon begravdes enligt diariet 18/2 1415 efter att ha blivit kvävd vid en eldsvåda. Ture Stenssons andra hustru var Margareta Eriksdotter (Krummedige), död 1451 och begravd i Riddarholmskyrkan.

11. Av grå kalksten. Gardell 749 och 750. Majuskelinskrift, utan bärd, längs övre kortsidan och högra långsidan. BANCT : SCPTOR / CECILIA : HANS : HUSTRU. Ordet SCPTOR, dvs scriptor (= skrivare) har av Ihrfors lästs som SARTOR (=skräddare), vilket återges av Gardell, nr 750. Under nr 749 upptar Gardell en av Langebek läst inskrift: CANUTUS : SCRIPTOR : CECILIA : HANS : HUSTRU. Säkerligen är det fråga om en och samma sten, där Langebek har feltolkat det första personnamnet i den otydliga och grovt huggna inskriften. Hällen har ingen övrig utsmyckning. Troligen härrör den från början av 1500-talet. Mått: 175 × 102 cm. Senare numrering nr 77.

12. Av grå kalksten. Gardell 360. Välbevarad kantskrift med majuskler: HIC : IACET : HUMATVS : ECHARD / KRUMDYK : NOMINATUS : UIRTUTUM : PLENA : QUOQUE : UXOR : EIUS : ELEN/A : CERNERE : PLACATUM : CONFISI : SE : PRECE / : FRATRUM : AVCTOREM : UITE : CVM : DICIT(UR) : ITE : UENITE : ANNO : DOMINI : 1414 (= Här ligger Eggert med tillnamnet Krummedige begravnen jämte sin dygderika hustru Helena, förlitande sig på att finna livets Herre bevekt genom klosterbrödernas förbön, då det säges: Gån! Kommen! Herrens år 1414.). Inskriften består av fyra hexametrar. På mittfältet en snedställd, hjälmkrönt vapensköld (lind = Krummedige). Skölden har ursprungligen varit grunt ristad och är därför ganska nött. I övrigt har hällen inga nämnvärda skador. Mått: 255 × 160 cm. Senare numrering nr 21.

Eggert Krummedige d ä tillhörde en vitt förgrenad

Gravsten nr 12. Över Eggert Krummedige och hans hustru Helena. Stenen daterad 1414. Foto 1982.

Gravestone No. 12. Eggert Krummedige, and his wife Helena. Stone dated 1414.

släkt från Holstein med namn efter borgen Krummedik vid Itzehoe. Eggert Krummedige begravdes i Alvastra men gravstenen hade redan på Brenners tid flyttats till Vadstena klosterkyrka. Betr hustrun Elin Pedersdotter, se H Gillingstam, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden, s 97 not 541.

13. Av grå kalksten. Gardell 741. Majuskelinskrift i tre rader på hällens övre del: OLAF : THORESON : I : / NYBILE : I WEDHIRSTA/DHA : SOKN:. Inskriften är mycket sliten, några bokstäver nästan utplånade. På hällens mitt ett litet, likarmat kors. Mått: 169 × 112 cm. Senare numrering nr 25.

Nybble är en gård i Väderstads socken, Göstrings härad, i Östergötland. Hällen har förmodligen tillkommit vid början av 1500-talet.

14. Av grå kalksten. Gardell 295. Kantskrift med majuskler; texten slutar ett stycke in på vänstra långsidan: HIC : IACET : HALSTANUS : I(N)GE/MUNDSON : CUM : UXORE : SUE : ELSEBY : QUORUM : ANIME : REQUIESC(ANT) : IN : PERPETUA / : PACE : AMEN : (= Här ligger Halsten Ingemundsson med sin hustru Elseby, vilkas själar vile i evig frid. Amen.). Mittfältet saknar utsmyckning. Hällens yta är skrovlig och ytterkanten har smärre skador. Mått: 193 × 113 cm. Senare numrering nr 31.

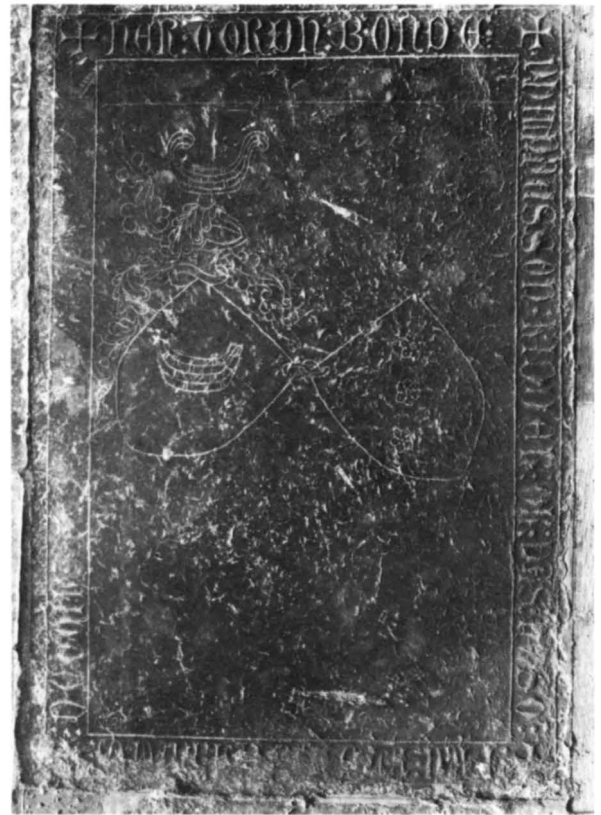
15. Av grå kalksten. Gardell 373. Kantskrift med majuskler: (U)ILJIBUS : IN : (P)ANNIS : CARO : PELLIS : / ET : OSSA : IOHANNIS : UERMIBUS : ESCA (: DATA : SUNT :) / FINZSONS : HIC : TUMULATA : GAU/DIA : SANCTORUM : SIBI : CONFER : XPISTE : T(UORUM) (= I torftiga lindor ha här Johannes Finssons kött, hud och ben jordats och lämnats åt maskarna. För honom, o Kristus, till glädjen bland dina saliga). Inskriften, som består av tre hexametrar, är djupt inhuggen och lättläst med undantag för en skada nederst på högra långsidan och i övre vänstra hörnet där ett stycke av hällen borthuggits och senare ersatts med ett stycke kalksten. På mittfältet en snedställd, hjälmkrönt vapensköld med en hjorthornskrona. Mått: 236 × 161 cm.

Jösse Finsson, av lågfrälse ursprung, var fogde över Dalarna åren 1393–1412 (B Fritz, Hus, land och län. Förvaltningen i Sverige 1250–1434, 2 (1973), s 52 och därefter på Stegeborg från 1414 till sin död, som inträffade mellan 9 februari 1424 och 28 juni 1427 enligt pergamentsbrev i RA.

16. Av grå kalksten. Gardell 301. Trapetsformig häll med vittrad och skrovlig yta. Svårläst kantskrift med majuskler: HIC : IACET : DISCRETUS / : UIR : BIRGHERUS : URNERI : CUM : UXORE : SUA : (INGE)BORG : QUORUM / : ANIME : REQUIESCANT : IN : PERPET(U)A : PACE : AMEN (= Här ligger hederlig man Birger Värnersson med sin hustru Ingeborg, vilkas själar må vila i evig frid. Amen.). Mittfältet är tomt med undantag av ett (troligen senare inhugget) bomärke. Spräckt tvärs över, något ovanför mitten. Mått: 190 × 113, 93 cm. Senare numrering nr 54.

Gravsten nr 15. Över fogden Jösse Finsson, död mellan 9/2 1424 och 28/6 1427. Foto 1982.

Gravestone No. 15. The Royal Baliff Jösse Finsson, d. sometime between 9th February 1424 and 28th June 1427.

Gravsten nr 17. Över riddaren Tord Bonde Filipsson, död 1484 och hans hustru Katarina Knutsdotter. Foto 1982.

Gravestone No. 17. Tord Bonde Filipsson, Knight, d. 1484, and his wife Katarina Knutsdotter.

17. Av gråbrun kalksten. Gardell 719. Kantskrift med majuskler (kompletterad efter Abildgaard) : HER : TORDH : BONDE : / PHILPPUSSON : RIDDER : OK : HANS : HWSTRU : / : FRU : K(ATERINA : KNWTZ) / : DOTTIR. Inskriften slutar ett kort stycke in på vänstra långsidan. På mittfältet två mot varandra lutande och sammanlänkade sköldar, den vänstra hjälmkrönt, med en båt som vapenbild (d v s Bondevapnet), den högra med tre rosor i balk. Tvärs över mittfältets översta del en inhuggen linje. Mått: 233 × 155 cm. Senare numrering nr 81.

Tord Bonde Filipsson blev riddare vid Kristian I:s kröning 1457 och riksråd senast 1463 samt dog 1484. (SBL 5 (1925), s 312). Han var gift andra gången med Katarina, dotter till västgötalagmannen Knut Jönsson (Tre rosor). Änkan levde ännu 1489.

Gravsten nr 19. Över Jönis Bese och hans hustru Cecilia Jönsdotter. 1400-talets början. Foto 1982.

Gravestone No. 19. Jönis Bese and his wife Cecilia Jönsdotter. Early 15th century.

18. Av grå kalksten. Gardell 758. Kantskrift med otydliga minuskler längs övre kortsidan och ett stycke ned på högra långsidan: *aren : glas : mestare / gudh : (hans sel nade)*. Inskriften är på slutet numera helt oläslig och här kompletterad efter Hadorph. Omkr 1500. Mått: 183 × 100 cm. Senare numrering nr 80.

19. Av grå kalksten. Gardell 257. Kantskrift med majuskler, mycket nött och svårläst (kompletterad efter Brenner) : SUB : HAC : PETRA : T(E/GUNTUR) : CORPORA : IOHANNIS : BIS(E) / ET : UXORIS : CE(CILIE) : IONISA : DOTTER : ORATE : PRO EIS (= Under denna sten gömmas stoftet av Johannes Bese och hans hustru Cecilia Jönsdotter. Bed för dem.). På mittfältet en snedställd vapensköld (sparre över två pilar, de sistnämnda numera bortnötta). Mått: 186 × 122 cm. Senare numrering nr 36.

Gravsten nr 20. Över kyrkoherdarna Hemming, Björn och Johannes, sannolikt döda på 1430-talet. Foto 1982.

Gravestone No 20. Commemorating the vicars Hemming, Björn and Johannes, who probably died during the 1430s.

Stenen är lagd över Jönis Bese, vilken tillhörde en östgötsk lågfrälseätt och är känd mellan 1397 och 1413 (se K H Karlsson i PHT 1904, s 2 och Gottfrid Carlsson i SBL 4 (1924), s 62) . Makarna skänkte 2–7/6 1413 tillsammans en gård till Vadstena kloster för själagift och lägerstad (SD 1723).

20. Av grå, kornig kalksten. Gardell 428. Kantskrift med majuskler, längs övre kortsidan och ett stycke av högra långsidan i dubbla rader: SUB : HAC : PETRA : TEGUNTUR : / CORPORA : HONORABILIUUM : UIRORUM : UIDE(L)ICET : HE(MI)NGI : / DE : BURGUNDUM : BERONIS : DE : HIÆLLIZSTADE : ET : IOHANNIS : DE : RODHO : ECCLESIIARUM : / QUONDAM : CURATI : SCARENSIS : DYOCESIS (= Under denna sten gömmas stoftet av hedervärda män, nämligen Hemming i Borgunda,

Gravsten nr 21. Över domprosten Erik Trolle, död 1459 och över Håkan Karlsson, hans fars halvbror. Foto 1982.

Gravestone No. 21. Dean Erik Trolle, d. 1459, and Håkan Karlsson, his father's step-brother.

Björn i Hjällstad och Johannes i Råda, fordom kyrkoherdar i Skara stift). På mittfältets övre del en kalk. Stenen är i sin helhet välbevarad. Mått: 209 × 137 cm. Senare numrering nr 26.

Bero omtalas enligt Skara stifts herdaminne år 1414 som curatus i Hjällstad i Västergötland, och en Johannes Barthori som curatus i Råda i samma landskap. Den sistnämnde är omtalad 1405 och levde ännu 1432, men 1439 var en annan person präst i Råda (Svenska medeltidsregister 1434–1441, (1937), nr 951). Hemming i Borgunda, också i Västergötland, förekommer däremot inte i herdaminnet.

21. Av gråbrun kalksten. Gardell 440. I kanten bård med majuskelinskrift som börjar på högra långsidan och avslutas på nedre kortsidan (övriga delar av bården är tomma): HIC : IACENT : ERICUS : TRULLE : ET :

HAQ/(I)NUS : KARLSON:. På mittfältet en snedställd, hjälmkrönt vapensköld (trollhuvud mellan två vargsaxar). Hällen är starkt nött. Mått: 195 × 130 cm. Senare numrering nr 118.

Stenen bör vara lagd över domprosten i Linköping Erik Trolle, död i Lübeck 1459, enligt en uppgift av förgiftning. Den i inskriften nämnde Håkan Karlsson var säkerligen hans fars halvbror. Erik Trolles farmor, Ingeborg Arvidsdotter (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt), var nämligen första gången gift med Karl Magnusson av Bergkvaraätten och hade en son, Håkan Karlsson. (P Sjögren, Slakten Trolles historia intill 1505, 1944, s 45 och 117; Raneke 292, 412, 535).

22. Av grå kalksten. Gardell 378. Kantskrift med

Gravsten nr 22. Över riddaren Algot Magnusson (Sture), död 1426 och hans hustru Margareta Bosdotter, död 1414. Foto 1982.

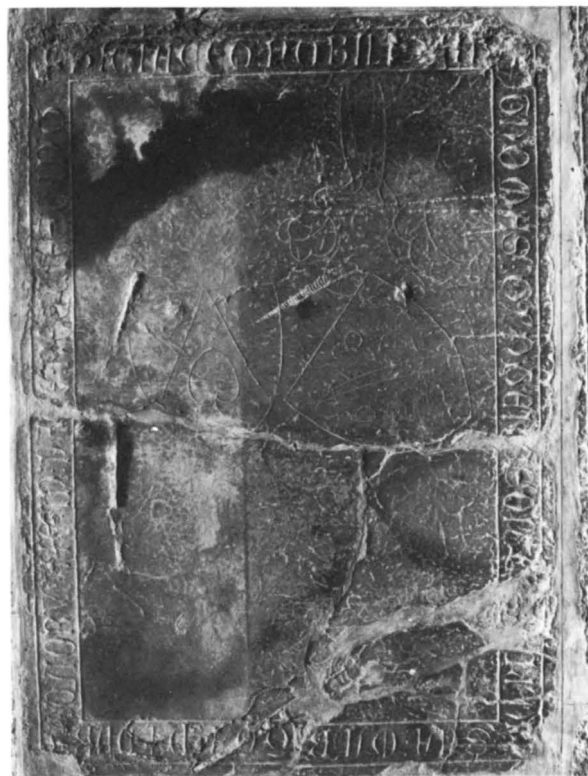
Gravestone No. 22. Algot Magnusson (Sture), Knight, d. 1426, and his wife Margareta Bosdotter, d. 1414.

majuskler, skadad längs nedre kortsidan och vänstra långsidan. Längs övre kortsidan dubbla rader: SUB : HAC : PETRA : TEGUNTUR : COR(P)O(RA) / PERSONARUM : NOBILIUM : UIDELICET : DOMINI : ALGOTI : MAGNUSON : MILITIS : EIU(SQ)UE / : CONS(ORTIS : DILECTE : DOMINE : MARGARETE / BOSDOTTER : QUE : O)BIIT : ANNO : DOMINI : M : CD : XIII (: TEMPORE : PASCHALI : IPSE : UERO (?) / OBIIT : ANNO : DOMINI : M : CD : (= Under denna sten gömmas stoftet av de välbördiga personerna, nämligen riddaren herr Algot Magnusson och hans älskade maka fru Margareta Bosdotter. Hon dog Herrens år 1414 vid påsktiden. Och själv dog han Herrens år 14--). Inskriften är kompletterad efter Brenner. På mittfältet två snedställda vapensköldar, den vänstra med tre sjöblad i balk, den högra delad. Mått: 241 × 142 cm. Senare numrering nr 117.

Riddaren, riksrådet och hövitsmannen på Gripsholm Algot Magnusson (Sture, sjöbladsätten) dog enligt diariet år 1426, torsdagen före söndagen Lætare (7/3). Om hustrun, Märta Bosdotter (Natt och Dag), skrivs i diariet under året 1414: "Sankt Olovs dag (29/7) begrovs i Vadstena fru Märitta eller Margareta, herr Algot Magnussons hustru och syster till herr biskop Knut i Linköping." Gravstenen har sålunda tillkommit i samband med fru Märtas död och mannens dödsår har senare aldrig blivit ifyllt.

23. Av gråbrun kalksten. Gardell 296. Kantskrift med majuskler (kompletterad efter Brenner): HIC : IACET : NOBILIS : (U)IR / THOMAS : GYNTERSSON : (C)UM (:) UXO(RE) / : SUA : MÆRITTA : P(Æ)DHERS / : QVORVM : ANIME : IN : PA(C)E : REQUIESCANT (= Här ligger välbördig man Thomas Gyntersson med sin hustru Märta Pedersdotter, vilkas själar vile i frid). På mittfältet två vapensköldar av vilka den högra är snedställd och hjälmkrönt. Vänstra skölden har en spets, belagd med ett uppstående sjöblad, den högra ett nedvänt (bock)horn med tandbesatt översida och omgivet av fem rundlar. Hällens nedre del är spräckt i flera stycken och hopfogad med cement. Inskriften är på många ställen skadad och svårläst, sköldarna nötta. Mått: 196 × 136 cm. Senare numrering nr 120.

Thomas Gyntersson tillhörde ätten Bukhorn, en skånsk släkt av tyskt ursprung och nämnes i ett brev av år 1423. (H Gillingstam, Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia, 1949, s 25; jfr Raneke 656). Hustruns vapen är inte känt i något annat sammanhang, jfr Raneke 791.

Gravsten nr 23. Över Thomas Gyntersson (Bukhorn) och hans hustru Märta Pedersdotter. 1400-talets första hälft. Foto 1982.

Gravestone No. 23. Thomas Gyntersson (Bukhorn), and his wife Märta Pedersdotter. First half of the 15th century.

24. Av grå kalksten. Gardell 313. Kantskrift med majuskler, tydbar längs större delen av vänstra långsidan, i övrigt utnött. Gardell återger inskriften efter Ihrfors: . . . NOBILIS : U(IRGO) . . . / . . . S . . . S . . . IONSA : D(OTTER :) / . . . ANE . . . AU . . . : . . . / DI : IERONIMI : CUP^o : AĪA : REQUIĒ : Ī : PACE : AMEN. Vänstra långsidans text, d v s inskriftens avslutning är alltjämt tillräckligt tydlig för att kunna läsas säkert: . . . IERONIMI : CUIUS : ANĪMA : IN : PACE : REQUIESCAT. Ihrfors läsning är sålunda åtminstone delvis felaktig. Stenens mittfält saknar utsmyckning frånsett spår av några majuskler på övre hälften. 1400-talet. Mått 221 × ca 137 cm (ytterkanten är mycket skadad).

25. Av grå kalksten. Gardell 392. Kantskrift med majuskler, skadad och mycket nött, längs övre kortsidan och vänstra långsidan (kompletterad efter Bren-

Gravsten nr 25. Över riksrådet Sten Turesson (Bielke), död 1431. Stenen också lagd över hans båda hustrur, Margareta Karlsdotter, död omkr 1428 och Agnete Eriksdotter, död 1452 eller 1453. Foto 1983.

*Gravestone No. 25.
Privy Councillor Sten
Turesson (Bielke), d.
1431. This stone also
commemorates his two
wives, Margareta Karls-
dotter, d. c. 1428, and
Agnete Eriksdotter, d.
1452 or 1453.*

ner): (EGREGIUS) : NATU(S : T)HURONIS : STE(NO) / : UOCATUS : CUM : CONSORTE : DATUS : TERRE : IACET : HIC : TUMULATUS : / ANNO : MILLENO : SIMUL : UNO : TER : / QUOQUE : (DE)NO : QUADRING(ENTENO : MIGRAT : DE : CORPORE: STENO: (= Tures förträfflige son Sten ligger här begravnen jämte sin maka, lämnad åt jorden. På det tusende fyra hundra trettioförsta året lämnade Sten sin lekamen). Inskriften består av fyra hexametrar. På mittfältet, i hörnen, rundlar med evangelistsymbolerna (bilderna nu bortnötta utom en rest av Johannesörnen i övre högra hörnet; de övriga har enligt Brenners avbildning varit placerade med ängeln i övre vänstra hörnet och i de nedre hörnen t v lejonet, t h oxen). Mitt på stenen tre bredvid varandra placerade, hjälmkrönta vapensköldar, fr v Sparre, Bielke och Krummedige (lind). I synnerhet hjälmarna är mycket nötta: Mått: 260 × 162 cm. Senare numrering nr 123.

Sten Turesson (Bielke), väpnare, riksråd och hövitsman på Piksborg avled 1431 före den 27/6 och begravdes enligt diariet den 8/9 samma år. Stenen är också lagd över hans båda hustrur, Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta), död omkr 1428, och Agnete Eriksdotter (Krummedige), död 1452 eller 1453 (H Gillingstam, Äterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden, 1952, s 665). Diariet omnämner Margareta Karlsdotters begravning som ägde rum den 15/3 1429, ehuru arvskiftet efter henne förrättats redan 28 februari samma år enligt pergamentsbrev i Sävstaholmssamlingen i RA. Agnete Eriksdotter gifte om sig (Svenska Ättartal 5, s 152, not 1 och H Gillingstam, a a, s 667) och kom kanske aldrig att begravas under stenen.

26. Av gråbrun kalksten. Gardell 85. I kanten bård, tom längs vänstra långsidan och med numera till största delen utnött majuskelinskrift längs övriga sidor: (C)RISTIN(E) : --- : . . . / . . . S : ESTO : QVE : LA(PI)S : IST(E) . . . / . . . (AMEN) : . På mittfältet ett bomärke. Mått: 186 × 109 cm. Senare numrering nr 83.

27. Av grå kalksten. Gardell 723. Inskrift med majuskler, utan bård, längs övre kortsidan och ett stycke av högra långsidan (kompletterad efter Langebek) : (PÆ)DHAR : IEBRO : OK / CHRISTINA : HANS : HUSTRU. Ytterkanten på hällen är söndervittrad längs återstoden av högra långsidan, nedre kortsidan samt vänstra långsidan; någon ytterligare inskrift har dock troligen aldrig funnits. På hällens mitt ett stort bomärke och under detta de senare inhuggna versalerna A P.

Omkr 1500. Mått: ca 190 × 110 cm. Senare numrering nr 48.

Öjebro är en kvarnby i Härberga socken i Vifolka härad i Östergötland.

28. Av gråbrun kalksten. Gardell 711. I kanten en bård med mycket nött majuskelinskrift längs övre kortsidan. Också på högra långsidan har funnits text vilket framgår av bevarade skiljetecken och några otydliga rester av majuskler. Längs nedre kortsidan och vänstra långsidan finns inga spår av inskrift. Helt läsbart är numera bara inskriftens första ord: ARNT : , det följande återges av Gardell med hänvisning till Brenners avbildning av stenen som: (S)T(IK)E : OK : ALB . . . På mittfältet syns två snedställda vapensköldar av vilka den vänstra är delad med tre runda spelmarker placerade 2,1, d v s Stykevapnet. Den högra skölden har en lilja. Båda är mycket nötta. Mått 241 × 157 cm. Senare numrering nr 82.

Arend Styke var den mest berömde av de mecklenburgska s k Vitaliebröderna som bedrev sjöröveri i Östersjön. Han är känd mellan åren 1394 och 1414. Bokstäverna ALB . . . i inskriftens andra personnamn är sannolikt rätt lästa, av en fjärde bokstav finns spår som tyder på att den kan ha varit R, så följer utrymme för ytterligare två eller tre majuskler och därefter kommer ett tydligt skiljetecken. Detta gör det sannolikt att namnet varit ALBRECHT eller ALBREKT, vilket skulle tyda på att stenen lagts även över Arend Stykes son, Albrekt, känd mellan 1414 och 1434. Vapnet med liljan – vilket fanns intill Stykevapnet också bland de målade vapnen på de nu försvunna läktararkaderna – har av Lindblom m fl antagits syfta på Arend Stykes hustru. Hon skall enligt Anna Fickesdotter Bülow's "Chronicon genealogicum" (Sthlm 1718) ha hetat Metta, men inget nämns där om vilken släkt hon tillhört. Lindblom uppger att hon begravts i kyrkan (Kult och Konst s 253) men några bevis för att så verkligen är fallet finns inte. Ett studium av stenen leder dock till den ganska säkra slutsatsen att den lagts över tre personer som alla varit namngivna i inskriften. Efter namnet ALBREKT har följt ett ord på troligen fem bokstäver (STIKE?), därefter ett ord som inte kan ha haft mer än två bokstäver – säkerligen OK. Inskriften har bestått av ytterligare tre ord med en trolig längd av resp fem, fyra och sex bokstäver. På foto, taget i släpljus, framträder intill Stykevapnet på mittfältets vänstra del ytterst svaga spår av en hjälmprydnad. Den hjälmprydnad som hörde till vapnet var en bägare med två strutsfjädrar mellan två spelmarker. Den ena av de sistnämnda och en rest av den ena strutsfjädern kan urskiljas. I mittfäl-

Gravsten nr 28. Över Arend Styke, sannolikt också över sonen Albrekt samt sonhustrun Alhecte Volradsdotter. 1400-talets första hälft. Foto 1982.

Gravestone No. 28. Arend Styke and probably also his son Albrekt, together with Albrekt's wife Alhecte Volradsdotter. First half of the 15th century.

tets vänstra övre hörn syns på fotot en obetydlig rest av en (struts?)fjäder och snett nedanför kan man ytterst svagt ana konturen av en åt dexter lutad sköld, lika stor som de båda övriga.

Det förefaller sålunda sannolikt att hällen ursprungligen pryts av tre vapensköldar av vilka två varit Stykevapen och syftat på Arend Styke och sonen Albrekt. Den sistnämnde ägde enligt klostrets jordebok (utg av C Silfverstolpe, Sthlm 1897) en gård i Vadstena. Vapnet med liljan kan knappast gälla någon annan än Albrekt Stykes hustru, Alhecte, som tillhörde den från Mecklenburg härstammande adelssläkten Dume. Släkten kom till Norden med främlingströmmen under konung Albrekts tid och fick i Sverige snabbt en uppmärksam ställning. Den mäktige drotsen Bo Jonsson Grip

äktade nämligen i sitt andra gifte Margareta Lambrektsdotter Dume, faster till den nämnda Alhecte. Enligt en excerpt i Palmskiöldska samlingen, vol 206, p 189 (UUB), ur ett annars okänt brev av år 1429 var Alhecte dotter till Volrad Dume, vilken nämnes som Margareta Dumes bror i två brev från 1387 (C G Styffe, Bidrag till Skandinaviens historia 1, 1859, s 196 och 198). I sitt testamente, daterat i Västervik 4/9 1409 testamenterar Margareta Lambrektsdotter i närvaro av bl a Albrekt Styke penningar till olika kyrkor, kloster och enskilda personer. I testamentet ihågkommer hon "minne brodors dotter Alhecte, Albrictz Styka hustru" med en summa av fem mark (SD 1143). På det bevarade sigillet ses en hel lilja med omskrift: S. MARGRETE DV MEN.

Antagandet att Alhecte Dume – kanske har hon liksom fastern i strid med svensk sed vid den aktuella tiden tecknat sig med sitt släktnamn och inte med sitt patronymikon – varit den tredje under stenen begravda personen gör det möjligt att fullständiga inskriftens tre sista ord. Det sista ordet kan med hjälp av bevarade majuskelrester läsas (HU)STRU och de närmast föregående orden måste då ha varit hustruns namn samt HANS. Namnet Alhecte är en form av det tyska namnet Adalheid som under medeltiden förekom med ett flertal olika stavningar. Former med fem bokstäver är t ex Alaid och Aleta. En möjlig lydelse av den fullständiga, rekonstruerade inskriften blir följande: ARNT : STIKE : OK : ALBREKT : STIKE : OK : ALETA : HANS : HUSTRU.

29. Av grå kalksten. Gardell 745. Inskrift med majuskler, utan bård, längs övre kortsidan och början av högra långsidan: RAGNILD : WARSLEFS / : DOTTR.:. Ingen övrig utsmyckning. Ca 1500. Mått: 171 × 118 cm. Senare numrering nr 18.

30. Av gråbrun kalksten. Gardell 297 och 365. Kantskrift med majuskler, mycket skadad på alla sidor (kompletterad efter Brenner och Abildgaard): (SUB : HAC :) PE(T)RA : IA(CET : / N)OBILIS : UIR : THOMAS : UAN : FIZEN : MILES : ET : / UXOR : EIUS : MÆRITTA (: FINUI/DH : RAUALSONS : DOTTER : QUORUM : ANIME : IN : PACE : RE)QU(IE)SCANT (= Under denna sten ligga välbördig man Tomas von Vitzen och hans hustru Märta, dotter till Finvid Ragvaldsson, vilkas själar vile i frid). På mittfältet två snedställda, hjälmkrönta vapensköldar, den vänstra med en störtad sjuuddig stjärna, den högra med en varg. Mått: 247 × 149 cm. Senare numrering nr 41.

Gravsten nr 30. Över riddaren Thomas von Vitzen, begravd 1416 och hans hustru Märta Finvidsdotter. Foto 1982.

Gravestone No. 30. Thomas von Vitzen, Knight, buried 1416, and his wife Märta Finvidsdotter.

Riddaren Tomas von Vitzen, som gifte om sig med Ida Henningsdotter (Königsmark; se nr 36) enligt H Rosman, Bjärka-Säby och dess ägare, 1, 1923, s 301, begravdes enligt diariet den 5/1 1416. Hustrun, Märta Finvidsdotter, tillhörde den mellansvenska stormannaätten Stallare som förde en 7- eller 8-stjärna i ginstyckat, styckat eller ostyckat fält. Heraldiskt sett borde sköldarna byta plats på stenen. Hon bör ha varit dotter till väpnaren och häradshövdingen Finvid Ragvaldsson, känd från 1368 och död senast 1409 (Raneke 759). Brenner har avbildat stenen i dess helhet, men vid Langebeks besök i kyrkan 1753 var den högra hälften dold under kyrkbänkarna. Abildgaard kunde rita av endast den synliga delen och gjorde misstaget att läsa hustruns namn som "Birgitta" (åtminstone första bok-

staven i namnet hörde till det som inte var synligt). Gardell har inte insett att det varit fråga om en och samma gravsten och har därför hänvisat till Abildgaards teckning med särskilt nummer.

31. Av gråbrun kalksten. Gardell 744. Inskrift med majuskler, utan bård, längs övre kortsidan: HAVINGH : OK : MAGNUS. Mitt på stenen ett litet, inhugget kors. Vänstra långsidan med söndervittrad ytterkant. Nedre vänstra hörnet skadat och lagat med cement. Ca 1500. Mått: 198 × ca 120 cm. Senare numrering nr 46.

32. Av grå kalksten. Gardell 385 och 743. Rester av kantskrift med majuskler, helt utnött utom på nedre kortsidan och ett angränsande stycke av högra långsidan. På mittfältet med svårighet urskiljbara rester av en fem gånger ginstyckad sköld. Mått: 192 × 125 cm.

Gravsten nr 31. Över Hemming och Magnus. Omkr 1500. Foto 1982.

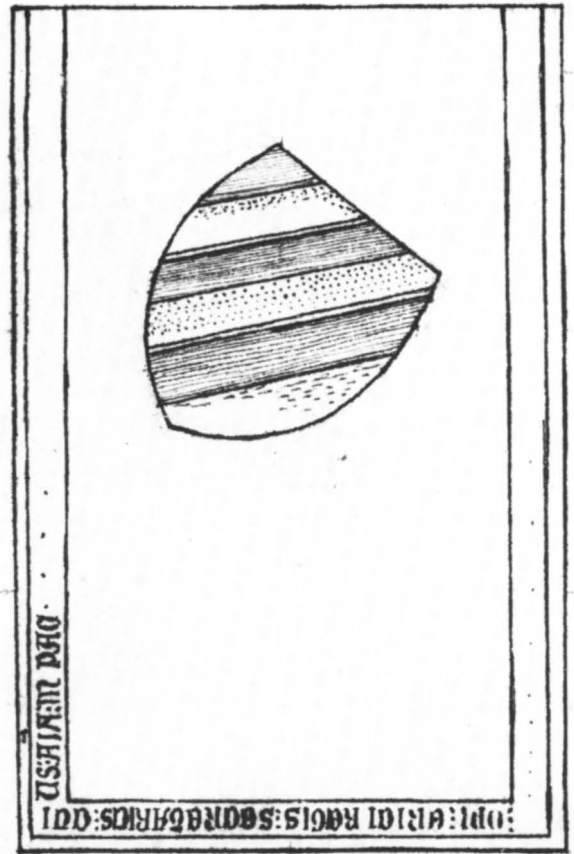
Gravestone No. 31. Hemming and Magnus, c. 1500.

Gravsten nr 32. Möjligen över Arnold Johannis, död som biskop i Strängnäs 1428. Foto 1982.

Gravestone No. 32. Possibly commemorating Arnold Johannis, d. as Bishop of Strängnäs 1428.

Senare numrering nr 47. Ihrfors har försökt tyda inskriftsresterna och läst: . . .SKIRING. . .IS / BEGAR. . .M. . . ., denna läsning återges av Gardell som nr 743. En jämförelse med Gardell 385, avbildad av Brenner och Abildgaard och av Gardell angiven som försvunnen, visar klart att det är fråga om en och samma sten. På Abildgaards teckning finns inskriftsresterna inte medtagna, Brenner har däremot lyckats tyda dem. Inskriften på Brenners teckning återges av Gardell på följande sätt . . . / : OPI : ERICI : REGIS : SECRETARIUS : CUI/US : ANIMA : IN PACE : (REQUIESCAT). Det inledande OPI fullständigar Gardell till EPISCOPI och drar av det skälet slutsatsen att stenen lagts över Arnold Johannis, sekreterare och biktfader hos Erik av Pommern och sedermera biskop i Strängnäs. Magnus Collmar har påpekat att så knappast kan vara fallet eftersom den fragmentariska inskriften

Gravsten nr 32. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. I handskriften med signum Fl4b i KB.

Gravestone No. 32. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

första ord – om det läses EPISCOPI – står i genitiv. Stenen skulle då istället ha lagts över en person som dels haft en okänd funktion hos en biskop, dels ha varit kunglig sekreterare. Arnold Johannis dog 9/12 1428. Vadstenadiariet omnämner hans utnämning till biskop 27/9 1419 men däremot ingenting om att han skall ha gravsatts i klosterkyrkan. Ett studium av stenen visar dock att Gardell med all sannolikhet tytt Brenners teckning felaktigt och att inledningen av texten skall vara: . . . / : DNI : ERICI. . . Majuskelresterna på högra långsidan avslutas med ett tydligt skiljetecken och likaså inleds nedre kortsidans text med ett skiljetecken. Nedre kortsidans första majuskel har en tydlig rak stapel och kan inte gärna ha varit ett O, däremot mycket troligt ett D. Nästa bokstav är otydlig, så följer ett I och därpå ett skiljetecken. Av fortsättningen kan med hjälp av Brenners teckning tydas: ERICI : REGIS : SECRETA-

RIU. . . , det följande är helt bortvittrat. I översättning kommer inskriften att lyda: . . . herr konung Eriks sekreterare, vilkens själ (må vila) i frid. Det är sålunda möjligt att Gardell trots allt har rätt i sin förmodan att Arnold Johannis begravts under stenen.

33. Av grå kalksten. Gardell 248. Starkt nött och mycket svårtydd majuskelinskrift i bärd längs båda långsidorna och den ena kortsidan (även den andra kortsidan har haft inskrift att döma av bevarade spår; den har dock varit oläslig redan på 1600-talet). Enligt Brenners avbildning fanns på mittfältet två tomma vapensköldar, förmodligen utnötta och omöjliga att identifiera. Numera saknas alla spår av utsmyckning på mittfältet. Inskriften har börjat på hällens högra långsida. Mitt på vänstra långsidan finns ett urtag som gjorts i samband med ledningsdragning genom golvet; några bokstäver av inskriften har därigenom gått förlorade. Med kompletteringar efter Brenner lyder inskriften: (SU)B : HA(C) : PETRA : TEGITUR : COR(P)/(US) : NOBILIS : MATRONE / MERITA : HALS(TENS) : DOTTER) (= Under denna sten gömmas stoftet av välbördig Märta Halstensdotter.) Mått : 186 × 126 cm. Senare numrering nr 42.

Märta Halstensdotter var dotter till Halsten Birgersson av Likvidsönernas ätt (jfr SBL 22, s 768). Hon gifte sig 1345 med väpnaren Sune Andersson (Lillie, Greger Mattsons ätt). Gardell antar därför att sköldarna varit lilja samt tre sjöblad, 2 + 1, med spetsarna mot sköldhörnerna, dvs Likvidsönernas ätt. Fru Märta levde enligt Gardell och Elgenstierna 4, s 663 ännu i början av år 1383. Gardell hänvisar riktigt till RPB 1905, dat 29/1 1383. Elgenstierna 4, s 663 har fel datum 13/1 1383.

34. Av grå kalksten. Gardell 388. Kantskrift med majuskler, delvis helt utsliten, delvis tydbar med svårighet (kompletterad efter Brenner): SUB : HAC : PETRA : (TEGUN/TUR :) CORPORA NOBI(LIUM : HÆNEKINI :)/: BÆKMAN : ET : UXORIS : / SUE : ÆRMEGARDIS : ORATE : PRO : EIS (= Under denna sten gömmas stoftet av de välbördiga personerna Henneke Bekman och hans hustru Ermegard. Bedjen för dem). På mittfältets vänstra hälft en sköld med tre av vågskuror bildade bjälkar. Omedelbart till höger om den nämnda skölden finns ett rektangulärt, nedsänkt fält med en hjälmkrönt sköld i plattrelief, det hela tillkommet i samband med att stenen återanvänts på 1500-talet. På skölden ses ett oxhuvud en face och på ömsida om hjälmen initialerna K P. Under det nedsänkta fältet med vapnet inskrift med versaler i sex rader: HER LIGGER BEGRAF/VEN THEN AEDLE OCH / WELBYRDIGH

MAN KRABBE / PERSON AFFSOMPNADE / ANNO 1566 GVD HANS / SIELL NÅDE AMEN. Mått: 204 × 148 cm. Senare numrering nr 96(?).

Väpnaren Henneke Bekman förde i vapnet tre bjälkar, bildade av vågskuror. Sannolikt var han en tysk invandrare som inkommit över Danmark där han också förekommer i urkunderna. I Vadstenadiariet skrivs under året 1430 följande: "Vidare, dagen efter den helige Mauritius' och följeslagarnas dag¹ begravdes här välboren man Henneke Bechman, hövitsman på Axevalls slott. Han var en av klostrets mest framstående främjare och hans dotter avlade två år dessförinnan sitt klosterlöfte i denna orden." Om hustrun heter det år 1419: "Samma år på den heliga Margaretas dag² begravdes här Ermegard, hustru till Henneke Bækman, hövitsman på Axevalls slott. Båda dessa hade alltid särskilt främjat detta kloster."

Det är inte känt vilken släkt hustrun tillhört. Säkerligen har hennes vapen funnits på stenen men förstörts i samband med omhuggningen. Krabbe Persson, som enligt räkenskaperna år 1564 köpte sig lägerstad i kyrkan tillhörde ätten Hård af Segerstad och förekommer i urkunderna fr o m 1544 då han var med om att besegla Västerås arvsförening. Som de flesta medlemmar av släkten förde han ett oxhuvud i vapnet. Arvgången för vapen och släktnamn är komplicerad när det gäller ätten Hårds äldre generationer och vapenföringen i en del fall oklar (Raneke 300). Krabbe Perssons far förde ett vapen med korslagda färlor och hans kusin, riksrådet Peder Hård till Häringe, död omkr 1537, ett vapen med tre ginbalkar, bildade av vågskuror. Likheten mellan detta sistnämnda vapen och Henneke Bekmans vapen på gravstenen kan möjligen tyda på att något släktsamband funnits mellan samtliga de under stenen begravda personerna.

35. Av gråbrun kalksten. Gardell 615. Kantskrift med minuskler på hällens övre hälft; nedre kortsidan och de

¹D v s den 23/9

²D v s den 20/7

Gravsten nr 34. Över väpnaren Henneke Bekman, begravd 1430, och hans hustru Ermegard, begravd 1419. Stenen återanvänd för Krabbe Persson (Hård af Segerstad), död 1566. Foto 1982.

Gravestone No. 34. Henneke Bekman, Esquire, buried 1430, and his wife Ermegard, buried 1419. Stone re-used for Krabbe Persson (Hård af Segerstad), d. 1566.

angränsande delarna av långsidorna saknar text. På mittfältets övre del en ristad kalk med korstecknad hostia. Hällens kanter är söndervittrade på vänstra långsidan och större delen av högra långsidan. Inskriften lyder, kompletterad efter Ihrfors: *O(rate : pro : d)omino : haquino (: de : dalca)torp* (= Bedjen för herr Håkan i Dalkatorp). Mått: ca 180 × 110. Senare numrering nr 107.

Någon socken med namnet Dalkatorp är inte känd vilket gör det möjligt att namnet är felläst. På en avritning av stenen av Abildgaard står dock också "dalca-torp", samma läsning som hos Ihrfors. Ihrfors antar att namnet avser Dalstorp socken i Västergötland. Gardell påpekar att det i diariet under år 1506 omtalas en invigning till klosterbroder av bl a en "herr Håkan Larsson, som fordom var kyrkoherde i Småland i Ingatorps socken." 1527, den 13/12 skriver man: "Sankta Lucias dag avled broder Håkan Larsson". Gardell menar att gravstenens Håkan möjligen kan vara identisk med diariets och ortnamnet i så fall felhugget eller felläst.

36. Av grå kalksten. Gardell 394. Kantskrift med majuskler; dubbla rader längs övre kortsidan och början av högra långsidan, senare delen av högra långsidans inre bård tom. Dessutom finns en majuskeltext i tre rader på mittfältets övre del. ANNO : DOMINI : M : CD : XXXII / OBIIT : NOBILIS : UIR : DOMINUS : BENEDICTUS : P/OGWISK : MILES : (F)ERI^(A) : UI^(A) : POST : EPIPHANIAM : DOMINI / : ET : IACET : HIC : CUM : UXORE : SUA : DOMINA : YDA : FILIA : D(O)MINI : HENINGI : KØNINGS-/ MARK : MILITIS : QUE : OBIIT : ANNO / : DOMINI : MCD(ej hugget) / (på mittfältet:) BENE-DICTUS : POGWISK / RIDDER : / HANS : HUSTRU : FRU : YDA (= Herrens år 1432 dog välbördig man riddaren herr Bengt Pogwisch, fredagen efter trettondagen, och han ligger här jämte sin maka fru Ida, dotter av riddaren Henning Königsmark. Hon dog Herrens år 14—). På mittfältet två snedställda, hjälmrönta sköldar, den vänstra med en varg, den högra med tre och en halv spets mot sinister. Mått: 245 × 160 cm. Senare numrering nr 102.

Bengt Pogwisch var danskt riksråd. Hustrun Ida (tidigare gift med Tomas von Vitzen; se nr 30) nämns i Karlskrönikans skildring av det svenska upproret 1434 som innehavare av Kastelholms slott på Åland efter sin 1432 avlidne make. Själv skall hon ha dött år 1450. Enligt diariet begravdes Bengt Pogwisch den 7/2 1432, hustrun nämns däremot inte. Den tyska adelssläkten Königsmark, känd sedan början av 1200-talet, är belagd i Sverige från mitten av 1300-talet. Idas far, Henning K.

Gravsten nr 36. Över riddaren Bengt Pogwisch, död 1432, och hans hustru Ida, död 1450. Foto 1982.

Gravestone No 36. Bengt Pogwisch, Knight, d. 1432, and his wife Ida, d. 1450.

var en betydande person under åren kring drottning Margaretas maktövertagande i Sverige och nämns i ett flertal urkunder fr o m slutet av 1370-talet.

37. Av mörkgrå kalksten. Gardell 303. Kantskrift med majuskler. Inskriften är mycket nött och på stora partier bortvittrad. Det enda som numera är läsbart är några få bokstäver på hällens vänstra långsida. Mittfältet saknar utsmyckning. Inskriften återges här efter Gardell med ytterligare kompletteringar efter Langebek och Hadorph: SUB : (HAC :) / PETRA : IACET : TYRGIL/(LUS : SIUNDA)/SON : Z¹ : UXOR : EIUS : MECTILDIS : (=Under denna sten ligger Tyrgils Sjundesson och hans hustru Mektild). 1400-talet. Mått: ca 150 × 84 cm. Senare numrering nr 128.

¹⁾Z = ET

Gravsten nr 38. Över Katarina Larsdotter, död troligen på 1460-talet. Foto 1982.

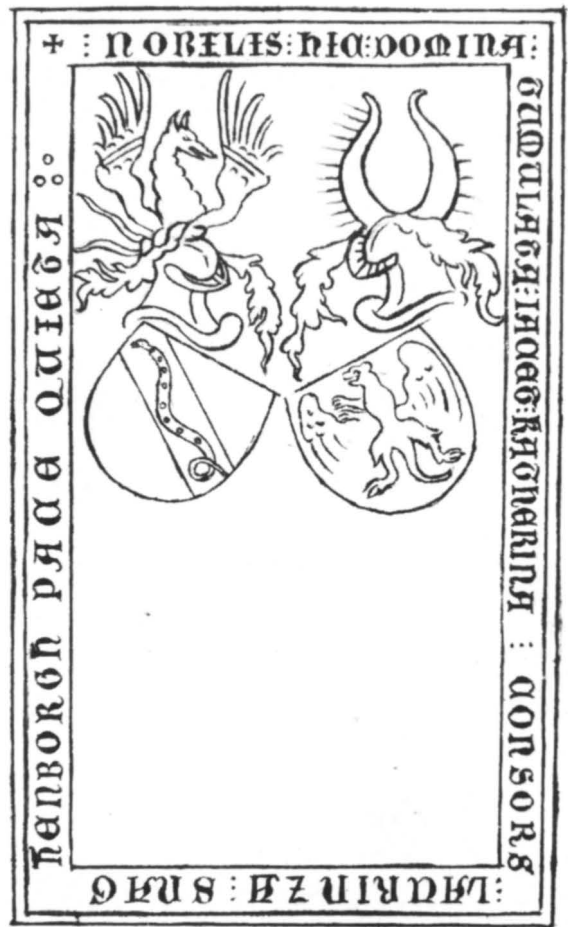
Gravestone No. 38. Katarina Larsdotter, probably d. in the 1460s.

38. Av grå kalksten. Gardell 522. Kantskrift med majuskler, numera till största delen bortvittrad. Enstaka bokstäver är läsbara på samtliga fyra sidor. Inskriften återges här efter Brenners avbildning: NOBILIS : HIC : DOMINA : / TUMULATA : IACET : KATHERINA : CONSORS / : LAURINZA : SNAG/HENBORG PACE QUIETA : (= Här ligger begravnen välbördig fru Katerina, maka till Laurens Snakenborg. I stilla frid). På mittfältet två nötta, snedställda, hjälmkrönta vapensköldar, den ena med en (gin)balk, belagd med orm, den andra med lejonörn. Mått: 210 × 122 cm. Senare numrering nr 40.

De i inskriften omnämnda personerna har av Gardell identifierats med Lars Snakenborg, känd mellan 1464 och 1466, riddare riksråd och hövitsman på Axvall, samt Katarina Jonsdotter, dotter till riddaren Jon

Knutsson av Aspenäsätten. Identifikationen är felaktig. Den Katarina som avses är Katarina Larsdotter av Aspenäsätten som var gift med Laurens Snakenborg i hennes andra gifte. Riddaren Laurens Snakenborg, som är känd 1433–71, gifte sig tredje gången 1469 med Ingegärd Jonsdotter.

39. Av gråbrun kalksten. Gardell 311. Kantskrift med majuskler, till stor del utnött (kompletterad efter Brenner): (SUB : H)AC : PETRA : / IACET : NOBILIS : (UIR : PETRUS :) / . . . (ET : GERTRU)DIS : AMUNDS : DOT(TER) (= Under denna sten ligger välbördig man Peter . . . och Gertrud Amundsdotter). På mittfältet två snedställda och hjälmkrönta sköldar,

Gravsten nr 38. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 38. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

Gravsten nr 39. Över Peter Ulfsson (Roos af Ervalla), död omkr 1440, och hans hustru Gertrud Amundsdotter. Foto 1982.

Gravestone No. 39. Peter Ulfsson (Roos af Ervalla), d. c. 1440, and his wife Gertrud Amundsdotter.

t v en kliven sköld: 1. utväxande kliven halv lilja, 2. två balkar; t h en sköld med en ros. Mått: 248 × 137 cm. Senare numrering nr 135.

Stenen har tidigare kommenterats av H Sollied i Norsk slektshistorisk tidskrift 7, 1940, s 308. Jan Raneke har påvisat att de personer som begravts under stenen måste vara Peter Ulfsson (Roos af Ervalla) och Gertrud Amundsdotter, dotter till den norske upprorsledaren Amund Sigurdsen Bolt. Peter Ulfsson är omnämnd 1438 och var död 1442 (Kj. Kumlien, Karl Knutssons politiska verksamhet 1434–1448, 1933, s

196), hustrun omtalas som Amund Bolts arvinge i ett brev dagtecknat i Oslo den 9 mars 1499 och var vid detta tillfälle säkerligen död. Makarnas son Amund Pedersson Bolt upptog morfaderns namn men behöll sitt fädern vapen. Se vidare J Raneke, En norsk-svensk vapensten (i: Heraldik i Norden, 1984).

40. Av grå kalksten. Gardell 768. Kantskrift med minuskler, numera helt bortvittrad längs vänstra långsi-

Gravsten nr 40. Över borgaren Anders Tordssons hustru Birgitta, död 1518. Sekundär inskrift från 1628. Foto 1982.

Gravestone No. 40. Birgitta (d. 1518), wife of Anders Tordsson, Burgess. Secondary inscription from 1628.

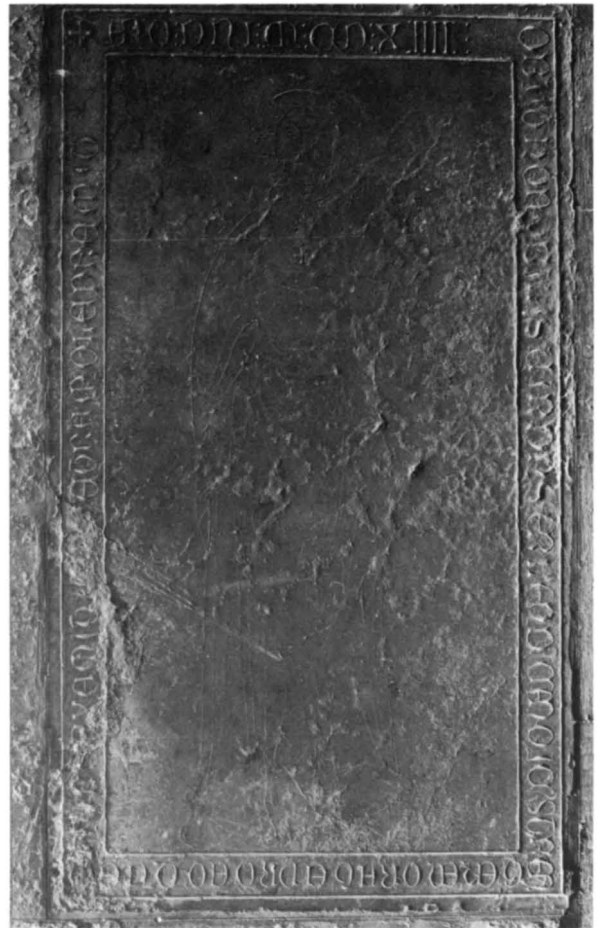
dan och större delen av högra långsidan. Längs övre kortsidan dubbla rader, den yttre smalare än den inre. Mitt på hällen ett bomärke och på ömse sidor om detta minusklerna *i a*. Överst på mittfältet en senare inskrift i versaler: ANNO 1628 / DEN 15 APRILL / HANS BARCKHVSEN. Kantskriften lyder (kompletterad efter Hadorph och Langebek; texten börjar med övre kortsidans inre rad): *Anno . dni . mdxiii . loth . h(ustro / birgit)ta . anders (. tordsons . gøra . tessens stenen gudh hennes) / sial . nadhe . undr . wilk(e . ho . ar / begraffuen . oc . hennes foraldrar . bid . got . for . alles . theris . siale)*. Övre kortsidans yttre inskriftrader har några glest ställda grupper av minuskler av vilka *Ihs* ungefär mitt på raden är läsbart. Gardell har läst . . . *hi* . . . samt majuskeln *M*, vilket knappast är riktigt. Hällens övre högra hörn saknas och är lagat med ett stycke kalksten. Mått: 248 × ca 135 cm. Senare numrering nr 52.

Den på stenen nämnde Hans Barkhusen var kämnär i Vadstena (Svenska Ättartal 11, s 19). Borgaren Anders Tordsson arrenderade 1488 en tomt av Vadstena kloster. Hans hustru Birgitta köpte 1502 ett bälte av klostret. Hon levde när mannen 18/5 1516 vigdes till lekbroder i klostret. Han dog 28/12 1523. (Vadstena klostrets jordebok, s 7, efter brev 1488 28/2 och 13/12; Sveriges medeltida personnamn I, sp 409 (1502) ; Vadstenadiariet).

41. Av brun kalksten. Gardell 361. Kantskrift med majuskler: ANNO : DOMINI : M : CD : XIII : / OBIIT HONORABILIS : UIR : DOMINUS ERLENDUS CANONICUS STRENGENENSIS ORATE PRO EO QUEM / MORS EXEMIT (IAM P)ETRA MOLE PREMIT (= Herrens år 1414 dog hedervärd man herr Erlend, kanik i Strängnäs. Bedjen för honom, som döden tog bort. Tunga hällen trycker hårt). På mittfältet bilden av en präst, stående, hållande en kalk. Hällen är relativt välbevarad. Mått: 214 × 122 cm.

Erlend Magnusson förekommer i bevarade handlingar från 1373 då han var kyrkoherde i Kräcklinge (Nä). Som kyrkoherde i Axberg (Nä) nämns han från 1376, då han bevittnade två Birgittamirakler, och som kanik i Strängnäs från 1395. 1414 avgick han på egen begäran från sin kyrkoherdetjänst och slog sig ned i Vadstena kloster där han dock avled samma år. I diariet anges hans dödsdag till aposteln Jakobs dag (25/7). Av allt att döma hade han låtit tillverka gravstenen före sin död eftersom inskriften har en lucka mellan årtalet och det följande.

42. Av gråbrun kalksten. Gardell 350. Kantskrift med majuskler, helt bortnött på långsidornas övre delar.

Gravsten nr 41. Över Erlend, kanik i Strängnäs och död 1414. Foto 1982.

Gravestone No. 41. Erlend, Canon of Strängnäs, d. 1414.

Längs övre kortsidan finns otydliga majuskelrester. Inskriften på hällens nedre del är förhållandevis välbevarad. Den mycket kraftiga nötningen på övre delen kan knappast förklaras på annat sätt än att hällen en lång tid legat invid en dörröppning. Redan på 1600-talet var den i det närmaste lika sliten och låg då i koret. Texten längs övre kortsidan var dock delvis möjlig att tyda. Med komplettering efter Brenner och Abildgaard lyder inskriften: (ANNO : DNI : M : CD : XI : . . . / . . . (OBI)IT : NOBILIS : UIR : / GØZSTAWS : LEKSON : MILES : / CUIUS : ANIMA : R(EQUIESCAT IN PACE) (= Herrens år 1411 . . . dog välbördig man riddaren Gustav Leksson, vilkens själ vile i frid). På mittfältet en snedställd, kvadrerad vapensköld som möjligen är senare inhuggen eftersom den inte visar

Gravsten nr 42. Över riddaren Gustav Leksson, död 1411. Foto 1982.

Gravestone No. 42. Gustav Leksson, Knight, d. 1411.

några spår av nötning trots att den går över gränsen mellan det bevarade och det utnötta partiet. I mittfältets nedre vänstra hörn, vända mot vänstra långsidan finns de senare inhuggna versalerna N S. Mått: 203 × 128 cm.

Riddaren Gustav Leksson, av Lek Ofradssons ätt härstammade från Värmland och begravdes enligt Vadstenadiariet 1411 den 3/2. Hans hustru Katarina Erengisledotter har egen gravsten i kyrkan (nr 53).

43. Av gråbrun kalksten. Gardell 387. Kantskrift med majuskler (kompletterad efter Brenner och Abildgaard): HIC : IACET : NOBILIS : U(IR) : PE/TRU(S) : RYNING : CUM : CONIUGE : SUA : SI)GHRIDE

(:) / KARLS : DOTTIR : QUORUM / : ANIME : IN : PACE : PERPETUA : REQUIESCANT (= Här ligger välbördig man Peter Ryning med sin hustru Sigrid Karlsdotter, vilkas själar vile i evig frid). Ett långt stycke av högra långsidan på den i övrigt ganska välbevarade hällen saknas och är ifyllt med cement. På mittfältet två snedställda, hjälmkrönta vapensköldar, den vänstra med bjälke (Ryning), den högra med ett vädurhuvud i halvprofil (Sture). Mått: 244 × 143 cm. Senare numrering nr 147.

Väpnaren Peter Ryning är känd från år 1412 och tillhörde en ursprungligen skånsk släkt. 1458 omtalas han som död. Hustrun Sigrid Karlsdotter (Sture) nämns i diariet år 1430: "Sankt Lambertus' dag (17/9) begravdes här en välboren kvinna vid namn Sigrid, maka till Petrus Ryning som är hövitsman på Borgholms slott på Öland, och jämte henne deras son vid namn Gert."

44. Av grå kalksten med utsmyckning i låg relief och inskrift i ristning. Kolonnställning på högt postament. Kolonnerna är kannelerade och uppbär en trekantgavel med året 1454 i gavelfältet. Mellan kolonnerna en snedställd, kvadrerad vapensköld, hjälmprydd och med omgivande lövverk. På postamentet inskrift i versaler: ANNO M CD LIIII BLEFF / HER BEGRAFFVEN WA^FL/BO^FRDIG MAN BENGT / GYLTTA LAGMAN WTHI / WESTERGIO^FT-LANNNDH / GVDH HANS SIELL NÅDE. Mått: 200 × 94 cm. Senare numrering nr 95.

Av stilen att döma har hällen huggits under senare delen av 1500-talet. Årtalet 1454 är bevisligen felaktigt men beror kanske på att Bengt Gylda 1453 dömdes från liv och gods och miste lagmansämbetet. Bengt Gylda levde enligt bevarade handlingar ännu 1480. Från åtminstone 1475 bodde han i Vadstena. Hällen har uppenbarligen tillkommit under Bengt Gyltas sonsondotters, Karin Bengtsdotters ämbetsdagar som abbedissa i klostret 1533–63 och 1565–92.

45. Av gråbrun kalksten. Gardell 403. Kantskrift med majuskler, skadad på flera ställen: HIC (: IACET :) NOBILIS : UIR : IOHANNES : ERICI (: / CUM : CONIUG)E : SUA : BIRGITTA : WLFSDOTTIR : QUORUM : ANIME : / IN : PERPETUA : PACE REQUIE(SCANT) / QUI : OBIIT : ANNO : DOMINI : MCDXXXUI : DIE : BEA(T)E : ANNE (= Här ligger välbördig man Johannes Eriksson med sin hustru Birgitta Ulfsdotter, vilkas själar vile i evig frid. Han dog Herrens år 1436 den Saliga Annas dag). På mittfältet två snedställda, hjälmkrönta vapensköldar, t v bjälke, belagd med en vinranka (Lykke), t h ros (Roos af Ervalla). Mått: 247 × 157 cm.

Gravsten nr 43. Över väpnaren Peter Ryning, död senast 1458, och hans hustru Sigrid Karlsdotter, begravd 1430. Foto 1982.

Gravestone No. 43. Peter Ryning, Esquire, d. not later than 1458, and his wife Sigrid Karlsdotter, buried 1430.

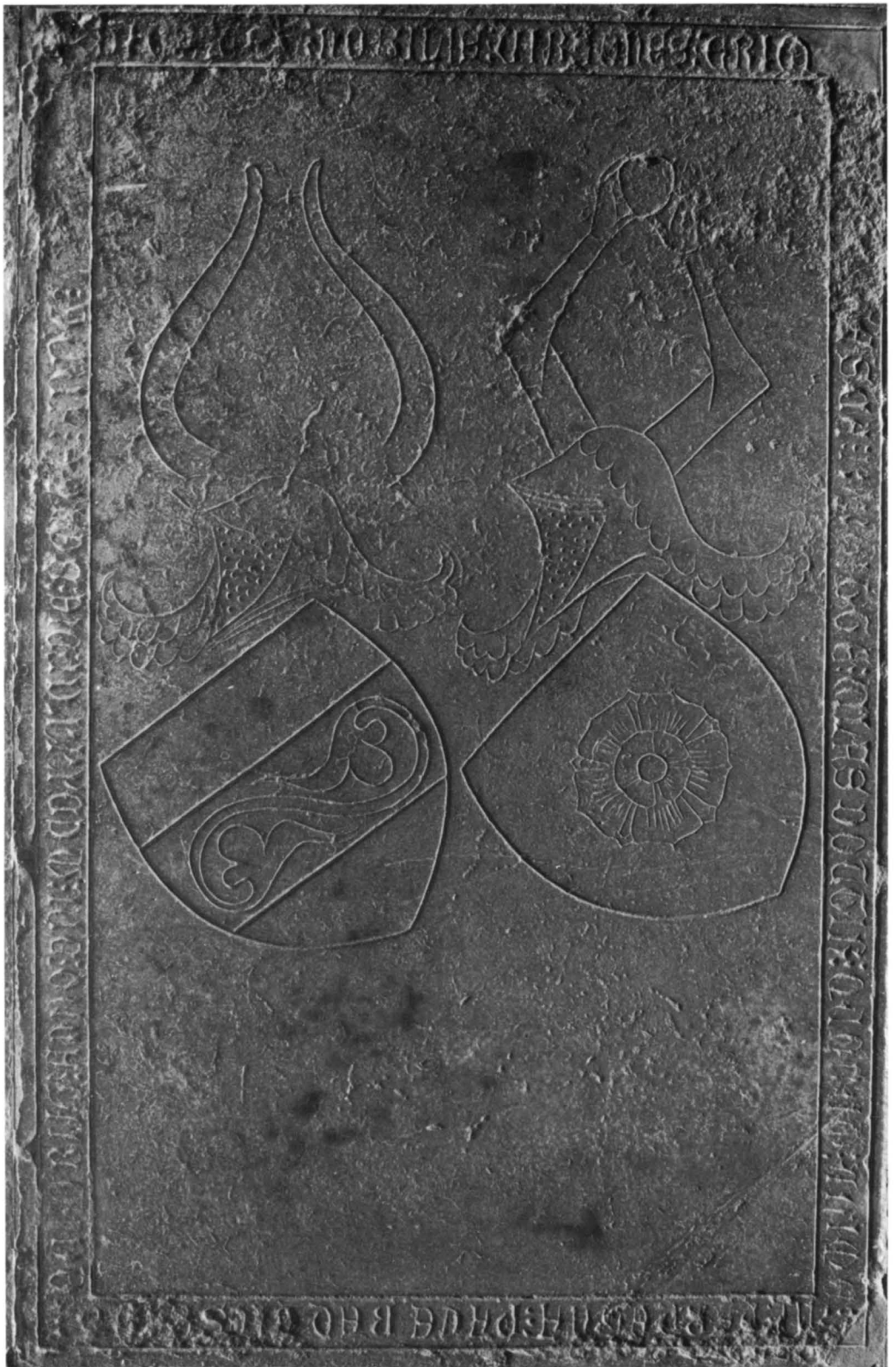

Gravsten nr 44. Över lagman Bengt Gylta, död i slutet av 1400-talet. Stenen tillkommen under Bengt Gyltas sonsondotters, Karin Bengtsdotters tid som abbedissa i Vadstena kloster 1553–63 och 1565–92.

Gravestone No. 44. "Lagman" (law-man) Bengt Gylta, d. end 15th century. Stone added while Bengt Gylta's great-granddaughter, Karin Bengtsdotter, was Abbess of Vadstena (1553–63, 1565–92).

Gravsten nr 45. Över fogden Jösse Eriksson (Lykke), halshuggen 1436, och hans hustru Birgitta Ulfsdotter, död omkr 1440. Foto 1982. →

Gravestone No. 45. Jösse Eriksson (Lykke), Royal Baliff, beheaded in 1436, and his wife Birgitta Ulfsdotter, d. c. 1440.

Jösse Eriksson av den jylländska släkten Lykke är känd i historien som skatteutpressare och bondeplågarare. Han var hövitsman på Västerås och fogde över Västmanland och Dalarna. Efter att dalkarlarna under befäl av Engelbrekt gjort uppror tvangs det svenska riksrådet att avsätta honom. Enligt Karlskrönikan skall Jösse Eriksson hösten 1436 av marsken Karl Knutsson (Bonde) ha fått lejdebrev. Därefter ville han bosätta sig i Vadstena kloster. Under året 1436, den 8/12 meddelar diariet följande: ”Jungfru Marie avlelses dag tillfångatogs Jösse Eriksson av bönderna i systrarnas sysslomans hus, invid deras trädgård. De brydde sig inte alls om att de förmanats att ej kränka klostrets fristadsrätt och privilegier, utan förde honom som ett får till Motala, och halshöggs honom där med skoningslös grymhet. Och slutligen begravdes han här i kyrkan, ty han gynnade framför andra vårt kloster och gav ett stort testamente.” Jösse Eriksson var gift med Birgitta Ulfsson (Roos af Ervalla). Hon valde sin gravplats i Vadstena kloster den 26/4 1439 och arvet efter henne skiftades 5–12/3 1441.

46. Av grå kalksten. Gardell 740. Majuskelskrift i bård längs övre kortsidan (det sista på ny rad): HÆR · HACON · AF · KIÆR(E)/STADH(A). Mitt på hällen en ristad kalk med hostia. Mått: 142 × 112 cm.

Herr Håkan bör ha varit präst i Tjärstads sn i Kinda hd i Östergötland. Han nämns inte i Linköpings stifts herdaminne. Stenen torde härröra från 1500-talets början.

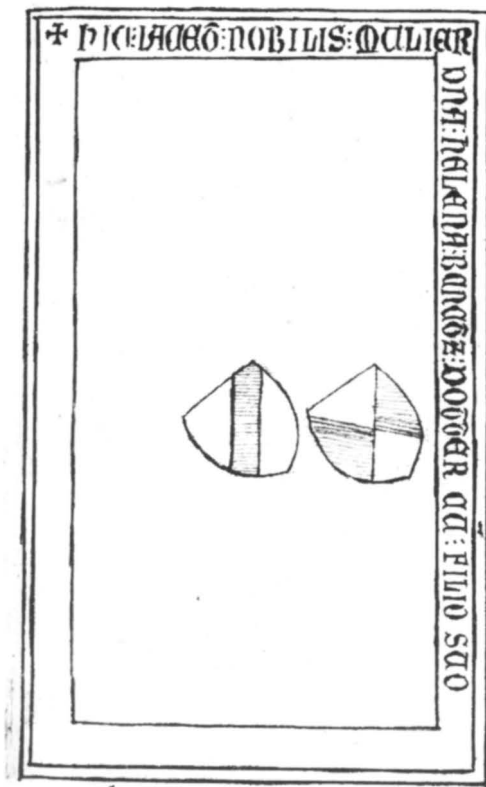
47. Av gråbrun kalksten. Gardell 548 och 553. På stenens övre hälft kantskrift med numera till stor del oläsliga minuskler (här återgiven efter Gardell 553): *Filius : an/dree : requiescens : hic : nom/line : syondo* (= Här vilar en son av Andreas vid namn Sjunde). På stenens mitt en kalk och under denna ett bomärke. Gardell återger felaktigt inskriften med majuskler (han har använt Langebeks avskrift av vilken det inte framgår vilken bokstavsform som använts). Som nr 548 har Gardell tagit upp Ihrfors starkt felaktiga läsning av inskriften: *Filius : Anū/di : et : birgerus / . . . uado . . .* En teckning av stenen, utförd av J F Kock år 1807 visar klart att det är fråga om en och samma inskrift, men har inte beaktats av Gardell. Stenens övre högra hörn är avslaget och saknas. Mått: 195 × 123 cm.

48. Av grå kalksten. Gardell 307. Kort majuskelskrift i bård längs övre kortsidan: LAURENCIUS : TIUG. Någon ytterligare inskrift har inte funnits på stenen. Läsningen av sista bokstaven är osäker. Ihrfors har tolkat den som ett G och ordet som Tjug(byens), d v s

”från Tjugby”. Tjugby är en gård i Heda socken, Lysings härad i Östergötland. På stenens mitt kalk och hostia, den döde har alltså varit präst. Mått: 200 × 105 cm.

49. Av gråbrun kalksten. Gardell 294 och 298. Starkt nött håll med numera delvis oläslig kantskrift med majuskler (Gardell 298): HIC : IACET : NOBILIS : MULIER : / DOMINA : HELENA :) BENCTZ : DO(TT)ER : CUM : FI(LIO : SUO) . . . (= Här ligger välbördig kvinna Helena Benktsdotter med sin son . . .). Inskrift har ursprungligen funnits på stenens alla sidor men har på nedre kortsidan och vänstra långsidan varit utsliten och oläslig redan på 1600-talet. Den är här kompletterad efter Brenners avbildning av stenen. Brenners teckning visar på stenens mittfält två snedställda vapensköldar, den vänstra med ginbalk, den högra fyrstyckad. Dessa sköldar är numera i det närmaste helt utplånade. På teckningen är de båda sköldarna förskjutna åt höger vilket gör det troligt att en tredje sköld ursprungligen funnits. Mått: 220 × 134 cm. Stenen är med största sannolikhet identisk med Gardell 294 som med felaktig hänvisning till Ihrfors återger en läsning av Wallman: HIC : IACET : NOBILIS : M(ULIER) : (L)ARENTSDOTTER : CVM : FILIA : (SUA) . . . Wallmans anteckningar och en av honom utförd skiss av stenen visar att det är fråga om samma sten som av Langebek lästs: HIC : IACET : NOBILIS : MULIER . . . BENCTZDOTTER : CUM : FILIO : SUO . . . Ihrfors återger en blandning av Langebeks och Wallmans läsningar.

Spekulationer om vem den i inskriften nämnda Helena Bengtsdotter har varit förekommer i ett par av de äldre källorna. Handskriften med signum F m 34 i KB innehållande genealogiska kommentarer till de efter Brenners teckningar utförda träsnitten av gravstenar i klosterkyrkan identifierar henne med: ”fru Helena, herr Benedict Pederson Hogenschildts dotter, som förde en röd Bande i silfwer, ägde en af Rödhefamilien”. Anteckningarna i volymen tycks ursprungligen vara gjorda av C G Warmholtz; den har senare införlivats med D G Neschers samling och därigenom kommit till KB. Intill det citerade har med annan handstil gjorts följande anteckning: ”Hon lærer varit gift med Peter Radh och dödt 1424 såsom extra nunna. Se Diar: Vadzst: p: 67”. Hagelbergs genealogiska kommentarer (ATA) innehåller följande anteckningar om stenen: ”Eka af Hogenskilde och Röde-wapnen samt dessa ord: Till vidare underrättelse lærer denna Helena Bengtsd^t ägt till man Holger Jönsson, som förde Eka slägtens wapn (en Biälke på snedden), hwilkas son war

Gravsten nr 49. Över Helena Bengtsdotter och hennes son. 1400-talet. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 49. Helena Bengtsdotter and her son. 15th century. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

Gravsten nr 50. Över riddaren Ivar Nilsson, lagman i Östergötland och död 1417. Foto ATA.

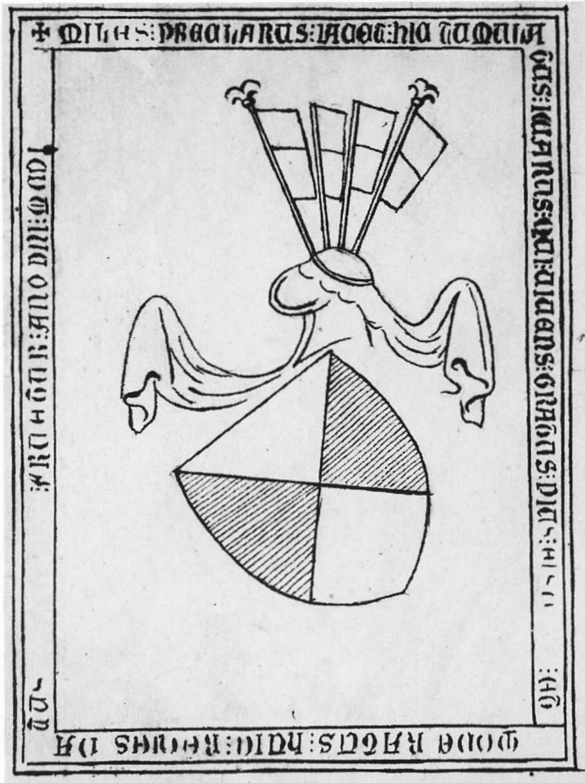
Gravestone No. 50. Ivar Nilsson, Knight, District Judge of Östergötland, d. 1417.

Jöns Holgerson". Uppgifterna hos Hagelberg återges av Gardell, som gör det ytterligare antagandet att Helena tillhört "släkten Röde (fyrstyckad sköld)". Röde-ätten förde i själva verket en stolpe i vapnet – inte en fyrstyckad sköld. Den åsyftade "Holger Jönsson, som förde Eka släktens wapn", bör vara Holmger Jonsson av Rörök Birgerssons ätt (Raneke 46), känd 1346–50. Släkten förde i vapnet en balk eller en ginbalk. Hans hustru är inte känd till namnet av Raneke och inte heller någon medlem med namnet Helena Bengtsdotter av Ivar Nilssons ätt eller de övriga ätter som förde den fyrstyckade skölden (Raneke 102–106). Vad beträffar sammanställningen av gravstensens Helena med den 1424 avlidna Helena, syster utanför, kan denna möjligen ha föranletts av namnligheten Röde – Radh. Enligt den aktuella notisen i diariet 2/11 1424 hade syster Helena under mer än 40 år förestått ullberedningen i klostret. Hennes patronymikon förekommer inte i diariet. Jfr också nr 313.

Av de personer med namnkombinationen Helena Bengtsdotter, som förekommer i delarna I–II av Svenska medeltidsvapen är den enda som skulle kunna sammanställas med gravstenen Helena (Elin) Bengtsdotter av Aspenäsätten (Raneke 414). Hon är känd från 1386 och var död 1432. Hon var gift med Ragvald Filipsson av Lindöätten (Raneke 105) som förde en fyrstyckad sköld. Med honom hade hon sonen Olov Ragvaldsson, död omkr 1438.

Slutligen kan tilläggas att ytterligare en Helena Bengtsdotter nämns i diariet år 1465 då hon vigdes till syster.

50. Av grå kalksten. Gardell 367. Starkt sliten och i tre delar sönderslagen håll; ett stort stycke i övre högra hörnet saknas. Kantskrift med majuskler, till stor del utnött och oläslig (kompletterad efter Brenner, Abildgaard och Hadorph och med vissa av Gardell föreslagna rättelser och kompletteringar): MILES : PRECLARUS

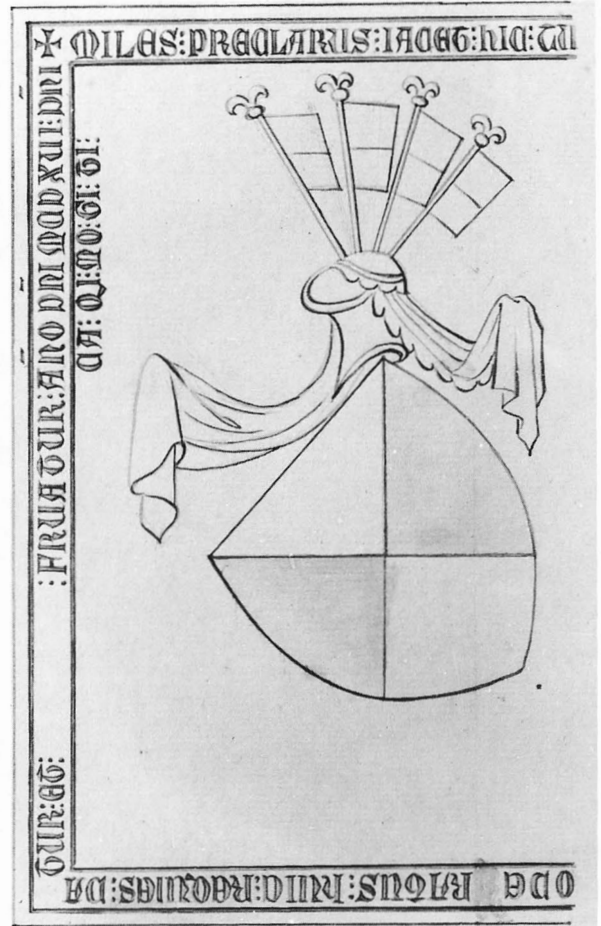

Gravsten nr 50. Teckningar av Elias Brenner omkr 1670, KB, och av Søren Abildgaard 1753, Nationalmuseet, Köpenhamn.

Gravestone No. 50. Drawings by Elias Brenner, c. 1670, and Søren Abildgaard, 1753.

: IACET : H(IC : TUMULA/TUS : IWARUS : QUI
UI)JUEUS : GRATUS : PIUS (FUIT : ET) / MOD(E-
R)ATUS : HUIC : REQUIES (: DA/TUR : ETERNA
: L)UCE : FRU(A)TUR : ANNO : DOMINI (:
MCDXVII : DOMINI)/C(A : QUASI : MODO :
GENI : TI : (= Här ligger begravnen den lysande ridda-
ren Ivar, som i livstiden var huld och from och hovsam.
Må honom givas evig vila. Må han njuta det himmelska
ljuset. Herrens år 1417 söndagen Quasimodogeniti
(18/4). Inskriftens sista del står innanför raden. På mitt-
fältet en hjälmkrönt, snedställd, fyrstyckad sköld. Mått:
229 × 165 cm. Senare numrering nr 6.

Riddaren Ivar Nilsson var lagman i Östergötland från
1392. (Äldre svenska frälsesläkter 1, s 66.) Hans
begravning omnämns i diariet år 1417: "Samma år,
tisdagen efter Quasimodogeniti, begrovs hos oss frejdad
riddare herr Ivar, lagman i Östergötland som arbetade
mycket nitiskt för lag och rätt."

51. Av grå kalksten. Gardell 547. Ursprungligen vac-
kert huggen men numera delvis sliten kantskrift med
majuskler: (HIC :) IACET : DISCRETU/S : UIR :
IOHANNES : SEDENHUS : CUM : UXOR/E : SUA :
ELIZABIT : E(?) . . . C(?)ODOTTER: QUO-
RUM : ANIME : IN : PACE : (REQUIESCANT) (=
Här ligger hederlig man Johannes Sedenhus med sin
hustru Elisabet . . . dotter vilkas själar vile i frid). På
mittfältets nedre del ett fyrpass, omslutande ett
bomärke, på övre delen ett trepass. Flera läsningar av
hustruns patronymikon, samtliga tydliga delvis felak-
tiga, förekommer i äldre källor: Hadorph har ENTRI-
CIDOTĪ, Langebek ECURICIDOTTER och Kock
ECU . . IRICIDOTĪ. Möjligen kan farsnamnet ha varit
Endridh eller Endridhe (Sveriges medeltida person-
namn, sp 680–681). Mått 204 × 122 cm.

52. Av grå kalksten. Gardell 363. Kantskrift med
majuskler, nött och på nedre kortsidan delvis oläslig

Gravsten nr 51. Över
Johannes Sedenhus och
hans hustru Elisabet.
1400-talet. Foto 1984.

*Gravestone No. 51.
Johannes Sedenhus and
his wife Elisabet. 15th
century.*

Gravsten nr 53. Över Katarina Erensisledotter (Hammerståätten), död 1420, och över hennes dotter Katarina, död troligen 1411. Foto 1984.

Gravestone No. 53. Katarina Erensisledotter (Hammerståätten), d. 1420, and her daughter Katarina, d. probably 1411.

(kompletterad efter Brenner m fl): SUB : HAC : PETRA : IACET / : NOBILIS : MULIER : HUSTRU : INGEGERD^H : ET : PET/RUS : RAGWALDI : CUM : (UXORE : SUA) : KAT/ERINA : ET (det följande aldrig hugget)(= Under denna sten ligga välbördig kvinna hustru Ingegerd samt Peter Ragvaldsson med sin maka Katarina och . . .). På mittfältet två sköldar, den vänstra ett snedställt och hjälmkrönt Bondevapen, den högra helt utnött men enligt Brenners avbildning tre gånger delad (Bielke). Överst t h på mittfältet majusklerna "E B". Mått: 204 × 142 cm.

Ingegerd Nilsdotter (Bielke) var enligt diariet gift med Håkan Fadersson och begravdes den 25/1 1415. Under år 1411, den 27/12 står: "Vidare samma år, tredjedag jul, nämligen evangelisten Johannes dag, avled Katerina, Peter Ragvaldsons hustru, en god och from kvinna. Och hon begrovs följande dag i Vadstena bredvid sin moster Katerina Anunds." Ingegerd Nilsdotters dotter, Katarina Håkansdotter, var gift med Peter Ragvaldsson (Bonde), känd mellan 1392 och 1424. Ingegerds syster Katarina Nilsdotter (Bielke) i Götavi var änka efter Anund Hemmingsson (tre sjöblad, Likvidsönernas ätt) och begrovs i klostret 6/3 1385 enligt diariet.

53. Av brun kalksten. Gardell 716. Kantskrift med majuskler, längs övre kortsidan i dubbla rader: ANNO : DNI : M : CD : XX : / BLEF : TESSE : KVINNA : (U)ÆLBO(RNA) : DØDH : FRU : KATRIN / AERINGISLA : DOTIR : MET : SINE / DOTIR : IOMFRV : KATRINE : OK : HÆR : I : IORDH : LAGHDA : GVDH / THE(RA SIÆ)L : HAUE. På mittfältets nedre del en framställning av två kvinnor, t h en äldre kvinna bärande dok och t v en ung flicka med krona. De vänder sig mot varandra och modern håller dottern vid handen. Ovanför figurerna ses två snedställda och hjälmkrönta vapensköldar, över dottern en kvadrerad sköld och över modern en kluven. Hällen är välhuggen och välbevarad med undantag för en skada i kanten mitt på övre kortsidan. Mått: 199 × 113 cm.

Stenen är lagd över Katarina, dotter till riddaren Erenigle Nilsson (Hammerstaätten). Hon gifte sig första gången med riddaren Gregers Bengtsson (Aspenäsätten) och var 1405 omgift med riddaren Gustav Leksson (Lek Ofradssons ätt) som förde en kvadrerad sköld. Han dog år 1411 och har egen gravsten i kyrkan (nr 42). Deras dotter, Katarina, skall ha avlidit samma år som fadern. Modern, fru Katarina, vars sätesgård år 1432 var Tyresö, levde ännu 1435 men var död 1443.

54. Av gråbrun kalksten. Medeltidshäll utan inskrift.

Gravsten nr 54 med ätten Snakenborgs vapen. 1400-talet. Foto 1984.

Gravestone No. 54 showing the Arms of the Snakenborg family. 15th century.

Längs kanterna en bård, på mittfältet ett snedställt och hjälmkrönt Snakenborgsvapen (jfr nr 38). Stenen har skador i ytterkanten på alla sidor, ristningen på mittfältet är välbevarad. Mått: 212 × 138.

Ihrfors förmodar att gravstenen bestått "af en så lös kalkstensart att randskriften totalt blifvit utplånad". Med hänsyn till att såväl bård som mittfältets utsmyckning är mycket tydliga och att Brenners teckning av stenen inte heller visar några som helst spår av inskrift är dock Ihrfors antagande säkert felaktigt.

55. Av grå kalksten, Gardell 742. Kantskrift med majuskler på tre sidor (vänstra långsidan tom): (THETTA) : ÆR : SUNE : M(A)GNUSSONS / : STEEN : OK : HANS : KÆRA : HUSTRU : INGEBORGHIS : / IONISSA : DOTTIR : SOM : HÆR : LIGGIA. På mittfältet ett bomärke. Den nötta och

Gravsten nr 56. Över smeden Waste Johansson. Troligen omkr 1500. Foto 1984.

Gravestone No. 56. Waste Johansson, smith. Probably c., 1500.

svårlästa inskriften är kompletterad efter Hadorph och Langebek. Stenen bör härröra från tiden omkr 1500. Mått: 205 × 150 cm.

56. Av grå kalksten. Gardell 637 b. Längs övre kortsidan bärd med majuskelinskrift: (W)ASTE : IOANSON : DE : (K)ÆRRA— . Inskriftens första bokstav är osäker och återgiven efter Ihrfors, likaså första bokstaven i ortnamnet. Av de två sista bokstäverna finns oläsliga spår, ej uppmärksammade av Ihrfors och Gardell. På stenens mitt finns inristat en hammare och en tång, utmärkande att den döde varit smed. Mått: 197 × 129 cm.

57. Av grå kalksten. Gardell 552. Kantskrift med minuskler, utsliten och oläslig på alla sidor utom övre kortsidan där inskriftens början kan tydas med svårighet: Anno : domini : m : d(x) . . . Mittfältet saknar utsmyckning. Mått: 234 × 132 cm. Senare numrering nr 144.

58. Av gråbrun kalksten. Sannolikt medeltida häll utan annan utsmyckning än ett bomärke, placerat i ett hörn. Mått: 193 × 118 cm. Senare numrering nr 33.

59. Av gråbrun kalksten. Gardell 752. Liten, möjligen stympad häll. På mitten majuskulerna S M och därunder ett bomärke. Mått: 79 × 99 cm.

60. Av brun kalksten. Gardell 710. På hällens övre del ett bomärke och längs högra långsidan majuskelinskrift: DAGHIR ERIKSON. Mått: 171 × 73 cm. Senare numrering nr 16.

Daghir Eriksson omnämns enligt Linköpings stifts herdaminne som kyrkopäst i Vadstena 1397 den 20/2 och 1402 då han kallas "presbyter ad ecclesias Monasterii parochiales, videlicet Vazstena et Clastada". Han levde ännu 1405 (SD, nr 554) men 1406 var en annan person präst i Vadstena (SD, nr 707).

61. Av grå kalksten. Gardell 232. Omkring hälften av en häll som spräckts på tvären. Det förlorade stycket saknades redan vid Langebeks besök i kyrkan 1753. Kantskrift med majuskler i tredubbla rader, mittfältet tomt. Inskriften är på den bevarade kortsidan av stenen ställvis mycket nött, i övrigt väl huggen och tydlig. Den börjar mot vanligheten på ena långsidan: HIC : IACET : UENERABILIS : PATER : FRATER : P / LATAM : QVAM : SERUANT : / SANCTI : MONIALES : (Z)¹⁾ : FRATERES : IN : WAZSTENA : / CONSCRIPSIT : ECIAM : PLVRIMAS : / TEM : EIVS : HIC : ERAT : / VIR : SANCTE : UITE : HABENS : PLVRES : / CONCOLACIONES : ET : INSPIRA / CORPOREE : ANNO : / LXXX : ET : IN : ORDINE : LVI (= Här vilar den vördnadsvärde fadern broder P , som nunnorna och bröderna i Vadstena kloster förvarar (?). Han sammanskrev också ett flertal Han var en man av helgat liv, som hade mycken tröst och inspiration Han avgick från sitt kroppsliga liv (?) i sin ålders 80:de och sitt klosterlöftes 56:e år).

Att döma av de bevarade styckena av långsidorna har

¹⁾ Z = ET

Gravsten nr 61. Sannolikt lagd över Petrus Olavi av Alvastra, den heliga Birgittas biktfar, död i Vadstena 1390. Foto 1984.

*Gravestone No. 61.
Probably commemorating Petrus Olavi of Alvastra, St. Bridget's confessor, d. in Vadstena 1390.*

hällen varit avsmalnande nedåt men oregelbundet formad eftersom vinklarna i de bevarade hörnen är olika stora. Den bevarade delen utgör stenens övre hälft. Mått: (94) × 103, (97) cm.

Ihrfors har läst inskriftens ord "UEÑABIL⁹ : PĀ" som "GENERAL PĀ", vilket han utläser "generalprior". Den därpå följande bokstaven (ett tydligt P) har Ihrfors läst som ett I. Med anledning av detta gör han antagandet att stenen lagts över generalkonfessorn Johannes Präst, vilken enligt diariet begravdes den 11 juni 1391 och under sin tid i klostret tillhopaskrivit

"flera volymer predikningar för hela året, så väl om helgon som för söndagstexter". Gardell återger inskriften korrekt men ifrågasätter inte Ihrfors förmodan att det är Johannes Präst som begravts under stenen. För att bokstaven P (efter "PATER") inte skall strida mot Ihrfors hypotes tolkar Gardell den som inledning till ett "PRESBYTER". Betydligt sannolikare får anses vara att den dödes namn verkligen börjat på P, dvs att gravstenen bevarar minnet av en annan prästvigd munk. Uppgiften att den döde avlidit i det 56:e året av sitt klosterlöfte torde för övrigt utesluta Johannes Präst

eftersom det normalt inte var tillåtet att övergå från en orden till en annan och han sålunda inte redan kan ha varit munk då han 1384 (eller möjligen något tidigare) ingick i det nybildade konventet i Vadstena. Av samma skäl bör man också kunna utesluta de prästvigda Vadstena munkar vars namn börjat på P. Som Jan Liedgren har påpekat för författaren stämmer däremot gravstensens fragmentariska uppgifter väl med antagandet att den lagts över Petrus Olavi av Alvastra, Birgittas biktfar, död i biskopshuset i Vadstena 1390. Enligt diariet överfördes hans kropp ”av biskop Nikolaus i Linköping och abboten Tideman med stor heder till hans kloster”. Petrus Olavi var subprior i Alvastra redan 1344 då Birgitta slog sig ned där och att han då varit munk i tio år är högst rimligt. Gravstensens uppgift att den döde avlidit vid åttio års ålder stämmer däremot inte helt med Petrus Olavi, som i samband med sitt vittnesmål vid Birgittas kanonisationsprocess 1380 uppgav sig vara 73 år gammal; vid sin död bör han alltså ha varit 83 år. Att de Alvastramunkar som huggit eller låtit hugga gravstenen vetat att priorn varit i 80-årsåldern men inte känt till hans exakta födelseår, däremot haft en exakt uppgift om tidpunkten för hans inträde i klostret verkar inte otroligt. Att gravstenen överförs till Vadstena är naturligt med hänsyn till den stora betydelse man där måste ha tillmätt Petrus Olavi; i två fall har dessutom en gravsten bevisligen flyttats från Alvastra till Vadstena (se nr 12 och nr 304). Antagandet att Petrus Olavi begravts under stenen gör det frestande att fullständiga inskriftens . . . LATÄ till REVELATAM, syftande på hans nedtecknande av Birgittas uppenbarelser.

62. Av grå kalksten. Gardell 316. Kantskrift med majuskler som längs ena kortsidan stått i dubbla rader. Inskriften är i det närmaste bortnött utom på ena långsidan, en del av den andra långsidan kan läsas med svårighet: . . . / . . . (U)S : DOMINUS : KÆTILLUS : FILIUS : S . . . / . . . / . . . NO : DOMINI : M : CCC : XC : I : X . . . (= . . . kroppen av (?) herr Kättil, son av S . . . Herrens år 1391 . . .) . Mått: 191 × 133 cm. Senare numrering nr 101.

63. Av grå kalksten. Medeltidshäll med helt utnött kantskrift; ingenting är läsbart men de djupt inhuggna skiljetecknen mellan orden är alltså relativt tydliga. Längs ena kortsidan dubbel bård, den inre tycks dock inte ha haft någon inskrift. Mått: 256 × 143 cm. Senare numrering nr 134.

64. Av mörkgrå kalksten med utsmyckning i mycket nött relief och inskrifter i ristning. På stenens mitt en

Gravsten nr 65. Över nunnan Sigrig Henricksdotter, död mellan 1442 och 1450. Stenen också avsedd för hennes son Olof Gunnarsson, död som biskop i Västerås 1461. Foto 1984.

Gravestone No. 65. Commemorating the nun Sigrig Henricksdotter, d. 1442–1450. Stone also intended for her son Olof Gunnarsson, d. as Bishop of Västerås 1461.

flikig sköld som innehållit ett nu utnött bomärke och eventuellt också initialer. Över och under skölden inskriftstavlor med ram av beslagsornament. På den övre tavlan läses: HOC DULCES TVMVLO / FRATRES PVERIQVE TEGVNTVR / SVENO ET MATTHIAS / IDQVE VOLENTE DEO. Inskriften avslutas på den nedre tavlan: NON OPUS EST IGITVR PL(ANC) / TV DEFLERE SOLVTOS / ERVMNIS IPSOS COE/LICA TECTA TE(NENT) (= I denna grav gömmas de älskliga bröderna Sven och Mattias och det med Guds vilja. Därför är ej av nöden att med klagan begråta dessa, som befriats från sina vedermödor. De himmelska boningarna är deras hem). Inskriften består av två distika. Mått: (132) × 82 cm (stenen något stympad nedtill). Omkr 1600.

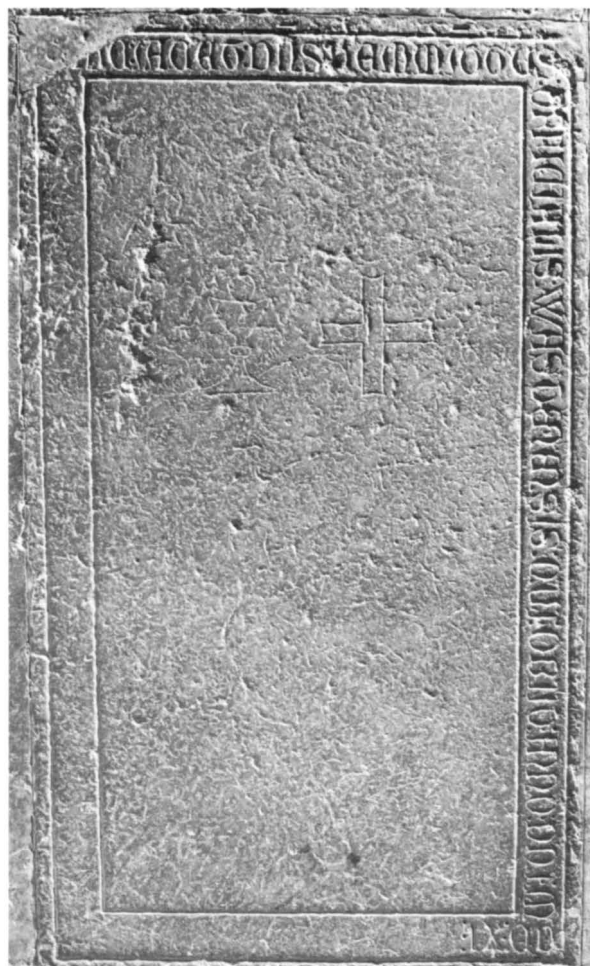
65. Av gråbrun kalksten. Gardell 299 och 431 (?). Häl-len är stympad nedtill, dessutom saknas ett stycke av övre högra hörnet. Kantskrift med majuskler : SUB : HAC : PETRA : / (TEG)UNTUR : CORPORA : D . . . / . . . / . . . IKS : DOTT : ORATE : PRO : EIS :

AMEN: (= Under denna sten gömmas stoffen av herr (?) . . . iksdotter. Bedjen för dem. Amen.). Det som bevarats av inskriften är välhugget och tydligt. På mittfältet bilden av en präst som framför sig håller en kalk. Mått: (130) × 108 cm.

Stenen är av allt att döma identisk med Gardell 431, citerad efter Langebek: SUB : HAC : PETRA : TEGUNTUR : CORPORA : DN DIS : HENRIKS : DOTTER : ORATE : PRO : EIS : AMEN. Gardell menar att inskriften möjligen kan syfta på nunnan Sigrid Henriksdotter, änka från Västerås, möjligen efter den Gunnar Ålenning som var borgare i staden och omtalas i ett par urkunder från 1390. Sigrid Henriksdotter invigdes i Vadstena kloster 1416. 1442 avreste hon tillsammans med bl a sonen Olof Gunnarsson, prästmunk i klostret, till Finland för att stadga klosterstiftelsen i Nådendal. Hon avled där och sonen förde i början av år 1451 moderns kropp – som då redan varit jordad – tillbaka till Vadstena. Samtliga dessa händelser omnämns i diariet. Olof Gunnarsson omtalas som prästmunk i Vadstena 1438. 1454 valdes han till biskop i Västerås där han avled 1461 och begravdes i domkyrkan. Riktigheten av Gardells förmodande styrks av prästbilden på stenen; den skulle sålunda ha tillverkats omkr 1451 och då ha varit avsedd även för Olof Gunnarsson själv.

66. Av grå kalksten. Gardell 349 och 351. Kantskrift med majuskler längs övre kortsidan, högra långsidan och ett litet stycke in på nedre kortsidan: (H)IC : IACET : DOMINUS : HEMMINGGUS : / OFFICIALIS : WASTENENSIS : QUI : OBIIT : ANNO : DOMINI : M / CD : XI (= Här ligger herr Hemming, syssloman i Vadstena, vilken dog Herrens år 1411). På mittfältets övre del en kalk med hostia och till höger om kalken ett litet, likarmat kors. Stenen är välbevarad, fränsett en liten skada i övre vänstra hörnet. Den är svagt trapetsformig. Mått: 183 × 111, 105.

Hemming omnämns i diariet den 24/4 1411: ” Samma år, dagen före evangelisten sankt Markus’ dag, dog herr Hemming, en gång kyrkoherde i Eneby, nära Söderköping; och han innehade ett prostämbete. Därifrån kom han till Vadstena med all sin egendom och blev munk med uppgift att tjäna utanför klausuren (*frater ab extra*). Han var den förste som fick det röda korset, vilket bärs av de fyra främsta av munkarna som tjänar utanför klausuren. Han var även i mer än tjugoo år syssloman över alla klostergodsen, och i denna tjänst och i alla sina andra gärningar handlade han alltid trofast på bästa sätt. Och slutligen drabbades han av en så svår bensjukdom att han i fem år nästan ständigt låg till

Gravsten nr 66. Över Hemming, syssloman i Vadstena kloster, död 1411. Foto 1984.

Gravestone No. 66. Hemming, Steward of Vadstena Abbey, d. 1411.

sängs, och alltid var han – som det sades – mycket tålmodig under sin sjukdomstid.”

Hemming nämns som kh i Ö Eneby 1364 22/6 (DS 7014) och ännu 1384. Sistnämnda år ingick han i Vadstena kloster som frater ab extra. Han nämns som syssloman 1395 och 1400.

67. Av grå kalksten. Gardell 335. Kantskrift med majuskler (börjar i övre högra hörnet): HIC : REQUIESCUNT : DOMINUS : STEPHANUS : ET : IACOBUS : BICARE : QUONDAM : OFFICIALES : / MONASTERII : WASTENENSIS : QUI : OBIERUNT : ANNO : DOMINI : M : CCC : SECUNDO :

Gravsten nr 67. Över Stefan Petersson, död 1403 och Jakob Bägare, död 1404, sysslomän i Vadstena kloster. Foto 1984.

Gravestone No. 67. Stefan Petersson, d. 1403 and Jakob Bägare, d. 1404, Stewards of Vadstena Abbey.

ORATE : PRO : EIS (= Här vila herr Stefan och Jakob Bägare, fordom sysslomän i Vadstena kloster, vilka dogo Herrens år 1402. Bedjen för dem). På mittfältets övre vänstra del en kalk med hostia, på högra delen ett litet, likarmat kors och under det en snedställd sköld med tre bägare. Längst ned på mittfältet sekundärt inhugget bokstäverna "NP". Hällen är spräckt i tre delar men i övrigt tydlig och välbevarad. Mått: 195 × 140 cm.

Stephanus Petri var präst och omtalas som syssloman

åren 1391–1402. Enligt diariet avled han den 12/9 1403: "Vidare, samma år, dagen efter Protus' och Hyacinthus' dag, avled vår broder Stefan, som var präst och under lång tid slitit hårt i sitt arbete för klostret. Han hade nämligen som ämbetsman i klostret förvaltat dess gods; och för att skydda dessa mot fogdar och andra 'Belials barn', som då härskade med våld över folket, hade han manligen satt sig till motvärn, så att de hotade honom med döden."

Jakob Bägare (Bikare, Bekare) var frater ab extra

och är tidigast känd 1379 då han den 10/6 sålde en kvarn i Närke till Vadstena kloster. Enligt diariet avled han den 15 maj 1404 och vidare skrivs om honom följande: "Ädel genom börd före omvändelsen, men ädlare genom dygder var denne en av de första av de fyra munkar som tjänade utanför klausuren och bar kors. Han var en enkel, rättrådig och gudfruktig man, som även var en mycket skicklig snickare och kunnig i att bygga hus. Därför ledde han dem, som byggde vårt kloster, enligt prelaternas föreskrift. Han arbetade oförtröttligt under många år ända till sin död. Denne broder, Jakob Bäkare, hade två ogifta döttrar, som han med ett glatt och fromt sinne gav och ägnade åt Gud; och så insattes de bland systrarna i klostret."

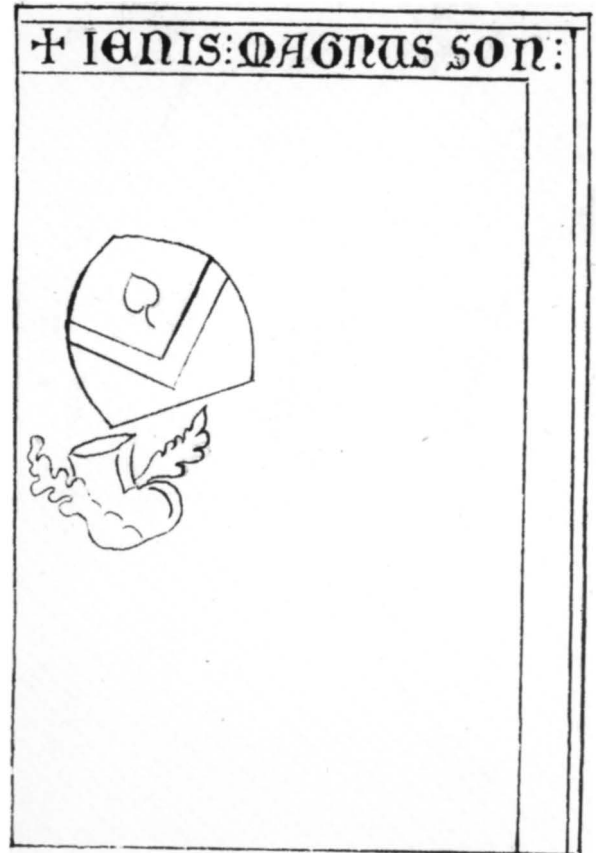
68. Av grå, skrovlig kalksten. Gardell 358. Liten häll med minuskelinskrift utefter två av sidorna: *Sepulchrum: domini : laurencii : dortmani* (= Herr Lars Dortmans grav). Mått: 125 × 105 cm.

Gardell återger med hänvisning till Hadorph en fortsättning av inskriften: *anno :domini : mcdxiii*. Han har dock missuppfattat sin källa. Hadorphs handskrift visar klart att dateringen till år 1414 hör ihop med gravhällen över Katarina Stensdotter (Natt och Dag), Gardell 357 (se nr 311). Stenen över Lars Dortman bör ha tillkommit omkr år 1500. Möjligen har Lars Dortman varit en son till köpmannen i Vadstena Hans Dortman vars döttrar Anna och Birgitta var nunnor i klostret, invigda 1460 resp 1452 (Silfverstolpe s 50,53).

69. Av brun kalksten. Gardell 260. Hällen är delvis dold av orgelpodiet men i sin helhet avbildad av Brenner och Abildgaard. Kantskrift med majuskler längs ena kortsidan (nu dold): IENIS : MAGNUSSON :. På mittfältet, förskjuten åt ena långsidan, en snedställd sköld, krönt av en nästan bortnött hjälm. På skölden en sparre över fallande blad. Skölden är mot vanligheten upp och nedvänd i förhållande till inskriften. Att döma av den nu synliga delen av hällen har någon ytterligare inskrift inte funnits. Mått: (127) × 120 cm.

Enligt en uppsats av G Djurklou om svenska släkter med sparre över blad som sköldemärke skall Jöns Magnusson ha tillhört Abjörn Nockessons ätt (Raneke 799) och ha varit son till väpnaren Magnus Jönsson i Åsaka, död 1444. Jöns Magnusson skall ha dött före fadern. Se även Elgenstierna 1, s 191.

70. Av grå kalksten. Gardell 753. På övre delen majusklerna T G och därunder ett bomärke. Mått: 163 × 107 cm.

Gravsten nr 69. Över Jöns Magnusson. 1400-talet. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 69. Jöns Magnusson, 15th century. Drawing by Elias Brenner c. 1670.

71. Av grå kalksten. Gardell 755. På övre delen majusklerna I E och därunder ett bomärke inom en cirkel. Mått: 165 × 111 cm. Senare numrering nr 32.

72. Av brun kalksten. Gardell 751. På nedre delen majusklerna M N och ovanför dem ett bomärke. Mått: 191 × 107 cm. Senare numrering nr 19.

73. Av brun kalksten. Stor och välhuggen häll med rik utsmyckning i relief. I hörnen rundlar med bilder av evangelisterna och resp symbol, i kanten en blomranka. På mittfältet en övre och en nedre inskriftstavla, båda inom rullverksram, över den övre tavlan dessutom en girland av blommor och frukter, hällen av en putto och en fågel. Nedanför den nedre tavlan dödskafe och tim-

Gravsten nr 70. 1500-talets början. Foto 1984.

Gravestone No. 70. Early 16th century.

glas samt mellan dem en liggande putto. Partiet mellan tavlor upptas av en kartusch med en rund lagerkrans inom vilken ses en sköld med initialerna MW och BL samt ett bomärke. Strax ovanför skölden "ihs" i minuskler. Kartuschen flankeras av genier som håller den mellan sig och i den yttre, fria handen en blomma. På den övre inskriftstavlan läses Jes 57:1–2, på den nedre står: HER VNDER LIGGER BEGRAFFVEN / SALIGE MORTEN VLFSON HVILKEN AFSOMNADE I HERRANOMTEN 30 MAR/TY AÑO 1600 GVDH ALZMECHTIGH / VPVECKE HONOM TIL EN SALIGH / VPSTÄNDELSE AMEN SAMPT / HANS KIÄRE HVSTRO H BAR/BRO LARS DOTTER SOM I / GVDHI AFSOMNADE THEN 14 / FEB ANNO 1640. Hällen är spräckt i övre högra hörnet och ett litet stycke i kanten mitt på övre kortsidan saknas. Särskilt evangelistbilderna är skickligt och omsorgsfullt huggna. Mått: 237 × 136 cm. Senare numrering nr 129.

Om Mårten Ulfsson har Ihrfors följande not: "Mårten Ulfsson var på sin tid en af Wadstena stads förnämsta män; ansedd och wördad borgmästare redan på 1570-talet, anmärkas bör att denna tid woro samtidigt flere borgmästare tillsatte; år 1579 woro de fyra, nemligen Michel Persson, Mårten Ulfsson, Jönns Gullsmed och Jönns Cremare. Liktexten såwäl som "Wadstena Stadz Tännkiebook" bekräfta Mårten Ulfssons rättrådighet. Hustrun war tydligen mycket yngre än han, så wida han ej warit 2^{ne} gånger gift." Om Mårten Ulfssons far, syskon och dotter se Svenska Ättartal 12, s 543.

Gravsten nr 73. Över borgmästaren i Vadstena Mårten Ulfsson, död 1600 och hans hustru Barbro Larsdotter, död 1640. Foto 1984.

Gravestone No. 73. Mårten Ulfsson, Mayor of Vadstena, d. 1600, and his wife Barbro Larsdotter, d. 1640.

74. Av grå kalksten med inskrift i ristning. Hällen är avsågad längs vänstra långsidan varvid delar av inskriften gått förlorade. Nu läsbart är: . . . NNA GRAF OCH STEN HAFWER / . . . NDELSMAN JOHAN GU=/. . . FBROMANDER FÖR SIG OCH / . . . K ÄLSKELIGA HUSTRO OCH / . . . RN FÖRFÄRDIGA LÄTIT 1786. Mått: 207 × (133) cm.

Enligt Ihrfors avled Johan Gustaf Bromanders maka, Elisabet Gustava Horner, år 1796, 46 år gammal, medan mannens död inte finns antecknad i längderna fram till 1824.

75. Av grå kalksten. Litet format. Ristad inskrift i fem rader: DENE GRAFF HAFUER WÄLB / DAVID DAGZBERG DĒ ÄLDRE / STÅTHÅLLARE PÅ WASTENA S / MED EGIEIN BEKOSTNAD LÄTIT / FÖRFERDIGA. Mått: 82 × 96 cm.

David Dach, adlad Dach, sedan Dachsberg var född i Preussen och kom i svensk krigstjänst 1617. 1624 var han kapten vid Jönköpings regemente och överstelöjtnant där 1636–46. 1638 adlades han och antog 1642 med ridderskapets och adelns tillstånd namnet Dachsberg. 1646 utnämndes han till ståthållare på Vadstena slott och blev samma år inspektör över krigsmanshuset där. Dachsberg avled 1667 och begravdes i Byarums kyrka i Småland där hans gravsten finns. Sonen David d y dog 10-årig i Vadstena 1651 och ligger däremot begravnen i klosterkyrkan med egen gravsten (nr 165). Möjligen har den lilla hällen, nr 75, från början hört ihop med gravstenen över sonen.

76. Av grå kalksten. På övre delen ett rektangulärt, nedsänkt fält med en sköld i relief, på skölden ett bomärke samt initialerna A N och D N. På hällens nedre del ristad inskrift: HA^{ER} VNDER HVILAS I CHRISTO / SALIGE ARVID NIELSZON PÅ / MEDHAMMAR HVILKĒ I HERRANŌ / AFSOMPNEDE THEN 14 MAIVS / ANNO 1583 GVDH HANS SZIA^{ELL} / NÅDE EWINNERLIGE AMEN / HER VNDER LIGGER BEGRAFVEN / SALIGE HVSTRV DORTIA ARVID NILS/SONS PÅ MO^HHAMBRA HVILKEN / AFSOMPNADE I CHRISTO THEN 11 / MARCH ANNO 1569 GVDH HENNES / SIEL NÅDE AMEN. Mått 196 × 107 cm. Senare numrering nr 62.

Arvid Nilsson, till Medhamra i Hagebyhöga sn, gick 1543 i Gustav Vasas tjänst. 1545–47 var han Ebba Eriksdotters (Vasa) fogde över Alvastra och Skänninge klosters lantbor, 1553–63 fogde i Dal och Lysings härad i Östergötland och 1567–68 slottsfogde på Vadstena slott. Elgenstierna kallar hustrun Maria (3, s 396), förmodligen beroende på felläsning av gravstenen. Enligt Elgenstierna gifte Arvid Nilsson om sig med Sigrid Svensdotter. Sonen Nils Arvidsson adlades 1594 med namnet Gyllenållon.

Gravsten nr 76. Över slottsfogden Arvid Nilsson, död 1583 och hans hustru Dortia, död 1569. Foto 1984.

Gravestone No. 76. Castellan Arvid Nilsson, d. 1583, and his wife Dortia, d. 1569.

77. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I kanten läses Job 7:21 (texten bortsågad längs vänstra långsidan). Upp till och ned till på mittfältet finns inskrifter och mitt på stenen en rundel, innehållande läkarredskap. På sidorna om rundeln mindre rundlar med döds-kalle resp timglas. Den övre inskriften utgörs av ett bibelcitat (Jes 26:19), den nedre lyder: HÄR UNDER HVILAS I HERRANOM FORDŌ / THEN EHREBORNE OCH KONSTERIIKE DOCH NU / MERA S. HOOS GUD MESTER IGNATIUS REIMER THĒ/NE LOFLIGE STADS OCH KRIGSMANSHWS FELTSKÄRAE / HUILKEN AFSOMNADE ÅHR 1678 16 JANUARI TÅ HAN / I THENNA VERLDEN UTHI 35 ÅHR OC 4 MÅNADER LEF/VAT HAFVER TILLIKA

Gravsten nr 80. Över borgaren i Vadstena Erik Rasmusson och hans hustru Ingeborg, döda på 1630-talet. Foto 1984.

Gravestone No. 80. Erik Rasmusson, Burgess of Vadstena, and his wife Ingeborg, both d. in the 1630s.

Gravsten nr 81. Över kyrkoherden i Vadstena Daniel Laurentii, död 1640 och hans hustru Ingeborg Andersdotter. Foto 1984.

Gravestone No. 81. Daniel Laurentii, Vicar of Vadstena, d. 1640, and his wife Ingeborg Andersdotter.

MED SIN K: HUSTRU EHREBORĒ / OCH DYGDRIKE MATRONA S. H. MARIA BERNFELT HUILKEN AFSOMÆD(sic!) DEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) / GUD FRÖGDE BEGGES THE/ARS (sic!) SIÄLAR EWINNERLIGA. Mått: 183 × (109) cm. Senare numrering nr 16.

Reimer omnämns som intagen på krigsmanshuset 1675.

78. Av grå kalksten med utsmyckning i plattrelief och inskrifter i ristning. Hällen är något avsågad vid båda kortändarna. Utsmyckningen utgörs av en kolonnställning med uppåt avsmalnande, beslagsornerade kolonner, stående på ett inskriftsförsett postament och upp bärande en trekantgavel. Mellan kolonnerna en stor, på höjden vänd oval och skärande mitt över denna en rektangulär inskriftstavla med bibelcitats (Job 19:25–27). I de ovanför och nedanför tavlan bildade halvcirklarna döds kalle resp vingat timglas. På det band som bildar ovalen läses: HODIE MIHI (CRAS TIBI) samt (MORS) CERTA HORA INCERTA. I svicklarna ovan ovalen står: IHS. Postamentet upptas av följande inskrift: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH / HVSTRW KISSTIN IANS DOTTER HVILKEN / AFFSOMNADE THEN 19 IVLIVS ÅR 1610 OC HINNES / BARN ANNA THOMES DOTER GVDH THE-RAS SEL NÄD / HÄR VNDER LIGGER BEGRAFFVEN I HERA-NOM / . . . OMES IOHANSON SAMPT HANS KÄRE / I postamentets överkant med mindre bokstäver: THOMES IANSSON. Mått: (176) × 128 cm.

79. Av grå kalksten. På övre delen ristad inskrift i sju rader, skadad på vänstra sidan: HÄR UNDER HWILAR I HERRANOM SLÄT(SKRIF)WAREN OCH LANDTFISKALEN ÖFVER / (WADSTE)NA LÄHN S:L JONAS TRAST FÖDD A° / . . . d. 20 MAIJ PÅ GÄTTLAND UTI WISBY / (ST)AD, AFLED HÄR A° 1694 d. 30 MAIJ / (HW)ILKEN DENNE GRAF, FÖR SIG OCH DHE / SINA KÖPT OCH BETALT. Mått: 195 × 126 cm.

80. Av mörkgrå kalksten med utsmyckning i plattrelief. Hällens översta tredjedel, säkerligen med en inskriftstavla med bibelcitats, är numera bortsågad och saknas. Det ursprungliga mellanpartiet upptas av två änglar som mellan sig håller en lagerkrans, hängande i ett upptill omvirat band. Vid änglarnas fötter vingat timglas och döds kalle samt inskrift: MORS CERTA HORA INCERTA. HODIE MIHI CRAS TIBI. På sidorna blomnerade, uppåt smalnande kolonner. I kransen ses ett bomärke omgivet av initialer: E R samt I B D. Stenens nedersta del upptas av ett postament med följande inskrift: HÄR UNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH ERICH RAS/MVSSON FOR-DOM BORGARE OCH INVÅNARE WTI WATT/STENA HVILKEN AFFSOMNADE THĒ (ej hugget) ÅHR 16(ej hugget) /

SAMPT HANS KIÄRE HVSTRV GVDFRVCHTIGE OCH / DYGD-SAMA H. INGEBOG BYRGSDOTTER HVILKĒ / AFFSOM-NADE THEN (ej hugget) ÅR (ej hugget) GVDH FÖRLÄNA / THEM EEN SALIGH VPSTÄNDELSE. Mått: (138) × 159 cm.

Om de i inskriften nämnda personerna har Ihrfors antecknat: "Erik Rasmusson synes hafva varit afliden då hustrun dog på året 1636 eller i början af år 1637, ty i stadskyrkans räkenskaper mellan den 14 Junii 1636 till samma tid 1637 säges "efter Sal. Erik Rasmussons hustru i Testamente S. Ihogkomelse Konung Carlss Klippinger 9½ stücke". År 1634 lefde mannen, swag af ålderdom, 84 år gammal."

81. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief. Stil och komposition ansluter nära till nr 133 och de båda gravstenarna är säkert utförda av samme tillverkare. Översta tredjedelen är bortsågad och saknas; dessutom saknas ett mindre stycke i nedre vänstra hörnet. I kanten en stiliserad blomranka, i hörnen kvadrater med bevingade änglahuvuden. På mittfältets nu försvunna överdel har funnits en inskriftstavla med bibelcitats; på hällens mitt finns nio små inskriftstavlors (en övre rad med fem och en undre med fyra tavlors) innehållande namnen på de under stenen begravda makarnas barn. Mittfältets nedersta del har en större inskriftstavla innehållande själva gravskriften, längst ned finns två små tavlors som upptar gravskriftens slutbön. De nämnda inskrifterna lyder: ANDERS / DANIELS / ÅHR 1641 ; CHRIS-TI A / DANIELS/D. ÅR 1621 ; JACOB DA/NIELSON (ej hugget) ; LARS DAN/IELSON / ÅHR 1621 ; LARS DAN/IELSON (ej hugget) ; PEDER DA/NIELSON (ej hugget) ; STAPHAN DA/NIELSSON(ej hugget) ; CHRISTINA DANIELS/D (ej hugget) ; MARGRE/TA DAN/IELSD (ej hugget) ; HA^ER VNDER LIG-GER BEGRAFFVEN / WÖRDIGE OCH WA^ELLA^ERDE MAN SA-LIGH MESTER DANIEL LAVRENTII FOR/DOM KYRCKE-HERDE HÄR I WASTENA I 7 ÅR / HVILKEN I HERRANOM AFSOMNADE THE 14 / APRIL ÅHR 1640 SAMPT HANS ELS-KELIGHE / KIA^ERE HVSTRV A^ERBORNE OCH DYGD/SAM-MA H. INGEBOR ANDERS DOTTER SOM AF/SOMNADE THEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) ; GVDH THE/RAS SIÄLAR / NÄDELIGA / BEVARE (slutbönen med raderna placerade växelvis på tavlorna). Mått: (141) × 159 cm.

Daniel Laurentii var född i Söderköping 1586, fadern var slottsfogden på Stegeborg Lars Olofsson. Efter studier i Uppsala och Wittenberg blev han 1609 rektor i Söderköping efter sin bror Laurentius. Prästvigd 1612. På 1620-talet var han först lektor i Linköping och senare kyrkoherde i Skeda. Kyrkoherde i Vadstena, tillika kontraktsprost i Aska och Dals kontrakt blev han 1634. (Linköpings stifts herdaminne 2, s 390).

Gravsten nr 82. Över Hans Uddesson, död 1586, hans hustru Elin Larsdotter, död 1581 samt deras barn. Foto 1984.

Gravestone No. 82. Hans Uddesson, d. 1586, his wife Elin Larsdotter, d. 1581, and their children.

82. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief, inskrifterna delvis i relief och delvis i ristning. Hällen är mycket sliten och texten på sina ställen läsbar endast med svårighet. Överst finns en låg inskriftstavla inom ram av beslagsornament; på tavlan läses Vish 3:1. På stenens mitt finns en sköld med bomärke omgiven av initialerna HVS och ELD (i relief) samt på vardera sidan ett stort bladornament. Över skölden står med små bokstäver i relief: SPES MEA CHRISTVS och under skölden: HODIE MIHI CRAS TIBI. Hällens nedre del upptas av en stor, arkitektoniskt utformad inskriftstavla

med text i ristning: HER V(N)DER HVILAS I HERRANOM / SALIGE HANS VDDESÖ SOM AFSOM/NADE THÉ 18 MARTII ANNO 1586 SAM/PT HANS KAERE HVSTRV ELIN LARS / DOTTER HVILKEN AFSOMPNADE / THEN 30 IVNII AÑO 1581 TESLIKES OCH / THERAS KAERE BARN LISEBET BRITA / ANA SARA HÅ SADOTTER OCH VDDE / HANSSON GVD ALLES TERAS SIÆLAR / BENÅDE EVINNERLIGH AMEN. Mått: 200 × 110 cm. Senare numrering nr 71.

Hans Uddesson tillhörde den släkt som i Svenska Ättartal (5, s 432 f) kallas Tistorpsläkten efter den äldste kände stamfadern, Udde Jönsson i Tistorp. Han hade flera söner av vilka Hans Uddesson nämns som rådmän i Vadstena 1578. Jfr stenarna 136 och 246 över bröderna Maurits och Lars.

83. Av gråbrun kalksten utan annan utsmyckning än en ristad gravskrift i fem rader: HÄR UNDER HUILAS ÄHREBORN / OCH WÄLWIJS SAMVEL GRUBB / FORDOM SYNDICUS I HALMSTAD / SOM I HERRANÖ AFSOMNADE DEN / 5 AVGUSTI ÄHR 1650. Mått: 187 × 135 cm. Senare numrering nr 105.

84. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten bibelcitat (Joh 3:16). På mittfältet en övre och en nedre inskriftstavla och däremellan, inom en krans, ett hjälmkrönt vapen. I skölden ses en fågel (enl Ihrfors en gås); hjälmprydnaden utgörs av en stjärna mellan två vingar. De båda inskriftstavlor är mycket nötta med ställvis söndervittrad yta. Den övre tavlan upptas av bibelcitat (Job 14:18–22, Pred 9:12), på den undre läses med svårighet (läsningen kompletterad efter Ihrfors): (HÄR UNDER LIGGIA BE)GRAFNE FORDOM TVLFÖR/(VALTAREN) I GIÖTHEBORG SAHL GABRIEL IÖN SON / D(OUBERGS) TVENNE HEDERBARE SÖ(N)ER EREBORNE / (OCH) WELBETRODDE PETER DOVBERGH / . . . (FÖDD)ES I (GIÖ)TEBORG DEN 27 IVNI 1642 OCH AF(SOMNADE) I H(ERRA)NOM DEN 10 IVLIJ A° 1671 VTHI KLÄ / . . . (ÄRO SAMT) IACOB DOVBERGH HVILKEN FÖD / . . . (VTI GIÖ)THEBORG DEN 8 MAIJ 1656 OCH SALIGEN AF(SOMNAD)E PÅ WADSTENA SLOTT TÅ HAN WAR STADD / (PÅ SIN) RESA ÅTH STOCKHOLM DEN 20 IVLIJ / ÄHR 1675. GUDH THERAS SIÆLAR / (EVIN)NERLIGEN FRÖGDE AMEN. Mått: 192 × 119 cm

85. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Hällen är avsågad längs vänstra långsidan och nedre kortsidan, dessutom saknas ett stycke i nedre högra hörnet. I de bevarade ytterkanterna en ram med utnötta relieffornament, på mittfältet tre inskriftstavlor av vilka den övre och den nedre har

svängda körtsidor (en konvex båge mellan två konkava). Den mellersta tavlan har ram i form av en oval lagerkrans med en mussla mitt på över- resp undersidan. Den övre tavlans inskrift består av bibelcitat (1 Kor 15:54–57), inom lagerkransen läses: HVAD ÄR MENNISKIAN / SNART BLIR GRÅSET HUGGIT AF / SNART FÖRVISNAT: SNART TILL HÖ / LIKA SNART WI MENS KOR DÖ / OCH BLI LAGDE UTI GRAF / ROSEN KÄNNES AF SIN LUCKT / TRÅDET ÄFWEN AF SIN FRUKT / OCK AF FRUCHTER SOM ÄR MOGNA / KÄNNER MAN IGEN DE TROGNA. På den nedre tavlan står: FORDOM RÅDMANNENS I WAST. STAD / PETER TOLLBOMS / EFTERLEMNADA (sic!) MAK OCK HUSTRO / MARIA CATARINA WETTERLING / HAFWER FÖR THENNE SIN I LIFSTIDEN ÄLSKELIGE / SOM SALIGEN AFLED THEN 30 OCTOBER . . . / SAMT FÖR SIG SJELF OCH SINA 8 BAR(N) / AF HWILKA NU LEFVA / CARL-WILHELM OCH PETER ANDERS TOL(LBOM) / LÅTIT STENEN UTHUGGA OCK DE . . . / GRAF TILL ROLIGT HWILORUM / ÅR 1757. Mått: 217 x 150 cm.

Rådman Tollboms död finns antecknad i dödboken för 1754: "1754, Oct 3. (jfr datum på stenen) Rådman i lifstiden Högwälachtad H: Petrus Tollbom, begrafd d. 6 Ejusdem i sin köpta graf i choret wid Prestbänken, en ärlig och rättrådig man, des ålder war 42 år, dödde af hetzig feber". Sonen, rådmannen i Vadstena Carl Wilhelm avled 1786, 45 år gammal (jfr Svenska Åttartal 8, s 462) och änkan 1791, 79 år gammal. Proviantmästaren och slottsskrivaren i Vadstena Peter Anders Tollbom föddes 1751 och dog 1814 (Svenska Åttartal 13, s 257, not 14).

86. Av brun kalksten med välbevarad utsmyckning i plattrelief. Utsmyckningen har arkitektonisk uppbyggnad. Stenens övre hälft upptas av en kolonnställning med doriska kolonner, inskrift på arkitraven samt året 1566 i det trekantiga gavelfältet. Mellan kolonnerna finns en rullverkskartusch och i denna ett bomärke; över kartuschen initialerna K N. Stenens nedre hälft upptas av ett högt postament med inskrift. Inskriften på arkitraven lyder: HER VNDER HWILAS I CHRISTO SALIGE / PER OCH LARS OTTHESON OCH / THERAS SYSTER INGE-BORG OTTHE/DOTTER HWILKĒ AFSOMNEDE ANO 50. På postamentet läses: HER VNDER LIGGER BEGRAFVEN / SALIG HVSTRW KARIN BENCT / OTTHESONS HWILKEN AFSOMPNADE / I CHRISTO THĒ 18 APRILIS AÑO 1566 / MEN HENES MAN SALIG BENCT / OTTHESON AFSOMPNADE I / GVDI VDI STRÅLSVND AÑO 65 / GVD THERES SIEL NÅDE AMEN. Mått: 233 x 129 cm.

Ihrfors kommenterar: "Dessa makar hafva förevigat sin åminnelse i Wadstena klostres häfder genom sin wälgörenhet emot den fattiga stiftelsen; i testamente

Gravsten nr 86. Över Bengt Ottesson, död 1565 och hans hustru Karin, död 1566. Stenen daterad 1566 och även lagd över tre släktingar (barn?) till Bengt Ottesson, döda 1550. Foto 1984.

Gravestone No. 86. Bengt Ottesson, d. 1565, and his wife Karin, d. 1566. Stone dated 1566 and also commemorating three relatives (children?) of Bengt Ottesson, d. 1550.

efter sin man gaf hustru Anna 150 mark samt efter-skänkte all klostrets skuld 1566; på sitt yttersta skänkte hon klostret ett skeppund kött." Se Vadstena klostres uppbörds- och utgiftsbok 1539–70 (C Silfverstolpes utgåva), s 120–121.

87. Av gråbrun kalksten med nött men relativt tydlig utsmyckning i plattrelief. Stenens övre hälft har på sidorna bladrankprydda kolonner, uppbärande ett entablement med inskrift: STIPENDIVM PECCATI MORS (= Syndens lön är döden). Mellan kolonnerna ses bilderna av tre unga flickor, i helfigur och med knäppta händer. Mellan deras huvuden finns bevingade änglahuvuden och i hörnen mellan entablement och kolonner finns

Gravsten nr 87. Över Katarina Kortsdotter, Elisabet Hansdotter samt Anna Matsdotter, avlidna under perioden 1568–1580. Foto 1984.

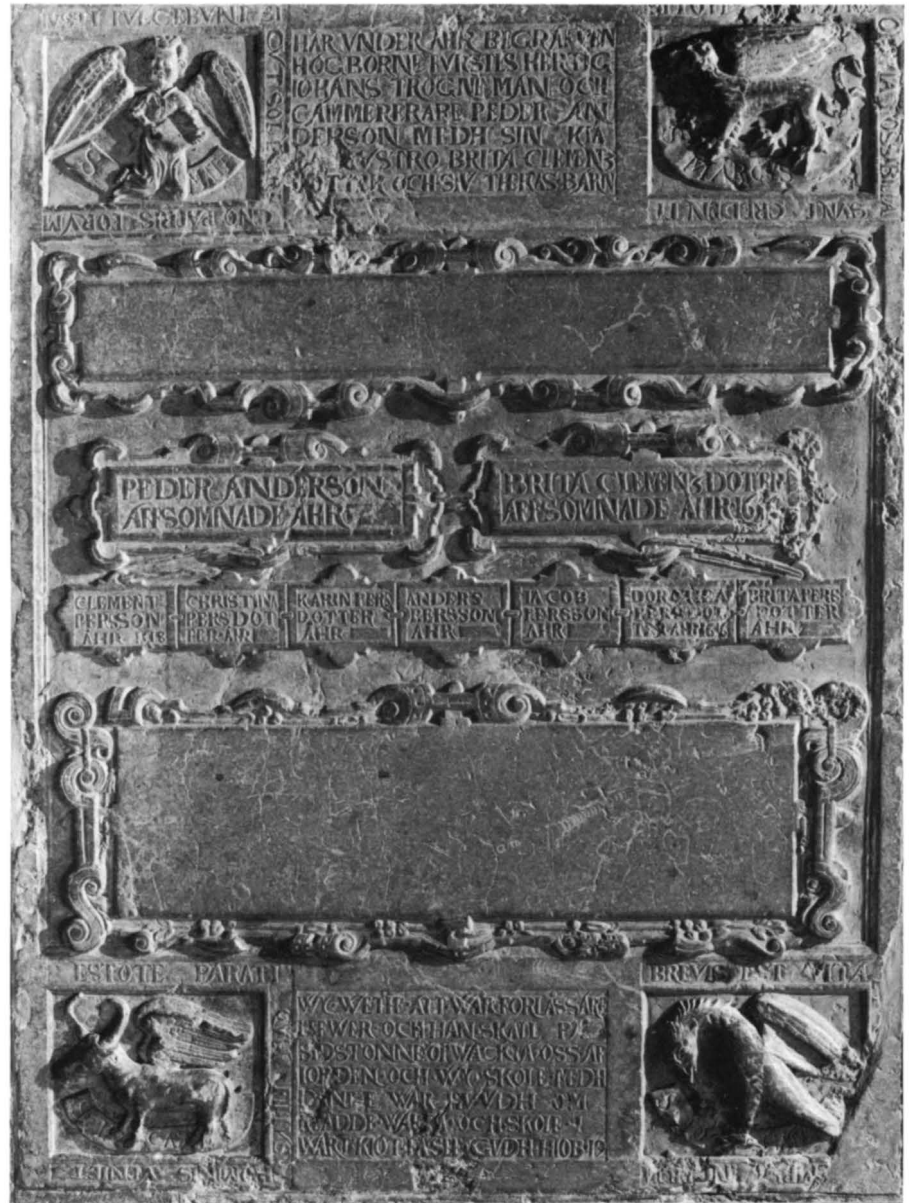
Gravestone No. 87. Katarina Kortsdotter, Elisabet Hansdotter and Anna Matsdotter, d. 1568–1580.

bladornament. Stenens nedre hälft upptas av ett postament med en längre inskrift i mitten och utefter vänstra och högra sidorna små inskriftstavlur, 3 på varje sida, placerade ovanför varandra. Den längre inskriften lyder: VNDER THENE HÄLL OCH STEEN / HVILES TRII VNGE SYSTRARS BEEN / THEN FÖRSTE KATHERINA /

KORTZ DOTTER HEET / THÊ ANDRAS NAMP^T WAR ELIZABETH / HANS DOTTER SIGH TIL ÄHRE / THENS TRIDIES NAMPN ANNA / MATZDOTTER MONDE WARE / THE ÆRO NV HOOS GVDH / I HVILO OCH ROO / TIIT WII WENTE ALLE KOMMA / AT BOO EVINNERLIGE AMË. De små tavlorna innehåller alla en flikig sköld och några bokstäver, tre

Gravsten nr 88. Över Peder Andersson, hans hustru Brita Clemensdotter och sju barn. Stenen tillverkad i samband med Brita Clemensdotters död år 1616. Foto 1984.

Gravestone No. 88. Peder Andersson, his wife Brita Clemensdotter and seven children. Stone carved at the time of Brita Clemensdotter's death, 1616.

av dem dessutom ett årtal. På den översta tavlan i vänstra raden står överst DOO, nedanför följer en tom sköld och under denna ANO 1573. Mellersta tavlan har DOO, sköld med skadat bomärke samt ANO 1580. Den undre tavlan har överst ordet WAKER och därunder en sköld med timglas. Högra radens översta tavla har sköld med skadat bomärke, över skölden står ANNA och nedanför skölden HD. På mellersta tavlan ses överst ett tomt utrymme, så följer en tom sköld och nedanför denna ANO 1568. På den nedre tavlan står här ordet

MORS över en sköld med en döds-kalle. Mått 199 × 130 cm.

88. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief. I hörnen rektanglar med evangelistsymbolerna, skulpterade i mycket hög relief. I övrigt upptas stenens yta av 13 inskriftstavlors av vilka dock de båda största med rullverksram försedda tavlorna aldrig fått inskriften inhuggen. Den översta och den nedersta tavlan (1,11) befinner sig mellan rektanglarna med evangelistsymbo-

lerna, närmast dem följer de båda tomma tavlorna. Mitt på stenen finns en rad med två långsmala, med rullverksram försedda tavlor (2–3) och under dessa en rad med sju små, rektangulära tavlor (4–10). Inskrifterna har följande lydelse: 1. HÅR VNDER ÅHR BEGRAFVEN / HÖGBORNE FVRSTES HERTIG / IOHANS TROGNE MAN OCH / CAMMERERARE PEDER AN/DERSSON MEDH SIN KIÅ/RA HVSTRO BRITA CLEMENZ/DOTTER OCH SIV (sic!) THERAS BARN 2. PEDER ANDERSON / AFFSOMNADE ÅHR (ej hugget) 3. BRITA CLEMENTZDOTTER / AFFSOMNADE ÅHR 1616. 4. CLEMENT / PERSSON / ÅHR 1618 5. CHRISTINA PERSDOT/TER ÅHR (ej hugget) 6. KARIN PERS/DOTTER / ÅHR (ej hugget) 7. ANDERS / PERSSON / ÅHR (ej hugget) 8. IACOB / PERSSON / ÅHR (ej hugget) 9. DOROTHEA / PERSDOT/TER ÅHR 1616 10. BRITA PERS/DOTTER /ÅHR (ej hugget) 11. WIJ WETHE ATT VÅR FÖRLÄSSARE / LEFVER etc (Job 19:25–26). Kring tre av evangelistsymbolerna finns bibelcitat på latin ur resp evangelium: Matt 13:43, Mk 9:23, Luk 12:40, kring Johannes örn läses: BREVIS EST VITA (HORA S)EMPER INCERTA (=Livet är kort, dödsstunden alltid oviss). Mått: 216 × 160 cm.

Peder Andersson, till Runstorp, Forsby och Tångestad, alla i Kimstads sn i Östergötland, föddes 1578 och dog 1642. Han ligger begravd i Kimstads kyrka. Han var son till kyrkoherden Andreas Laurentii i Ekeby församling i Linköpings stift. Efter skolgång i Vadstena och Linköping samt universitetsstudier i Uppsala blev han 1601 kammarskrivare i räknekammaren och 1608 hertig Johans av Östergötland sekreterare. Gravstenen har uppenbarligen beställts i samband med hustrun Brita Clemensdotters död år 1616. Den sistnämnda var dotter till Johan III:s hovpredikant, prosten och kyrkoherden i Vadstena, Clemens Laurentii Gevaliensis. Peder Andersson kom, som nämnts, själv inte att begravas under stenen. Han gifte om sig 1617 och blev året därpå kamrerare i Stockholms räknekammare, kungl räntmästare 1623 och assessor i kammarrevisionen 1636. 1635 adlades han med namnet Törnsköld.

89. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med bevingade kerubhuvuden, i kanten bibelcitat (Ps 30:12). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla samt mellan dessa en oval lagerkrans som omges av blommor, timglas och dödskalle. Inom kransen läses initialerna I E S W E A D samt ett bibelcitat (Ps 40:18). Texten på den övre inskriftstavlan har från början enbart utgjorts av bibelcitat (Luk 12:42–44), överst på tavlan har sekundärt inhuggits orden: N.N.S OECONOMUS HUIUS COENEDOTAE WADST: CUM UXORE SUA K.O.D. (=N(ils)

N(ils)s(on), syssloman i detta Vadstena hospital med sin hustru K(arin?) O(lofs?)d(otter). På den nedre inskriftstavlan läses följande: HÅR (UN)DER LIGGER BEGRAFWEN / FORDOM FÖRMANNEN WIJDH WADSTENA HOS/PITAL NU HOS GUDH SALIG JÖNS ERICSON WET/TERSTRÅD SOM I HERRANOM AFSOMPNADE D^N / 10 APRILIS A^o 1696 SAMPT HANS KÅRE HUSTRO / EHREBOHREN OCH GUDFRUCTIG H^o ELIZABET / ANDERSDOTTER SOM I HERRANOM AFSOMPNADE / ÅHR (ej hugget) DEN (ej hugget) SAMPT DERAS K: BARN ERICH / IÖNSSON FÖDD A^o 1686 AFLED A^o 1687 D^N YNGRE ERICH FÖDD A^o 1692 AFSOMPNADE A^o 1694 SARA IÖNSDOTTER FÖDD A^o 1689 / DÖD A^o (ej hugget) MARIA FÖDD A^o 1695 SOM SALIGÉ SLÖT / TILLIKA MED THE ÄLDRE DETTA USLA LIJFWET / A^o (ej hugget) GUD ALLES THERAS SIÅLAR FRÖGDE. Mått: 191 × 130 cm.

Jöns Erikssons begravning omnämns i dödboken för 1696: ”17 Aprilis 1696 begrofs Förmannen här wijdh Wadstena Hospital fordom Ehreb^{de} och Wäll^{de} Jöns Erichsson född här i staden anno 1658 Gick i scholan i 15 år wijghes wijdh sin Hustro Elisabeth Andersdotter A^o 1685, aflade med hånne 4 Barn förde ett gudeligt Lefverne och afled den 10 Aprilis och begrofs på Clåster Kyrkeiogården straxt wijdh Beenkistan.”

90. Av gråbrun kalksten. Gardell 242 och 359. Medeltidshäll som återanvänts i slutet av 1500-talet. Utnött kantskrift med majuskler, ofullständigt och delvis felaktigt läst av Ihrfors. Gardell återger Ihrfors läsning som nr 359. De bevarade resterna av inskriften är tillräckliga för att med säkerhet identifiera stenen med Gardell 242, citerad efter Langebek och angiven som förkommen. Den med möda tydbara inskriften lyder (kompletterad efter Langebek): (HIC) : IACET : ESBERNUS / . . RIK(X)SON : QUI : OBIIT : ANNO : MCCCXC : NONO : DIE / SANCTI : (FRANCISCI) CUI(US) / (ANIMA REQUIESCAT) : IN : (PERPETUA) : PACE : AMEN (= Här ligger Esbjörn Henriksson (? , Langebek har, säkert felaktigt, läst MANDRIXSON), som dog Herrens år 1399 den helige Francisci dag (4/10), vilkens själ vile i evig frid. Amen.). Mittfältet har upptill och nedtill inskrifter med ristade versaler, däremellan finns ett nedsänkt parti, som kanske tillkommit på grund av att en medeltida vapensköld borthuggits. I det nedsänkta mittpartiet finns nu en flikig sköld, innehållande ett bomärke, allt i relief, och omgiven av initialerna MA i relief och AMD i ristning. Inskriften på mittfältets övre del utgörs av bibelcitat (Job 14:1–2), på den nedre delen läses: HER VNDER LIGGER BEGRAFVÉ / SALIG MÅRTEN ANDERSON BOR/GARE VDI VADSTENA SOM I / HERRANOM TA^{EN} 6 APRILIS AÑO / 1566 AFSOMNADE

GVDH ALZ / MECTIC VPVECKE HÅNVM TIL / EN SALIG OCH
A^FREFVL VPSTÅNDELSE AMEN HA^FR HVILES OCH / SALI-
GE HVSTRV ANNA MARTESDOTTR / (L)ARS GVLSMEDZ
HVSTRV HVILKĒ AFSÖNA/DE I CHRITO (sic!) THE 9 MARCY
ANNO 1598. Mått: 208 × 123 cm.

Enligt Ihrfors hade Mårten Andersson lämnat 14 mark till stadskyrkan för "klockan och lägerstaden". Den nämnda hustru Anna var synbarligen hans dotter och Lars guldsmed hans måg. Den sistnämnde omtalas 1572 i en förteckning över borgarnas innehav av spannmål. Lars guldsmed var riksdagsman 1598 och rådman mellan åren 1592 och 1604.

91. Av gråbrun kalksten. På övre delen inskrift: REC-TORI / SCHOL. PRIJF . REG. / REV. DNO / MAGNO NIC. FLI-
STEDT / EMIGRANTI HINC 37 ANN. NATO / LAPIDEM POSUIT
/ VIDUA MOE=STISSIMA / ANNA C. BRAUNER / 1767 (= Till
minne av rektorn vid den kungl privilegierade skolan,
den vördnadsvärde herr Magnus Nic. Flistedt, vilken
gick ur livet 37 år gammal, lade hans sörjande änka
Anna C Brauner denna sten 1767). Mått: 148 × 196 cm.

Flistedt var född 1730 17/10 och dog 1767 16/6. Han var son till fältväbeln vid Vadstena kompani Nils Flistedt, intagen på krigsmanshuset 1737. Sonen studerade i Uppsala, prästvigdes 1758 och blev skolmästare vid krigsmanshuset 1763. Med hustrun Anna Brauner hade han en dotter Maria Margareta, född 1767 24/1, d 1837 25/4 (Linköpings stifts herdaminne 2, s 436).

92. Av grå kalksten. På stenens övre hälft ett kvadratisk, nedsänkt fält, innehållande en starkt nött framställning i relief: en mänsklig figur, stående på en bergkulle i bakåtlutad ställning, med ena handen framför ansiktet och med den andra stödjande ett timglas mot höften. Framför figuren ses ett kranium och på ömse sidor om figuren initialerna I A S. Stenens nedre hälft upptas av en inskrift i ristning: HÿR IS BEÿDE DAT
BEGHIN / VNDE DAT ENDE / HIER LEGHT BEGHRAVEN /
IOHANNIS VAN ROEY DAT / IONGHE KINDE Wÿ SVLLEN /
HEM IN HEMELRIC VINDE / ANO 1566 (=Här är båda,
början och slutet. Här ligger Johannes van Roey be-
graven, det unga barnet. Vi skall återfinna honom i himme-
len. Anno 1566). Mått: 133 × 83 cm.

93. Av grå kalksten med till stor del utsliten utsmyckning i plattrelief. Arkitektonisk uppbyggnad med, på stenens övre hälft, rånkornrade kolonner som uppbär en trekantgavel. I gavelfältet läses initialerna G L, på arkitraven RES PRECIOSA (= . . . dyrbart ting). Mellan kolonnerna ses en sköld, innehållande ett otydligt bomärke. Till höger om skölden initialen A, ett A

Gravsten nr 92. Barngravsten över Johannes van Roey, död 1566. Foto 1984.

Gravestone No. 92. Child's gravestone commemorating Johannes van Roey, d. 1566.

har funnits även till vänster om skölden men är nu bortnött. Stenens nedre hälft upptas av ett postament med följande inskrift: HÄR (VNDR LIGGER BEGRAF)VEN
HEDER/LIGHELIGE ANNA / AR(VIDSDOT)TER
GVDMVNDH / LAR(SONS) HVSTRO AFSOMNADE / THEN . . .
MAI SAMPT HENNES SON / ERICH GVDMVNDSÖ AFFSOM-
NADE / 24 APRILIS ANNO 1564. GVD THERES / SIELER NÄDE
OCH BEVARE. AMEN. (kompletteringar efter Ihrfors). Stenen är något avsågad längs övre kortsidan. Mått: (169) × 105 cm.

94. Av gråbrun kalksten. På övre hälften ett rektangulärt, nedsänkt fält i vilket finns en sköld med ett bomärke och på sidorna om skölden initialerna L E, allt i relief. På hällens nedre hälft en inskrift med djupt

Gravsten nr 95. Över borgmästaren Christopher Wadman, död 1689 samt hustru och barn. Foto 1984.

Gravestone No. 95. Mayor Christopher Wadman, d. 1689, and his wife and child.

inhuggna versaler: HER VNDER LIGGER (BE)GRAFVEN SALIG LASSE / ESKELSON OCH A^R AFFSOPNADE I CHRISTO / THEN 12 DECEMBRIS / ANNO 1557 GVDH HANS / SIEL NÅDE AMEN. Ett mindre stycke av hällen saknas i kanten, mitt på högra långsidan. Mått: 172 × 113 cm. Senare numrering nr 10.

95. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i kraftig relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med bevingade kerubhuvuden, i kanten bibelcitat (Ps 73:25–26, inskriften ofullständig eftersom hällens övre högra hörn är avslaget och saknas). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla samt på mellanpartiet en lagerkrans, omgiven av broskornament, dödska

och timglas och innehållande en kartusch med ett bomärke och initialerna M P. Den övre inskriftstavlans text utgörs av bibelcitat (Ps 139:14–16), på den nedre läses: HÄR UNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH / CHRISTOPHER IEÖRANSON WADMAN FORDOM / STADS=SKRIFWERE I WADSTENA STADH I 9 ÅHR, BORG/MESTARE I 3 ÅR FÖD A^o 1656 DÖD A^o 1689 MED SIN / K: HUSTRU MARGARETHA PEDERSDOTTER TALLÉ / FÖD A^o 1658 DÖD A^o (ej hugget) SAMPT BARN NATHÄ FÖD / A^o 1679 DÖD A^o (ej hugget) PETRUS FÖD A^o 1681 DÖD A^o 1681 / GIÖRAN FÖD A^o 1683 DÖD A^o 1683 IOHAN FÖD A^o 1684 DÖD A^o (ej hugget) CHRISTOPHERUS FÖD A^o 1686 / DÖD A^o (ej hugget) GIDEON PETRUS FÖD / A^o 1688 DÖD A^o (ej hugget) GUD DERAS / SIÄHLAR EWINNERLIGE HUGNE. Mått: 240 × 154 cm.

Christopher Wadman var äldste son till Jöran Svensson (1624–68) som blev borgare i Vadstena 1654. Modern var guldsmeden Christoffer Neunkirchs dotter Engel. Han blev stadsnotarie 1678 och borgmästare 1686. Hustrun Margareta Tallén var dotter till rektorn vid Vadstena skola och kyrkoherden i Orlunda Petrus Gotschalci Schedviensis vars barn i andra gifftet kallade sig Talén. Hon gifte efter Christopher Wadmans död om sig med rådmannen J A Dahlman och levde ända till 1742. (Svenska Ättartal 3, s 203, 5, s 434 f; jfr gravstenarna nr 97 och 120).

96. Av grå kalksten med rik utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med bevingade kerubhuvuden, i kanten bibelcitat (Klag 3:24). På stens mitt finns en stor, cirkelrund inskriftstavla som nedtill flankeras av ymnighetshorn ur vilka kraftiga ekgrenar med löv och stora ollon sträcker sig uppåt. Ovanför denna tavla finns en oval krans av täta eklöv; på vardera sidan sträcks ur molnskyar ut en hand som håller kransen och bakom kransen slingrar sig ett inskriftsband. På det sistnämnda läses: HÅLT DET DU HAFVER AT INGEN TAGER TIN CRONA. APOC 3.11, inom kransen står: MIN LÖN ÄR MED / MIG APOC. 22.13. Mittfältets nedre del upptas av en inskriftstavla i sköldform, vid dess nedåtriktade spets ses ett vingat timglas. Inskriften på den stora cirkelrunda tavlan lyder: I CHRISTO / HAR JAG LEFWAT / I DÖDEN FÅTT MIN LÖN /

Gravsten nr 96. Över tullförvaltaren Samuel Päppelman, död 1711. Foto 1984.

Gravestone No. 96. Samuel Päppelman, Officer of Customs, d. 1711.

MOT SYND JAG STRIDT OCH STRÄFWAT / DOCH SEGRAT
MED MIN BÖN / SÅ TROLIGT JAG HÄR KIÄMPAT / SÅ SÄLLT
JAG KRONAN FÅTT / SÅ FLITIGT LOPPET LÄMPAT / TIL
MÅLET HAR JAG NÅT. Den sköldformiga tavlan har följande text: EN FROM OCH TROGEN MAN I DÄNNA GRAFVEN HWILAR / HWARS NAMN WAR SAMUEL AF TILNAMN PÄPPELMAN / TULLFÖRVALTARE I DENNE STAD FÖRTÖRNAT INGEN MAN / DES MAKAR WARET TVÅ MEN BARN MER RÄKNAS KAN / HANS KROPP MEN EIJ HANS LOF HÄR NEDRE GIÖMS OCH ILAR / TIT SOM HANS TRO OCH HOPP TIL HIMLEN STEDS HAR STRÄFWAT / SOM HAN MED REDLIGHET I WERDEN LEFWAT HAR / OCH LOFORD AF SIN DYGD PÅ GRAFWEN LEMNAT QWAR / SÅ HAR HANS SIÄL TIL GUD I HÖGSTA GLÄDIEN SWÄFWAT . / A^o 1711. Mått: 242 × 178 cm.

Om Samuel Pappelman lämnar Ihrfors följande uppgifter: "Tullförvaltaren S. Pappelman dog år 1717 d. 24 Juli (endast namn och tid antecknade i Wadstena dödbok för året, men tomrum lemnadt för biografi). Första hustrun Ingeborg Hansdotter Barkhus född 1670 gift 1694 dog 1702 d. 10 Januari och begrofs i stadskyrkan. Andra hustrun Catharina Wadst hade tullförvaltaren sorgen att mista genom sjelfmord enligt följande anteckning i Wadstena dödbok för den tiden: "1715 Maj 12 Catharina Wadst Tullnär Pappelmans hustru wid 50 åhr hängde up sig själf i et hönshus i postgården på Hufvudstad med blef effter Ting och Kl. Hofrättens resolution likawähl af ährligt folck nedtagen och begravven afsides på klosterkyrckogården utan ceremonier. † 24 April som war dñca quasimodogeniti" (söndagen efter påsk). Att uppräknna och namngifwa alla deras barn kan här icke wara afsigten, med första hustrun är antecknad en son Johannes född 1699³¹/₁₂; den sistfödde i Wadstena på århundradet. En dotter Anna Brita född 1701 blef gift med Guldsmeden Wadström och dog som enka 77 år gl 1778⁵/₁₀." Jfr Svenska Ättartal 14, s 22.

97. Av grå kalksten. Välbevarad häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med bevingade kerubhuvuden, i kanten bibelcitatt (Uppb 14:13). På mittfältet finns en övre och en nedre inskriftstavla samt ett mellanparti med en lagerkrans, omgiven av olivkvistar, kranium och dubbelt timglas. Inom kransen läses Uppb 3:11 och på den övre inskriftstavlan Vish 5:16–17. Den nedre inskriftstavlan har följande text: HÄR UNDER HWILAR FORDOM RÅD- OCH HANDELSMANNEN HÄR / I STADEN NU HOOS GUD SALIG IAHAN ARFWEDSON DAHLMAN / HWILKEN EFTER 62 ÅHRS GUD- OCH BERÖMLIGA WANDEL I HER/RANOM SAL. AFSOPNADE d. 29 MAIJ A^o 1714 MED SIN FÖRSTA / K. HUSTRU SAL HUSTR: ANNA OLOFSDOTTER KIELLING SOM

Gravsten nr 97. Över rådman Johan Dahlman, död 1714, första hustrun Anna Kiälling, död 1700, andra hustrun Margareta Talén, död 1742 samt sonen Samuel Dalman. Foto 1984.

Gravestone No. 97. Councillor Johan Dahlman, d. 1714, his first wife Anna Kiälling, d. 1700, his second wife Margareta Talén, d. 1742, and his son Samuel Dalman.

I / GUDI SAL: AFLED d. (ej hugget) ÅHR (ej hugget) OCH DES SON OLOF DALMAN / HWILCKEN I CHRISTO SAL. AFGICK d. (ej hugget) ÅHR (ej hugget) IÄMWÄL / DES ANDRA K. HUSTRU SAL: HUST. MARGARETHA / THALEEN HWILKEN I HERRANOM SAL. HÄDANKALLADES d. (ej hugget) ÅHR (ej hugget) TILLIKA MED DES SON SAMUEL DALMAN SOM / IGENOM DÖDEN AFGICK d. (ej hugget) A^o (ej hugget). GUD SOM / HUGNAR DERAS SIÄLAR FÖRLÄNE KROPPARNA UPPÅ HER/RANS IESU TILKKOMMELSESDAG EN FRÖGDEFUL / UPSTÄNDELSE. Mått: 242 × 178 cm.

Rådman Dahlmans död finns antecknad i dödboken för 1714. Han begravdes den 1 juni i stadskyrkan "på södre gången fram wid choret". Om första hustrun finns följande anteckning år 1700: "28 Martii Råd- och Handelsman Johan Arfwidson Dahlmans hustru Anna Olofsdotter Kiälling, född i staden 1656, gift 1676,

Gravsten nr 98. 1600-talets första hälft. Foto 1984.

Gravestone No. 98. First half of the 17th century.

begrofs i stadzkyrkian”(jfr Svenska Ättartal 10, s 439, not 1). Angående den andra hustrun jfr nr 95 ovan.

98. Av grå kalksten med mycket nött utsmyckning i relief, av inskrifterna är endast enstaka ord läsliga. På stenens mitt ses bilden av en kvinna i helfigur, iförd fotsid kappa med pipkrage och med händerna knäppta framför bröstet. På huvudet änkedok. Över figurens huvud en inskriftstavla i stenens hela bredd, tavlan inramas av rullverksornament. Nedanför fötterna en liknande tavla, men utan rullverksram. På vardera sidan om figuren finns tre små tavlor av vilka det översta paret saknar ornamentalt ram och har inskriften vänd mot stenens långsida. Det mellersta paret tavlor har rullverksram och texten vänd mot kortsidan; de båda nedersta tavlorna är fyrpassliknande med vingat timglas resp dödska. På den övre inskriftstavlan finns rester av bibelcitat (Hes 33:11) på tyska, även de små tavlorna vid figurens sidor tycks ha varit försedda med bibelord.

Den nedre tavlan har tydligen innehållit själva gravskriften men är numera helt oläslig. Mått: 220 × 154 cm. 1600-talets första del.

99. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Hällen är spräckt och ytan delvis skadad genom vittring. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med en av kolonner buren trekantgavel på övre delen och på den nedre ett postament med inskrift. Mellan kolonnerna en krans, omslutande en sköld med bomärke. Kransen omges av initialerna D K I E. I gavelfältet ses en sax samt årtalet 1566, på arkitraven läses: HERREN GAFF OCH HERREN TOGH / WELSIGNAT WAR HERRANS NAMPN. Inskriften på postamentet lyder: HER VNDER LIGGER /

Gravsten nr 99. Över David Klein, död 1566. Foto 1984.

Gravestone No. 99. David Klein, d. 1566.

BEGRAFVEN SALIGE / DAVID / KLEIN HVIL(KEN) / AFSOMP-
NAT I CHRISTO / THEN 2 OCTOBER AÑO / 1566. GVD HANS
SIEL NÅ/DE EVINNERLIG AMEN. Mått: 171 × 101 cm.

100. Av mörkgrå kalksten. Tvärs över stenen, något ovanför mitten löper en bård med namnet INGEGERDIS i majuskler. Inskriften härrör förmodligen från senmedeltiden. På stenens nedre hälft har inhuggits en 1500-talsinskrift, vänd upp och ned i förhållande till medeltidstexten. Någon övrig utsmyckning finns inte. Den senare inskriften lyder: HER VNDER LIGGER / BEGRAFVEN SALIG PER / HANSSON OCH A^rR / AFSOMNATT I CHRISTO / THEN 28 MAY ANNO / 1566 GVDH HANS SIEL / NÅDE AMEN. Inskriften avslutas med ett bibelcitat (Fil 1:21). Mått: 173 × 88 cm. Senare numrering nr 63.

101. Av grå kalksten. På övre delen inskrift: M: IOHAN TROZELIUS / Past Leg Equest. W. Goth 58 An/nos Natus obiit d 30 / Julii / 1766 (= Magister Johan Trozelius, pastor vid Västgöta kavalleri, 58 år gammal, dog d 30 juli 1766). I kanten ram av en enkel ristad linje. Mått: 168 × 123 cm.

Dödboken 1766 har följande anteckning om Johan Trozelius begravning: "1766, 30 Jul. Johan Trozelius Philosophiae Magister O. Gothus Regements Pastor wid Kongl. West Göthe Cavallerie, dödde d. 30 Julii och begrofs ganska hederligt d. 1 Aug. under 16 Styckeskott af Krigscommissarien wid Kongl. Krigsmanshuset Högdäle Her Joh. Wedich Häger. Han war 58 år gl. och tjent som präst wid b:te Regimente med goda witnessbörder om lära och lefverne uti 24 år. Liger uti klosterkyrkan under en stenhell, hwarpå står inhuggit (se ovan). Denna mannen war en lärd man och af et redeligt och upriktigt hjertslag samt wida berester, war på förslag til Lofta och Loftahammars Pastorat och skulle gjordt prof die XIV Trinitatis, hwarom kom bref dagen efter han dödde. Hans häll ligger på norra gången imellan fru Erengisla Blås (som är mormor till K. Carl Knutsons gemål) sten (se nr 53) och östra stora dörren."

Johannes Trozelius omnämns i Linköpings stifts herdaminne (4, s 8). Han var son till kyrkoherden i Lofta (i Norra Tjusts kontrakt) Benedictus Laurentii Trozelius. Enligt herdaminnet och Svenska Ättartal 6, s 393 var han född 1712 vilket strider mot såväl gravstenens som dödbokens uppgifter och bör vara felaktigt.

102. Av grå kalksten med utsmyckning i ristning. Överst på hällen ses en hand, hållande ett ris, på sidorna om handen initialerna P W och under handen ett litet, likarmat kors. Hällens mittparti upptas av en inskrift på sju rader: HER LIGGER BEGRAFVEN SALIGE / PER WLFSON SAMPTT HANS / SYSTER INGRED WLFSSDOT-

Gravsten nr 103. Över sämskmakaren Mickel Brun, död 1668, första hustrun Agneta Svensdotter, död 1661 samt andra hustrun Brita Svensdotter, död 1681. Foto 1984.

Gravestone No. 103. Mickel Brun, Whittawer, d. 1668, his first wife Agneta Svensdotter, d. 1661, and his second wife Brita Svensdotter, d. 1681.

TER / HVILKE GVD KALLAT HAFVER / TEN 8 SEPTEMBRIS ANNO 1550 / DERIS SIEL GVD BENÅDE / AMEN. På nedre delen av stenen ses en flikig sköld, innehållande ett bomärke. På sidorna om skölden initialerna W P. Mått: (169) × 102 cm (stenen är något avsågad upptill).

Syskonen var kanske barn till borgmästaren i Vadstena Ulf Persson (Svenska Ättartal 12, s 513).

103. Av ljusgrå kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Upptill och nedtill på hällen finns inskrifter utan någon form av inramning, på mellanpartiet ses en lagerkrans innehållande olika sämskmakarverktyg. Till vänster om kransen läses: HODIE MIHI och till höger: CRAS TIBI. Den övre inskriften utgörs av ett bibelcitat (Ps 18:2–3), den nedre har följande lydelse: HÄR VNDER HUILAS I CHRISTO SALIGH Mr MICKEL / DIEDRIKSON BRWN BORGARE OCH SEMSKEMAKA/RE HÄR I STADEN SOM AFSOMNADE DEN 24 / APRIL A^o 668 MÄDH

2^{NE} SINE K. HSTRUUR H. AGNETA SVENSDOTTER OCH MÄDH HÄNNE AFLAT 7 BARN / OCH AFLEDH D^N 14 MARTIJ A^o 661. MÄDH TEN ANDRA / HSTRUUN H. BRITA SVENSD^R AFLAT 3 BARN SOM / AFLED D^N 11 MAIJ 681. GUDH FRÖGDE SIÄLARNA OCH / FÖRLÄNE KROPPARNA EN FRÖGDEFUL UPSTÅN/DELSE AMEN. Mått: 150 × 112 cm.

Enligt dödboken för den aktuella tiden avled Bruns första hustru inte 14 mars 1661, som anges på stenen, utan 1662, den 12 mars.

104. Av gråbrun kalksten med utnött utsmyckning i plattrelief. Utsmyckningen har på stenens övre hälft bestått av en kolonnställning med bladornade kolonner och trekantgavel; mellan kolonnerna har funnits en sköld med bomärke och initialer, troligen G L. På arkitraven oläslig inskrift. Nedre hälften av stenen har upptagits av ett postament med inskrift. Den sistnämnda är numera nästan helt oläslig och det följande är citerat efter Ihrfors: HER VNDER LIGGER BEGRAF / VEN HÖGBORNE / FVRSTES OCH HERRIS HÄR / MAGNVS HERTIG TILL ÖSTERGIÖTLAND CAMERER / SALIG D HANSSON / HVILKEN I CHRISTO AFSOMPNADE /6 GVD AMEN. 1500-talets senare del. Mått: (152) × 89 cm (stenen är något avsågad upptill).

105. Av grå kalksten. På båda kortsidorna och ena långsidan rester av en bård i kanten. I ett av hörnen ett litet, likarmat kors. På mittfältet finns en otydlig ristning av ett knivliknande föremål. Möjligen är hällen en utnött medeltidsgravsten. Mått: 213 × 111 cm.

106. Av grå kalksten. På nedre delen den ursprungligen djupt inhuggna, numera mycket nötta bokstaven S. På övre delen en slarvigt inhuggen, senare inskrift, (stenen är avsågad upptill och av inskriftens första rad återstår endast bokstävernas nedre delar): (HÄR UNDER HVILAR I HERRA)NOM SALIG HANDELSMAN NILS / IACOBSON LUNBERG HVILKEN I / HERRANOM AFSOMNADE DE / 17 APRIL ANNO 1738. Mått: (150) × 97 cm.

Dödboken för 1738 uppger att borgaren Nils Lundberg begrovs den 20 april vid en ålder av 50 år. Om ev familj finns inga uppgifter.

107. Av gråbrun kalksten. Större delen av hällens yta upptas av följande mot långsidan vända inskrift: DEŅA GRAF OCH STEN / TILLHÖR / BRYGGAREN / L. ANDERSSON / FÖDD ÅR 1768. DÖD ÅR 1823 / OCH DESS HSTRU / ELISABETH ANDERSSON 1812. Under denna inskrift syns svaga spår av äldre text. Mått: 169 × 113 cm.

108. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattre-

Gravsten nr 108. Över rådmannen i Vadstena Håkan Svensson, död 1592 och hans hustru Karin Andersdotter. Foto 1984.

Gravestone No. 108. Håkan Svensson, Councillor of Vadstena, d. 1592, and his wife Karin Andersdotter.

lief, delvis starkt nött. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med en kolonnställning på hällens övre del och ett postament med inskrift på den nedre. Joniska kolonner uppbär en trekantgavel med ett bevingat kerubhuvud och årtalet 1603. På arkitraven läses ett bibelcitat (Job 14:1–2), ovanför gaveln finns urnor och bladornament. Mellan kolonnerna står två änglar, vilka mellan sig håller ett band från vilket hänger en sköld med bomärke och initialer H S S K A D. Kolonnskäften

Gravsten nr 109. Över klockaren i Vadstena Olaf Andersson, hustrun Karin Månsdotter samt fem barn. Stenen tillkommen i samband med barnens död (i pesten?) år 1622. Foto 1984.

Gravestone No. 109. Olaf Andersson, Parish clerk of Vadstena, his wife Karin Månsdotter and five children. Stone carved at the time of the children's death (from plague?) 1622.

pryds av bladornament. I den fria handen håller änglarna palmkvistar. Inskriften på postamentet lyder: HER VNDER HVILAS I CHRISTO / SALIGE HÅKON SVEN SON SOM / AFSOMNADE I HERRANOM THEN / 23 MARTII ÅHR 1592 SAMPT / HANS ELSKELIGE HVSTRV H. / KARIN ANDERSDOTTER HVILKEN / (AFSOMNADE ANNO) (ej hugget) (GVD) THERAS / SIÄLAR BEVARE AME(N). Mått: 173 × 89 cm. Senare numrering nr 69.

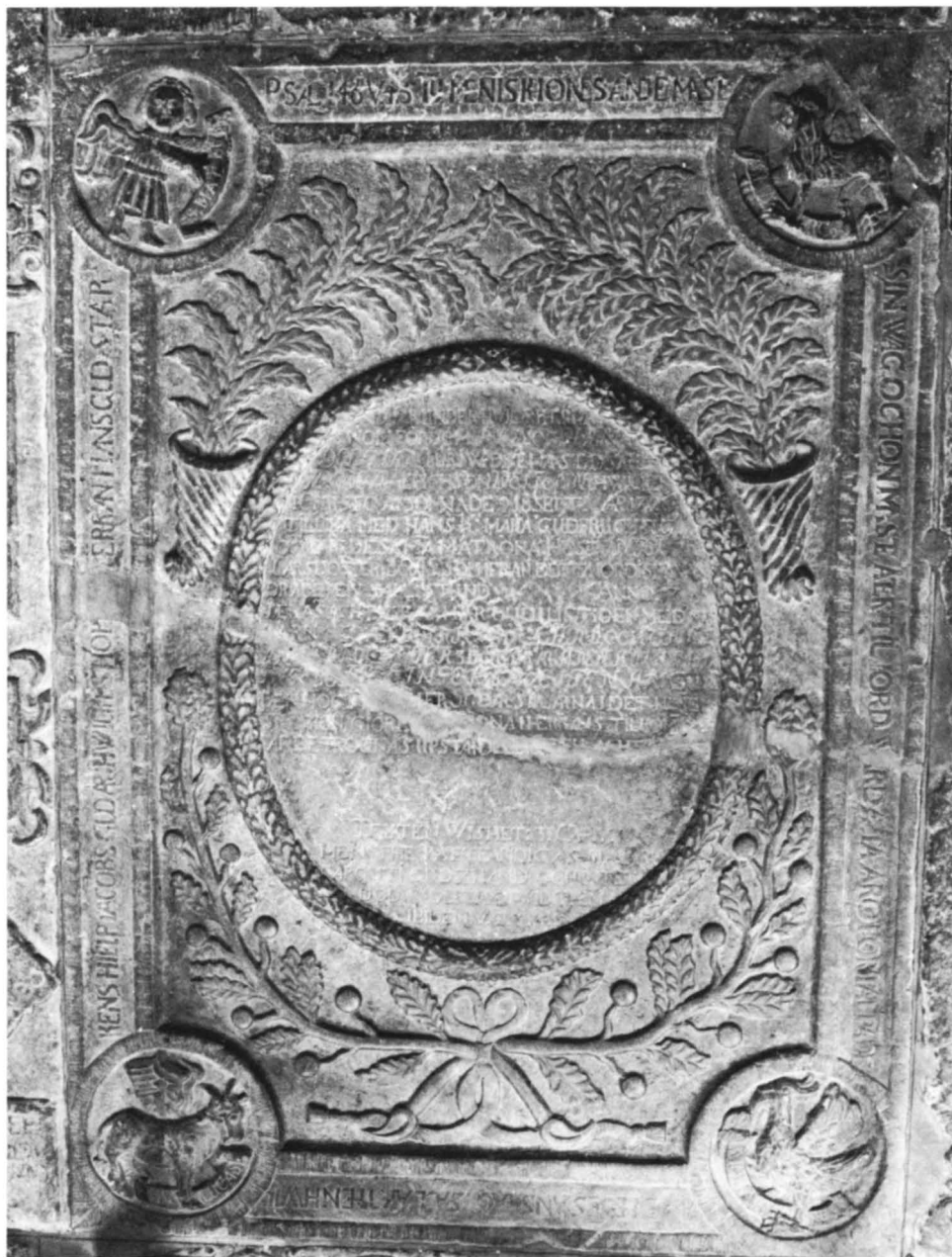
Håkan Svensson är enligt Svenska Ättartal den äldste kände medlemmen av en släkt, "märklig genom sina talrika efterkommande, så att den nästan kunde kallas, om ej folkslagens vagger, så åtminstone en mångfald Östgöta slägters rot". Håkan Svensson nämns som borgare i Vadstena 1577, var rådman 1578–82, kämnär 1583 och åter rådman 1592. Karin Andersdotter uppges ha varit hans första hustru och ha dött före mannen. Andra hustrun, Margareta Larsdotter, skall ha levat till mellan 1623 och 1633. (Svenska Ättartal 6, s 186–191).

109. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Överst ett entablement med inskrift. Det uppbärs av kolonner med grov beslagsornering; mellan dessa befinner sig en lagerkrans, innehållande ett skadat bomärke och initialer: O A S H. Hörnen utanför kransen utfylls upptill av små tavlor med: MORS CERTA HORA INCERTA resp HODIE MIHI CRAS TIBI, nedtill av döds-kalle resp timglas. Inskriften på entablementet utgörs av ett bibelcitat (Fil 1:21, 23), nederst på stenen finns ett postament innehållande själva gravskriften: HÅR VNDER HVILAS I CHRISTO S: / OLAF ANDERSON H: FORDOM KLOK/KARE I WADSTENA HVILKEN AFS/ONADE DEN (ej hugget) ÅHR 16 (ej hugget) SA/MPT HANS K: H: KARIN MÅNSDOT/ER HVILN AFSOMNADE DE (ej hugget) ÅHR 16 (ej hugget) SAMT TERAS K BARN AN/DERS, NILS, PER OLASSÖNNER GER/TVD OCH MAGRITA OLASDÖTR/AR AFSOMNDE I DÖDÅHRET 1622 /GVD GIFVE TEM EN S. VPSTÅNDELSE. Mått: 173 × 86 cm.

110. Av grå kalksten med rik utsmyckning i relief och inskrift i ristning. Hällen är spräckt tvärs över mittpartiet, dessutom är ett litet stycke bortslaget i övre högra hörnet. I hörnen stora rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn. Mittfältet upptas av en stor, på höjden ställd, oval kranz av täta blad; inom kransen läses gravskriften. Hörnen nedanför kransen utfylls av kraftiga ekgrenar med ollon, sträckande sig uppåt kransens sidor. På motsvarande platser ovanför kransen finns ymnighetshorn ur vilka täta bladväxter utbreder sig. Utsmyckningen är skickligt huggen och kan tillskrivas stenhuggaren Johan Andersson Silfverling eller hans verkstad (jfr nr 172). Gravskriften är däremot mindre väl inhuggen och dessutom ställvis mycket nött och svårsläst. Den lyder som följer: HÅR UNDER HVILAR I HERRA/NOM FORDOM RÅD- OCH HAN/DELSMAN HÅR I WADSTENA STAD SAHL. / ANDERS ERICHSON WESTEN HWILKEN / I CHRISTO AFSOMNADE d. 18 SEPT. A^o 1726 / TILLIKA MED HANS K. MAKÅ GUDFRUCHTIG / OCH DYGDESAMA MATRONA HUST. INGEBOR / LARSDOTTER BORG SOM IFRÅN DETTA IORDISKA WAN/DRADE I EN SAHL.

Gravsten nr 110. Över
råd- och handelsman
Anders Westen, död
1726, hustrun Ingeborg
Larsdotter samt deras
barn. Foto 1984.

*Gravestone No. 110.
Anders Westen, coun-
cillor and merchant, d.
1726, his wife Ingeborg
Larsdotter and their
children.*

STUND (ej hugget) ANNO 17 (ej hugget) / DERAS ACHTEN-
SKAP HAR GUD I LIFSTIDEN MED (9) / BARN 6 SÖNER PÅHR
S . . . CARL OCH LARS ANDERS OCH PETER 3 DÖTRAR
ANNA MARIA / INGEBORG OCH INGEBORG WESTENAR.
GUD / DEN HÖGSTA . . . FRÖGDAR SIÄLARNNA I DET
HIMEL/ SKA ZION GIÖRE (KRÖPPAR)NA I HERRANS TILKO-
M(ELSE) / AF DE TROGNAS UPSTÅND(ELSE DEL)ACH(TIGE).
I kanten läses Ps 146:4–5. Mått: 236 × 168 cm.

Dödboken 1726 lämnar följande upplysningar om
Anders Westen: "Sept. 18 dog Anders Westen född i
Nerkie Bergzlag och lindebärgz församling, åbot
Nykyrkjekrog i många år, derpå Rådman och Kyrkje-
werd. En rätt förmögen och hjälpsam Man, begrofs d.
23 i stadskyrkjan med ordentelig Lijkpredikan, des
ålder war 50 åhr."

Gravstenarna nr 112 och 113. Nr 112 över okänd, död omkr 1600. Nr 113 över sadelmakaren Bengt Ambjörns-
son, död 1644, hustrun Anna Larsdotter, död 1640 samt deras barn. Foto 1982.

*Gravestone Nos. 112 and 113. No. 112 to unknown person, d. c. 1600. No. 113 commemorating Bengt
Ambjörsson, saddler, d. 1644, his wife Anna Larsdotter 1640, and their children.*

111. Av grå, skrovlig kalksten. Enda utsmyckning är ett ristat bomärke mitt på hällen. Mått: 216 × 130 cm.

112. Av ljusgrå kalksten, med utsmyckning delvis i plattrelief. På stenens övre del en arkitektoniskt utformad inskriftstavla med bibelcitat (Job 19:25–27). Tavlan bärs upp av joniska kolonner med beslagsornerade skaft. Mellan dem en lagerkrans, omslutande ett bomärke, delvis bortvittrat liksom de initialer som omgivit bomärket (A S – D). Till höger om kransen bevingat kerubhuvud, timglas samt inskrift: DÖDEN / ÄR WISS / STVN DEN / ÄHR OWISS. Utsmyckningen till vänster om kransen är bortvittrad men bör ha varit bevingat kerubhuvud, dödskalle och en liknande devis. Stenens nedersta del, där en tavla med själva gravskriften funnits, är bortsågad. Inskrift och ornering är på stenens ursprungliga mellanparti utförda i plattrelief, på det övre i ristning. Mått: (144) × 133 cm. Omkr 1600.

113. Av gråbrun kalksten. Ristad inskrift och utsmyckning. Ram av en enkel linje strax innanför ytterkanten (saknas längs övre kortsidan där stenen sågats av något). Innanför ramen överst en lagerkrans, omslutande initialerna B A S och A L D. Under kransen inskrift i versaler: HER VNDER HVILAS I HERRANOM / S BENGHT AMBJÖRNSON FORDOM / BORGHARE OCH SADHELMACRE / HER I WADSTENA HUILKEN I CHRISTO AF(SOMNA)DE / TEN 5 MARTIJ 1644, SÅ OCH HANS KIÄRE / HUSTRO GUDFRVCHTIG OCH DYGDESAMMA / MOTRONA (sic!) H: ANNA LARSDOTTER SOM / AFLED TEN 9 NOVEBR ÅR 1640. SAMPT / MEDH 10 : SINE K. BARN GVDI FÖRLÄNE TEN (sic!) / MEDH OS ALLA EN FRÖGDEFVL VPSTÄNDELSE. Mått 146 × 111 cm. Senare numrering nr 78.

114. Tre fragment av en liggande häll med utsmyckning i låg relief. Den har kluvits på längden och det största av fragmenten utgör något mindre än halva stenen (den

Gravsten nr 114. Sannolikt över Sven Sting till Påarp, stupad i Kalmarkriget 1612. Foto ATA.

Gravestone No. 114. Probably Sven Sting of Påarp, killed in 1612 in the Kalmar War.

högra hälften). De mindre fragmenten, tydligen avsedda som trappsteg, utgör tillsammans vänstra kanten; partiet närmast vänster om mittlinjen saknas. Stens utsmyckning har bestått av bilden av en man i helfigur, iförd rustning. Han bär ett svärd vars spets är stödd mot marken; på marken intill svärdet står den avtagna hjälmen som kröns av en plym. Invid mannens vänstra axel finns ett hjälmkrönt vapen inom lövverk;

på skölden ses en arm, hållande ett svärd vars spets den sticker i ett hjärta (enl Elgenstierna adliga ätten Gyllensting, nr 393). Till höger om sig (dvs på hällens vänstra del) har mannen hållit en tvåtungad fana vars skaft är stött mot marken. Fanans mittparti med eventuell utsmyckning liksom mannens ansikte har funnits på det saknade stycket av hällen. Utsmyckningen omges av en bred ram som dock saknar inskrift med undantag av

senare numrering: nr 73 i nedre högra hörnet. De tre fragmenten finns numera inte i kyrkan. Vid Ihrfors undersökning var det största fragmentet rest mot väggen ”innerst i nordöstra kyrkohörnet”, däremot tycks han inte ha sett de mindre fragmenten. Enligt en anteckning av Berthelson 1926 (i ATA) låg fragmenten lösa i kyrkan, de mindre under det större, men flyttades vid detta tillfälle till trossboden. Fragmentens mått var enligt samma anteckning 220 × 65, 104 × 34 och 93 × 32, 26 cm.

Till den vackert utförda hällen har hört ett enkelt huvudbanér med samma vapen som på gravstenen (se s 26). Vem som begravts under stenen framgår av gravstenskartan från 1600-talets senare del i Palmiskiöldska samlingen. Som nr 37 på denna är upptagen en gravsten över ”Swän Sting slagen 1611 och Bengt Johansson”. Enligt R Stenbock, Östgöta ryttare 1552–1617 (bil.: Biographica, s 26, Sthlm 1922) var Sven Sting son till häradshövdingen Nils Hemmingsson eller Sting (Elgenstierna 7, s 708). Han skall ha varit hovjunkare vid hertig Johans av Östergötland hov 1610 och ha blivit fänrik vid en fana Östgöta ryttare under Nils Assarssons befäl samma år. Uppgiften om Sven Stings föräldrar är dock struken i W Stenhammar och R Stenbock, Kungl Andra Livgrenadjärregementet VII (1941), s 29. Eftersom han skrev sig till Påarp (Påvarp) och hade en son Albrekt Sting (jfr Elgenstierna 7, s 708) bör han ha varit son till Ingeborg Svensdotter (Sting, äldre ätten), som ägde Påtorp (nu Påvarp) i Hömbs sn i Västergötland omkr 1575 och var gift med ofrälse Albrekt Birgersson (J E Almqvist, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden, s 245, och Rannsakingar i Västergötland 1574–76, Rätthistoriska Studier 4, 1974, s 108). Sven Sting tycks ha stupat i Kalmarkriget 1611–12, i vilket den ryttarfana han tillhörde deltog vid en rad stridigheter. Uppgiften finns bl a i Per Månsson Utters (d 1623) släktbok (RA, Genealogica 41, fol. 109) där han dock görs till son av Nils Hemmingsson: ”Swän Stingh, slagen af the danske widh Calmar Anno 1612”.

115. Av ljusgrå kalksten. Starkt nött håll med utsmyckning i plattrelief, på vänstra halvan till största delen bortnött. Upp till och ned till arkitektoniskt utformade inskriftstavlor, den övre med bibelcitat (Jes 57:1–2), på den undre läses: H(ÅR VNDER) HVILAS I HERRANŌ SALIGE / SON HVILKEN AFSOM/N(ADE I HERRANOM) THEN 4 FEBRVARI / 1597 GVDH VPVECKE / H(ONOM) SALIGE VPSTÅDELSE AM(EN). Stenens mellanparti har kannelerade korintiska kolonner och en rundel, omslutande en flikig sköld med bomärke och initialerna L A P (möjligen har ytterligare en, nu bortnött bokstav

funnits). På rundeln ses urspr fyra små medaljonger med döds skallar och timglas samt inskrift: HODIE MIHI (CRAS TIBI). Utanför rundeln i de övre hörnen bevingade änglahuvuden, i de nedre bladornament. Utrymmet mellan rundeln och kolonnerna har utfyllts av inskriftfält av vilka det vänstra nu är helt utplånat, på det högra står: MEN GVD GIFVER / THET EFVIGA LIVET. Mått: 181 × 129 cm.

116. Av grå kalksten med utsmyckning i plattrelief. Hällens yta upptas av nio st inskriftstavlor; den översta går över stenens hela bredd, de övriga är placerade nedanför, parvis i fyra rader. De fyra nedersta tavlorna bildar en särskild avdelning genom att de har placerats mellan kannelerade kolonner med joniska kapitäl, vilka uppbär en arkitrav med inskrift: COGITA MORI (= Tänk på döden!). Mellan tavlorna i det översta av de fyra paren finns en flikig vapensköld med tre dubbla liljor och en likbent, sparre-liknande figur (bomärke?). Skölden omges av initialerna H K och A C D. Inskrifterna på de olika tavlorna är utmed hällens vänstra långsida delvis helt bortnötta. På översta tavlan läses: IOB IAG VET AT MIN FÖRLOSSARE LEFVER etc (Job 19:25). På de åtta mindre tavlorna är följande läsbart: 1. PHILIPPENSES I IAGH ÅSTVNDAR SKILIAS HÄDAN etc (Fil 1:23); 2. PHILIPPENSES I CHRISTVS ÅR MIT LIFF etc (Fil 1:21); 3. IOHA(NN)ES KOCK / (MED) . . . NATVS HA/(MB) ANO 1560 / OB(IIT) . . . DEN 26 SEP; 4. ANNA CRISTOFERI, / NATA NYCOPIAE, ANO 1570 OBIIT WAD₂ËIS / 29 APRILIS ANŌ 1609; 5. (CHR)ISTOFERVS / . . . NATVS / . . . ANO / . . . OBIIT / . . .; 6. GABRIEL KOCK / NATVS WAD₂ ANNO 1604 / OBIIT ÅHR 1627 / DEN 24 MAIJ; 7. (IOHA)NNES / . . . (K)OCK NATVS / . . . ANNO / . . .; 8. CHRISTINA / IOHAN NATA / WAD₂ ANNO 1609 / OBIIT / (ej hugget). På ett smalt band mellan det näst nedersta och det nedersta paret tavlor står med från inskrifterna i övrigt avvikande stil: (STIPENDI)UM PECCATI MORS (= Syndens lön är döden). Längst ned i hällens ytterkant läses: HODIE MIHI CRAS T(IBI). En motsvarande devis har funnits också på övre kortsidans kant som numera är borthuggen för att passa in hällen på en bestämd plats i golvet. Också ett litet stycke av nedre högra hörnet har huggits bort. Nuvarande mått: (197) × 126 cm. Senare numrering nr 157.

Ihrfors gör följande kommentar till stenen: ”År 1564 fans en Kongl tjänsteman på Wadstena slott benämnd Anders Kock hwilken nämnde år köpte grafplats i kyrkan. Den på grafstenen nämnde Johannes Kock som synes hafwa varit läkare och född i Hamburg, war utan twifvel någon yngre släktning till Anders K. hwilken blifwit recommenderad till inflyttning i landet ty under Wasakonungarne war Sverige ett Amerika för Tys-

Gravsten nr 116. Över läkaren Johannes Kock, född 1560, hustrun Anna Christoffersdotter, död 1609 samt deras barn. Foto 1982.

Gravestone No. 116. Dr Johannes Kock, d. 1560, his wife Anna Christoffersdotter, d. 1609, and their children.

karne." Mäster Hans Kock, hans hustru Anna Christoffersdotter och deras barn Christoffer, Gabriel, Johan och Ingeborg nämns också i Per Månsson Utters släktbok (RA, Genealogica 41, fol 185 v.), enligt vilken Anna Christoffersdotter var systerdotter till Johan III:s älskarinna Karin Hansdotter, Pontus De la Gardies svärmor. Jfr H Gillingstam, Sofia Gyllenhielms modernehärstamning, 1950, s 41f.

117. Av brun kalksten. Gardell 747. Längs övre kortsidan, ett stycke innanför kanten, en kort text med majuskelliknande bokstäver i bård: CRISTIN PÆT^ARS BAGGA. Under bården finns en senare inhuggen, flikig sköld omgiven av initialerna H O K P. På skölden ett bomärke. Hällens nedre hälft har horisontalskrift i ver-

saler: HER LIGGER BEGRAFFVEN / SALIGE HANS GOLDTSMEDE / OCH A^ER AFFSOMNATT / THEN 12 MAY ANNO / 1563 GVDH HANS SIELL / BENADE AMEN / THESLIKEST HANS K^AERE HVSTR(V) / KARIN PEDERSDÄTTER HVILKEN / AFSOMNADE I CHRISTO THEN 15 / IVLIVS AÑO 1596 GVDH HENNES / SIEL BEWARE EVI^NERLIG AMEN. Mått: 220 × 134 cm. Senare numrering nr 37.

En "syster Kristina Pedersdotter", avled enligt diariet 1450 och en annan syster med samma namn 1455. 1488 vigdes enligt diariet "en jungfru vid namn Kate-

Gravsten nr 117. Majuskelinskrift från början av 1500-talet över Kristina Pedersdotter Bagge. Stenen återanvänd för Hans guldsmed, död 1563 och hans hustru Karin Pedersdotter, död 1596. Foto 1982.

Gravestone No. 117. Majuscule inscription from the beginning of the 16th century, commemorating Kristina Pedersdotter Bagge. Stone re-used for Hans, Goldsmith, d. 1563, and his wife Karin Pedersdotter, d. 1596.

Gravsten nr 119. Över rådman Daniel Wetterling, död 1738, hustru Elisabet Wigman, död 1751 samt sju barn. Foto 1982.

Gravestone No. 119. Councillor Daniel Wetterling, d. 1738, his wife Elisabet Wigman, d. 1751 and seven children.

rina, dotter till Petrus Bagge, borgare i Vadstena . . .” och under året 1539 omtalas att ”syster Katerina, dotter till Petrus Bagge, avled femte dag Påsk (10/5)”. Den äldre inskriften på stenen bör av bokstavsformen att döma ha tillkommit i början av 1500-talet varför det är troligt att diariets Petrus Bagge är identisk med gravstensens. Om den på stenen nämnda Kristina är Peter Bagges hustru eller dotter är oklart. Hans Guldsmed nämns i klostrets räkenskapsbok 1539–70 (utg av C Silfverstolpe, *Antiquarisk Tidskrift* 16:1, 1895, s 4). Hustrun

Karin lämnade 1566 en gåva till klostret med anledning av en sons död. Någon gåva i samband med mannens död tre år tidigare omtalas enligt Ihrfors däremot inte i räkenskaperna. Jfr Svenska Ättartal 14, s 32 not.

118. Av grå kalksten med utsmyckning i ristning. På övre delen en flikig sköld med ett bomärke; på sidorna om skölden intialerna P E. Hällens nedre hälft upptas av en inskriftstavla med text i versaler: HER WNDER LIGGER / BEGRAFWEN SALIG / PAEDER ERIKSON / BORGARE IJ

WASTENA / SOM IJ HERRANOM / THAN 8 MARSI / AFSOM-
NADNE (sic!) GWDH / ALXMECTIG WPWACKE / HANOM
THEL EN / SALIG OCH ÄHREEWL (sic!) / WPSTÄNDELSE
AMEN / ANNO 1573. Hällen är relativt välbevarad men
båda de övre samt det nedre högra hörnet är avslagna
och lagade. Mått: 192 × 132 cm. Senare numrering nr
45.

119. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och
inskrifter i relief och ristning. I kanten bibelcitad (Ps
142:6, texten i relief och delvis utnött), i hörnen stora
rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn.
Upptill och nedtill på mittfältet finns rektangulära
inskriftstavlor och mitt på stenen en rund inskriftstavla,
samtliga starkt kupiga. De omgivande partierna av mitt-
fältet är utfyllda med broskornament; på sidorna om
den runda tavlan finns dessutom döds-kalle och timglas
och mitt på den nedre kortsidan en maskaron. Hällen är
relativt välbevarad frånsett skador i kanten, i synnerhet
på nedre kortsidan. Mittfältets inskrifter är alla i rist-
ning; på den runda tavlan läses ett bibelcitad (Fil 1:21),
på de rektangulära tavlorna står själva gravskriften:
HÄR UNDER HWILAR I HERRANOM / FORDOM RÅD OCH
HANDELSMAN HÄR / I WADSTENA STAD SAHL: DANIEL /
ERICHSON WETTERLING HWILKEN / I CHRISTO AFSOM-
NADE de (ej hugget) A^o 17/ (ej hugget) TILLIKA MED HANS
K MAKA GUDFRUCHTIG OCH DYGDESAÄMA MATRONA
HUSTR ELISABET / IONAE DOTTER WIGMAN SOM IFRÅN /
DETTA IORDISKA WANDRADE I EN SAHL / STUND de (ej
hugget) A^o 17 (ej hugget) / (nedre tavlan) DERAS ÄCH-
TENSKAP HAR GUD WÄLLSIGNAT / MEDH BARN 7 SÖNER,
ERICH, JONAS, DANIEL, / MAGNUS, ANDERS, JOHANNES(
M)AGNUS 4 / DÖTTRAR, MARIA, HELENA, MARGARETA, /
CHRISTINA OCH CATHARINA WETTERLINGAR / DEN HÖG-
STE SOM FRÖGDAR SIÄLARNÄ / I DET HIMMELSKA ZION
G(IÖ)RE KROPPARNA / I HERRANS FULLKOMELSE AF DHE /
TROGNAS UPSTÄNDELSE DELACHTIGE;!!! (= !!! ?). Mått:
207 × 160 cm. Senare numrering nr 163.

Ihrfors citerar dödboken 1738: "1738 Martii 8 dödde
på sitt rusthåll Ö Kedevad i Strå socken Rådman Daniel
Ericsson Wetterling, begravs i Wadstena stadskyrka och
des egen graf på stora gången med Likpredican d. 17.
En stilla sactmodig man, 66 år 4 månader gl." Dödboken
1751 ger uppgift om att änkan avled detta år den 6/
10 av lungshot och begravs den 27/12, 75 år gammal. Jfr
Svenska Åttartal 8, s 362. Av barnen finns uppgifter om
sonen Johan, död 29/4 1742 och begravd den 3/5, 33 år
gammal samt om sonen Daniel, död 24/3 1788, 52 år
gammal. Om döttrarna varit fyra eller fem är oklart,
möjligen har den äldsta hetat Maria Helena fastän
inskriften har ett tydligt kommatecken mellan namnen.

Gravsten nr 120. Över guldsmeden Christopher Neunkirch
död 1668, hans hustru Margareta Larsdotter samt deras barn.
Foto 1982.

*Gravestone No. 120. Christopher Neunkirch, Goldsmith, d.
1668, his wife Margareta Larsdotter and their children.*

120. Av grå kalksten med utsmyckning i relief. I hör-
nen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten bibel-
citad på tyska (Vish 3:1,4; inskriften skadad). På mittfäl-
tet upptill och nedtill inskriftstavlor inom ramar av rull-
verksornament. På den övre av dem läses: HÄR VNDER
HWILAS I HERRANOM SALIGH CHRISTOFF NEVE/KIRCH
HWILKEN AFSOMNADE / THEN 14 AVGVSTI ANNO 1650 /
OCH HANS KÄRE HVSTRV MAR/GRETA LARS DOTTER
HWILKEN I CHRISTO AFSOMNADE / THEN 22 FEBRUARI
ANNO 1668. På den undre tavlan står: (SAMPT THE)RAS
BARN LARS CHRISTOFFER/(SON AFSOM)NAD(E) ÄHR 1619
THÉ 15 IVNY / (KNVT) CHRISTOFFER/ . . . (DEN 8 DECEMB
162 . . . / JOHANNS CHRISTOFFERSON NEVE/(IRC)H AFSOM-

Gravsten nr 121. Över Hans Wending van Brunswick, död 1566. Foto 1982.

Gravestone No. 121. Hans Wending van Brunswick, d. 1566.

NAD DEN 3 MARSY (inget mer hugget; texten i ristning fr o m "JOHANNSS"). På stenens mitt en lagerkrans, omgivande en sköld med bomärke och initialerna C N M I D. På sidorna om kransen upptill bevingade änglahuvuden, nedtill timglas och dödska. Kantskriften och den nedre inskriftstavlan är starkt nötta. Mått: 203 × 137 cm. Senare numrering nr 165.

Christopher Neunkirch var född 1582, var borgare och guldsmed i Vadstena omkr 1613, rådman 1622 och 1630–40. Gift, trol omkr 1615 med Margareta Larsdotter av Tistorpsläkten (Svenska Ättartal 5, s 362 f, 432 f). Jfr SvK Vadstena klosterkyrka II, s 105. Jfr nr 207.

121. Av grå kalksten med utsmyckning i plattrelief. På hällens nedre hälft en inskriftstavla, utgörande postament för en nära kvadratisk tavla med ram av löpande hund, omgivande en flikig sköld med bomärke. Invid skölden finns initialer: H V B samt A H D. Överst på häll-

len en kraftig gesims med inskrift: HODIE MIHI CRAS TIBI. Inskriften på postamentet lyder: HYR VNDER LICHT BEGRA/VË SELIGE HANS WENDING / VAN BRVNSVICK WELKER IS / ENDTSLAFË IN CHRISTO DË / (10) SEPTEMBER ANNO 1566/GODT SY EM GENADIG AMË. Hällen är välbevarad frånsett smärre skador i kanten. Mått: 203 × 137. Senare numrering nr 109.

122. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Övre hälften upptas av en kolonnställning där två kolonner med doriska kapital uppbär en låg segmentbåge. Kolonnskäften är prydda med blad- och blomrankor, uppstigande ur vaser. Mellan kolonnerna en flikig, hjälmkrönt vapensköld, omgiven av lövverk och överst vingar och stjärnor. På skölden finns en tupp, stående på en nedåtvänd människära och nederst en stjärna. Häl-

Gravsten nr 122. Över Theophelus Copp, död 1564. Foto 1982.

Gravestone No. 122. Theophelus Copp, d. 1564.

lens nedre hälft upptas av ett postament med inskrift: ANNO 1564 DEN 6 DECEM(BR) / IS GESTORVĒ IN DEN HERREN / DĒ EDDELEN VN WELGEBARĒ / THEOPHELVS KOP DE HIR VNDER / BEGRAFVEN LIGHT GODT SY EM / GNE-DICH VN BARMHERTI^G AM(EN). Hällen är vackert huggen men skadad i kanten längs båda långsidorna; ett stycke av övre högra hörnet saknas dessutom. Mått: 183 × 110 cm. Senare numrering nr 94.

Ihrfors anmärker: "Hvem denne Kop war är swårt att uppgifva, men säkerligen är han någon i riket inkommen anförwandt till K. Gustaf I^s lifmedicus Johan Kop och sålunda äfven beslägtad med Polykarpus Kop till Arnöberg K. Johan III^s köksmästare.

Släkten Copp (Kopp, Kop, Cop) tycks ha härstammat från Böhmen. I det i Prag den 28/5 1532 av Ferdinand I utfärdade adelsbrevet för Dr Johannes Copp von Raumenthal omtalas släktvapnet som redan av kejsar Maximilian I "förbättrat" och "alt ererbt". Vapnet beskrivs i brevet på följande sätt: "en röd sköld och däri en nedåtvänd månskära med ansikte i silver och på denna stående en svart kapun med gyllene fötter samt därunder en gyllene 6-stjärna. I hjälmprydnaden två svarta vingar, vardera belagda med röda halvcirkelformade band samt i dessa band tre gyllene småstjärnor; emellan vingarna en gyllene 6-stjärna". Beskrivningen överensstämmer helt med vapnet på gravstenen i Vadstena klosterkyrka. Dr Johannes kan beläggas som livläkare hos Ferdinand I från omkr 1526 och måste då han omkring 1550 inkom till Sverige redan ha varit en gammal man. Hans söner Jon d y och Polykarpus är väl kända, den förre fogde i Linköping och på Stegeborg samt häradshövding i Bankekinds hd i Östergötland, den senare Johan III:s köksmästare samt häradshövding i Ås härad i Västergötland. Bröderna avvek senast 1596 till Polen och var sålunda kungatrogna i kampen mellan Sigismund och hertig Karl. Kanske är också Theophilus en son till Dr Johannes.¹⁾

Gravsten nr 123. Över lantmätaren Gabriel Nilsson, död 1710, hans hustru Maria Tzander, död 1703 samt deras son lantmätaren Lorentz Gabrielsson Rydström, död 1698. Foto 1982.

Gravestone No. 123. Gabriel Nilsson, Surveyor, d. 1710, his wife Maria Tzander, d. 1703, and their son Lorentz Gabrielsson Rydström, Surveyor, d. 1698.

123. Av gråbrun kalksten. Mycket välbevarad håll med utsmyckning i ganska hög relief och inskrifter i ristning. I kanten bibelcitat (Ps 4:9) i hörnen rundlar med bevingade, rundkindade änglahuvuden. Överst på mittfältet en inskriftstavla med: HÅR UNDER HWILAS I HERRANOM / FORDOM LANDTMÄTAREN HÅR UTI / WADSTENA LÄHN EHRLIG OCH WÅL^{AT} GABRIEL / NILSSON HWILKEN I HERRANOM AFSOMNADE d / (ej hugget) A^d (ej hugget) DESLIKES HANS KIERE HUSTRU HUS^T / MARIA LORENTZ-DOTTER TZANDER HWILKEN / I HERRANOM AFSOMNADE d

(ej hugget) A^d (ej hugget). Mitt på hällen en lagerkrans inom vilken ses ett antal lantmåteriverktyg: bord, vinkelhake, passare, lod m m. På sidorna om kransen stora olivkvistar samt timglas resp dödskalle. Mittfältets nedre del upptas av en tavla med följande inskrift: DESLIKES OCH BEGGES DERAS YNGRE K: SON / FORDOM EXTRA ORDINARIE LANDTMÄTARE / HÅR UTHI WADSTENA LÄHN EHRLIGH OCH / WÅL^{AT} LORENTZ GABRIELSON RYD/STRÖM SOM I HERRANOM AFSOMNADE D 20 / APRILIS A^o 1698 GUDH FRÖGDE DERAS SIÄLAR / OCH FÖRLÄNE KROPPARNE EN FRÖGDEFUL / UPSTÄNDELSE PÅ DEN STORE HER/RANS TILLKOMMELSE DAGH. Mått: 208 × 140 cm. Senare numrering nr 162.

1) Uppgifterna om släkten Copp meddelade av ambassadören, prof Bo Johnson Theutenberg, Stockholm.

Gravsten nr 124. Över häradshövding Nils Bertilsson, död 1567. Foto 1982.

Gravestone No. 124. Nils Bertilsson, District Judge, d. 1567.

Ihrfors citerar Vadstena dödbok för år 1710: "Decembris 27 Ingenieuren Ehreborne och Förståndig Gabriel Nillsson hans ålder war 84 åhr, han begrofs uthi Stadskyrkian på stoore gången straxt wijdh ändan af stohlarne." Om hustrun läses 1703: "20 Martii. Landtmätarens Ehreborne och Wälb. Gabriel Nillssons Hustro Ehreborne och dygdesamma Matrona Hust. Maria Lorentzdotter Tzander, född här i staden A^o 1629, gifte sig A^o 1660, aflade med sin man tree Söner förde ett gudeligt lefverne och afled d. 11 Februari och begrofs i Stadskyrkian uppå stoore gången straxt wijdh ändan af stohlarne." Om den på stenen nämnde sonen står i dödboken 1698: "lärde geometrien av sin fader, förde ett gudeligt och stilla lefverne och afsomnade d: 21 Aprilis och begrofs uthi Stadskyrkian på Stoore gången straxt wijdh ändan uppå stohlarne på Qvinfolks Raaden."

Om Gabriel Nilsson och hans son, se V Ekstrand, Svenska lantmätare 1628–1900, nr 1480 och 1482 (s 120, tillägg s 278).

124. Av brun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Största delen av stenen upptas av bilden av en man i helfigur och iförd helrustning. Han vilar huvudet på en med tofsar i hörnen försedd kudde samtidigt som han framställs stående på ett stycke mark där en blomma växer. Vid sin vänstra sida bär mannen ett svärd vars spets vilar mot marken; på marken intill svärdet står den avtagna hjälmen med uppfällt visir. Mannen håller händerna knäppta framför bröstet; handskarna är avtagna och befinner sig, korslagda, intill svärdsfästet. Till vänster om mannen, d v s på hans högra sida står, stödd mot marken en flikig vapensköld med, som vapenbild, fyra ekollon, utgående från en gren. Skölden är hjälmkrönt; strax ovanför hjälmen initialerna N B. På sidorna om huvudkudden läses: GVDH HANS SIA^oLL NÅDE. Utmed stenens högra långsida finns en bård med inskrift i versaler: . . H WÄLBÖRDIGE NIELS BERTILSON TILL LAXPOYE HVI . . . Inskrift i kanten har troligen från början funnits också på övriga sidor men bortsågats i samband med att stenen flyttats. Mått: 187 × 135 cm.

Nils Bertilsson till Reku i Kimito sn i Finland anslöt sig till Erik XIV under dennes stridigheter med hertig Johan 1563 och belönades 1564 med förläning av Laxpojo i Lojo sn, vilket tillhört hertigen. Under åren

Gravsten nr 125. Över kyrkoherden i Vadstena Peder Magni, död 1613 och hans hustru Margareta Eriksdotter. Foto 1982.

Gravestone No. 125. Peder Magni, Vicar of Vadstena, d. 1613, and his wife Margareta Eriksdotter.

1564–1567 var han häradshövding i Äyräpää hd. Sommaren 1567 blev han skjuten i samband med en skärmytsling vid Akershus nära Oslo. Han var ogift. Anledningen till att Nils Bertilsson kom att begravas i Vadstena är inte klarlagd (J Ramsay, Frälsesläkter i Finland intill stora ofreden, H-fors 1909, s 21, Bertil Jönssons släkt).

125. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Överst och nederst rektangulära inskriftstavor, däremellan en dubbel kolonnställning med smala, kanelerade kolonner, uppbärande rundbågar med inskrifter. Under den vänstra bågen ses bilden av en präst, under den högra bågen hans hustru, båda med händerna knäppta framför bröstet. Nederst, vid mannens fötter, en kalk; i svickeln mellan rundbågarna ett

Gravsten nr 126. Över slottsfogden Lars Svensson, död 1631, hustrun Kirstin Håkansdotter, död 1632, deras dotterson Lars Schening, död 1697 samt den sistnämndes systerdotter Sara Göthe, död 1715. Foto 1982.

Gravestone No. 126. Lars Svensson, castellan, d. 1631, his wife Kirstin Håkansdotter, d. 1632, their grandson Lars Schening, d. 1697, and his niece Sara Göthe, d. 1715.

bevingat timglas och i de yttre bågsvecklarna bladornament (det högra av de sistnämnda dock numera bortvittrat liksom huvuddelen av kolonnen nedanför). Vid mannens huvud initialerna P M S, vid hustruns M E D. På den övre inskriftstavlan läses på latin Dan 12:2–3, på den nedre kan med svårighet läsas (kompletteringar efter Ihrfors): HER VNDER HVILAS HEDERLIGH OCH VÄL-LÄRDH HER PEDER M(AG)NI FORDOM (KYRKIOHERDE V)THI VADZTENA HVILKEN AFSOMN(ADE) // I HERRANOM (T)HE(N) ... ANNO 1613 SAMPT OCH HANS / KÄRE (H)V(STR)V MARGRETA ERICKSDOTTER HVILKEN / AFSOMNADE (I) HERRANOM THEN (ej hugget) ÅHR (ej

hugget) GVDH / GIFVE THEM (EN) SALIGH VPSTÅNDEL(SE). På bågen över mannen står: STIPENDIVM PEC-CATI MORS EST (= Syndens lön är döden), över hustrun: MORS VLTIMA LINEA RERV M (= Döden är alltings yttersta gräns). Hällen är skadad utmed hela högra långsidan och ett stycke av övre högra hörnet saknas. Mått 225 × 150 cm.

Peder Magni omnämns kortfattat i Linköpings stifts herdaminne (2, s 388). Han blev rektor i Vadstena 1600 och kyrkoherde 1609. Herr Peder avled enligt herdaminnet den 11/5 1613.

126. Av brun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Utsmyckningen har arkitektonisk uppbyggnad med en övre och en nedre inskriftstavla samt överst en trekantgavel med ett bevingat änglahuvud och inskrift: ANNO 1623. Partiet mellan de båda inskriftstavlorna har i mitten en lagerkrans, omslutande en sköld med bomärke och initialer: LSS KHD. Skölden är upphängd i ett band som först bildar en åtta och därefter löper ut åt sidorna där ändarna hålls av två genier som flankerar kransen. Utanför genierna t v dödskalle, t h bevingat timglas och ytterst på vardera sidan en jonisk kolonn med av en blomranka ornerat skaft. På den övre inskriftstavlan läses Jes 57:2–3 samt Vish 4:7,14. På den undre tavlan står: HÄR VNDER LIGGER BEGRAFVEN S I HERRANOM LARS SWENSSÖ FOR/DOM BEFALDNING, MÅ VPÅ WADSTENA SLOTH THES LÄÄN, HVILKEN AFSOM/NADE I GVDHI ÅÅR 1631 THEN 12 IAN SAMPT HANS S. HVSTRO / H KIRSTIN . . . NSONS HVILKE BLEF KALLAT AF GVDHI IFRÅ/ THEN WERLDENA ÅÅR 1632 THEN 31 IANVA THESLIKE OCH THERAS S BARN (fortsättningen senare huggen och i ristning) / HÄR UNDER LIGGER OCH BEGRAFVEN SALIG HER TULLFÖRWALTAREN / I HALMSTAD, DHEN EHREBORNE OCH WÄLBETRODDE LARS ERICHSON / SCHENING HUILKEN I HERRANOM AFLED DHEN 25 MARTII: ANNO 1697. / HWILAR OCH I HERRANOM HANDELS LORENTz BARCHUS K:H: SARA GIÖTHE SOM AFLED / d 29 IULII Ao 1715. (längst ner på tavlan ursprunglig text i relief) GVDH FÖRLÄNE THĒ ALLOM PÅ YTTERSTE DAGH EEN SALIGH VPSTÄNDELSE. Mått: 232 × 189 cm.

Enligt Svenska Ättartal (6, s 189) var slottsfogden Lars Svensson gift med Kirstin Håkansdotter, dotter till Vadstenaborgaren Håkan Svensson (se nr 108). Den i den senare inskriften nämnde Lars Schening var en dotterson till paret. Enligt dödboken 1697 var han född år 1639 och dog på resa från Stockholm i Åby krog. Dennes systerdotter var Sara (Månsdotter) Göthe, gift 1700 med Lorens Barkhus (Svenska Ättartal 14, s 22). Lars Svenssons små söner, döda 1630, har egen gravsten i kyrkan, nr 159. Jfr också nr 160.

127. Av grå kalksten med utsmyckning i plattrelief och inskrifter i relief och ristning. Nederst en inskriftstavla, utgörande postament för två med bladrankor ornerade kolonner, vilka bär en trekantgavel med hög arkitrav, den sistnämnda utformad som en övre inskriftstavla. I gavelfältet en rundel med *ihs* i minuskler samt årtalet 1596. Mellan kolonnerna en lagerkrans, omslutande en flikig sköld med bomärke och initialerna L M S. I hörnen ovanför kransen bevingade kerubhuvuden, i de nedre hörnen bladornament. Övre tavlans inskrift (texten i relief): MENISKĒ AFF QVINNE FÖDD / EYA HVAD HÖ A^{ER}

Gravsten nr 127. Över tegelslagaren Lars Mårtensson, död 1596. Stenen återanvänd för Hans, predikant i Vadstena hospital och död 1651. Foto 1982.

Gravestone No. 127. Lars Mårtensson, Brickmaker, d. 1596. Stone re-used for Hans, Preacher of Vadstena Hospital, d. 1651.

SNART FÖRÖ^D / SÖ ET BLÖSTER HÖ FÖRFALL^{ER} / MED ORO LYCTES HĒNES ÄLDER. Nedre tavlans inskrift (i ristning): HER VNDER LIGGER BEGRA(F)VEN SALIGE LARS MAR-

Gravstenarna 128 och 129. Nr 128 över bösseskytten Olof Hansson, död 1568. Nr 129 över köpmannen Erik Henriksson, död 1641. Foto 1982.

Gravestone Nos. 128 and 129. No. 128 commemorating Olof Hansson, Fusilier, d. 1568. No. 129 commemorating Erik Henriksson, Merchant, d. 1641.

TEN/SON THEGEL SLAGER HVLK (sic!) / AFSOMNADE I CHRISTO THE(N) / 22 NOVEMBER ANNO 1596 / (senare inhugget med mindre bokstäver) HÄR VNDER LIGER BEGRAFVEN S HER HAN(S) / FORDOM PREDIKANT HER I HOSPITAL HVIL . . . / CHRISTO AFSOMNADE DEN 17 IANVAR . . . / 1651 GVDH GIFVE HONOM OCH ALLA . . . / DEFVL VPSTÄNDELDE (sic!) AMEN. Hällen är skadad längs högra långsidan samt i hörnen. Mått: 210 × 97 cm. Senare numrering nr 160.

Ihfrors påpekar att Lasse tegelslagare förekommer i Vadstena tänkebok för år 1582 där han antecknats för att ha varit inblandad i ett slagsmål. Den senare inskriften skulle kunna gälla Johannes Fallerius som var predikant i krigsmanshuset 1641–51. Han dog dock först 1664 och blev 1651 istället kyrkoherde i Rogslösa och Väversunda; inskriften måste sålunda syfta på företrädaren om vilken inget ytterligare är känt.

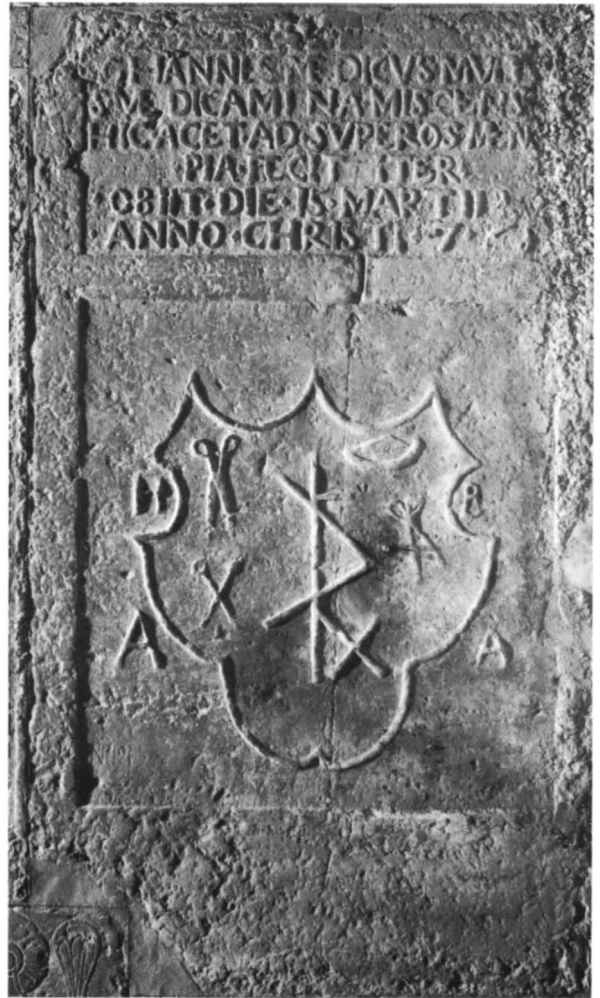
128. Av brun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Stenens nedre hälft upptas av ett postament med inskrift i ristning: HER VNDER LIGGER BEGRAF/VEN SALIGE OLVF HANSON / HVILKEN SLAGEN BLEF AF / SVERIGIS RIKES FIENDER VID / (N)ORBY THEN 15 IANVARIJ AÑO / (15)68 OCH HAFVER SIG FÖR / (FIE)NDERNE BRVKAT SOM EN/(ÄRLIG) OCH TROGEN SVEN(SK) / (MAN) HVILKENS SIEL GVD(H) / (AL)SMECHTIG NÅD(E) OCH / (HE)NE VEL BEVARE FÖ(R) / (ALLAN) VÅDE AMEN. Inskriftstavlan är skadad i kanterna genom vittring. Nedåt avslutas den av ett dubbelt bladornament i relief. Stenens övre hälft har en flikig sköld med bomärke, placerad mellan kanelerade doriska kolonner vilka bär upp en hög trekantgavel. Över skölden står (i relief): OLVF HANSON och under skölden: BO^FSSESKYTTER. I gavelfältet en större och en mindre kula för laddning samt två korslagda redskap, skovel och laddstock(?). I hörnen ovan gaveln dödskallar; gaveln kröns av ett dubbelt bladornament. Mått: 189 × 80 cm. Senare numrering nr 53.

129. Av grå kalksten med utsmyckning i relief. I kanten till stor del oläslig inskrift med bibelcitats (Ps 18:2 ?). På mittfältet ses överst en tavla med bibelcitats (Ps 73:25–26), så följer en lagerkrans omgivande en blomstervas och flankerad av t v dödskalle, t h timglas; nederst finns en inskriftstavla med följande text: HÄR VNDER HVILAS S; HOS GVD / ÄREBORNE ERICK HÍDRICSON / KRÄMARE BÖRDIG IFRÅN SÖ/DERKIÖPING DÖDDE HERRANÖ VTHI TYSTORP AÑO 1641 / DĒ 10 IVNY LEFDE EFTER SIG BE/DRÖFVADE SIN ÄLSKELIGE LAG/LIGE TROLOFVADE FÄSTEMÖ / ÄREBORNE IVNGFRV INGEL / HANS DOTTER, BLEFF BEGRAFFVEN DEN 26 / DATO, SOM SKVLL E HAFVA VARIT THE/RAS BRÖLLOPS DAGH / GVDH FÖR-

LÄNE HO/NOM MED ALLA CHRIS/TROGNA EEN FRÖGDE/FVLL VPSTÄNDELSE. Mått: 191 × 86 cm. Senare numrering nr 68.

Erik Henriksson omnämns kortfattat i S Pers kyrkas räkenskaper 1641. Jfr Svenska Åttartal 14, s 38.

130. Av grå kalksten med två nedsänkta fält, det övre med inskrift i relief, det nedre med en flikig sköld i relief, omgiven av initialerna HA BA. På skölden ett bomärke samt fyra läkarredskap: en sax, en tång samt ytterligare två saxar eller tänger. Inskriften (i relief) på det övre fältet lyder: (I)OHANNES MEDICVS MVL(T)S MEDICAMINA MISCENS / HIC IACET AD SVPEROS MEN(S) / PIA FECIT ITER / OBIT DIE 15 MARTII / ANNO CHRISTI 76. (=

Gravsten nr 130. Över Hans bårdskärare, död 1576. Foto 1982.

Gravestone No. 130. Hans, Barber-Surgeon, d. 1576.

Gravsten nr 131. Över borgmästaren i Vadstena Arvid Håkansson, död 1632, hans hustru Karin Larsdotter, död 1650 samt deras barn. Foto 1982.

Gravestone No. 131. Arvid Håkansson, Mayor of Vadstena, d. 1632, his wife Karin Larsdotter, d. 1650, and their children.

Läkaren Johannes, som blandat läkemedel åt många, vilar här. Den fromma själen har farit till himlen. Han dog 15 mars Kristi år 76). Inskriften inleds av ett distikon. Årtalet bör av stenens stil att döma utläsas som 1576. Hällen är skadad längs högra långsidan och ett stycke av nedre vänstra hörnet saknas. Mått: 201 × 117 cm. Senare numrering nr 121.

Ihrfors citerar klosterkyrkans räkenskapsbok efter 1573: "Thesse effterschreffne äre begraffne i klosterkyrka och intet är utgiffuit för lägerstaden: Lasse Jonsson, Arvid Nilsons hustru oc barn Esbiörn Crämer, Michel Perssons hustru, Doctor Olaff, Ambrosius prouiantz-mester, Per Erson, Mester Hans bardskärer". Den sistnämnde av de uppräknade torde vara identisk med

gravstens "Johannes Medicus". Stenarna över tre av de övriga personer som nämns finns bevarade, jfr nr 142, 143 och 244.

131. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Överst en trekantigavel, buren av doriska kolonner med blad- och blomornat skaft. Arkitraven utformad som en övre inskriftstavla; kolonnerna vilar på ett postament som utgör en undre inskriftstavla. Mellan kolonnerna en stor lagerkrans, omslutande initialerna AHS KLD samt en sköld med bomärke. Utanför kransen i de övre hörnen bevingade kerubhuvuden, i de nedre bladornament. Stensens båda övre hörn, ovan gaveln, har vardera ett stort blad och en urna. I gavelfältets mitt "ihs" i minuskler inom en rundel; t v om rundeln står "16", årtalets två sista siffror för vilka ett band i relief har lämnats t h om rundeln har aldrig blivit ifyllda. På den övre inskriftstavlan läses Job 14:1 och början av 2,

Gravsten nr 132. Över pärlstickaren Casper Hongho, död 1618. Foto 1982.

Gravestone No. 132. Casper Hongho, Pearl-stitcher, d. 1618.

på den undre tavlan står: HODIE MIHI CRAS TIBI / HER VNDER HVILAS I HERANO SALIG ARF/VIDT HAKENSON HVILKEN AFSOMNADE TEN / (ej hugget) DHESLIGEST HANS KÄRE / HVSTRV HEDERLIG OCH GVDFRVGTIG Q/VINDE KARIN LARS DOTTER HVILKEN AF/SOMNADE THEN (ej hugget) SAMPT / TERAS BARN OCH AFSOMNADE THE I TEN STA/DIGE TRO PÅ CHRISTVM GVDH THEM EN / FRÖGHDEFVL VPSTÅNDELSE FÖRLÄNNE AMME (sic!). Hällen är relativt välbevarad. Mått: 207 × 132 cm. Senare numrering nr 1. Jfr nr 217 med gravskrift över samma personer och mannens dödsdatum ifyllt. Gravstenen nr 131 har tydligen kasserats eller sålts. Jfr också epitafiet över Arvid Håkansson och hans familj, s 24.

Arvid Håkansson var son till Håkan Svensson (se nr 108). Rådman 1607, borgmästare 1618. Död 1632. Hustrun avled 1650 i Svanhals och begravdes i Vadstena den 4/11. (Svenska Ättartal 6, s 186).

132. Av grå kalksten. På mitten en fyrdelad, hjälmkrönt vapensköld inom lövverk, allt i plattrelief. Skölden flankeras av kannelerade joniska kolonner i plattrelief. Övrig utsmyckning är i ristning. Kolonnerna står på ett postament, tjänstgörande som undre inskriftstavla och uppbär ett ungefär lika högt entablement med inskrift ur Job 14 (v 2–3, 5). Inskriften på postamentet lyder: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH / CASPER HONGHO FORDOM F G HÄR/TIGH IOHANNIS PARLSTICKER HVILKEN / AFFSOMNADE I GVDHI TEN 4 MARTI⁹ / ANNO 1618 GVDH HANS SIA^{LE} BEVARE (inskriftens sista del fr o m TEN är senare inhuggen). Ett stycke av hällens utmed övre hälften av vänstra långsidan är bortsågat och numera ersatt med ett stycke kalksten. Mått: 205 × 142 cm. Senare numrering nr 153.

133. Av mörkgrå kalksten med rik utsmyckning i relief. I hörnen kvadrater med evangelistsymbolerna och resp namn, i kanten bibelcitrat (Vish 3:1,4). På mittfältet finns två större och två mindre inskriftstavlur, de mindre placerade på ömse sidor om en krans mitt på hällens. Den största av tavlor upptar mittfältets nedre hälft och är indelad i sex fält. Tavlor har rullverksramar; den övre flankeras dessutom av två stående figurer, Adam och Eva. Ovanför de små inskriftstavlorna på sidorna om kransen dödsdagar och timglas och rakt ovanför kransen ett bevingat änglahuvud. Kransen innehåller en sköld med bomärke samt initialerna G P S S I D. På den övre inskriftstavlan läses: MENNISKAN ÄR AF QVINNO FÖDD / EYA HVADH HON ÄR SNART FÖRÖD, / RÄT SOM IT BLOMSTER HON FÖRFAL/NER, MEDH ORO LYKTAS HENNES ÅL/DER, MIT HWS ÄR MÖRKT MĪ SÄG / ÄR TRÅNG, EYA HVADH DÖDEN HAN / ÄR GRYM, RÄT SOM EN

Gravsten nr 133. Över Germund Pedersson, hans hustru Sigrig Jönsdotter samt deras barn, samtliga döda 1652. Foto 1982.

Gravestone No. 133. Germund Pedersson, his wife Sigrig Jönsdotter and their children, all d. 1652.

SKVGGE AL/LA MINA DAGAR THE FARA, SOM IAGH / I THÈNA WERDENE MONDE HAFVA.. Inskriften fortsätter på de små tavlor intill kransen. T v står: DOCH ÄR / THET MIN / GLÄDIE AT / IAGH SKAL / VPSTÅ IGË ; t h: OCH LEFVA / MED CHRIS/TO GVDH, / FADHERS / SON. Den undre tavlan har överst två fält, det vänstra med: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM / SALIGH GERMVNDH / PEDERSON HVILKË / I GVDHI AFSOMNA/DE DEN 20 APRILIS / ANNO 1652. På det högra läses: SAMPT HANS KI/RE HVSTRV GVD/FRVCHTIG OC DYG/DESÄMA MATRONA / H. SIGHRI IOENS DO/TER SOM AFSONA/DE DEN 25 AUGU ÅHR / 1652 OCH 3 BARN. Nedanför följer tre mindre fält med från vänster: MARIA GER/MVNDSD. FÖDD / ÅHR 1629. AF/SÖNADE DË 9 /AVGV ÅHR 1652; PETER GERMVD/SON FÖDD ÅHR / 1630. OCH AF/SÖNADE DEN 19 / IUNIJ ÅHR 1652 ; ELISABET GER/MÜDSD. FÖDD / 1632. DË 28. / IANVA. OCH AF/SÖM SÄMA ÅHR. Nederst på tavlan ett smalt band med: GVDH

Gravsten nr 134. Över två barn till Germund Pedersson (nr 133), döda 1652. Foto 1982.

Gravestone No. 134. Two children of Germund Pedersson (No. 133), d. 1652.

ALLES THERAS SIÄLAR BEWARE. Stenen är välbevarad. Mått: 211 × 142 cm. Senare numrering nr 150.

Jfr nr 134. Dödboken för 1652 omnämner de täta dödsfallen (i pesten?) utan kommentarer.

134. Av grå kalksten med ornering i relief och inskrifter i ristning. I hörnen kvadrater med bevingade änglahuvuden, i kanten ytterst en bård av omväxlande S-formiga och runda ornament och innanför denna ett inskriftsband med bibelcitat (Vish 4:7,14). På mittfältet finns upptill och nedtill rektangulära inskriftstavlor och mellan dessa en lagerkrans som omsluter en flikig sköld med bomärke samt initialerna P G S och S I D. Lagerkransen flankeras av bevingade änglahuvuden och under dessa timglas resp dödskalle inom rundlar med inskrift: MORS CERTA HORA INCERTA resp HOMO BVLLA MEMENTO MORI. På den övre inskriftstavlan läses Ps

16:6,9, på den undre tavlan står: HER VNDER LIGGE TVENNE SYSKON HVIL/KAS NAMPN VPPÅ NÄSTLIGGIANDE STEEN/ANTEKNADE ÄHRO DOCH VNDER DENNE / STEEN BEGRAFNE PEDER GERMVNDSON / FÖDH ÅHR 1630 OCH AFSOMNADE DEN 19 IÜIJ 1652 / MARIA: G:D: FÖDD DEN 9 AVGUS ÅR 1629 / OCH I HERRANOM SALIGHEN AFSOMNADE / DEN 9 AVGUSTIJ ÅHR 1652 HVILKAS SIÄ/LAR MED FÖRÄLDRARNE OCH ALLA / CHRISTTROGNE EEN FRÖGDEFVLL VP/STÄNDELSE FÖRLÄNE AMEN. Längst ned på den undre tavlan finns en inristad hand, som pekar mot den bredvidliggande, i inskriften nämnda gravstenen över föräldrarna (nr 133). Hällen är välbevarad med undantag för en vittringsskada i övre högra hörnet. Mått: 218 × 132 cm. Senare numrering nr 48.

135. Av brun kalksten. I kanten, på två sidor, obetydliga spår av majuskelinskrift. Hällen har återanvänts på 1600-talet och därvid försetts med adliga ätten Ikornskölds, nr 283, vapen i plattrelief och därunder en inskriftstavla med text i ristning. Det hela inramas av en

Gravsten nr 135. Över Lennart Ikornsköld, död 1644. Foto 1982.

Gravestone No. 135. Lennart Ikornsköld, d. 1644.

ristad linje. Inskriften har följande lydelse: HÄR VNDER LIGGER BEGRAF/VEN WA^ELLBÖRDIGE LENART / ECKORENSKIÖLD SOM I HERRA/NOM AFSOMNADE VTHI WASTENA / DEN 29 NOVEMB: 1644 OCH BEGROF_Z DEN 23 FEBRVA: 1645. / GVDH FRÖGDE HANS SIA^EL OCH / FÖRLÄNE HONOM MEDH ALLE / CHRISTROGNA EN FRÖGDEFVLL / VPSTÄNDELSE. Mått: 256 × 156 cm. Senare numrering nr 5.

Lennart Ekorn introducerades under nr 283 med namnet Ikornsköld år 1642. Ätten härstammade från Bergslagen och utgick med honom. (Elgenstierna 4, s 10).

136. Av grå kalksten med ornering i plattrelief. Hällen är starkt nött och ytan ställvis söndervittrad. Två kolonner med kannelerade skaft står på ett postament och uppbar en låg trekantgavel. Mellan kolonnerna överst ett bomärke och initialerna M V W. Nedanför står följande med svårighet läsbara inskrift (i relief): SALIGE AERE THE / SOM I HERRANÖ DÖ(Ö) / HER VNDER HVILAS (I) / CHRISTO SALIGE MAV/RITIVS VDDSON H(VIL)/KEN AFSOMNADE / THEN 15 IVLIJ AN(NO) / DÑI 1581 (GVD)H (HANS) / SIEL N(ÅDE AMEN). På postamentet nedanför finns en numera delvis oläslig inskrift i ristning: HER VNDER LIGGER SALI(GE) / LASSÅ TISTEL BEGRAV(EN) / HVILKEN AFSOMNA(DE I) / GVD DEN (24) FEBRVAR ANO 15(49). Mått: 200 × 120 cm. Senare numrering nr 119.

Lasse Tistel "eller rättare Tyste" var enligt Ihrfors "på sin tid en förmögen Wadstenaborgare hvilken med lån och försträckningar af medel bistod det beträngda Birgittinerklostret i Wadstena wid flerehanda tillfällen, enligt hvad klostrets gamla räkenskapsbok mellan åren 1539–1570 utwisar." (Se C Silfverstolpes utgåva 1895, register s 169). Beträffande Maurits Uddsson se nr 82.

137. Av brun kalksten. Utnött håll med rester av utsmyckning i plattrelief. På övre delen syns ett stycke av en trekantgavel med inskrift på arkitraven: H(E)RRENGA(FF OCH HERREN TOG) / WELSIGNAT (WARE HERRANS NAMPN). Gaveln har burits av doriska kolonner med av blomrankor ornerade skaft. Mellan kolonnerna en lagerkrans kring en sköld som visar en halv björn(?) åtföljd av en stjärna och en lilja. Den inskriftstavla som funnits på stenens nedre hälft är numera fullständigt utplånad. Mått: 188 × 97 cm. Senare numrering nr 194 (124?). 1500-talets senare del. Vapnet på stenen är det samma som på den intilliggande gravstenen över fogden Per Ambjörnsson (nr 138) och visar att stenen har lagts över en släkting till honom.

138. Av gråbrun kalksten med ornering i plattrelief.

Gravsten nr 138. Över Per Ambjörnsson, bl a syssloman vid Vadstena hospital, död 1585. Foto 1982.

Gravestone No. 138. Per Ambjörnsson, Steward of Vadstena Hospital etc., d. 1585.

Ursprungligen en praktfull gravhäll men nu sönderslagen i två större och sex mindre stycken, hopfogade med cement. Hällens utsmyckning är delad i tre avdelningar: överst en inskriftstavla som uppåt avslutas av en gesims, ett mellanparti med ett hjälmkrönt vapen mellan två mindre inskriftstavlors med texten vänd in mot vapnet, nederst en inskriftstavla som nedåt avslutas av ett symmetriskt bladornament och uppåt av en gesims. Den understa inskriftstavlan har ristad inskrift, alla de övriga har text i relief. På den övre tavlan läses Job 14:1–2, på tavlan till vänster om vapnet Rom 4:25 och på tavlan till höger om vapnet Fil 1:21,23. På vapnet ses en på bakbenen stående björn(?) varav övre delen är synlig, framför

Gravsten nr 139.
Över ränmästaren
Henrik Henriksson,
död 1611. Foto
1982.

*Gravestone No.
139. Henrik Hen-
riksson, Bursar, d.
1611.*

HOIE
MIET
GRAN
TIBI

HER VNDER HVILAS I CRISTO SAUCH HINRICHERICH
SONGORDON A HUS RENTALESER HVILKEN AFSÖNNADE HER
RANO TI 22 OCTOBRS ANO 61 C M D H A S S I A L L K A D E

1611

gapet en sjuuddig stjärna och bakom nacken en lilja. Vapnet omges av lövverk samt av initialerna PA GP och siffrorna 8 5. På den nedersta inskriftstavlan står: HÄR VNDER LIGGER BEGRAFVÊ THEN / AEDLE OCH WELLBÖRDIGE MAN PEDER / A^MBÖ^RNSON HVILKEN AFSOMNADE I / (HE)RRANOM THEN (8) OCTOBER ANNO / 1585 GVDH HANS SIEL (NÅDE) AM(EN). Mått: 256 × 153 cm. Senare numrer- ring nr 197.

Per Ambjörnsson var fogde på Vadstena slott 1569 samt i Lysings m fl härader 1571–74; hospitalssysslo- man i Vadstena 1578–85 (Joh Ax Almquist, Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523 – 1630, 4, s 195). Han var därjämte häradshövding i Göstring 1555 och i Lysing 1573 (J E Almquist, Lagsagor och domsagor II, 1955, s 102).

139. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i hög relief. Överst och nederst inskriftstavlur, partiet däremellan upptas av en mans- och en kvinnobild i helfigur. Båda vilar huvudet på en kudde och håller händerna knäppta framför bröstet. Mannen har rakt avklippt skägg och lång mustasch. Han bär jacka och knäbyxor under en veckad kåpa som slutar ett stycke över marken. Under kåpan, intill mannens fötter finns timglas och dödskalle samt en liten inskriftstavla med: HODIE MIHI CRAS TIBI. Hustrun bär en fotsid, plisserad kåpa under vilken hennes kjol och förkläde skymtar fram. På huvudet änkedok.

Mellan figurernas huvuden finns en liten rullverksmedaljong med bomärke och initialerna H H S; på utsidan om huvudena bevingade änglahuvuden. Den övre inskriftstavlan har text på latin ur Psaltaren (71:17–18), på den nedre tavlan läses: HER VNDER HVILAS I CHRISTO SALIGH HINRICH HÏNRICH/SON FORDOM K.M. RENTAME- SER HVILKEN AFSOMNADE I HER/RANÔ THÊ 29 OCTOBRIS AÑO 1611 GVDH HAS SIALL NADE. Mått: 221 × 147 cm. Senare numrer- ing nr 130.

Henrik Henriksson var 1590 anställd i hertig Karls kansli och kallas kansliförvant eller sekreterare. Han hade också vissa kamerala uppdrag, vilket framgår av räntekammarböckerna för hertig Karls räntekammare i KA. Redan 1595 övertituleras han "räntmästare", men först i en fullmakt för ett specialuppdrag 30/1 1604 (RR) har hertig Karl kallat honom räntmästare. Åren 1605–06 hade han kamerala uppdrag i Finland; rannsakning över fullgörandet av dessa hölls på Stockholms rådhus 16/6 1606. I Stockholms tänkebok 22/4 1607 kallas han "fordom sekreterare", 19/3 1610 "fordom räntmästare", då han själv inställde sig. Ännu 24/5 1610 var han vid ting i Risinge och fick fastebrev på Börsjö (Liber Causarum 25 nr 7). Hans änka hustru Anna fick

Gravsten nr 140. Över Claus Waale, död 1608. Foto 1982.

Gravestone No. 140. Claus Waale, d. 1608.

skyddsbrev av Gustav II Adolf 23/2 1612 (avskrift i Liber Causarum 25 nr 7). Att Henrik Henriksson verkligen var räntmästare bevisas av Löningsregister 1603 (KA), där han upptas som sådan, medan Per Persson då står som ränteskrivare.¹⁾

140. Av grå kalksten med ornering i relief. Upptill och nedtill inskriftstavlur inom rullverksramar, på mellanpartiet tre rundlar inom liknande ramverk. I den mellersta av dem syns en mansfigur i bröstbild, i de mindre rundlarna på ömse sidor timglas resp dödskalle. Ovanför rundlarna till vänster en liten sköld med bomärke och initialerna C W, till höger ett bevingat kerubhuvud. Nedanför rundlarna till vänster och höger fruktknippen. På den övre inskriftstavlan läses Job 19:25–27 på latin, på den nedre står: HIR VNDER LIGHT BEGRABEN / CLAVS WAALE WELCHER IN / GOTT DEM HERREN SELIGLICH /

¹⁾ Uppgifterna om Henrik Henriksson är meddelade av Jan Liedgren.

Gravsten nr 141. Över
guldsmeden Hans van
Parchhusen, död 1566.
Foto 1982.

*Gravestone No. 141.
Hans van Parchhusen,
Goldsmith, d. 1566.*

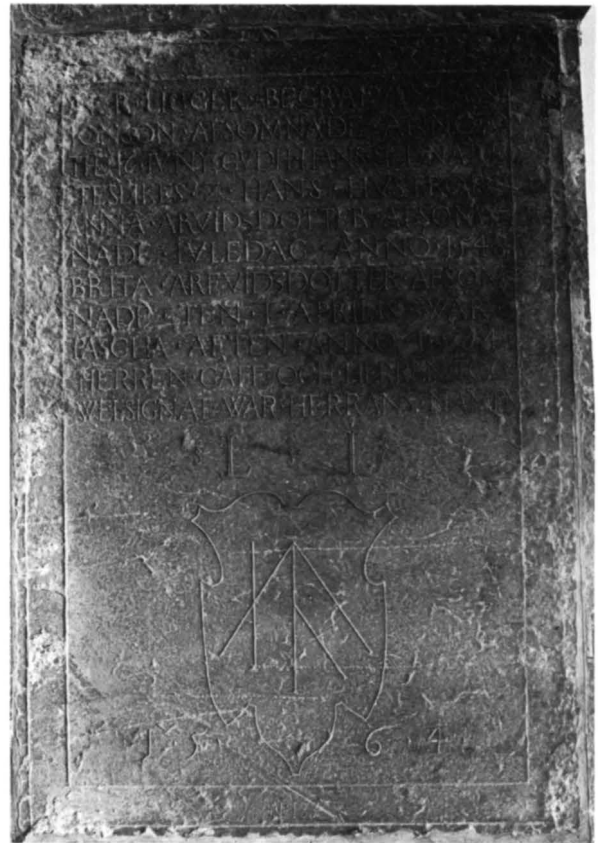
ENTSCHLAFEN IST ANNO 1608 DEN / 4 IANVARIJ GOTT VERLENE EHM / EINE FRÖLICHE AVFFERSTANDINGE. På den vänstra rundeln (med timglas) står: MORS CERTA HORA INCERTA, på den mellersta: SIT ANIMA EIVS IN FASCICVLO VIVENTIVM (= Må hans själ vara i de levandes samlade skara) och på den högra: HODIE MIHI CRAS TIBI. Hällen är relativt välbevarad. Mått: 192 × 136 cm. Senare numrering nr 116

141. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Arkitektoniskt utformat överstycke med i mitten en trekantgavel och på ömse sidor om denna, vilande på gesimsen, kranier med ben. Gaveln kröns av ett symmetriskt bladornament. I gavelfältet syns en urna, omgiven av korslagda mejslar och en hammare. Nedanför överstycket finns en kvadratisk tavla med en sköld med upprullade kanter och på skölden ett bomärke. Ovanför skölden står: HANS VAN PARCHV. Det hela kantas av en ram med dekor i form av löpande hund. Nederst på hällen finns en rektangulär inskriftstavla, utformad som ett postament. Texten på tavlan lyder: HIR VNDER LIGHT BEGRAVEN / SELIGE HANS GOLTSMIT WEL/KER IST GESTORVEN IN CHRISTO / DEN 14 SEPTEMBER ANNO 1566 / GODT SY EM GNEDIG AMEN. Hällen har vittingsskador längs högra långsidan, nedre högra hörnet är avslaget och lagat med cement. Mått: 227 × 128 cm. Senare numrering nr 138.

Ihrfors antar att det förkortade namnet över skölden skall utläsas som Hans van Parchhusen och att det i så fall är fråga om stamfadern för den senare i staden välkända borgarsläkten Barkhus. Säkert är han identisk med den ”Tyske hans gulsmed” som förekommer i S Pers kyrkas räkenskaper på 1560-talet. Det bör påpekas att en annan Hans Guldsmed var ungefär samtidigt verksam i Vadstena och avled 1563 (se nr 117)

142. Av brun kalksten med utsmyckning i ristning. I kanten en bård utan inskrift, på mittfältets övre del inskrift i versaler: HER LIGGER BEGRAFVEN LASSE / IONSON AFSOMNADE ANNO 70 / THĒ 16 IVNY GVDH HANS SIEL NADE / TESLIKES 2 HANS HVSTROR / ANNA ARVIDZDOTTER AFSOM/NADE IVLEDAG ANNO 1548 / BRITA ARFVIDZDOTTER AFSOM/NADE TEN 1 APRILIS WAR / PASCHA AFTEN ANNO 1564 / HERREN GAFF OCH HERREN TOG / WELSIGNAT WAR HERRANS NAMPN. På mittfältets nedre del finns en flikig sköld med bomärke. Ovanför skölden initialerna L I, på sidorna om sköldens spets årtalet 1564. Mått: 217 × 146 cm. Senare numrering nr 133.

Lasse Jonsson hörde till dem som begravdes i klosterkyrkan under början av 1570-talet utan att ha erlagt avgift för gravplatsen. Jfr nr 130, 143 och 244.

Gravsten nr 142. Över Lasse Jonsson, död 1570, hans första hustru Anna Arvidsdotter, död 1548 samt andra hustrun Brita Arvidsdotter, död 1564. Foto 1982.

Gravestone No. 142. Lasse Jonsson, d. 1570, his first wife Anna Arvidsdotter, d. 1548, and his second wife Brita Arvidsdotter, d. 1564.

143. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Överst en låg trekantgavel med årtalet (15)73 i gavelfältet. Gaveln bärs av kolonner med av en blomranka ornerat skaft. Mellan kolonnerna en flikig sköld, visande en pelikan som matar sina ungar med sitt eget blod. Ovanför skölden initialerna D O. Kolonnerna står på ett postament med inskrift, de första tre raderna i relief, det följande i ristning: EPITAPHIVM M. D. (OLAVI) IAC(OBI) . . . / REGII MEDIC(I QUI OBIIT PIE IN CHRISTO ANNO / DOMINI M DLXXII (VII DIE IANVARIJ) / HOC EGO QVI RECVO DVRI SVB FRAGMINE SAXI / MVLTI DVM VIXI DVLCIS AMICVS ERAM / AEGRIS AVXILIVM MEDICANDO FERRE SOLEBAM / DVM FVIT HVMANIS VSIBVS APTA MANVS / CELICA NVNC TRACTO TERRESTRIA PHARMACA LINQVENS / ET MEDICO SVMMO LAETOR ADESSE DEO (=

Gravsten nr 143. Över Olof Jacob Schaerer, livmedikus hos Johan III. Foto 1982.

Gravestone No. 143. Olof Jacob Schaerer, Physician in Ordinary to Johan III.

Epitafium över medicine doktor Olavus Jacobi . . . kunglig livmedikus, som avled fromt i Kristus Herrens år 1572 den 7 januari. Jag, som vilar under den hårda stenhällen, var, medan jag levde, en kär vän för många. Jag brukade bringa de sjuka hjälp genom behandling, så länge min hand var skickad till medmänsklig gärning. Nu har jag lämnat de jordiska läkemedlen och handhar de himmelska, och jag gläds åt att vara hos Gud, den högste läkaren). Den senare delen av inskriften består av tre distika. Hällen är mycket nött, kolonnerna och delar av reliefinskriften i det närmaste utplånade (här kompletterat efter Ihrfors). Övre kortsidan är något stympad. Mått: 205 × 151 cm. Senare numrering nr 137. Jfr nr 130.

I Sveriges läkarhistoria I (utg J F Sacklén, Nyköping 1822), s 318 omnämns Olavus Jacobi som Olof Jacob Schaerer, livmedikus hos Johan III.

144. Av grå kalksten med utsmyckning i plattrelief.

Hällens översta del är avslagen och saknas. Nederst ett postament med inskriftstavla, där ovanför två bladprydda kolonner och mellan dem ett hjälmkrönt alliansvapen. På den ena skölden ett svin och tre blad, på den andra en halv hjort. Över vapnet initialerna A G G P. Inskriften på postamentet lyder: HA^{ER} VNDER HVILES I CHRISTO / THEN ERLIG OCH WELLADLET / MAN SALIGE ANDERS GRIIS PÅ / SA^{ETRA} HVILKĒ AFSOMPNADE / THEN 20 APRILIS ANNO 1587 / GVD HANS SIEL NÅDE AMEN. Mått: ca 175 × 116 cm. Senare numrering nr 126.

Anders Grijs, till Sättra i Röks socken i Östergötland, var häradsfogde i N Vedbo och Vista härad i Småland 1569–71, fogde i Hammarkinds härad i Östergötland 1572–77 och blev 1578 fogde på Vadstena slott. 1585 adlades han av Johan III. (Elgenstierna 3, s 115). Initialerna GP syftar på Anders Grijs hustru, Gunnil Persdotter, som levde änka ännu 1589. Hon var dotter till Per

Gravsten nr 144. Över slottsfogden Anders Grijs, död 1587. Foto 1982.

Gravestone No. 144. Anders Grijs, Castellan, d. 1587.

Kristersson (Halvhjort) och Brita Persdotter (Silfversparre). Se vidare PHT 1962, s 39, not 3 och HT 1961, s 228, not 18.

145. Av ljusgrå kalksten, utan utsmyckning med undantag av ett ristat bomärke på mitten. Kälad kant runt om (hällen var vid undersökningstillfället upplyft från sin plats i golvet). I två av hörnen är ett stycke bortsågat för att passa in hällen på en bestämd plats i golvet, dock inte den nuvarande. Mått: 216 × 130 cm, tjocklek ca 15 cm.

146. Av gråbrun kalksten. Gardell 738. Svagt urskiljbara rester av inskrift med majuskelliknande bokstäver längs den övre kortsidan: --ORDH L LAU(FR?) . . . Den ensamma bokstaven L är djupare inhuggen än den övriga inskriften från vilken den på båda sidor åtskils av ett lodrätt streck. Ihrfors har felaktigt läst: (IN)EGERD L LAURENT . . ., "hwilka synas gifva blott namnet: Ingegerd Laurentiidotter" och Gardell har (säkert utan att själv ha sett stenen) ändrat detta till: (IN)GEGERD : LAURENZ(DOTTER :). Strax under inskriften finns inristad en vinkelhake och en hammare (eller hacka), båda delvis utplånade genom nötning. Förekomsten av de båda verktygen gör det sannolikt att inskriften bör innehålla ett mansnamn (Thord?). I Wallmans anteckningar förekommer läsningen "Georgh", vilket knappast kan vara riktigt eftersom namnets femte bokstav är ett jämförelsevis tydligt D. Stenen härrör förmodligen från 1500-talets förra del. Mått: 233 × 143 cm. Senare numrering nr 136.

147. Av grå kalksten med utsmyckning i relief. Överst och nederst inskriftstavlor inom rullverksram, den övre med utnött inskrift (bibelcitat), den undre med följande inskrift: HER VNDER LIGGER BEGRAFFVEN / DEN EDELE OCH WELBYRDIGE CARLL / PHILIP RIBBING HANS FÖDELSES / TIDH WER (sic!) DEN 17 AGVSTII ÅHR 1607 OCH AFSOMNADE I GVDI DEN / 5 NOVEMBER 1609 GVDH GIFFVE / HONOM OCH OSS ALLA EFFTER / DÖDEN EN GLEDELIGH VPSTONDELSE. Partiet mellan tavlorna upptas av bilden av en gosse, klädd i en knållång, plisserad rock och stående med händerna knäppta framför bröstet. På ömse sidor om hans huvud finns adliga vapen inom lövverk, t v Ribbing, t h Bonde, och rakt ovanför honom ett bevingat änglahuvud. Nedanför vapnen ses t v om figuren en stor dödskalle med korslagda knotor och t h ett vingat timglas. Mått: 198 × 97 cm. Senare numrering nr 100.

Carl Philip Ribbing var son till dåvarande befallningsmannen på Vadstena slott, Lindorm Ribbing och hans

Gravsten nr 147. Över Carl Philip Ribbing, död vid två års ålder 1609. Foto 1982.

Gravestone No. 147. Carl Philip Ribbing, d. aged 2, 1609.

hustru Märta Bonde. Han begrovs den 12/11 1609. Enligt klosterkyrkans räkenskaper skänkte föräldrarna året därpå en likbår till kyrkan för att hedra hans minne.

148. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief, inskriften dock i ristning. Utsmyckningen har arkitektonisk uppbyggnad med bladornerade doriska

Gravsten nr 148. Över Arvid Ribbing, död 1564. Foto 1982.

Gravestone No. 148. Arvid Ribbing, d. 1564.

kolonner, uppbärande en trekantgavel och stående på ett postament med inskrift i versaler. I gavelfältet årtalet 1564, mellan kolonnerna ätten Ribbings vapen. Inskriften på postamentet lyder: (HE)R LIGGER BEGRAFVEN / (T)EN ÄDELE OCH VELBYR/DIGH ARVID RIBBINGH OCH / ÄR AFSOMNADE THEN 18 / MARCI ANNO 1564 GVDH / HANS SIEL NÅDE AMEN. Hällen är skadad längs vänstra långsidan och i övre vänstra hörnet. Mått: 218 × 126 cm. Senare numrering nr 141.

Vem den i inskriften omtalade Arvid Ribbing varit är inte fullt klart. Ihrfors antar att ”denna Arwid är en af Knut Ribbings till Swansö och Fästarid många barn, fastän han, såsom i ungdomen död ej blifvit i barnförteckningen upptagen.” Om detta skulle vara riktigt kan

han dock inte ha dött särskilt ung eftersom Knut Ribbings barn föddes vid början av 1500-talet.

149. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief och inskrift i ristning. Kolonnställning av samma typ som på föregående nr; gavelfältet har ett bevingat änglahuvud, mellan gavel och kolonner finns en arkitrav med inskrift: MORS VLTIMA LINEA RERV M (= Döden är yttersta gränsen för allt). Utrymmet innanför kolonnerna upptas av en lagerkrans kring en sköld med sjuuddig stjärna, intill skölden initialerna MM BP i relief. I hörnsvicklarna utanför kransen bladornament. Inskriften på postamentet lyder: HÄR ÄHR BEGRAFVEN SALIGE FRALEDNE / MARCHVS MARCHVSZONN VDI CHRISTO / AFFSOMPNADE THEN 1 APRILIS ANO 1576 / GVD ALZMECHTIGH VPVECKE HANÔ TILL / ENN ÄHREFVLL OCH SALIG VPSTÅ DELSE AMË. Därpå följer ett bibelcitat (Vish 4:7, 14). Mått: 218 × 126 cm. Senare numrering nr 141.

150. Av gråbrun kalksten med i huvudsak ristad utsmyckning. Innanför en rikt utformad kolonnställning med kannelerade kolonnskaft och doriska kapital ses en hjälmkrönt vapensköld omgiven av lövverk. På skölden och som hjälmprydnad ett gumsehuvud. Den trekantiga gaveln som uppåt avslutar kolonnställningen kröns av urnor; i gavelfältet ett bladornament. Postamentet under kolonnerna är utformat som en inskriftstavla. Nedåt avslutas hällen av ett symmetriskt blad- och blomornament. Inskrift: HER LIGGER SALIGE MÅNS BAGGE / PÅ EEDH HANS SJAE^L GVDH NADE / OCK BEVARE HENNE FRÅN AL/LAN VÅDE ANNO 1552. Utsmyckningen på den vackert huggna hällen är relativt väl bevarad men skador finns i ytterkanten längs övre kortsidan och högra långsidan. Dessutom saknas ett större stycke av det nedre högra hörnet och ett mindre av det nedre vänstra. Mått: 258 × 145 cm.

Stenen är av allt att döma lagd över den Måns Bagge som år 1550 var fogde över Dals och Lysings härader i Östergötland och som var son till Halsten Bagge. Ed i Sunds sn i samma landskap var 1559 sätesgård för hans bror Bröms Bagge.

151. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief och inskrifter i ristning. Entablement och postament, utformade som inskriftstavor, och däremellan kolonner med av en bladranka ornerat skaft. Mellan kolonnerna en sköld med bomärke samt initialerna B I. På entablementet läses Vish 3:1, på postamentet står: HER VNDER LIGGER BEGRAFVEN / SALIGE BENDHT IÖNSON HVLKEN / SOM AFSOMPNADE I HERRANOM / THEN 21 DESEMBRIS ANNO 1573 / GVDH HANS SIEL NÅDE TIL EVIG / TIDH AMEN.

Gravsten nr 150. Över fogden
Måns Bagge, död 1552. Foto
1982.

*Gravestone No. 150. Måns
Bagge, Baliff, d. 1552.*

HER LIGGER SÄNCE MÅNS BAGGE
PÅ LEDH HANS SJÄL GVDH NADH
OCK BEVARE HENNE FRAN
LAN VADE ANNO 1552

Hällen är välgjord med tydlig och välbevarad utsmyckning. Smärre skador i ytterkanten förekommer på alla sidor. Mått: 209 × 142 cm. Senare numrering nr 92.

152. Av grå kalksten med utsmyckning i plattrelief. Överst ett entablement med inskrift i form av bibelcitatt (Job 19:25). Det uppbyggs av pelare med ornering av löpande hund och innanför dessa finns två rektangulära fält, vart och ett med en flikig sköld. Den vänstra av sköldarna har ett bomärke; ovanför skölden står: LARS CLEMÉT/SON och under skölden: KARIN OLOFS/DOTTER. På den högra skölden ses en orm som slingrar sig runt ett kors; över skölden står: SPES MEA / CHRISTVS, under skölden: C L G / D P D. På postamentet finns en inskrift i ristning: HA^R LIGGER BEGRAFVEN / KARIN OLOFS DOTTER SOM / AFSOMNADE I CHRISTO THEN / 9 DECEMBRIS ANNO 1580. Mått: 207 × 120 cm. Senare numrering nr 140. Välbevarad.

Gravsten nr 151. Över Bendt Jönsson, död 1573. Foto 1982.

Gravestone No. 151. Bendt Jönsson, d. 1573.

Gravsten nr 152. Över Karin Olofsdotter, död 1580. Foto 1982.

Gravestone No. 152. Karin Olofsdotter, d. 1580.

153. Av grå kalksten. Starkt nött håll med utsmyckning i plattrelief. Postament med inskrift och ovanför detta kolonner som bär upp en trekantgavel. Gaveln kröns av ett dubbelt bladornament och längst ut på sidorna ställda urnor. Mellan kolonnerna en flikig sköld med bomärke och intill skölden initialerna P G K C. I gavelfältet står: PÄVL / GERONIMVS SON, på arkitraven läses: HERREN GAFF OCH HERREN TOGH / VELSIGNAT WARE HERRÉS NAMPN. Inskriften på postamentet lyder: HER VNDER LIGGER BEGRAF/VEN SALIGE (PÄ)VL GVLDSDMED₂/ OCH ÅR AFSOMPNAT I / CHRISTO THEN 23 MARCY / ANNO 1566 GVDH HANS / SIEL NÅDE AMEN. Mått: 217 × 118 cm. Senare numrering nr 74.

Gravsten nr 153. Över guldsmeden Paul Geronymusson, död 1566. Foto 1982.

Gravestone No. 153. Paul Geronymusson, Goldsmith, d. 1566.

154. Av gråbrun kalksten. På hällens mitt en flikig sköld i plattrelief. På skölden ett bomärke och ovanför skölden initialerna I G, de sistnämnda i ristning. På hällens nedre del ristad inskrift i horisontella rader utan inramning: HER LIGGER IONN GADD BEGRAFVE / GVDH WARDHER MIGH VPWECKIANDIS PÅ / THĒ YTERSTA DAGEN IAG LIGGER HER / OCK HVILA I ROO GVDH VNDE MIGH / MED CHRISTO I HIMMELEN BOO / IAG(H) HAFVER HER STÅTT EN ANDELIG ST(RID) / GVD WARE MIGH BÅDE GODH OCK B(LID) / ANNO 1565. Inskriften är tydlig frånsett

några smärre skador. Mått: 233 × 139 cm. Senare numrering nr 142.

155. Av mörkgrå kalksten med utsmyckning i plattrelief. På stenens mitt en hög och smal inskriftstavla med följande latinska inskrift: DEO OPTIMO MAXIMO / HOC IACET IN TVM/VLO VIRTVS NON / FAEMINA SI NON / IN COELO VIRTVS / ET CINIS IN TVM/LO O VTINAM TEC/VM MEA MOLLITE/R OSSA CVBARENT / CVMQVE TVA CO/IVNX MENS MEA / CARA FORET AGNETI / HANNEMANAE VX/ORI CARISSIMAE GE/RARDVS IOESTIN/CK MESTISSIMVS / POSVIT QVE OB/IIIT ANNO MVXCIII / XXX NOVEMBRIS (= Till Gud, den Allgode och Högste. I denna grav vilar

Gravsten nr 155. Över Agnes Hannemanna, död 1593. Foto 1982.

Gravestone No. 155. Agnes Hannemanna, d. 1593.

dygden och ej en kvinna, såvida icke dygden är i himlen och (endast) stoftet i graven. Ack, att mina ben låge mjukt tillsammans med dig och min själ vore hos din, kära maka! Åt Agnes Hannemanna, den högt älskade hustrun, lade Gerhard Joestinck i djup sorg (gravstenen). Hon avled 1593 den 30 november).

Årtalet är felaktigt hugget men bör rimligtvis vara 1593. Inskriftstavlan omges av en bred ram av beslagsornamentik med inkomponerade blad och frukter. I vart och ett av stenens hörn ingår i ramverket en rundel med en liten vapensköld, alla fyra dock nu så nötta att någon vapenbild inte kan urskiljas. Hällan är i sin helhet sliten men den latinska texten relativt tydlig. Mått: 215 × 119 cm. Senare numrering nr 167.

Gerdt Joestinck (från Nederländerna) var fogde på Dagö 1592–93 (J A Almquist, Lokalförvaltningen, IV, 1922–23, s 61). Jfr om Arendt Joestinck, bl a lappmarksfogde 1599, sedan sekreterare, avrättad 1613 (a a, s 19). Jfr om båda S U Palme, Sverige och Danmark 1596–1611 (1942), personreg s 650. Gerdt Joestinck ledde kommissionen i lappmarkerna 1594–95 och 1601.

156. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i ristning. Överst och på hällens nedre hälft inskrift i horisontella rader, mellan inskrifterna en sköld med bomärke och initialerna P A S S I D. Den övre inskriften utgörs av bibelcitater ur 1 Tess 4:16, den nedre har följande lydelse: HÄR VNDER ÄR S PEDER ANDERSSON BE/GRAFWEN SOM FORDOM WAR RÅDMAN / HÄR I WASTENA OCH TILSYNES MAN I HOS/PITALET HAN AFLEED I HERRANOM THEN / 9 IVNII, ÅHR 1644. SAMPT HANS K. HVSTRO / S.H. SIGRED IOENSDOTTER FORDOM GVD/FRVCHTIG OCH DYGDASAM HON AFSOMP/NADE I CHRISTO THEN 19 OCTOB ÅHR 1649 / OCH BEGGES THERAS BARN 6, THE DÖD/DE ALLA I SIN BARNDOM SÅ NÄHR SOM / ETT, KARIN WID NAMN, THEN YNGRE / HON WARDE GIFWIN PETRO GOTHSKALCI PAEDA / TIL HUSTRO, OCH FÖDDE HONOM SAMUEL, MA/RIAM, NATHANAEL OCH SIGRED, OCH BLEF HÄR VN/DER MED SIGRED BEGRAFWEN THEN 22 DECEMB / ÅHR 1654 THEN ÄHREBORNA, GVD/FRVCHTIGA, FROMA / OCH NV MEHRA. S. MATRONA / O HERRE WERDES THEM ALLA TIL LIJFZ / VPWECKIA. Hällan är välbevarad. Mått: 200 × 150 cm. Senare numrering nr 67.

Av de i inskriften nämnda personerna finns i Svenska Ättartal uppgifter om Petrus Gotschalci Schedviensis som 1638 blev präst och kollega i Vadstena skola samt 1658 rektor där, tillika kyrkoherde i Orlunda. Hans barn kallade sig Talén (Svenska Ättartal 3, s 203–208). Jfr nr 95.

157. Av grå kalksten. I kanten en bård med bibelcitater

Nr 158. Den s k Gyllenstiernska graven. Foto 1984.

No. 158. The "Gyllenstierna Grave".

(Ps 71:5–9). Mittfältet upptas av en lång gravskrift: HÄR UNDER HWILAR EN MAN SOM I AFSEENDE TILL / ÄHREN OCH FÖRFARENHETEN I SANNING WAR ÄLDERSTIGEN / THEN OCH SÅ LÄNGE KRAFTERNA TILLSADE WAR THEN / STORA FÅHRAHERDENS WAKANDE OCH TROGNE TIENARE / NU ÄR HAN HEMFÖRDER OCH BLIFWEN HANS KIÄRKOMNE / GIÄST I HIMMELEN WID NAMN I LIFZTIDEN ÄREWYRDIGE OC / WÄLLÄRDE HER PETRUS MÖRT SOM ÄR FÖD ÅHR 1640 OC / WAR KYRKIOHERDE WID KONGL KRIJGZMANSHUS-FÖRSAM/BLINGEN I 19 ÅHR, HWILKEN I CHRISTO SAL: HÄDANSKILDES ÅHR 1720. DESLIKES HANS K: MAKÄ EREBORNE OCH DYGDASAMMA / MATRONA ANNA ELISABET ASCHANIA SOM I HERRANOM SAL: / HÄDANKALLADES ÅHR 1729 SAMPT DERAS K: SON ISAK MÖRT. / GUD SOM NU HUGNAR SIÄHLARNA FÖRLÄNE KROPPARNA ROO / OCH HWILA I IORDEN OCH PÅ DEN STORA HERRANS JESU TILL/KOMMELSEDAG EN FRÖGDEFULL UPSTÄNDELSE. / MATRIS TEXT. PHILIP 1.v:23 IAG ÅSTUNDAR SKILLIAS / HÄDAN OCH WARA NÄR CHRISTO. Mått: 264 × 157 cm. Stenens övre vänstra hörn är avslaget och ersatt med ett annat stenstycke.

Petrus Magni Mört var född 1/1 1640 och son till kyrkoherden i V Ny Magnus M. Efter studier i Uppsala och Åbo prästvigdes han 1669 och blev samma år komminister i Tryserum. 1672 blev han kollega i Vadstena och 1688 krigsmanshusförsamlingens förste egna kyrkoherde. Mört avgick från tjänsten 1707 (Linköpings stifts herdaminne 2, s 431). Hustrun var kyrkoherdedotter från Hagebyhöga (Linköpings stifts herdaminne 2, s 344).

158. Den s k Gyllenstiernska graven, utformad som en tumba i två avsatser, den övre avsevärt mindre än den undre och med den lodräta kanten kraftigt profilerad. Täckhällan är slät utan varje form av utsmyckning eller inskrift. Hela tumban är tillverkad av grå kalksten. Av äldre foton framgår att den nedre avsatsen är omgjord vid 1890-talets restaurering och ursprungligen var lägre än nu. Mått: nedre avsatsens längd 515 cm, bredd 238 cm, höjd 39 cm; övre avsatsens längd 252 cm, bredd 170 cm, höjd 51 cm.

Gyllenstiernska graven är på gravstenskartan från senare delen av 1600-talet inritad på nuvarande plats i kyrkan. I den till kartan hörande texten anges följande

personer vara begravda i graven: "Hr Giöstaf Olufsonn till Torpa och Hans Fruu, Hr Jochim Brahe, Grefwe till Wisingsborgh, Hr Casmihr Gyllenstierna till Medewij." Uppgiften upprepas på många håll i senare källor och litteratur men riktigheten av den är inte styrkt. De två första av de nämnda personerna är Gustaf Olofsson (Stenbock) och Brita Eriksdotter (Leijonhufvud), föräldrar till Gustav Vasas tredje hustru, Katarina. Gustaf Olofsson (d 1571) var en av sin tids mest framstående herrar, medlem av rådet och av kungen mycket använd i diplomatiska ärenden. Han erhöll stora förläningar, särskilt i Västergötland. I Vadstena hade han ett kronans stenhus på vilket han erhöll donation 1555 och året före sin död blev han tillförordnad som ståthållare för Vadstena slott och län med uppdrag att förhandla med undersåtarna i Östergötland. Gustaf Olofsson slöt sig 1568 till de mot Erik XIV upproriska hertigarna och blev i början av Johan III:s regering riksmarsk. Den i texten till kartan nämnde "Jochim Brahe, Grefwe till Wisingsborgh" har identifierats med den Joakim Brahe som var son till greve Peder Brahe; den sistnämnde var gift med Beata Stenbock, äldsta dotter till Gustaf Olofsson och Brita Eriksdotter. Joakim Brahe blev enligt Elgenstierna år 1567 vid sjutton års ålder av våda ihjälskjuten av sin morbror, Sten Gustafsson (Stenbock), och skall ha begravts i Vadstena klosterkyrka. Denne Joakim Brahe var dock aldrig greve till Visingsborg (han dog långt tidigare än fadern) och det begravningsvapen över "IOACHIMVS BRAHE COMES IN WISSINGSBORG", som nu är uppsatt på väggen intill graven, kan av stilistiska skäl inte dateras tidigare än ett gott stycke in på 1600-talet. Vapnet ifråga skulle däremot väl passa in på Peder Brahes sonson Joakim (1607–1630), som efter att ha dött i Tyskland under 30-åriga kriget dock först skall ha bisatts i Riddarholmskyrkan och i maj 1631 ha begravts i Brahegraven i Östra Ryds kyrka i Uppland (Elgenstierna 1, s 557). Troligen har vapnet tillverkats i samband med den yngre Joakims begravning men vem det från början har avsett är oklart. Vapnet kan ha flyttats till Vadstena men en möjlighet är också att man låtit tillverka två likadana vapen av vilka det ena varit avsett att uppsättas invid den äldre Joakims inskriftlösa grav.

Casimir Gyllenstierna efter vilken graven har fått sitt nu brukliga namn var besläktad på modernet med de tidigare nämnda personerna. Han var nämligen son till Peder Brahes dotter Sigrid, som 1595 väckte uppseende då hon genom det s k onsdagsbröllopet under beskydd av konung Sigismunds syster Anna gifte sig med Johan Gyllenstierna (1569–1617). Hon hade mot sin vilja trolovats med Ture (Pedersson) Bielkes son Erik, som

påstods lida av könssjukdom. För att ha övergivit fästmannen dömdes hon att tillsammans med mannen under ett helt år vara i arrest på hans gård och att utge tusen rdr till de fattiga och lika mycket till Bielke. Sonen Casimir uppfostrades i Polen där fadern tjänade under Sigismund och bl a ledde dennes flotta under anfallet mot Älvsborg 1599. 1626 återvände Casimir tillsammans med brodern Johan till Sverige, blev samma år kammarherre hos Gustav II Adolf och 1634 assessor i Göta hovrätt. Han dog ogift år 1640.

159. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i plattrelief. Utsmyckningen har arkitektonisk uppbyggnad med inskriftsförsett postament och på detta en kolonnställning med av bladornerade kolonner buren trekantgavel. I gavelfältet ses ett bevingat änglahuvud och "ANNO 1631", på arkitraven finns ett bibelcitat (Job 14:1–2, 5). Mellan kolonnerna två putti vilka mellan sig håller ett band från vilket hänger en lagerkrans. Inom kransen ett otydligt bomärke samt initialerna K H D. Vid änglarnas fötter dödskalle resp timglas med sentensen: MORS CERTA HORA INCERTA. Inskriften på postamentet lyder: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH SVE / LARSSON SOM AFFSOMNADE THEN 16 DECEMB / ÅHR 1630 SÅ OCH HÅKEN LARSSON SOM AFFSÖ/NADE THEN 15 DECEMB. ANNO 1630 THËSLIKES / IOHAN LARSSON, AFFSOMNADE THË 15 NOVEMB / ÅHR 1630 SAMALEDES SAMVEL LARSSÖ SOM AF/SOMNADE THË 11 NOVEMB. ÅHR 1630 / GVDH ALLES THERAS SIA^ELAR EWINNERLIGHA BEWARE. Mått: 234 × 160 cm.

Bröderna var barn till slottsfogden Lars Svensson (se nr 108). Svenska Åttartal 6, s 189.

160. Av gråbrun kalksten med rik utsmyckning i hög relief. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn, i kanten en bård med bibelcitat (Ps 73:24–26). På mittfältet ses en hög kolonnställning med vridna, joniska kolonner vilka uppbär en bruten segmentbåge. I bågens topp finns en hjälmkrönt och med lövverk omgiven kartusch i vilken läses initialerna A L S G och S E D S. Vid sidorna avslutas bågen i broskvoluter. Kolonnerna vilar på var sitt postament, det vänstra med inskrift: HODIE MIHI, det högra med: CRAS TIBI. Utrymmet mellan kolonnerna uppfylls av en välvd, oval inskriftstavla, inramad av lagerkrans och omgiven av upptill, på vardera sidan, en stor blomma, på sidorna av två bågformiga ornament, påminnande om ärtskidor och nedtill av timglas och dödskalle. Längst ned på mittfältet, mellan kolonnernas postament, finns en rektangulär inskriftstavla med enkelt profilerad ram. På den sistnämnda tavlan läses två bibelcitat (Ps 84:1–3,

Gravsten nr 159. Över fyra söner till slottsfogden Lars Svensson, alla döda 1630. Foto 1984.

Gravestone No. 159. Four sons of Castellan Lars Svensson, all d. 1630.

Ps 31:6), den ovala tavlan inom kransen har följande inskrift: HÄR UNDER / HWILAR I HERRANOM / FORDOM RÅD OCH / HANDELSMAN HÄR I WADSTE/NA SAL: ANDERS LARS/SON GIÖTHE SOM AFSOM/NADE D. 1 XBER ÅHR 1694 OCH / HANS K. HUSTRO DYGDE/SAMMA MATRONA SUSANNA / ERICHS DOTTER SCHENING / SOM SAL. DÖDE D. 27 APR. A^o 1708 / SÅ OCH DERAS K: BARN LARS / GIÖTHE SOM AFLED d. 5 IAN A^o 1726 ELISABET GIÖTE DÖDE / D. (ej hugget) A^o (ej hugget) CHRISTINA / GIÖTHE AFLED D.

(ej hugget) A^o (ej hugget) / IOHAN GIÖTHE DÖDE D. (ej hugget) / A^o (ej hugget) ERICH GIÖTE AFLED D. (ej hugget) A^o (ej hugget) GUDH FÖR/LÄNE THEM EN FRÖG/-DEFUL UPSTÄNDELSE / 1696. Mått: 249 × 177 cm.

Stenen har legat i stadskyrkan där familjen Giöthe hade sin gravplats och även ett epitafium (se ovan s 25). I dödboken 1694 finns rådmannens begravning omtalad på följande sätt: "1694 27 Dec Dhän fordom Ehreborne Actad och wällförståndig Her Rådhamnen Anders

HÄR UNDER
 LEVILLAR I HERRANOM
 BORDOM RAD OCH
 HANDELSMAN HARTVADSTE
 N A. SAL ANDERS LAR S
 SON GIO THE, SOM APSOM
 NADE D. 10. APR. 1725 OCH
 HANS K. HUSTRO DICDE
 TANNA MATRONA YUSANNA
 ERICHS DOT DER S CHENING
 SOM SAL DODE D. 27 APR. 1708.
 SA OCH DERAS K. BARN LAR S
 GIO THE, SOM AFLED D. 5 JAN. 1726
 ELLYABET GIO TE DODE
 D. 10. APR. 1725
 A CHRISTINA
 GIO THE AFLED D. 10. APR. 1725
 A JOHN GIO THE DODE D.
 A ERICH GIO TE AFLE
 A GUDH FOR
 PLANE THEM EN PROG
 DEUL UPS TANDELSE.

HODIE
 MIHI

CRAS
 TIBI

PSALM 84 V. 1. HURU LUS
 TIGE ARO TINA BONNGAR HERE
 SEBAOTH MIN SIAL LANG TAR OC
 TRANCTAR EFFER HERRANS GAR
 DAR MIN KROPP OCH SIAL FRÖGDA
 SIG UTHI LEFVANDE S GUDH
 PSALM 34 V. 6 UTHI TINA HANDE
 BEFALLER IAG MIN ANDA TU HAR
 WER MIG FORLÖST HERRE TU
 PROFASTE GUDH

IOHANNES DANIEL

Gravsten nr 160. Över handelsman Anders Larsson Giöthe, död 1694, hans hustru Susanna Schening, död 1708 samt deras barn. Foto 1984.

Gravestone No. 160. Anders Larsson Giöthe, Merchant, d. 1694, his wife Susanna Schening, d. 1708, and their children.

Larsson Giöte, född här i staden, tiente i Stockholm i 4 år, Gifte sig A^o 672, wardt Rådman och Gästgifvare här i staden, förde itt gudeligit lefverne och afled på sitt 41 ålders åhr och begrofs i Stadskyrkian på stoora gången straxt wijd twärgången." Enligt Svenska Ättartal (3, s 99 f) härstammade släkten från en Anders från Götene i Västergötland som slog sig ned i Vadstena omkr 1600. Sonen Lars Andersson, borgare, köpman och rådman avled 1669. Hans gravsten är bevarad (nr 236). Lars Anderssons söner Måns och Anders kallade sig Giöthe. Anders Larssons hustru, Susanna Schening, var född 1648, döttrarna Elisabet och Christina föddes resp 1681 och 1684 och avled båda 1747. Sonen Johan, döpt 1688 gjorde karriär vid flottan, avancerade till kommandör och adlades Götherhielm år 1717. Han avled 1764 och ligger begravd i Viby kyrka i Östergötland. Susanna Erichsdotter Schening var dotter till Erik Jonsson i Styra (död 1657) och Elisabeth Larsdotter, en dotter till slottsfogden Lars Svensson (se nr 108). Svenska Ättartal 6, s 189.

161. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelist-symbolerna och resp namn, i kanten bibelcitat (Joh 3:16). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla; mellanpartiet upptas av en lagerkrans som hålles av två vingade genier; inom kransen finns en tom broskverks-kartusch. Vid geniernas fötter på ena sidan timglas och inskrift: HODIE MIHI, på andra sidan dödskaile och: CRAS TIBI. Inskriftstavlan på mittfältets övre del kröns av ett bevingat kerubhuvud, de nedre hörnen är avfasade och inåtsvängda. På den övre tavlan läses ett bibelcitat (Job 19:25–27), på den nedre står: HÄR UNDER HUILAS I HERRANOM SALIGH / HANS ANDERSON BARCKHWS FORDOM RÅDMAN / OCH HANDELSMAN HÄR I WADSTENA STADH HUILKEN AFSOMNADE DEN 2 MARTIJ ÅHR 1710 / SAMPT OCH HANS KIÄRA HUSTRO DYGDESAÑA OC / GUDFRUCHTIG H: ANNA LORENSDOTTER TZAN/DER HUILKEN AFSOMNADE DEN 25 AUG: ÅHR 1728 / TESLIKEST OCH THERAS K: BARN LORENTZ HANSON / BARCKHUS AFSOMNA DEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) / ELISABET HANSDOTTER BARCKHUS AFSOMNA DEN / (ej hugget)

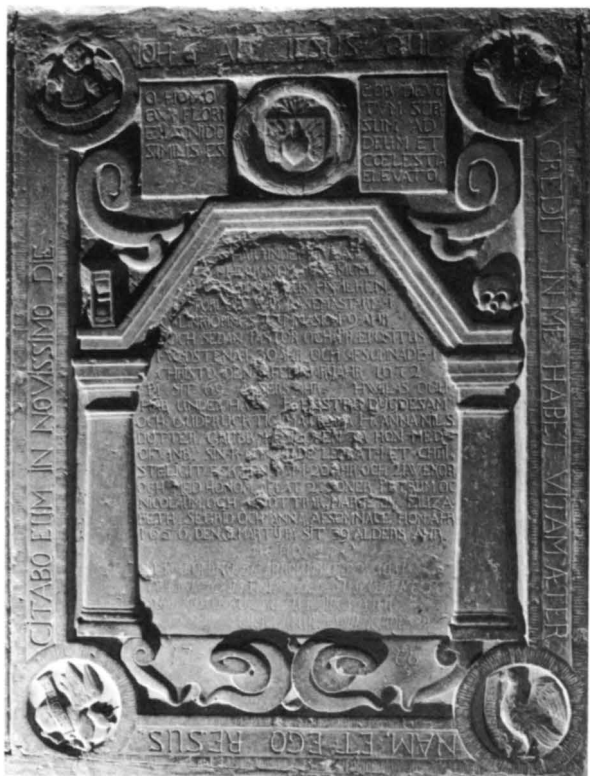

Gravsten nr 161. Över handelsman Hans Andersson Barckhus, död 1710, hans hustru Anna Tzander, död 1728 samt deras barn. Foto 1984.

Gravestone No. 161. Hans Andersson Barckhus, Merchant, d. 1710, his wife Anna Tzander, d. 1728, and their children.

ÅHR (ej hugget) MARIA HANSDOTTER / BARCKHUS AF/SOMNA DEN (ej hugget) INGEBÅR HANSDOTTER / BARCKHUS AFSOMNA DEN 10 IANU: ÅHR 1702. GUD FÖRLÄNE / THEM MEDH ALLA CHRISTROGNA EN FRÖGDEFUL UPS/TÄNDELSE. Alla mellanrum på stenens mittfält är utfyllda med broskornament. Mått: 248 × 176 cm. Senare numrering skadad och oläslig.

Ihrfors kommenterar stenen med följande långa fotnot: "Denna Hans Andersson Barckhus war en ansedd borgare och Wadstenapatriark på sin tid, säkerligen härstammade i rätt nedstigande led från den "Hans Goltsmit" Parchus, som afled år 1566 (se stenen 131). Hans Andersson Barckhus och hans hustru Anna Lorentzdotter wille föreviga sitt minne i stadskyrkan genom att dit skänka år 1694 en wacker Ljuskrone med

Gravsten nr 162. Över kyrkoherden i Vadstena Samuel Drysenius, död 1672 och hans hustru Anna Grubb, död 1656. Stenen återanvänd för kyrkoherden i Vadstena Petrus Hörberg, död 1761. Foto 1984.

Gravestone No. 162. Samuel Drysenius, Vicar of Vadstena, d. 1672, and his wife Anna Grubb, d. 1656. Stone re-used for Petrus Hörberg, Vicar of Vadstena, d. 1761.

16 pipor, hvilken nu hänger främst i klosterkyrkan. Hans Anderssons dödsruna i Wadstena dödbok för 1710 lyder:

”1710 1 Aprilis Råd- och Handelsmannen här i Staden dhen Ehreborne, Achtade och Wälförståndige Herren Her Hans Andersson Barckhuus, Hwilken effter 73 åhrs Gud- och berömlig wandel i Gudi Saligen afsomnade den 4 Martii och begrofs på store gången uthi Stadzkiörkian under dhes Lijksteen mitt för Predikestohlen kläckan 6 om aftonen.”

Om hustruns aflidande säger kyrkoboken: Sept 1. (1728). ”Hust. Anna Tzander Rådm. Sal. Hans Andersson Barckhus enka, låg på sängen i många åhr af ålderdomsswaghet, begrofs d. 10 i Stadskyrkian 95 åhr gl.” Sonen Lorentz war handlande i Wadstena och gift med Sara Giöthe, som dog 1715 $\frac{31}{7}$.

Elisabet gjorde föräldrarna just ingen glädje, då hon gaf sig till frilla åt Kapten G. Heisen (Se N° 180). Ingeborg blef gift med Tullförwaltare S Pappelman i hans första gifte (se N° 96.) Maria, gift med Rådman Daniel Hanson Kriik följde, 44 år gl. fadren i grafven d 10 Julii 1710 (se N° 243).”

Jfr Svenska Ättartal 14, s 21 f.

162. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn, i kanten bibelcitad på latin (Joh 6:40). Större delen av mittfältet upptas av en inskrift, placerad under en tresidigt bruten båge vilken bärs upp av doriska kolonner. I mitten ovanför bågen ses en lagerkrans, omgivande en sköld med ett vingat, brinnande hjärta. Kransen flankeras av små, kvadratiska inskriftstavor, den vänstra med: O HOMO / QVI FLORI / EVANIDO / SIMILIS ES, den högra med: COR DEVOTUM SUR/SUM AD / DEUM ET / COELESTIA / ELEVATO (= O, människa, du som liknar en förgänglig blomma, upplyft ett andäktigt hjärta till Gud och de himmelska tingen). Partierna mellan de små tavlorna och bågens sneda sidor är utfyllda med broskvoluter, timglas och dödskalle. Broskornament förekommer också längst ned på mittfältet. Den långa inskriften under bågen lyder: HÄR UNDER HVILAS / I HERRANOM M: SAMUEL / PET. DRYSENIUS HWILKEN FORDOM WAR LÄSEMÄSTARE I / LINKIÖPINGS GYMNASIO I 9 ÅHR / OCH SEDAN PASTOR OCH PRAEPOSITUS / I WADSTENA I 30 ÅHR, OCH AFSOMNADE I / CHRISTO DEN . . . FEBRUARIJ ÅHR 1672 / PÅ SIT 69 ÅLDERS ÅHR. HWILAS OCH / HÄR UNDER HANS K: HUSTRU DYGD SAM / OCH GUDFRUCKTIG MATRONA H: ANNA NILS/DOTTER GRUBB H(V)ILCKEN TÅ HON MED / OFVANB^{TE} SIN K: MAN HADE LEFVAT I ET CHRI/STELIGT ECKTENS KAP I 20 ÅHR OCH 21 WEKOR / OCH MED HONOM AFLAT 2 SÖNER PETRUM OC / NICOLAUM OCH 4 DÖTTRAR. MARGETA: ELIZA/BETH, SEGRID OCH ANNA. AFSOMNADE HON ÅHR / 1656, DEN 7 MARTIJ PÅ SIT 39 ÅLDERS ÅHR. (senare inhuget:) MEMORIA / M. Pet Hörberg 36 Annorum P.P. Wadst / 78 ANN. NATI. 1761 VITA DEFUNCTI NE TE/NEBRIS OBRUERETUR HOC POSUIT / Olof Öhrlin S.S. Th Doctor P.W. (= Minne av magister Petrus Hörberg, kyrkoherde och prost i Vadstena i 36 år, död vid 78 års ålder 1761. För att han icke skulle höljjas i mörker, inhögg Olov Öhrlin, doktor i den heliga teologin och kyrkoherde i Vadstena, detta). Mått: 235 × 176 cm. Senare numring nr 152.

Samuel Drysenius var född i Eksjö 1600. Han studerade i Linköping och Uppsala, blev magister i Uppsala 1632, lektor vid gymnasiet i Linköping samma år, kyrkoherde i Rystad 1639, kyrkoherde i Vadstena och kon-

traktsprost 1641, tillika krigsmanshuspastor 1651–70. (Linköpings stifts herdaminne 2, s 390). Petrus Hörberg var kyrkoherde i Vadstena 1724–1761 och efterträddes 1763 av Olov Öhrlin, död 1768 (Linköpings stifts herdaminne 2, s 396f).

163. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelist-symbolerna och resp namn, i kanten bibelcitat (Job 30:23, 17:13). Mittfältet har tre inskriftstavlor: den översta njurformig, den mellersta i form av en lagerkrans, den undre rektangulär. Lagerkransen innehåller ett bibelcitat (Fil 1:21). Den flankeras av bevingade kerubhuvuden. Längst ned på mittfältet en dödskalle. Den övre tavlan har följande inskrift: HÄR UNDER HUILAS I HERRANOM MAGISTER ERICH SIMONIUS / UTHI LINKÖPINGZ GYMNASIO FÖRST ELOQVENTIAE OCH SEDAN / THEOLOGIAE LECTOR OCH DOMPROST UTHI 17 ÅHR, DEREFTER / KYRKIOHERDE I WADSTENA OCH PROBST VTHI ASKA OCH / DAALS HÄRADEN, VTHI 15 ÅHR HVILKEN / GÖNOM (sic!)DÖDEN AFGICK ÅHR 1688 / DEN 26 SEPTEMBER. På den nedre tavlan läses: HÄR UNDER HVILAS OCH I HERRANOM HANS KÄRE HUSTRO GUDFRUCHTIGH OCH DYGDERIKE MATRONA / H. ELIN DANIELSDOTTER DALINA, HVILKEN AF/SOMNADE DHEN 8 MARTII 1674 PÅ SITT 32 ÄLDERS / ÅHR OCH NOGOT DEREFTER DOTREN HELENA OC / SONEN DANIEL BEGGE UTHI THERAS UNGE ÅHR / SAMMALEDES LIGGER HÄR VNDER BEGRAFVEN HANS / ANDRA KÄRE HVSTRV GVDFRUCHTIGH OCH DYGDE/SAMMA MATRONA, H. KARIN PEDERSDOTTER TÖRNE/SKÄR, SOM AFSOMNADE d. 14 SEPTMBER 1698, GUDH FÖRLÄNE / THEM MEDH ALLA CHRISTROGNE EEN FRÖGDEFULL / UPSTÄNDELSE PÅ THEN STORA HERRANS DAGH. Mått: 225 × 166 cm. Senare numrering nr 151.

Erik Simonius, vars bröder kallade sig Löfgren, tillhörde en släkt av vilken en gren senare adlades Löfvenskiöld (SBL 22, s 532). Han föddes i Stockholm 1626, studerade i Linköping och Uppsala och prästvigdes 1658. Han blev lektor i Linköping 1656, kyrkoherde i Skeda 1660, kyrkoherde i Vadstena och kontraktsprost 1673. Första hustrun, Helena Dalin, var kyrkoherdedotter från Skänninge och dog enligt herdaminnet (2, s 391) den 26/3 1674. Med henne hade Simonius tio barn av vilka den på gravstenen nämnde sonen Daniel dog 1677 och dottern Helena 1674, samma dag som modern. Andra hustrun, Karin Törnskär, var dotter till rådmannen i Kalmar Peder Knutsson, vars son Knut adlades Törnehjelm. I andra giftet hade Simonius sonen Erik som blev regementskommissarie och deltog i Karl XII:s fälttåg i Ryssland, där enl Ihrfors ”hans öde blef att få blanda sitt stoft med Ukraines stepporfvor år 1708”.

Gravsten nr 164. Över underlagman Henrik Isaksson, död 1635, hans hustru Elsa Larsdotter, död 1682 samt deras barn. Foto 1984.

Gravestone No. 164. Henrik Isaksson, Deputy District Judge, d. 1635, his wife Elsa Larsdotter, d. 1682, and their children.

164. Av grå kalksten med rik utsmyckning i relief. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn, i kanten bibelcitat (Vish 4:7,10,14). Mittfältets utsmyckning ansluter i stil och composition till nr 133. Den utgörs av två större och två mindre inskriftstavlor, de senare placerade på ömse sidor om en krans på stenens mitt (tavlorna går in ett stycke i kransen). I kransen ses en bröstbild av Kristus och under denna en liten sköld utan utsmyckning. Under de små tavlor finns dödskalle och timglas, ovanför tavlor naivt utförda, lurblåsande änglar. De båda större inskriftstavlor omges av rullverksramar med inkomponerade ansiktsmasker och kerubhuvuden; på sidorna om den övre tavlan står Adam och Eva, hållande de förbjudna frukterna och skylande sig med löv. Den övre tavlan inskrift består av bibelcitat (Jes 57:1–2, Fil 1:21) medan

Gravsten nr 165. Över David Dachsberg d y, död vid 10 års ålder 1651. Foto ATA.

Gravestone No. 165. David Dachsberg the Younger, d. aged 10, 1651.

de tre övriga tavlorna upptar själva gravskriften. Texten börjar på den vänstra av småtavlorna, fortsätter på den högra och avslutas på den nedersta tavlan. Inskriften lyder: HER VNDER HVILAS I / HERRANOM SALIGH HIN/DRIK ISAKSON FORDOM UNDER/LAGMAN HÄR I ÖSTERGÖTLAND / HUILKEN AFSOMNADE DEN 22 / OCTOBER ANNO 1635 (högra tavlan) THESLIKES OCH HÅS / KIÄRE HVSTRV ÅHR/LIGH OCH GVDFRUKTIGH MA/TRONA H. ELSA LARSDOTTER / HUILKEN I HERRANOM AFSOMNADE / DEN (ej hugget) ANNO 16 (ej hugget) (nedre tavlan) SAMPT THERAS KIÄRE BARN ISACK HÏ/DRICKSON HVILKË AFFSOMNADE I CHRISTO / THEN 25 MAIUS ÅHR 1625, LARS HINDRIKSON HVILKEN I CHRISTO AFSOMNADE DEN 22 APRILIS ÅHR/1635. HANS HINDRIKSON HVILKEN I CHRISTO /

AFSOMNADE DEN 25 SEPTEMBER ÅHR 16(31) / DANIEL HINDRIKSON HUILKEN I CHRISTO AF/SOMNADE DEN 20 APRILIS ÅHR 1630. ANNA / HINDRIKDOTTER HUILKEN I CHRISTO AFSOMNADE DEN 14 DECEMBER ÅHR 1644 / GVDH FÖRLÄNE THEM EEN S: VPSTÄNDELSE. Inskriften är på en del ställen mycket sliten; årtalet 1631 är kompletterat efter Ihrfors. Mått: 226 x 153 cm. Senare numring nr 164.

Om Henrik Isaksson se Svenska Ättartal 14, s 37 f. Hustrun Elsa Larsdotter, död 5/1 1682, var dotter till Lars Uddesson i Tistorp (Svenska Ättartal 5, s 432 f). Jfr JE Almqvist, Lagsagor och Domsagor, II, 1955, s 57.

165. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och ristning samt inskrift i ristning. I kanten en bård med bibelcitat (Job 14:2) och fortsättning: VINCERE AVT MORI TERRAM GERIMVS / TERRAM TERIMVS TERRA REIMUS (läs ERIMUS). SPES MEA CHRIST(US) (= Segra eller dö. Jord äro vi, jord trampa vi, jord bliva vi. Kristus är mitt hopp). På mittfältet finns ett rundbågigt, djupt nedsänkt fält med en framställning i relief av en pojke i 1600-talsdräkt: jacka, knäbyxor och stövlar med sporrar. Pojken håller händerna knäppta över bröstet. På sidorna om det nedsänkta fältet med figurreliefen finns föremål framställda i ristning: till vänster en bok, till höger en värja med skida. I mittfältets övre vänstra hörn ses adliga ätten Dachsbergs, nr 260, vapen i relief. Längst ned på mittfältet en rektangulär inskriftstavla med följande text: HER VNDER LIGER BEGRAFWEN EDLE OC WÄLBORÉ / DAVID DACHZBÄRG THEN YNGRE FORDOM ARF/WINGE TIL MÖLNA OC GRYMSBERG HVILKË/ I HERRANÔ AFSOMPNADE THEN 8 FEBRVARIJ / ÅHR 1651 TÅ HAN 10 ÅHR OC 11 DAGAR LEF/WADT HADE. GUDH FÖRLÄNE HONOM / EEN FRÖGDEFULL VPSTÄNDELSE. Mått: 207 x 127 cm.

Om David Dachsberg, se nr 75.

166. Av grå kalksten. Drottning Katarinas gravsten, omgjord på Johan III:s tid. Kantskrift med minuskler: *In hoc Sepulchro positum est corpus Inclytæ / Reginae Catharinae Caroli Secundi Suecorum Gothorum et Noruegianorum / quondam Regis Coniuugis (sic!) et Magnifici domini / Caroli Ormonis Militis aurati Regnique Consiliarii filiae* (= I denna grav förvaras stoftet efter den berömda Drottning Katarina, fordom Karl den andres, Sveriges, Götas och Norges konungs gemål samt den högförnämde riddaren och riksrådet herr Karl Ormssons dotter). Mått: 283 x 190 cm. Välbevarad.

Karl Knutsson Bondes andra gemål, drottning Katarina Karlsdotter (Gumsehuvud) avled i september 1450.

Gravsten nr 166. Över Karl Knutsson Bondes andra gemål, drottning Katarina Karlsdotter (Gumsehuvud), död 1450. Stenen omgjord på Johan III:s tid. Foto 1984.

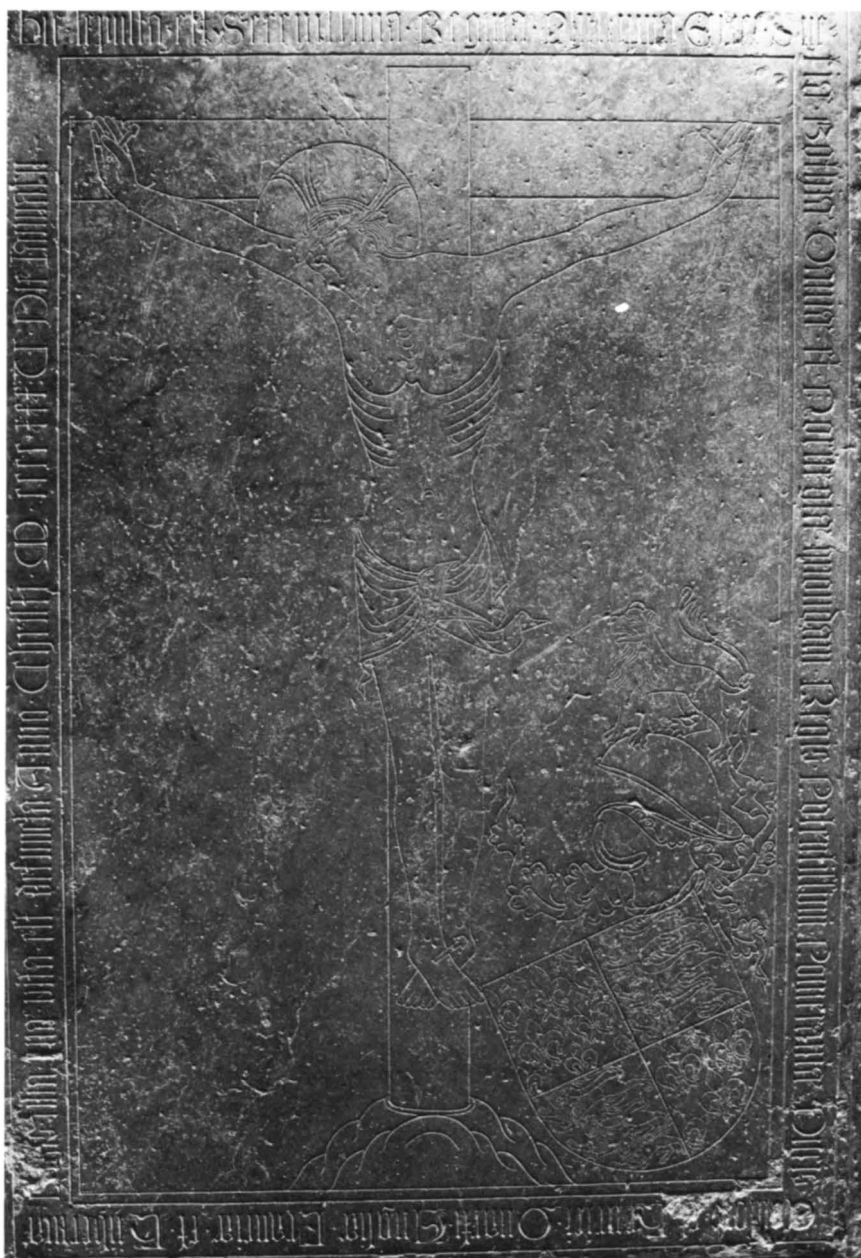
Gravestone No. 166. Queen Katarina Karlsdotter (Gumsehuvud), d. 1450, second consort of Karl Knutsson Bonde. Stone remade in the reign of Johan III.

Hon fick på föranstaltande av konungen sin gravplats i klosterkyrkan, i det förutvarande Vårfrukoret och under en tumba till vilken också den på 1500-talet nygjorda hällen varit lockhäll. Se A Lindblom, Kult och Konst, s 54 f. Tumban var placerad mellan andra och tredje pelaren i norra raden. Den försvann någon gång under senare delen av 1700-talet. Ännu vid påbörjandet

av 1890-talets restaurering var dock gravstenen "upphöjd öfver golfplanet" (Norrköpings Tidningar 11/2 1896).

167. Av grå kalksten med utsmyckning i ristning. Drottning Filippas gravsten, omgjord på Johan III:s tid. Kantskrift med minuskler: *Hic sepulta est Serenissima*

Gravsten nr 167. Över drottning Filippa, död 1430, gemål till Erik av Pommern, Stenen omgjord på Johan III:s tid. Foto 1984.

Gravestone No. 167. Queen Filippa, d. 1430, consort of Erik of Pomerania. Stone remade in the reign of Johan III.

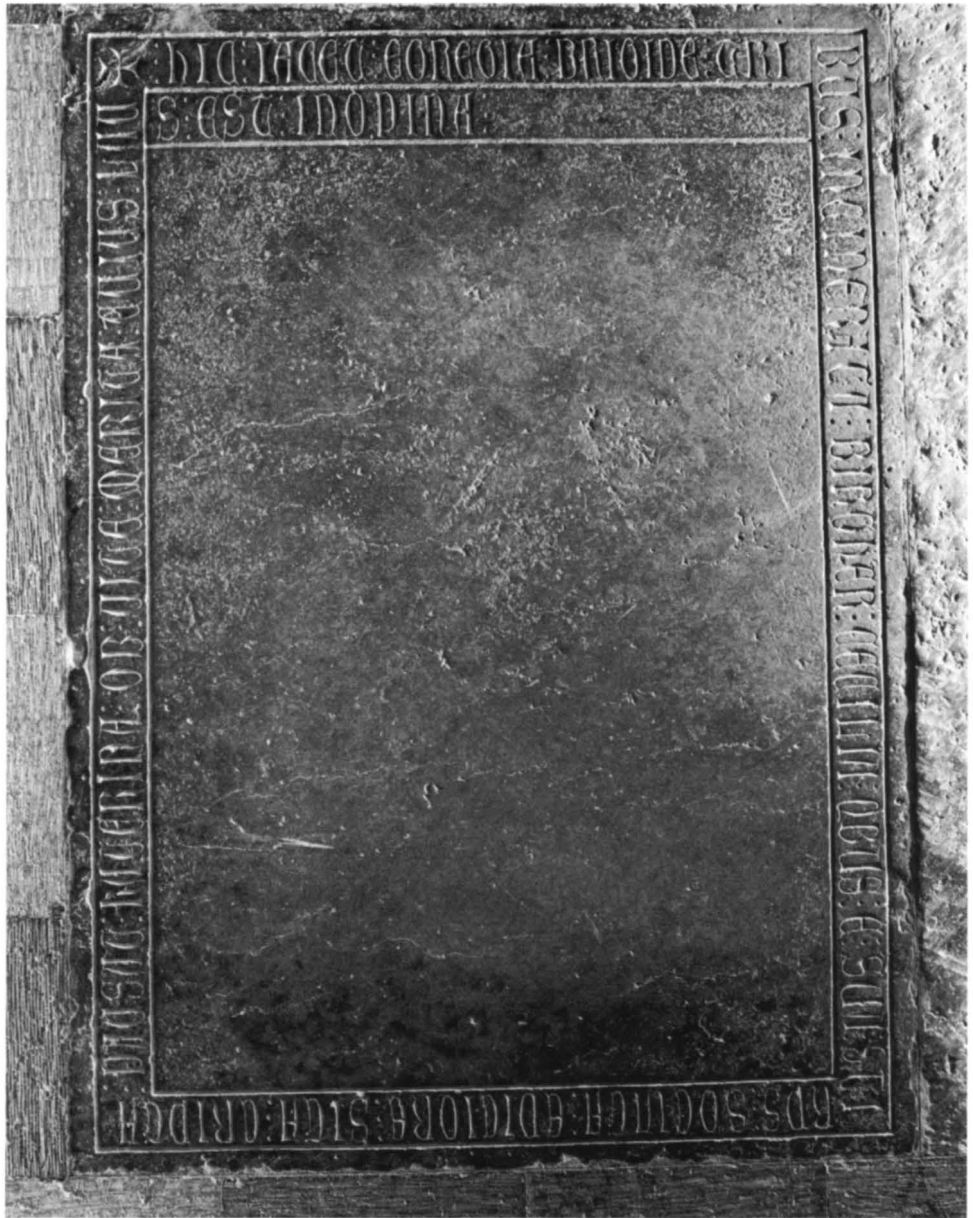
Regina Philippa Erici Sue/ciae Gothiae Daniae et Noruegiae quondam Regis Potentissimi Pomeraniae Ducis / Consorts et Henrici Quarti Angliae Franciae et Hyberniae / Regis filia quae vita est defuncta anno Christi M cccc xxx U Die Ianuarii (= Här är begravnen den nåderika drottningen Filippa, en gång gemål till Erik, Sveriges, Götes, Danmarks och Norges mäktige konung och hertig av Pommern. Hon var dotter till Henrik IV, Englands, Frankrikes och Irlands konung, och avled Kristi

år 1430 den 5 januari). På mittfältet bilden av ett krucifix samt nedtill till höger drottningens vapen. Mått: 296 × 197 cm. Välbevarad.

Drottning Filippa gravsattes enligt diariet i det s k drottningakoret, "i Sankta Annas kor som hon själv stiftat och låtit bygga". Platsen för graven finns utmärkt på 1600-talets planritningar över kyrkan. Graven var upphöjd över golvet, således en tumbagrav. Den var belägen i norra sidoskeppet, i andra travén från väster.

Gravsten nr 168. Över den heliga Birgittas barn, lagmannen Birger Ulvsson, död 1391 och Cecilia Ulvsdotter, död 1399 samt över Cecilia Ulvsdotters barn. Foto 1984.

*Gravestone No. 168.
Two children of St. Bridget, viz Birger Ulvsson, "Lagman" (lawman), d. 1391, and Cecilia Ulvsdotter, d. 1399, and Cecilia Ulvsdotter's children.*

Tumban förstördes någon gång mellan åren 1760 och 1807. Se vidare A Lindblom, Kult och konst s 50 f.

168. Av brun kalksten. Gardell 240. Kantskrift med majuskler, längs övre kortsidan i dubbla rader: HIC : IACET : EGREGIA : BRIGIDE : TRI/BUS : INCINERATA : BIRGHER : CECILIA : QUIBUS EST : SUA : STI/RPS : SOCIATA : EDICIORE : SITA : CRIPTA / : PAUSAT : KATERINA : OB : UITE : MERITA : CUIUS : LAU/S : EST : INOPINA (= Här

ligger Birgittas förträffliga avkomma förvandlad till stoft, nämligen Birger och Cecilia, med vilka hennes (Cecilias) barn är förenade. Men i en grav belägen högre upp vilar Katarina, vilkens lov är uteslutligt på grund av hennes livs förtjänster). Inskriften består av fyra hexametrar med slutrim två och två. Mått: 232 × 167 cm. Välbevarad.

Stenen är lagd över den heliga Birgittas barn, lagmannen Birger Ulvsson, död 26/8 1391 och Cecilia Ulvsdotter, död 12/3 1399. Båda omnämns i diariet. Den tredje

Gravsten nr 169. Över Karl Knutsson Bondes första gemål Birgitta Turesdotter (Bielke), död 1436. Stenen ursprungligen avsedd också för Karl Knutsson själv. Foto 1984.

Gravestone No. 169. Birgitta Turesdotter (Bielke), d. 1436, first consort of Karl Knutsson Bonde. Stone originally intended for Karl Knutsson as well.

i inskriften nämnda personen, Katarina Ulvsdotter avled 24/3 1381 och begravdes ursprungligen under golvet i klosterkyrkan men flyttades senare till en upphöjd grav (se vidare s 178). Som alternativ till den ordgranna översättningen av inskriften förtjänar Ihrfors fria version citeras:

”Hennes, barn, som Sweriges rykte öfver wida werlden bar,
Lagmannen Herr Birger Ulfsson här sin hwila funnit har
Och Cecilia hans syster lika så i mullen gömd
med de kära hwilan njuter, fast af efterwerlden glömd;

Men en högre plats har wunnit uti Herrans tempelgård

Fru Kathrina som ock hvilat under denna minneswård;

hennes dygder skola lysa än för Jordens wandringsmän,

hennes fromhets lof förkunnas utaf Christi Kyrka än.”

169. Av gråbrun kalksten. Gardell 400. Kantskrift med majuskler: HIC : IACET : NOBILIS : UIR : KAROLUS : KNWTSON : MARSKALCUS : SWECIE : ET : CON(SOR)/S : EIUS : BIRGITTA : FILIA : DOMINI : / THURONIS : STENSON : MILITIS : QUORUM : ANIME : IN : PACE : REQUIESCANT (= Här ligger välbördig man Karl Knutsson, Sveriges marsk, och hans maka Birgitta, dotter av riddaren herr Ture Stensson, vilkas själar vile i frid). På mittfältet tre vapensköldar av vilka den mellersta är Bondevapnet och den högra Bielkevapnet; dessa båda sköldar är lutade åt dexter. Det tredje vapnet är tomt och lutat åt sinister. Mått: 232 × 145 cm. Senare numrering nr 79. Stenen har smärre skador i ytterkanten på samtliga sidor.

Konung Karl Knutsson (Bonde) valde medan han var marsk sin gravplats i Vadstena klosterkyrka och där begravdes 1436 hans första gemål, Birgitta Turesdotter (Bielke). Den gravsten han lät tillverka över henne och över sig själv var ursprungligen placerad nästan mitt i kyrkan (se planen, bilaga 2). Den tomma skölden visar att han hade planer på att, enligt tidens sed, snart gifta om sig. När Karl Knutssons andra gemål, Katarina Karlsdotter (Gumsehuvud) avled som drottning 1450 fick hon dock sin grav på annan plats i kyrkan under en tumba (se nr 166). Inte heller Karl Knutsson kom att begravas under den ursprungligen avsedda stenen. När konungen dog år 1471 fick han sin gravplats i Riddarholmskyrkan. Jfr A Lindblom, Kult och Konst, s 53 f.

170. Av brun kalksten med utsmyckning i kraftig relief. I hörnen rundlar, de övre med ätterna de Lavals och Ulf sax' vapen, de nedre med timglas och kranium. I kanten läses: JOH: 6. IESVS SEGER HWILKEN / SOM TROOR PÅ MIG HAN HAFWER EWINNERLIGIT LIF OCH IAG SKAL / VPWECKIA HONOM PÅ YTTERSTA DAGEN. På det djupt nedsänkta mittfältet ses två människofigurer i naturlig storlek: t v en man i harnesk och kragstövlar med sporrar, t h en kvinna i vid kåpa med dok. Mellan figurernas huvuden ses mannens hjälm. Längst ned på mittfältet finns en inskriftstavla med text i ristning: HÄR UNDER HWILAS EDEL OCH WÄLB^N CLAUDI / DE LA VALL TIL GRIMSGIÖÖL FORDOM ÖFVERST / LEVTNANT OCH COM-

Gravsten nr 170. Över slottshauptman Claude de Laval, död 1646 och hans hustru Maria Ulfsax. Foto 1984.

Gravestone No. 170. Castellan Claude de Laval, d. 1646, and his wife Maria Ulfsax.

MENDANT PÅ WADSTENA SLOT / HVILKEN I HERRANOM AFSOMNADE DEN 17 JULIJ ÅHR 1646 / HVILAS OCH HÄR VNDER HANS K: HWSFRW EDEL OCH WÄLB^N / FRW MARIA WLF SAX TIL GRIMSGIÖÖL HWILKEN I HERRANOM AFSOMNADE DEN (ej hugget) / ÅHR 16(ej hugget). Mått: 240 × 149 cm. Senare numrering nr 146.

Claude de Laval, adlad de Laval var född i Frankrike på 1580-talet och kom i svensk tjänst 1622 som menig soldat. Han steg snabbt i graderna, redan 1623 blev han

kaptän vid Kalmar regemente och hade 1637 avancerat till överstelöjtnant vid Kronobergs regemente. 1640 utnämndes han till slottshauptman på Vadstena och adlades 1646 i maj månad. Hustrun Maria Ulfsax gifte om sig med översten David Dach, adlad Dachsberg (jfr nr 75 och 165). Hon var född 1596 och levde änka ännu 1674.

171. Av grå kalksten med utsmyckning i relief och

Gravsten nr 172. Över bild- och stenhuggaren Johan Andersson Silfverling, död 1693 och hans hustru Margareta Jonsdotter. Foto 1984.

Gravestone No. 172. Johan Andersson Silfverling, Sculptor and stonemason, d. 1693, and his wife Margareta Jonsdotter.

inskrift i ristning. I kanten en bärd utan text eller annan utsmyckning. Överst på mittfältet adliga ätten Stråhlenhielms, nr 1761, vapen. Under vapnet följande inskrift: DENNA GRAF HAR KRIGSMANSHUS / INSPECTOREN WÄLBORNE MAGNUS STRÅLENIHELM FÖR SIG, SIN K. / FRU, BARN OCH ARFWINGAR ÅNYO MURA LÅTIT, PLATSEN AF / KYRKAN KÖPT OCH BETALT ÅR 1736. / 2 COR. 5 v:1. Mått: 256 × 167 cm. Senare numrering nr 59.

Magnus Stråhlenhielm var född 1699 på Eknaholm i Tjureda sn i Kronobergs län. Han tjänstgjorde från 1715 vid Kronobergs regemente och blev fänrik 1718.

Efter löjtnants avsked 1719 blev han 1721 inspektor vid det nyanlagda Kungsbrosalpeterverk och 1723 inspektor vid krigsmanshuset i Vadstena. Stråhlenhielm avled 1757 och begravdes i klosterkyrkan. Hans första hustru, Anna Margareta Österberg, avled 1739 medan andra hustrun, Ulrika Sofia Hederhielm, levde ända till 1803.

172. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i relief och ristning. Stenhuggaren Johan Andersson Silfverlings gravsten, säkerligen huggen av honom själv under livstiden. Stenen ansluter i detalj till

nr 110, men är ännu större och ståtligare och dessutom mycket välbevarad. Kantskriften, huggen i relief, utgår av Job 5:26. Själva gravskriften, inom den ovala kransen på mittfältet, är utförd i ristning och förmodligen senare inhuggen. Den lyder: HER UNDER / HWIJLAR I HERRANOM BILT / OCH STENHUGGAREN SALIGH M^R / IAHAN ANDERSON SILF/WERLING BORGARE HER I WADSTENA / FÖDD TIL WERDEN A^o 1636 d. 24 JUNII / OCH I CHRISTO AFSOMNADE d. 22 8ber 1693 / MED SIN K: HUSTRU DYGDESAMMA MATRONA / MARGRETA JONSDOTTER TIL / WERLDEN KOMMEN 1638 d. 8 7tber OCH HÅDAN/KALLAD d. (ej hugget) HWILCKAS ÄCHTENSAP / GUD MED 6 SÖNER WELSIGNAT ANDREAS / JONAS, JAHANES, HYBBERT, JAHANES DEN YNGRE, HYBBERT JAHANSON / SILFWERLING DEN YNGRE DEN / HÖGSTE GUD SOM FRÖGDAR SIJÄLARNAN HAN GIÖR / OCH KROPPARNA I HERRANS TILKOMELSE AF DHE / TROGNAS UPSTÄNDELSE DELACHTIGA . Apoc. 7 Cap Tenne (sic!, läs: Thesse (Uppb 7:14)) äro the som komne / äro utu stor bedröfwelse. Mått: 240 × 171 cm. Senare numrering nr 60.

Stenhuggaren Johan Andersson Silfverling var son till stenhuggaren Andreas Silfverling som tillhörde en från Tyskland inflyttad släkt och blev anställd i Vadstena vid de avslutande arbetena på slottet. Han blev borgare i Vadstena och ägde en gård i staden. Hans gravsten låg tidigare på kyrkogården (se nr 215). Sonen lärde sig stenhuggaryrket i Norrköping. Han blev senare borgare i Vadstena och utförde en rad gravstenar och dopfuntar för traktens kyrkor. Silfverlings förnämsta bevarade arbete är det stora epitafiet över slottsfogden Jurgen Claus, uppsatt i Vadstena klosterkyrka år 1684 (se ovan s 24).

173. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i relief och ristning. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten bibelcitat i relief (Jes 35:10). Mittfältet har överst en inskriftstavla, därefter följer en på höjden ställd, oval bladkrans och nederst korslagda kvistar. Kransen och kvistarna är av liknande typ som på nr 110 och nr 172; stenen har uppenbarligen utförts av Johan Andersson Silfverling eller hans verkstad. Ovan kransen finns på vardera sidan en tulpanliknande blomma. I jämförelse med stenarna 110 och 172 är utsmyckningen på nr 173 huggen i lägre relief. På inskriftstavlan överst på mittfältet läses (i ristning): WIJ LEFVE TIL AT DÖÖ, WIJ / DÖÖ TIL AT GENOM CHRIS/TUM EWINNERLIGEN LEFWA. Själva gravskriften (i ristning) är placerad inom kransen: HÅR UNDER HWI/LAR I HERRANOM RÅDMAN/NEN I WADSTENA STAD OCH BYGNINGSSKRIFWAREN WID KLOSTERKYRKIAN GABRIEL PETERSON / ÖSTMAN: FÖDD TIL WERLDEN A^o 1670 d:11 JANUA-

Gravsten nr 173. Över rådman Gabriel Östman, hans första hustru Anna Prysman, död 1701, andra hustrun Maria Elisabeth Gustafsdotter samt barn. Foto 1984.

Gravestone No. 173. Gabriel Östman, Councillor, his first wife Anna Prysman, d. 1701, his second wife Maria Elisabeth Gustafsdotter, and children.

RIJ OCH I CHRISTO / AFSOMNADE d. (ej hugget) A^o (ej hugget) MED / THE DYGDESAMME MATRONER SINE / TWÄNNE KÄRE HUSTRUR ANNA PE/TERSDOTTER PRYSMAN FÖDD PÅ / GOTTLAND I WIJSBY STAD A^o (ej hugget) OCH HÅDANKALLAD d.13 JULII / A^o 1701, SAMPT MARIA ELISABETH / GUSTAFSDOTTER, FÖDD I STOCKHOLM / d.2 NOVEMB. A^o 1678 OCH BLEF DÖD d (ej hugget) / A^o (ej hugget) MED SINE BARN GUSTAF / ÖSTMAN FÖD d. 20 APRIL OC BLEF DÖD / d. 25 MAIJ A^o 1703 BRITTA FÖDD A^o / 1704 d.10 APRIL. ANNA STINA / FÖDD A^o 1705 d.2 NOVEMB. Mått: 217 × 138 cm. Senare numrering nr 61.

Varken Gabriel Östman själv eller andra hustrun M E Gustafsdotter finns enligt Ihrfors nämnd med dödsår i kyrkböckerna. Om Anna Prysman finns där-

Gravsten nr 175. Över lantmätaren Johan Larsson Grotte, död 1686, hans hustru Ingrid Månsdotter Falk, död 1684 samt två söner. Foto 1984.

Gravestone No. 175. Johan Larsson Grotte, Surveyor, d. 1686, his wife Ingrid Månsdotter Falk, d. 1684, and two sons.

emot en ganska utförlig anteckning: "1701. Julii 19, Ehreborne, achtad och Lagfahrne Rådmannens Her Gabriel Östmans K. Hustru Ehrborne och Gudfruchtige Matronan Hust. Anna Prysman, född på Gottland och Wijsby Stadh anno 1672, tiende i Stockholm uthi 6 åhr och sådan här hos Wällb H^r Hauptmannen i ett åhr, gifte sig Año 1700, aflade med sin Man Een Son och blef i samma Barnesäng dödh d. 13 Julii, förde i Lijfstijden ett gudeligt Lefverne och begrofs i Clåster kyrckian wijdh Nunnekyrckian."

174. Av grå, ojämn kalksten med ristad inskrift på stensens övre del: EBR. C.9.v.27. / OCH SÅSOM MENNISKIOMEN ÄR FÖRELAGDT / EN GÅNG DÖÖ MEN SEDAN DOMEN / ALTSÅ HAR TIL BETRACHTANDE HÄR AF / INSPECTORE(N) / OCH TULLNÄR I WADSTENA Ä(HRE)BORNE OCH / WÄHL BETRODDE HERMAN GR(AN)BOUM / FÖR SIG OCH SIN KIÄRA HUSTRU EHREBO(R)NE / OCH DYGDESAMMA MATTRONA MARIA / LANDTZBERGH KIÖPT DENNA GRAF OCH / LÄGERSTÄLLE d. 10 NOVEMBER ANNO 1731. Mått: 256 × 170 cm. Hällen är spräckt snett över övre hälften och senare hopfogad.

Enligt dödboken blev tullinspektören Herman Granbom begravd i sin egen grav på södra gången i klosterkyrkan den 28 juni 1733. Han hade avlidit två dagar tidigare. "En uprictig och stilla Man inemot 60 åhr gl." Hustrun Maria Landtzberg levde ännu ett decennium och avled i november 1743.

175. Av gråbrun kalksten med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelist-symbolerna och resp namn, i kanten bibelcitat (Ps 73:24, 26). Mittfältet har tre inskriftstavlor: en övre och en nedre rektangulär och mitt på hällan en cirkelrund, samtliga inom ramar av broskornament. Den runda tavlan, flankerad av timglas och kranium, upptas av ett bibelcitat (Ps 71:9). På övre tavlan läses: HER UNDER HWILAR I HERRANOM SALIGH JOHAN LARSON GROTT / FORDOM HANS K: MAISTZ INGENIEUR IFRÅN A^o 1628 TIL A^o 1647 / OCH SEDERMEHRA UNDERLAGMAN OCH HOPPMAN ÖFVER ORTHALA / GREFWESKAP I ROSLAGEN HWILCKEN AFSOMBNADE A^o 1686 DEN 9 IUNII / MED SIN K: HUSTRU EHREBOHREN OCH DYGDESAMMA MATRONA H. / INGRIDH MÅNSDOTTER FALK SOM IFRÅN WERLDEN KALLADES / DEN 11 APRIL A^o 1684. HWARS ECHTENS KAP GUDH MEDH (ej hugget) SÖNER OCH (ej hugget) DOTRAR WHELINGNAT, AF HWILKA LEONHARDT JAHANSON HER UNDER / LIGGER BEGRAF WEN SOM AFSOMBNADE DEN 27 MAIJ ÅHR 1684. På den nedre tavlan står: HER HWILAS DHEN I HERRANOM AFLEDNE HENNES KONGL / MAIJ:^o TROMAN OCH HOPPMAN ÖFVER WADSTENA OCH

SKENAS / FÖRLÄHN NU MEHR HOOS GUDH SALIGH ERICK JOHANSON BERGMAN / HWILCKEN AFSOMBNADE A^o 1669 DEN 31 MAIJ. GUDH SOM SIÄLARNA / FRÖGDAR, FÖRLÄNE KROPPARNA EEN GLÄDIEFULL UPSTÄNDELSE. Hällan är mycket välbevarad och av ovanligt stort format. Under den finns enligt en anteckning av Ihrfors (i marginalen) en murad grav med flera likkistor. Mått: 270 × 223 cm. Senare numrering nr 58.

Johan Larsson Grotte studerade i Uppsala 1628, var lantmätare i Östergötland 1633–45 och i Södermanland 1646–48. Hans hustru Ingrid var dotter till borgmästaren i Vadstena Måns Eskilsson och Anna Månsdotter. Deras son Erik Johansson Bergman blev student i Uppsala 1656. Se V Ekstrand, Svenska lantmätare 1628–1900, nr 994 (med tillägg).

186. Av grå kalksten. Liggande häll med en övre och en nedre inskrift i ristning, båda nu till stor del bortnötta. På hällens mitt har funnits en sköld med ett bomärke och initialerna M N, allt nu i det närmaste bortnött. Den nedre inskriften har inletts med Ps 41:2 och avslutats med ett citat (från kyrkofadern Augustinus ?, nu oläsligt och här återgivet efter Ihrfors): (AVG?)VSTINVS: QVOD PAVPERI DAMVS ANTE / NOS PRAEMITTIMVS. QVOD AVTEM CAPIMVS (POSTEA?) DEMITTIMVS (= Det som vi skänker den fattige sänder vi före oss (i himlen), men det som vi förskaffar oss (på jorden) det förlorar vi efteråt). Den delvis ännu läsbara övre inskriften lyder med kompletteringar efter Ihrfors: (HER) VNDER LIGGER BEGRAF(F)VEN / (GV)DFRVCTIG M(AN) S(AL)IG MÄRTEN N(ILS)SON SKINNARE (SOM HAFV)ER FVNDE/RATT DHETT (HERBERGES HWS SOM NV) / HÄR WI(DH) MACHT ÄR (HWILKEN) AFSO(M)NADE I CHR(ISTO) DEN . . . A^o1543 GVD) / GIFFVE HO(NOM EN SAL)IG RO OCH / (SA)LIGHETT. Mått: 186 × 133 cm, tj 14 cm. Hällan låg tidigare på kyrkogårdens nordöstra del men flyttades 1969 till källaren i Mårten Skinnares hus. På kyrkogården lades en nyhuggen minnessten. Om Mårten Skinnare se Bergman, Seklernas Vadstena, s 366 f, m fl).

187. Av grå kalksten. Rest sten med utsmyckning i låg relief. Stenen står nu på kyrkogården i nordvästra hörnet efter att tidigare under en lång följd av år ha varit delvis dold, då ett träd vuxit runt omkring den och inneslutit den i sin grova stam. Stenen är uppåt halvrunt avslutad. På ena sidan ses överst bokstäverna IHS och nedanför läses följande: HÄR HWILAS / I HERRANOM S / ENGEL B D OCH / IVDITTE OCH / MARGRETA B / DOTTER GVD / GEVE DEM / ALLE EN S VP/STÄNDELSE / AMEN. På stensens andra sida finns överst en lagerkrans, omslutande en sköld med ett bomärke, samma som på nr 241.

Nedanför kransen ses en tavla med delvis oläslig inskrift på latin: . . . / . . . / . . . NOST/RI MODO SIT/IS SVMVS / QVOD ERITIS / FVIMVS / QVANDOQVE / QVOD ESTIS / TERRE . . . / . . . (= . . . Vi är det ni skall bli. Vi har en gång varit vad ni är . . .). På kanten rester av inskrift: . . . GVDI TIL HA . . . Synlig höjd 100 cm, bredd 52 cm, tj 13 cm.

Om stenen se S Ljungstedt i Östgöta Correspondentens veckobilaga 4/1 1975. Bomärket visar att den rests till minnet av stenhuggaren Bernt von Münsters dottrar. Gravstenen över Bernt von Münster och hans hustru Anna Byrgesdotter, nr 241, har lagts även över sonen Johan som enligt inskriften avled 1623, föräldrarnas dödsår är inte ifyllda. Sannolikt har de överlevt alla barnen av vilka dottrarna dött tidigast.

188. Liggande håll med utsmyckning i plattrelief. Övre och nedre inskriftstavla och ett mellanparti med en lagerkrans mellan kannellerade kolonner. Kransen omges av överst, bevingade änglahuvuden, därefter små rundlar med dödskafe resp timglas och nederst några stenhuggarverktyg; mellan dessa dekorationer orden HODIE MIHI CRAS TIBI. I ytterkanten vid sidan av kolonnerna samt runt de båda större inskriftstavlorna beslagsornament. På den övre tavlan läses Job 19:25–27 på tyska. Inom kransen ses överst ett litet bomärke och därunder följande inskrift: JOHAN ALERS / ALEIT ARENS D / JOHAN ALERS / ARNDT ALERS / . . . M ALERS / A . . . ALERS. På den nedre tavlan står: HÄR VNDER HWILAS I HERRANOM SALIG JOHAN ALERS / STENHUGGARE OCH FORDOM RÅDHMAN HÄR I STADEN HWILKEN I CHRISTO AFSOMNADE DEN 24(?) FEBRVARIU ÅHR 1640 SAMPT / HANS KÄRE HUSTRO GWDFRVCHTIGE OCH DYGDESAME / MATRONA H. ALHEIT . . . DOTTER SOM I GVDHI HEDAN / AFSOMNADE . . . MEDH BEGGES THERAS / KIÄRE BARN HWILKAS SIÄLAR GVDH EWINNERLIGEN / BEWARE AMEN. Mått: 242 × 180 × 17 cm.

Enligt Svenska Ättartal (5, s 433) var stenhuggaren Johan Allers gift med Anna Larsdotter av Tistorpsläkten (jfr nr 246) i hennes andra gifte. Hon avled 1653 och begravdes i sin förste mans, borgmästaren Herman Harders grav (se nr 205). Den i inskriften nämnda Alheit Arens(?)dotter har tydligen varit Allers första hustru. Med andra hustrun hade han dottern Åletta (Alheit), född 1637, död 1709. Gravskriften tycks uppta fyra barn i det första äktenskapet.

189. Rest sten, uppåt avslutad med en halvcirkel mellan dubbla hålkäl. Överst bevingat änglahuvud i relief och därunder ristad inskrift: HODIE MIHI / CRAS TIBI / HER VNDER HWILAS SA/LIG I HERRANOM ERLIG / OCH

Gravsten nr 190. Över Knut bältare (gördelmakare), död 1546 och hans hustru Elin Johansdotter, död 1556. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 190. Knut, Girdler, d. 1546, and his wife Elin Johansdotter, d. 1556.

FÖRSTÄNDIG ESGIIL / JONSON FORDOM BOR/GARE VTHI WADSTĒA / HVILKEN AFSOMNADE I / CHRISTO THEN 29 JANUARIU / ÅHR 1653, THESLIKES HÅS / ELSKELIG KAER HVSTRV / HEDERLIG OCH GVDFRVCH/TIG DYGDESAM MATRO/NA SALIG HVSTRV KIRS/TIN HÅKANSDOTTER / HVILKEN AFSOMNADE / CHRISTO THEN (ej hugget) ÅHR / (ej hugget) GVDH TERAS S. NÅDE. Mått enligt Ihrfors: 200 × 56 cm.

Enligt Ihrfors var Eskil Jonsson "kyrkoföreståndare och räkenskapsförare" mellan åren 1615 och 1623.

190. Rest sten, uppåt segmentbågigt avslutad. På övre delen två kannellerade kolonner, uppstående en seg-

mentbåge med initialerna NGWOHKIOS. Mellan kolonnerna en flikig sköld med bomärke och på ömse sidor om skölden initialerna EK. Den beskrivna utsmyckningen är huggen i plattrelief. Stenens nedre del har utsmyckning i ristning i form av en som ett postament utformad inskriftstavla och nederst ett symmetriskt bandornament. På tavlan läses: HER LIGGER BEGRAFFV/EN SALIGE KNOT BELTARE / OCH ÄR AFF SOMNATT / THEN 24 FEBRVARY ANO / 1546 THESLIKES HANS / SALIGE HVSTRV HVSTRV / ELIN IOAN DOTT^o OCH / A^r AFF SOMNATT THEN / 12 MARTY ANO 1556 GVDH DHERIS SIELL / BENADHE AMEN. Mått: 178 × 78 × 11 cm.

Knut Bältare, dvs gördelmakare, skänkte år 1545 i testamente en silversked till Vadstena kloster vilket uppges i klostrets räkenskapsbok för åren 1539–70. (Silfverstolpes utgåva, s 45).

191. Söndervittrad håll av samma typ som nr 139 och troligen med samma tillverkare. Mansfiguren helt utplånad med undantag av huvudet, av bilden av hustrun är nedre delen bevarad. På den övre inskriftstavlan text ur Jesaja (57:1–2). Den undre tavlan oläslig med undantag för enstaka bokstäver. Mått: 222 × 165 × 17 cm.

192. Rest sten, uppåt avslutad med en halvcirkel mellan omväxlande konvexa och konkava partier. Överst ett änglahuvud i relief och därunder de (senare) inristade initialerna HPS MCPD samt årtalet 1805. Under detta inristad ursprunglig inskrift: HER VNDER HWI/LAS SALIG STAFHAN / KASKE HWILKEN I / HERRANOM AFSOM/NADE DEN 1 IULII ÅHR / 1631 NÄR HAN WAR / TIL ÄLDERS 31 VEKA. GVD GIFVE HONOM / EEN SALIG VPSTÄDELSE. På stenens baksida läses Job 19:25–27. Mått enl Ihrfors: 100 × 50 cm.

193. Rest sten av samma typ som föregående, översta delen avslagen och borta. Framsidans inskrift bortvitt-rad utom några bokstäver, på baksidan Job 19:25–27 på tyska. Mått ej angivna.

194. Rest sten av samma typ som nr 192. Under änglahuvudet några otydliga redskap (?), av Ihrfors uppfattade som "en cirkel, ett trädgårdssnöre och ett annat nu delvis bortslaget verktyg". Nedanför följer inskrift i ristning: HER VNDER HVILAS / TORBIÖRN SWENSON / FORDOM TRÄDGÄRDZM / WADSTENA CLOSTER THEN / CHRISTO DÖDH BLEF / ÅHR 1640 THEN 1 FEBRUARIUS / HANS K HWSTRV ANA AR/VEDHZ D: AFSONADE THEN 21 / DECEMB. AÑO 1639. GVDH THE/RAS SIEELAR BEWARE AME. På baksidan står överst: IHS och därunder följer citat ur Ps 34:20, endast början läslig. Mått ej angivna.

Gravsten nr 195. Över Karin och Brita Hansdöttrar samt Anders och Per Hanssöner, döda omkr 1600. Foto B Berthelsson 1926.

Gravestone No. 195. Karin and Brita Hansdaughters and Anders and Per Hanssons, d. c. 1600.

195. Liggande håll med utsmyckning i huvudsakligen ristning, arkitektoniskt uppbyggd med trekantgavel, kannelerade doriska kolonner och ett postament avsett att förses med inskrift, här dock tomt. Gaveln kröns av ett dubbelt bandornament i mitten och vid sidorna urnor. I gavelfältet en palmett. Arkitraven har följande inskrift i plattrelief: KARIN OCH BRITA HANSDOTTER / ANDERS OCH PER HANSÖNER. Mellan kolonnerna finns en flikig sköld med bomärke i plattrelief. Intill skölden initialerna H B A A (troligen föräldrarnas). Den vackert

huggna stenen kan dateras till omkr 1600. Ett stort stycke av nedre högra hörnet saknas. Mått: 192 × 102 × 12 cm.

196. Fragment, nedre hälften av en liggande häll. På mitten har funnits en lagerkrans och under denna inskrift i versaler: HER VNDER LIGGER BEGRAVEN / FORDOM TRÄDGÅRDSMÄSTAREN / WID WADSTENA KRIGSMANSHUS / TRÄGÅRD DEN ÄHREBORNE OC / KONSTRIKE M. ANDERS MÅNSON BO/ANDER FÖDD A^o1636 OC DÖD (ej hugget) / A^o (ej hugget) SAMPT HANS HVSTRV EHRBORÉ / OCH DYGDESAMME MATRONA HUST/(RV BRI)TA MÅNSDOTTER BOANDER FÖDD A^o . . . OCH DÖD D. 21 APRIL A^o 1705 / . . . ERAS BARN . . . / . . . GUDH . . . Mått ej angivna.

Enligt dödboken avled trädgårdsmästaren Anders Månsson Boander den 23/7 1709 och ”begrofs på Clåsterkörkiogården nedanför kiällan och midt för Trädgårdzluckan”. Boander arrenderade krigsmanshusets trädgård på 1690-talet. Hustrun, begravd 28/5 1705, var född 1648 i Närke. Paret gifte sig 1668 och fick fem barn. Dödboken anger hustruns dödsdag till den 20/4.

197. Litet fragment ”af en medeltidsgrafsten, som varit apterad till trappsteg på hwilken kan skönjas en del af randskriften nemligen orden: . . . CORPORIS : OSSA : . . . Mått ej angivna.

Det beskrivna gravstensfragmentet utgör av allt att döma vänstra delen av en på längden i tre stycken (använda som trappsteg) delad häll över Katarina Algotsdotter (Sture), död 1413. Se vidare nr 284.

198. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar, de övre med bevingade änglahuvuden, de nedre med t v dödskalle, t h utnött men troligen timglas. I kanten bibelcitat (Vish 3:1 och Ps 90:12). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla samt ett mellanparti med en rund lagerkrans mellan två liljestänglar. Innanför kransen några otydliga verktyg, att döma av inskriften sämskmakarverktyg. På den övre tavlan läses Jes 35:10, den undre har följande inskrift: UNDER DENNA STEEN HVILAR SÄMSKEMA/KAREN OCH BORGAREN MÄST. NILS ANDER/SON GRÅBERG FÖDD A^o 16 . . . OCH / SAL. AFLED A^o 17 (ej hugget) MED SIN K / HUSTRU GUDFRUCKTIG H. SUSANNA IONS/DOTTER ÄR FÖD A^o 16 . . . OCH SAL. / AFSOMNADE A^o 17 (ej hugget) AFLAT TILL/SAMMANS . . . BARN, INGEBORG GRÅBERG FÖD / D. 7 SEPT. A^o 1713. MARIA GRÅBERG FÖD D. 28 APRIL / A^o 1716. SUSANNA GRÅBERG FÖD D . . . / JANUARI 1718. Mått: 188 × 124 × 17 cm.

Enligt kyrkböckerna avled sämskmakaren Nils Grå-

berg år 1743, 62 år gammal. Hans änka, Susanna, levde till 1766 och var vid sin död 79 år gammal.

199. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i relief och ristning. I kanten en bård i relief, i hörnen rundlar med evangelistsymbolerna. I bården bibelcitat i ristning, delvis oläsliga men har varit Dan 12:23 och Job 19:25–27. Mittfältet upptas till största delen av två människofigurer i relief, t v en präst, t h hans hustru. Mannen bär kluvet skägg och är iförd prästkappa med rundkrage. Hustrun bär en plisserad kappa och änkedok. Invid figurernas huvuden bevingade änglahuvuden, mellan dem, i höjd med bröstet en kalk. Nederst på mittfältet en inskriftstavla med smal ram av beslagsornament, inledningen av inskriften bortnött: HÄR WNDER . . . / I HERRANOM AFSOMNADE THEN 8 NOVEMBRIS ÄHR 1632 / SÅ OCH HANS ELSKELIGHA KÄRE HVSTRO HEDERLIG GVDFRVCHTIG OCH DYGDESAM H. MALIN NILSDOTTER / HWILKEN I HERRANOM AFSOMNADE THEN 17 MAY ÄHR 1614 / GVDH THERES SIÄLAR EWINNERLIGHA BEWARE AMEN (det citerade i ristning, fortsättningen i relief) HWILA SIG OCH HÄR VNDER (SAL)IGH BISKOPENS M. JOENS TRE S: / SÖNER NICOLAVS AFSOMNADE . . . 1605, HAQVINVS AFSOMNADE / 17 NOVEMBER AN: 1606 OCH NICOLAVS . . . SOM . . . ANNO 1607. GVDH / GIFVE THEM ALLE EEN . . . VPSTÄNDELSE. AMEN. Mått: 274 × 181 × 18 cm. Spräckt i tre delar; ett mindre stycke i kanten mitt på övre kortsidan saknas liksom ett på motsvarande plats på nedre kortsidan.

Stenen är lagd över prosten Enoch Haqvini Cringelius, kyrkoherde i Vadstena från 1615 till sin död 1632. Att biskop Jonas Kylanders barns namn förekommer på stenen förmodas av Ihrfors bero på att de dött under den tid då fadern var kyrkoherde i Vadstena och därför fick sin vilostad i den grav som Cringelius sedan disponerade. Cringelius var född i Eksjö 1559, blev komminister i Svanhals och Kumla 1590, kyrkoherde där 1596, kontraktsprost i Lysings kontrakt 1614 samt kyrkoherde i Vadstena 1615. (Linköpings stifts herdaminne 2, s 389). Stenen låg tidigare som tröskelsten i Alinska gårdens i staden.

200. Liggande häll med utsmyckning i relief. I kanten bård med bibelcitat på tyska ur Vish 3, till största delen oläsligt, i hörnen ringar med evangelistsymbolerna. Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla och däremellan en lagerkrans med ett otydligt yrkesemblem; kransen omges av bevingade änglahuvuden, vingat timglas dödskalle samt två små inskriftsband med: HODIE MIHI / CRAS TIBI. Stenens yta är här och var söndervittrad, särskilt utmed högra långsidan och nedre

Gravsten nr 199. Över kyrkoherden i Vadstena Enoch Haqvini Cringelius, död 1632, hans hustru Malin Nilsdotter, död 1614 samt tre söner till biskopen i Linköping Jonas Kylander, döda i början av 1600-talet under faderns tid som kyrkoherde i Vadstena. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 199. Enoch Haqvini Cringelius, Vicar of Vadstena, d. 1632, his wife Malin Nilsdotter, d. 1614, and three sons of the Bishop of Linköping, Jonas Kylander, d. at the beginning of the 17th century while their father was Vicar of Vadstena.

kortsidan. Den övre inskriftstavlan har text ur Ps 139:13–16, på den undre läses med svårighet: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM / SALIG STAPHAN CR... HVILKEN AFSOMNADE TĒ 22 NOVEMB ÅHR 1663 SAMPT HÄS / KIÄRE HVSTRV H. ANNA NIELSDOTTER / HVILKEN AFSOMNADE THEN 24 O/CTOBRIS ÅHR 16... THESLIKES THERAS / KIÄRE BARN DORDI STAFFANS DOTTER / AFFSOMNADE THEN 21 DECEMB. ÅHR 162 (1672?) / OCH DORDI STAFFANS DOTTER AFSOMNADE THEN 5... BR ÅHR 1676

OCH HANS / ANDRA HVSTRV MARGARETA BECK / AFSOMNADE 12 SEPT. ÅHR 1651 / GVD (FÖRL)ÄNE THEM EN S. VPSTÄNDELSE. Mått: 245 × 148 × 19 cm.

I dödboken för 1663 finns antecknat att: "in Novemb. 20 afsompnade Staffan krukomakare och begrofs dhen 29 hujus."

201. "Ett obetydligt fragment liggande nedanföre (nr 200), bärande blott ett par bokstäver."

202. Liggande håll, sprucken och med delvis söndervittrad yta. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning i plattrelief i form av överst trekantgavel, nedanför denna en hög arkitrav med inskrift i ristning, ett mellanparti med blomsterprydda kolonner på ömse sidor om en sköld med ett delvis bevarat bomärke samt nederst ett postament med inskrift i ristning. I gavelfältet läses initialerna INS, på arkitraven Fil 1:23, 21. Kring skölden årtalet A^o Dⁿⁱ 1595 och på postamentet: HÄR VNDER HWILAS I HERRANOM / SALIGE ION NIELSON(?) OCH / (LV)CIA OLVFF DOTTER MED FYRE / DERIS KIERE BARN GVDH GIFWE / THEM EN SALIGH OPSTÄNDELSE AME(N). Mått: 222 × 125 × 13 cm.

203. ”Är ett mindre stenfragment liggande ofvanför Kyrkoherden Cringelii minneswård (nr 199) hafvande detta grafstensstycke några swårlästa upphöjda typer i 1500-talets manér hwilka synas wara lemningar af ett bibelspråk: . . . MEN AF MINE . . . SKAL IAGH A/ . . . OCH HERREN . . . / . . . ARE HERRANS / . . . OM TECKTES / . . . VNDER H/ . . . SVEN PE/ . . . TEN . . .

Af detta kan endast inhemtas att stenen blifvit huggen och lagd till minne af en person, som hetat Swen måhända med fadersnamnet Pettersson.”

Mått ej angivna. Foto saknas.

204. Fragment av en liggande håll, vänstra delen av mittpartiet. I kanten en rest av bård med bibelcitát. Mitt på stenen har funnits en lagerkrans i relief, buren av änglar. I kransen en sköld med bomärke. Mått ej angivna.

205. Liggande håll med rik utsmyckning i relief. I kanten en bård med bibelcitát på tyska ur Hes 33, i hörnen rundlar med evangelistsymbolerna. På mittfältet finns tre inskriftstavlor i en inramning av figurreliefer och broskornament. Den översta tavlan har bibelcitát (Vish 4:7,14) och flankeras av två stående nakna figurer, tydligen Adam och Eva. På hållens mitt finns en oval medaljong, i vars övre del står en mänsklig figur och håller en bred och smal inskriftstavla framför sig. Under tavlan, i medaljongens nedre del finns en liten sköld med ett otydligt monogram (? , jfr nr 256). Denna mellersta inskriftstavla inleder gravskriften: HÄR VNDER HWILAS I HERRANOM SALIGH HERMAN / HARDER HWILKEN AFSOMNADE THEN 14 APRIL ÅHR 1635 / SAMPT HANS KERA HVSTRV H. ANNA LARSDOTTER / HWILKEN AFSOMNADE THEN 6 MART^o ANNO 1653 (?). Tavlan och medaljongen omges av svävande änglar och bevingade änglahuvuden. Den nedre inskriftstavlan har följande text: (HÄR VNDER) HWILAS I HERRANOM SALIG / ANNA(?) HER-

Gravsten nr 205. Över borgmästaren i Vadstena Herman Harder, död 1635, hans hustru Anna Larsdotter, död 1653 samt två döttrar, döda 1616 och 1620 (?). Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 205. Herman Harder, Mayor of Vadstena, d. 1635, his wife Anna Larsdotter, d. 1653, and two daughters, d. 1616 and 1620 (?).

MANSDOTTER HWILKEN AFSOMNADE THEN I FEBR ÅHR 1616 OCH MARGRETHA / HERMANZDOTTER AFFSOMNADE I GVDHI / THEN 10 MART. ÅHR 16(20?). Samtliga stenens hörn utom det övre vänstra är skadade, utsmyckningen i sin helhet sliten. Mått: 228 × 161 × 15 cm. Senare numrering nr 159.

Rådmannen och borgmästaren Herman Harder var gift med Anna Larsdotter av Tistorpssläkten (jfr nr 188 och 246) i hennes första gifte (Svenska Åttartal 5, s 432 f). En dotter vid namn Margareta skall ha levat till 1669 och en vid namn Anna till 1680, tydligen senare födda barn med samma dopnamn som de i gravskriften nämnda, tidigt avlidna. Anna Larsdotter gifte efter Harders död om sig med den från Flandern härstammande stenhuggaren Johan Allers men tycks ha begravts i sin förste mans grav.

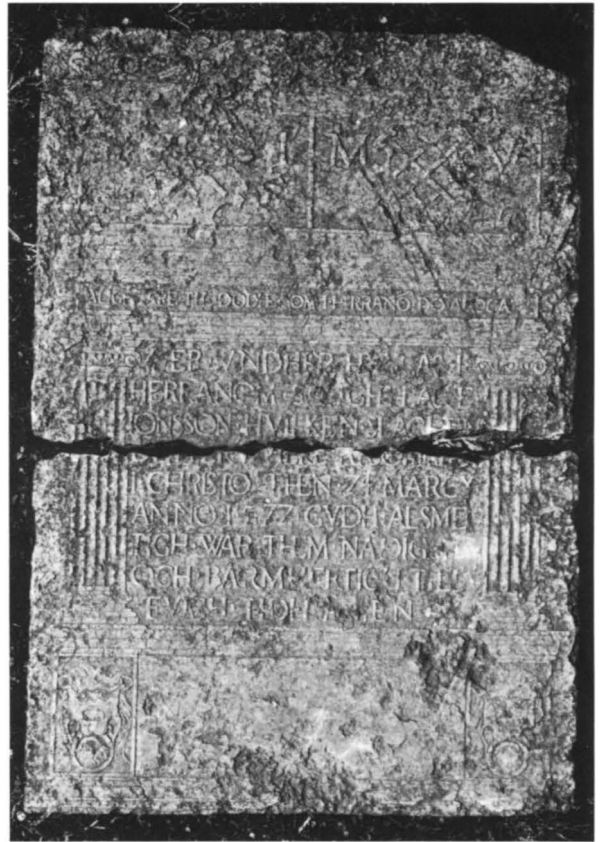
206. Fragment av en liggande häll; ett litet stycke av vänstra långsidans kant och ett angränsande stycke av mittfältet. I kanten bård med några bokstäver i ristning, på mittfältet bibelcitat i ristning (2 Tim 4: 7–8). Ihrfors har också antecknat ett annat ”brottstycke, synbarligen hörande till samma minneswård, innehållande en randskrift ur Hesekiel 37 Cap.” Mått ej angivna. 1600- eller 1700-talet.

207. Liggande häll med utsmyckning i ristning. Överst inskrift i versaler: HÄR UNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH / (K)NUT BÖRGESON BORGARE OCH INVÅNARE / (H)ER I STADEN HVILKEN I CHRISTO AFSOMNADE / THEN 25 MAY ÅHR 1658 SÅ OCH HANS / KÄRE HVSTRO GVDFRUCHTIG OCH DYGDRIIK / MATRONA H. MARGARETA CRISTOPHERSDOTTER / SOM AFLEED THEN 9 SEPTEMBRE ÅHR 1689 / SAMPT THERAS K. SON ÄR CHRISTOPHER KNUUT/SON HUILKEN GUDH AFFORDRADE THĒ (ej hugget) / ÅHR (ej hugget) GUDH TERAS SIÄLAR EVINERLIGA BEUA(RE) / OCH EN FRÖGDEFUL UPSTÅNDELSE FÖRLÄNE AMEN. Nedanför inskriften en närmast cirkelformig sköld med bomärke och initialer: KBS MCD VI. Ytan på stenens nedre hälft är till stor del söndervittrad men tycks inte ha haft någon utsmyckning. Mått: 183 × 110 × 13 cm.

Knut Börjessons död 1658 finns antecknad i kyrkböckerna där det också upplyses om att han till yrket var skraddare. Hustrun gifte om sig med Anders Andersson hattmakare, som hon också överlevde. Vid sin död 1689 var hon 62 år och 20 dagar gammal. Hon var dotter till guldsmeden Christopher Neunkirch (se nr 120). Svenska Åttartal 5, s 363.

208. Rest sten, enligt Ihrfors av brunaktig sandsten, toppen avslagen. Framsidan med inskrift vars början saknas på grund av stenens stympade skick: . . . FORDOM SLÄTZ(SKRIFVARENS JÖNS / (S)WENSONS TVÄNE SÖNER / OCH EN DOTTER SOM / AFSOMNADE I HERRANOM / I A^o 1674. JESUS CHRIST^o / VÅR FRÄLSARE VPWÄCKIA / DEM PÅ YTERSTE DAGEN. Stenens baksida visar överst en oval krans i nedsänkt relief; innanför kransen tre stående figurer med palmkvistar i händerna och dessutom hållande en liten oval krans med de tre barnens initialer: MID IIS OIS. Figurernas huvuden har funnits på det saknade stycket av stenen. Nedanför kransen ett bibelcitat (Ps 116:7–9). Mått enligt Ihrfors: 125 × 57 cm.

209. Liggande häll med starkt vittrad yta. Övre vänstra hörnet avslaget och saknas; nedersta delen bortsågad. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning i plattrelief.

Gravsten nr 210. Över Lasse Jönsson, död 1551 och hans dotterdotter, död 1572. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 210. Lasse Jönsson, d. 1551, and his granddaughter d. 1572.

Entablementets inskriftstavla har rester av bibelcitat (Job 19:25–27), av postamentets inskriftstavla är på grund av stenens stympning endast de två översta raderna bevarade: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH / IÖNS HÅKENSSON HVILKEN AFFSOMNADE . . . Partiet mellan inskriftstavlor har kannelerade kolonner på sidorna om en lagerkrans, inneslutande en sköld med till större delen utplånat bomärke och initialer. Rakt ovanför kransen ett bevingat änglahuvud, nedanför kransen döds-kalle och timglas inom små rundlar med inskrift: MORS CERTA HORA INCERTA resp HODIE MIHI CRAS TIBI. Mått: (188) × 127 × 13 cm.

210. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief. Spräckt tvärs över mittpartiet på två ställen; det mellanliggande stycket saknas. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med kannelerade joniska kolonner uppbyggd

Två fragment av medeltidsgravstenar. T v nr 211 med rest av inskrift: (HEL)P : MARIA, troligen från tiden omkring 1500. T h ett stycke av nr 282 över Ramborg Mattsdotter (Lillie), död 1451 och hennes son, se också fig s 162. Foto B Berthelson 1926.

Two fragments of medieval gravestones. Left: No. 211 with traces of inscription: (HEL)P : MARIA, probably c. 1500. Right: a fragment of No. 282, commemorating Ramborg Mattsdotter (Lillie), d. 1451, and her son; see also Fig p. 162.

rande en kraftig gesims med inskrift: SALIGE ÄRE THE DÖDHE SOM I HERANÖ DÖÖ APOC. 14. På gesimsen vilar ett högt överstycke krönt av en smalare gesims och överst otydliga bladornament. Överstycket är genom ett lodrätt band delat i två halvkor, båda med bomärke och initialer, t v oläsligt, t h I M W. Mellan kolonnerna läses följande (inskriften på det saknade stenstycket kompletterad efter Kock och Langebek): HER VNDHER HVILAS I / HERRANOM SALIGHE LASSE / IO^ENSSON HVILKEN SLAGHEN/ (BLEF I SITT EGIT HUS TEN 15 MARCI (Langebek: MAIJ) OCH BLEF BEGRAFVEN TEN 18 MARC ANNO 51 THESLIKES HANS DOTTER)/ DOTTER HVILKĒ AFSOMNADE / I CHRISTO THEN 24 MARCY/ANNO 1572 GVDH ALSMECTIGH WAR THEM NÄDIGH / OCH BARMHERTIGH TILL / EWIGH TIDH AMEN.

Hällens nedersta del upptas av ett postament utan inskrift. Under kolonnerna förkroppningar med lejonmasker. Mått: (180) × 126 × 15 cm.

211. Fragment av en senmedeltida, liggande häll. Gardell 529. Ett stycke av övre kortsidan med några majuskler är bevarat: (HEL?)P : MARIA. Under denna inskrift finns en trepassliknande figur, inneslutande ett bomärke. T h om trepasset minuskeln *l*. Mått ej angivna.

212. Fragment (?) av en senmedeltida, liggande häll. Gardell 757. Innanför en kant inskrift med majuskelliknande bokstäver: SVEN : HOKÖS (= Håkansson?). Mått enl Gardell: (77) × (64) cm.

213. Liten, kvadratisk, liggande häll (fragment?). Gardell 756. På övre delen två stora majuskelliknande bokstäver: H K (av Gardell tolkade som minuskler: *ik*). Mått: 85 × 85 × 10 cm. Troligen omkr 1500.

214. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief. Stenen är stympad nedtill och längs vänstra långsidan. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med övre och nedre inskriftstavla, åtskilda av blomrankprydda kolonner. På den övre tavlan delvis oläsligt bibelcitat (Job 19:25(–26?)), på den nedre kan läsas: . . . VNDER HVILAS SALIGE HANS LIIF/ . . . R SON AFSÖNADE AÑO 15(8?)– . . . Mellan kolonnerna en lagerkrans, ursprungligen förmodligen omslutande en sköld med bomärke, numera istället en sekundär inskrift i ristning: PER ANDERSSON / ANDERS ISAKSON / ELISABT / AMBIÖRNS / ANNO DOTTER 1710 / ANDRS PERSSON / MARICA ANDERS/DOTTER / LARS ANDERSSON. Mått ej angivna. Senare numrering nr 23.

Elisabeth Ambjörnsdotter, d 6/1 1737, gifte sig första gången 20/11 1687 med Per Andersson, död 28/1 1696, sedan 26/11 1699 med Anders Isacsson (Flyberg), d 8/6 1709. (Svenska Ättartal 14, s 33). Jfr nr 226.

215. Liggande häll, något stympad nedtill. Rik utsmyckning i plattrelief, inskrifterna delvis i ristning. Överst och nederst finns rektangulära tavlor med inskrift i ristning, mitt på hällen en liknande tavla med inskrift i relief. Från över- och undersidan på den mellersta tavlan utgår bågformiga band med inskrifter, det övre med: HODIE MIHI CRAS TIBI DISCE MORI (= Idag mig, i morgon dig. Lär dig att dö.), det nedre med oläslig text. I det övre bågältet timglas och dödska, i det nedre en otydlig sköld. Utanför bågen upptill några verktyg (enligt Ihrfors såg, passare, vinkelhake och hyvel), nedtill ett fruktknippe och en vas med blommor. Texten på den övre och den mellersta tavlan utgörs av bibelcitat: Joh 17:3 på svenska resp Jes 40:7–8 på tyska, på den skadade nedre inskriftstavlan är följande läsbart: HIR VNDER LIGHT BEGRAVEN SA/LIGE ANDREAS SVLVERLINGH IS(T) / IN GODT ENTS LAPEN ANNO 1663 / DEN 9(?) IVLIVS MIT Siner KINDER / ANDREAS . . . 1662 DEN . . . IVNIVS / . . . IOST . . . DEN 17 SEPTEMBE / . . . Mått enligt Ihrfors: 192 × ca 100.

Om Andreas Silfverling, se nr 172.

216. Liggande häll med utsmyckning i ristning i 1500-talsstil, mycket skadad genom vittring. På övre hälften kolonnställning med en av kannelerade doriska kolonner buren trekantgavel. Mellan kolonnerna en sköld med bomärke. Stenens nedre del upptas av ett högt postament med till stor del utplånad inskrift. Ihrfors har

Gravsten nr 217. Över borgmästaren i Vadstena Arvid Håkansson, död 1632 och hans hustru Karin Larsdotter. Jfr fig s 102. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 217. Arvid Håkansson, Mayor of Vadstena, d. 1632, and his wife Karin Larsdotter. Cf. Fig. p. 102.

läst följande: HER LIGER BEGRAVEN / OLOF GVLSMED GWD (HANS) SIEL BENÅDE OK AF . . . / 17 . . . OK . . . H . . . / RO . . . Mått: 165 × 102 × 12 cm.

217. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten en bladbård. Utsmyckningen på mittfältets översta tredjedel är borthuggen, tydligen för att lämna plats åt en aldrig utförd ny gravskrift. På stenens mitt ses två genier, som mellan sig håller en krans. Utsmyckningen innanför kransen bortvittrad (bomärke?). Vid sidan av genierna inskrift: HODIE MIHI / CRAS TIBI. Mittfältets nedersta tredjedel upptas av en inskriftstavla med följande text: HÄR VNDER HVILAS SALIG HOS GVD ÄR BORNE FÖR/STÄNDIGE OCH WELACTADE ARWID HÅKONSON FOR/DOM BORGMESTAR HÄR I VASTENA HVILKEN I HERRANÖ / AFSOMNADE DEN 24 OCTOB ÄHR 1632 SAMPT / HANS ELSK. KIÄRE HVSTRO HEDERLIG GVDFRVCTIG / OCH DYGDERRIK KARIIN LARSDOTTER

Gravsten nr 220. Över handelsman Andreas Walqvist, född 1688 och hans hustru Helena Frisk, död 1753. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 220. Andreas Walqvist, Merchant, b. 1688, and his wife Helena Frisk, d. 1753.

HVILKEN / AF GVDI HEDAN KALLADES DEN (ej hugget) ÅHR 16(ej hugget) / HVILKA BÅDA CHRISTVS VPWECKE TIL EN FRÖG/DERIHK VPSTÄNDELSE AMEN. Längst ner på mittfältet, under inskriftstavlan, finns ett smalt band med timglas, dödskalle och däremellan en liten liggande, naken människofigur. Stenen är spräckt tvärs över mittpartiet. Ytan är ställvis söndervittrad. Ett litet stycke av nedre vänstra hörnet saknas. Jfr nr 131. Mått: 275 × 220 × 12 cm.

218. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och inskrift i ristning. På mitten ett kvadratisk fält i vilket ses en sköld med bomärke. Vid sidan av skölden initialerna I B. På stenens övre del bibelcitat (Job 19:25–26), under kvadraten med skölden läses: HER LIGGER BEGRAFFVEN / SALIGE IOAN BIRGESONN / HVILKEN AFSOMNADHE / I CHRISTO THÉ 11 APRILIS / ANNO 1573 GVD HANS / (SIE)L NÄDHE AMEN. Vittringsskador i ytterkanten längs båda kortsidorna. Mått: 170 × 82 × 16 cm.

219. Liggande håll med svaga spår av majuskelinskrift i kanten. Ingenting är läsligt. Mått: 223 × 180 × 14 cm.

220. Liggande håll med utsmyckning i plattrelief och inskrifter i ristning. Ett stort stycke av det övre vänstra hörnet avslaget och saknas. På stenens mitt ses en stilerad Golgatakulle på vilken står ett krucifix (Kristusfiguren är dock nästan helt bortvittrad). Vid korsets ena sida en hand som håller en lans och på den andra sidan en hand ovanför trettio små rundlar – tydligen betecknande Judas trettio silverpenningar. Längst ut finns på vardera sidan en egendomligt formad kolonn med blomsterornat skåft, basen prydd av en vindruvsklase och kapital som närmast påminner om egyptiska lotuskapital. Överst på stenen har funnits tre mindre inskriftstavlor med bibelcitат, den vänstra nu borta, den mellersta med Joh 3:16, den högra med Job 19:25–26. Stenens nedre del upptas av följande gravskrift, som börjar på Golgatakullen och fortsätter i rader över stenens hela bredd: HÄR VNDER / HVILA I HERRANOM / FORDOM HANDELSMANNEN / I WADSTENA AEREBORNE OCH WELACHTAD ANDREAS WALOWIST OCH THES KÅRA HUSTRO / I LIFSTIDEN AEREBORNA OCK HEDERVAERDA MATRONAN / HELENA FRISK MANNEN FÖD ÅR 1688 I FEBRUARI MÅNAD / DOED (ej hugget) ÅR (ej hugget) HUSTRUN FOEDD 1696 DEN / 27 APRIL DOED DEN 5 MAIJ 1753 GUD FRÖGDE THERAS SJÄLAR / (MD)CCLIV HODIE MIHI CRAS TIBI. Mått: 195 × 122 × 16 cm.

221. Liggande håll med utsmyckning i relief. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten bård med bibelcitат (Vish 3:1,4). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla och på stenens mitt en lagerkrans, omgivande några föremål: en hammare, en pokal och ett svärdsfäste. Kransen flankeras av bevingade änglahuvuden och av dödskalle och timglas, de sistnämnda inom rundlar med inskrift: HOMO BVLLA MEMENTO MORI resp MORS CERTA HORA INCERTA. På den övre inskriftstavlan läses Ps 73:25–26 samt Fil 1:21, på den nedre tavlan står: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM SALIGH / HANS HINDRICKSON GVLLSMEDH FORDOM / BORGMASTARE HÄR I STADEN HVILKEN I / CHRISTO AFSOMNADE THEN 24 IVLIJ ÅHR / 1652 DESLIKEST HANS KIÅRA HVSTRO / GVDVFRVCTIG OCH DYGDDESAM MATRONA / H. INGRIJ OLSDOTTER HVILKEN GVDH TILL / SIGH KALLADE THEN 27 IVLIJ ÅHR 1652 / SAMALVND A THERAS KIÅRA BARN IGEBORGH / HANS D. AFSOM THEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) / ELIZABET HANS D. AFSOM THĒ (ej hugget) ÅHR (ej hugget) / KARIN HANS D. AFSOM THĒ (ej hugget) ÅHR (ej hugget) / BRITA HANS D. AFSOM THĒ 1 AVGVSTI ÅHR 1646 / (GV)DH FÖRLÅNE OSS ALLA EN SALIG

OCH FRÖG/DEFVLL VPSTÅNDELSE AMEN. Hällen är spräckt snett över övre hälften. Ett större stycke av nedre högra hörnet och ett mindre av nedre vänstra hörnet saknas. Mått: 227 × 153 × 13 cm.

Hans Henriksson var son till guldsmeden Henrik Hansson i Vadstena och sonson till den Hans guldsmed vars gravsten finns bevarad i klosterkyrkan (nr 117). Hans Henriksson var rådman i Vadstena 1622–1629, 1631–1632, 1635–1638; borgmästare 1629–1631, 1632–1635; riksdagsman 1634 (Svenska Åttartal 14, s 33). Enligt dödboken avled han inte den 24 juli utan dagen innan ”om afton”. Av dottrarna dog Ingeborg 14/4 1659, Elisabeth 15/12 1633 och Karin 21/10 1708 (jfr nr 226).

222. Liggande håll med utsmyckning i plattrelief. Övre hälften upptas av en kolonnställning under vilken befinner sig en krans, omgivande en sköld med bomärke och initialer: B S CHD. Utanför kransen i de övre hörnen vingade änglahuvuden, i de nedre hörnen bladornament. Kolonnerna är prydda med beslagsornament och bär upp ett entablement med beslagsornament och en endast delvis utnyttjad inskriftstavla med orden: HODIE MIHI CRAS TIBI. Stenens nedre hälft har en stor inskriftstavla med ram av beslagsornament. Tavlan text inleds med Job 19:25–26, därefter läses: HÄR VNDER LIGGER BEGRAFFVEN WÄLACH/TADH OCH FÖRSTÅNDIGH MAN BRÄDDE / SWËSSÖ FORDOM BÄRGEMESTARE HÄR I / WATSTĒ HVILKĒ I HERRANO AFSÖNADE THEN / 15 IVNIJ ÅHR 1641 (?) SAMPT HANS KÅRE HVSTRW HEDERLIGH OCH GVDVFRVCTIG MATRONA H. KIRSTIN HANSDOTTER HVILKEN AFSOMNADE THEN 24 MARTII ÅHR 1626 GVD THERAS BEV. Hällen är spräckt tvärs över nedersta delen. Mått: 227 × 123 × 18 cm.

Borgmästaren Brodde Svenssons namn förekommer bl a på den ännu bevarade klockan från 1626 i S Pers kyrkas torn. Enligt Ihrfors skall han ha ”fått ett olyckligt döds sätt i det han skall hafva drunknat i en källa.” Sterbhuset skänkte till minne av honom till kyrkan ”en Stoor bibell in folio, 10 lodh Sölfwer. Till Kyrckian och skolan kopp^m d. 29.18.” 1622 skänkte Brodde Svensson, tillsammans med andra personer, en silverkanna till S Pers kyrka. Vid sin död bör han ha varit 78 år eftersom han år 1634 anges vara 71 år gammal.

223. Liggande håll ”hafvande en mycket grundt inhuggen skrift på sin öfre och nedre del, och derföre nu till stor del utplånad.” Ihrfors har av den övre inskriften kunnat läsa följande: IHS / HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM / SALIG SVEN OLZSON HVILKEN AFFSOMNADE THEN – 0 IVNI ÅHR / 1608 SAMPT HVSTRO H / A.P.D. HVIL-

KEN . . . SS.BS / SSG AMEN. Den nedre inskriften uppges av Ihrfors ha varit oläslig. Att döma av foto har ristad utsmyckning, troligen en sköld med bomärke, funnits på stenens mitt. Mått: 218 × 96 × 12 cm.

224. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Välbevarad fränsett små skador i de nedre hörnen. Kantskrift i bård: THENNA STEEN HAFUER / MAURIS FRANSON LÄTIT BEKOST/TAT TIL SIGH OCH / SINA K. FÖRÄLDRARS MONEMENT (sic!). I hörnen rundlar med bevingade änglahuvuden. Mitt på stenen en krans, innehållande en sköld med initialer: FFS G AMD. Utanför kransen nedtill timglas och dödskalle, upptill små tavlor med HODIE MIHI resp CRAS TIBI. På mittfältets övre del en inskriftstavla med bibelcit (Ord 22:1, Ps 84:3), på nedre delen en tavla med följande text: HÄR UNDER LIGER BEGRAFUEN S.M. / FRÅS FÄLBORÉDARE GLAUS HUILKEN / AFSOMPNADÉ DEN 29 MARTIJ 1647 / OCH HANS K. HUSTRU HANNA MAURIS D. / AFLÉDH DEN 12 IUNIJ ÅHR 1668 / MED 6 THERAS K. BARN 2 SÖNER 4 DÖT/TRAR MAURIS F.S. GLAUS AFLÉDH DEN / 25 MAIUS ÅHR 1662. Mått: 205 × 137 × 11 cm.

Ihrfors lämnar följande kommentar till stenen: "Att bröllop och begrafning firas samtidigt i en familj hör till ovanligheterna, men att något dylikt försiggått wid Frans fälberedares begrafning år 1647, wid hwilket tillfälle äfven döttern hemma stod brud underrättar oss Wadstena stadskyrkas räkenskapsbok för samma år i anledning af den afgift, som wid bröllop borde lemnas till kyrkan för "Brudmässoringning" men nu här sammanföll med begrafningsringningen; räkenskapsbokens anteckning är denna: "1647 Martii 21. Sahl. Frantz Fälberedares datter wigdes hemma om aftonen när fadren om dagen begrofs -- 1.16." "

225. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief. På övre delen en rundbåge, buren av kolonner vars skaft pryds av blomrankor, uppstigande ur vaser. På bågen inskrift: OMNIBVS OMNIVM PECCATORVM TERMINVS MORS (= För alla är döden slutpunkten för alla synder). Under bågen ses en sköld med dödskalle och timglas; skölden omges av en lagerkrans. I hörnen nedanför kransen och i hörnen ovanför bågen bladornament. Hällens nedre hälft upptas av en inskriftstavla med något förhöjt mittparti, det hela utformat som ett postament för kolonnställningen. På mittpartiet läses i relief: MORS CERTA HORA INCERTA, tavlans övriga text är i ristning: HER VNDER HVILAS I HERRANOM / HEDERLIGH OCH GVDFRVCHTIGH HVSTRO / SEGRID SVENSDOTER SALIG STE . . . / IONSON FORDOM KYRKEHERDE I EDZ / EFTERLEFVERSKA HVILKEN I CHRISTO / SALIGEN AFSOM-

Gravsten nr 225. Över Sigrid Svendsdotter, död 1603. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 225 . Sigrid Svendsdotter, d. 1603.

NADE THEN 9 MAY ANNO / 1603. GVD VPVECKE HENNE TIL NY / FRÖGD OCH GLÄDIE VTY THE RETFER/DIGAS VPSTÄNDELSE AMEN. Längst ner i underkanten står på små runda upphöjningar bokstäverna A P L. Stenens nedre vänstra hörn spräckt, övre och nedre högra hörnen något skadade. Mått: 177 × 108 × 12 cm.

Med all sannolikhet avses Västra Eds socken i Norra Tjusts kontrakt. Någon kyrkoherde där med namnet Sten (eller Stefan?) Jonsson förekommer dock inte i Linköpings stifts herdaminne.

226. Liggande häll med utsmyckning och inskrifter i ristning. Arkitektonisk uppbyggnad med entablement och postament, försedda med inskrifter. Mellanpartiet

har på sidorna joniska kolonner och utrymmet mellan kolonnerna har ursprungligen upptagits av en krans med inskrift *HODIE MIHI CRAS TIBI*. Större delen av denna utsmyckning har dock borthuggits för att lämna plats åt en ny gravskrift, endast översta delen av kransen samt en dödskalle och ett timglas i hörnen utanför kransen finns kvar. På entablementet läses Rom 14:8, på postamentet står: *HÄR VNDER HVILAS SALIG OLV(F) / OLVFFSON I MÖLNA HVILKEN SALIG / AFFSOMNADE I HER-RANOM ANNO . . . / TEN 11 DECEMBRIS SAMPT HÄS KERE / HVSTRV H. MARINA BIÖRNSDOTTER / HVILKEN I HERRA-NOM SALIGEN AFSOMNADE / THEN (ej hugget) ANNO (ej hugget) / GVD FÖRLÄNE THEM BÅDA EN SALIG VPSTÄNDELSE*. Längst ned på stenen finns en tillfogad inskrift med mindre bokstäver, numera delvis oläslig. Ihrfors har läst: . . . *HVILAS I HERRANOM S. AMBIÖRN LARSON FOR. . . . MÄTARE. . . / . . . LÄHN OCH ÖLAND HVILKEN AFSOMNADE DEN 10 JULII A^o 1669 / GVDH GIFVE HONOM EN FRÖGDEFVL VPSTÄNDELSE*. Inskriften på det omhuggna mittpartiet lyder: *HÄR VNDER HVILAR / I HERRA-NOM FORDOM STEN/HUGGAREN SAL. M[†] SVEN WAS-BERG / FÖDD A^o 1677 OCH I HERRANOM / AFSOMNADE A^o 1731 MED SIN KÄRE / HUSTRU MARTA FLYBE . . . / I HERRANOM AFLER . . . / TILSAMMANS AFLAT EN SON / OCH 2 DÖTTRAR*. Stenen är spräckt i nedre vänstra hörnet och något skadad i det övre vänstra hörnet. Ytan är ställvis söndervittrad. Mått: 219 × 122 × 14 cm.

Släkten Wasberg eller Wadsberg är beskriven i Svenska Ättartal 13 (1905). Den på gravstenen nämnde Sven Wadsberg döptes 29/4 1677 och dog 9/5 1731. Han gifte sig 30/12 1722 med Maria Flyberg, f 7/5 1702, d 4/10 1750. Hon var dotter till Anders Isacson Flyberg och Elisabeth Ambjörnsdotter, som i sin tur var dotter till lantmätaren Ambjörn Larsson och Karin Hansdotter (Svenska Ättartal 14, s 33). Ambjörn Larsson var lantmätare i Kalmar län från 1638 (V Ekstrand, Svenska lantmätare 1625–1900, nr 1632).

227. Fragment av en liggande häll, ungefär halva stenen. ”Detta fragment synes haft medeltidsskrift med majuskler, men föga annat återstår av denna än de djupt borrarade dubbla interpunktionerna.” Mått: (114) × 103 × 14 cm.

228. Fragment, övre hälften av en liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten rester av bibelcitats (Pred 9:12). På mittfältet har upptill och nedtill funnits inskriftstavlor och mitt på hällen en sköld (med bomärke?) inom en rundel med nu oläslig inskrift. Mittrundeln har flankerats av mindre rundlar

med dödskalle och timglas, ovanför dem har funnits bevingade änglahuvuden. På den övre inskriftstavlan läses Jes 26:19 samt Ps 116:7–9. Av den undre tavlan är endast ett hörn utan läsbar text bevarat på fragmentet. Mått: (190) × 203 × 15 cm, stenen har alltså från början varit mycket stor. Den bör härröra från mitten av 1600-talet.

229. Fragment av en liggande häll, stympad vid båda långsidorna och övre kortsidan. Utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I kanten rester av bibelcitats (Rom 14:8). På mittfältet en övre och en nedre inskriftstavla; mellanpartiet har en lagerkrans, omslutande ett monogram, S A, samt initialer: SAS och MOD. Kransen flankeras av dödskalle, timglas och bevingade änglahuvuden. På den övre tavlan rester av bibelcitats (Vish 3:1), på den undre tavlan läses: *HÄR LIGGER BEGRAFVEN SALIGH SVEN ANDERSON FORDOM RÅD/MAN I WADZ-STENA HVILKEN / AFSOMNADE DĒ / 5 IVLIJ ÅR 1653 / SAMPT HANS KÄRE HWSTRV / MARGĒTA OLOF DOTTER / AFSOMNADE DĒ (ej hugget) ÅR (ej hugget) / OCH THERAS KÄRE BARN KIRSTĪ / SVENSDŌ AFSŌNADE DĒ / (ej hugget) MARIA SVEND AFSŌNADE DĒ 6 IA/NVARI 1679 GVDH THERAS SIĀLAR / BEVARE*. Mått: (114) × (103) × 14 cm.

Rådmannen Sven Anderssons död finns antecknad i dödboken 1653 där det också uppges att han till yrket var skomakare.

230. Liggande häll med utsmyckning i ganska hög relief, spräckt på flera ställen men i övrigt relativt välbevarad. Hörnringar med bevingade änglahuvuden, i kanten bibelcitats (Ps 94:19). Samtliga inskrifter är utförda i ristning. Mittfältet har upptill och nedtill inskriftstavlor och på mellanpartiet en oval krans mellan palmkvistar. I kransen läses Ps 116:7, på den övre tavlan Uppb 14:7 samt 1 Kor 4:5 (början). Den undre tavlan har följande text: *UNDER THENNA LIKSTEN HWILAR SYSLOMANEN WIID WAD/STENA HOSPITAL FORDOM EHREBORNE OCH WÆLBETROD/DE PETTER ARONSON GRAPE HWILKEN EFTER 48 / ÅRS BERÖMLIGA WANDEL I CHRISTO SAL AFSOMNADE / d. 5 MAII A^o 1714 TILLIKA MED SIN K. MAKÅ EHREBORNE / OCH DYGDĒSAMA MATRONA HUSTRO MARGARETA OLUFSDOTTER ROSWALL FÖDD A^o 1680 OCH I HERANOM SAL / DÖD (ej hugget) A^o (ej hugget) HWILKA I ET LIJFLIGIT ECHTENSAP SAM/MAN AFLAT 3 SÖNER OCH 4 DÖTTRAR AF HVILKA EN SON OC / 3 DÖTTRAR ÄRO IGENOM EN SAL DÖD HÅDAN KALLADE OCH / JÄMPTE SINE SAL K. FÖRÄLDRAR BEGRAFNE HVILKAS / SIĀLAR GUDH EWINERLIGEN HUGNE OC / FÖRLÄNE KROPPARNA EN FRÖGDE/FULL UPSTÄNDELSE PÅ HERRANS / STORA TILKOMMELSES-DAGH*. Mått: 203 × 154 × 10 cm.

Gravsten nr 230. Över sysslomannen vid Vadstena hospital Petter Aronsson Grape, död 1714, hans hustru Margareta Roswall samt fyra barn. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 230. Petter Aronsson Grape, Steward of Vadstena Hospital, d. 1714, his wife Margareta Roswall and four children.

231. Fragment, mittpartiet av nedre hälften av en ristad liggande häll. På mitten har funnits en kvadrat med bomärke och initialerna S O O, nedanför följer några vågräta parallella linjer, troligen ingående i en arkitektonisk omramning, och nederst inskrift: ...R VNDER LIGGER BEGRAF... / ...RLIG OCH FÖRSTÄNDIGE... / ...SSON FORDOM SLOZSCH... / ...ADZTHENE SLOTT HVILKEN A... / ...N 2 APRILIS ÅHR 1613. GVD... Mått ej angivna.

Stenens fullständiga inskrift finns återgiven hos Kylander: "Her under ligger begrafven then ehrlige och

förståndige man Oluf Olsson fordom Slotsskrifver på Wadstene Slott hvilken afsomnade then 2. april 1613. Gud Häs S. nåde."

232. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief. Stenen är spräckt på flera ställen och utsmyckningen och inskriften till största delen bortnött. Hällen har varit av samma typ som nr 221 m fl, således med en övre och en nedre inskriftstavla och ett mellanparti med lagerkrans, dödskaile, timglas och bevingade änglahuvuden. Kantskriften och inskriften på den övre tavlan har varit

bibelcitat, det senare Job 19:25–26; av inskriften på den undre tavlan har Ihrfors kunnat tyda följande: HÄR VNDER HWILAS I CHRISTO ON HWILKEN I HERRANOM SAL. . . . O. . . . RYD AN MÅNS HW Mått: 247 × 174 × 12 cm.

233. Liggande håll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med bevingade änglahuvuden, i kanten bibelcitat (Ps 31:6). Mittfältet har upp- och nedtill inskriftstavlor, mellanpartiet upptas av en lagerkrans, dödskalle, vingat timglas och vingade änglahuvuden. Inom kransen initialer: A.H.S. och A.N.D. På den övre tavlan läses Ps 116:7–9, på den undre står: HÄR UNDER HWILAS I HERRANOM EHRLIG OCH / WÄLFÖRSTÄNDIG ANDERS HANSON FOR/DOM RÅDMAN HÄR I WADSTENA STAD HWILKEN I HERRANOM AFSOMNADE DEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) SAMPT HANS ELSKELIGA K / HUSTRU DYGDERIKA HUSTRU ANNA NILS/DOTTER SOM AFSOMNADE DEN (ej hugget) ÅHR/ (ej hugget) MED 4 DERAS KIÄRA BARN NILS ANDER/SON HWILKEN I HERRANOM AFSOMNADE DEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) ELISABET ANDERSDOTTER SÖ AF/SÖMADE d. (ej hugget) ÅHR (ej hugget) MARIA ANDERSDOTTER / AFSOMMADE d. (ej hugget) ÅHR (ej hugget) SUSANA A.D. AFSOMMADE / d. 2 MARTIJ ÅHR 1694. GUD THERAS SIÄLAR BEVARE. Hällen är spräckt i tre delar men annars välbevarad. Mått: 167 × 120 × 15 cm.

Om döttrarna Elisabet och Maria se Svenska Ättartal 14, s 96.

234. Liggande håll med utsmyckning i relief. På övre delen en stor lagerkrans, omgivande ett adligt vapen, enligt Ihrfors med tre musslor (musselskal) på skölden. Utanför kransen i stenens övre hörn genier, bärande dödskalle resp timglas och dessutom hållande ändarna av kransens band. Nedanför genierna fruktknippen. På stenens nedre hälft en inskriftstavla, inom ram av beslagsornament och med följande text: HER WNDER LIGGER BEGRAFVEN EDLE / OCH WELBÖRDIGE MAN NILS IONSON / TIL FORSWIHK HWILKĒ AFFSOMNADE I HERRANOM THEN 19 FEB. ÅHR 1610 SAMPT HANS / KÄRE HVSTRO ANNA SWENSDOÖTER / HWILKEN I CHRISTO AFFSOMNADE THEN / 21 MARTI AÑO 1612 OCH HANS ÄLSTE SÖ / THEN EDLE OCH WÄLBÖRDIGE PEDER / NILSSON TIL KRÅCK HWILKEN AFFSÖ/NADE I HERRANOM THEN 5 MARTI ÅHR 1611 OCH TWÅ HANS DOTTER / MARGARETA OCH KIRSTIN HWIL/KE ALLE GWD ALZMECHTIG EN FRÖG/DEFWL VPSTÄNDELSE FÖRLÄN(E). Stenen är spräckt i tre delar och mycket sliten. Mått enl Ihrfors: 226 × 144 cm.

Forsvik i Udenäs sn i Västergötland var ett f d Vadstenaklosterhemman, som donerades till Nils Jönsson

Gravsten nr 233. Över rådman Anders Hansson, hans hustru Anna Nilsdotter samt fyra barn. Stenen tillkommen i samband med dottern Susannas död 1697. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 233. Anders Hansson, Councillor, his wife Anna Nilsdotter and four children. Stone carved at the time of their daughter Susanna's death in 1697.

(1605 adlad Jacobsköld) och som han gjorde till sin sätesgård. Han nämns som skrivare i Gustav Vasas kansli på 1550-talet, var senare i hertig Magnus tjänst och sekreterare hos hertig Karl åren 1568–1597. Han gifte sig 1566 med Anna Svensdotter, änka efter slottsskrivaren i Vadstena Tydike Jönsson. Sonen, Peder Nilsson, föddes i Vadstena 1567 och fick efterträda fadern som hertig Karls sekreterare.

235. Liggande håll med utsmyckning i relief, nedersta tredjedelen avslagen och saknas. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten bibelcitat (Vish 4:7,14). På stenens mitt har sannolikt från början funnits en kran, nu omhuggen till en oval medaljong med ny gravskrift. Den flankeras av bevingade änglahuvuden och av dödskalle och timglas inom rundlar med inskrift: HODIE MIHI CRAS TIBI samt MORS CERTA HORA INCERTA.

Gravsten nr 235. Över okänd, död i slutet av 1600-talet. Stenen återanvänd för handelsman Lars Wettergren, död 1776 och hans hustru Anna Brita Tockerström, död 1794. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 235. Unknown person, d. end 17th century. Stone re-used for Lars Wettergren, Merchant, d. 1776, and his wife Anna Brita Tockerström, d. 1794.

Upp till och ned till på mittfältet inskriftstavlor inom rullverksram, den övre med Job 19:25–27, av den undre syns endast överkanten med gravskriftens inledningsord: HÄR VNDER HVILAS I H. . . Den senare inhuggna gravskriften på stenens mitt lyder: DÄNNA / GRAF OCH STEN / HAFWER HANDELSMAN LARS / WETTERGREN / KIÖPT FÖR SIG OCH SIN / K HUSTRO ANNA / BRITA TOKERSTRÖM / 1776. Mått: (170) × 175 × 14 cm.

Enligt dödböckerna avled handlanden Lars Wettergren 1776, 54 år gammal. Hustrun, här kallad Tockerström (Svenska Ättartal 14, s 264 kallar henne Tockerstrand), levde till 1794.

236. Liggande håll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen stora rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn, i kanten bibelcitat (Fil 1:21,23). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla; på mellanpartiet ses en lagerkrans kring en sköld med ett

monogram (LAS) och initialer LAS KID. På sidorna om kransen timglas och dödskalle inom rundlar samt små inskriftstavlor med HODIE MIHI CRAS TIBI och MORS CERTA HORA INCERTA. På den övre inskriftstavlan läses Ps 116:7–9, på den undre tavlan står: HÄR VNDER HUILAS I HERRANOM ERLIGH OCH / GUDFRUCHTIG MAN LARS ANDERSON FORDOM / RÅDMAN OCH INVÄNARE HÄR I WADSTENA HUILKEN AFSOMNADE I CHRISTO DEN 23 OCTOB: ÅHR / 1669: SAMPT HANS K. HUSTRU GUDFRUCHTIG / MATRONA H. KERSTIN IONS DOTTER HUILKEN / I HERRANOM AFSOMNADE DEN 26. IULIJ ÅHR 1680 / MED 6 SINA BARN 5 SÖNER OCH EN DOTTER GUDH / FÖRLÄNE THEM OCH OS ALLA EN FRÖG/DEFUL UPSTÄNDELSE. Stenen är välbevarad frånsett en liten skada i nedre högra hörnet. Mått: 200 × 135 × 14 cm.

Lars Andersson var son till en Anders från Götene i Västergötland och tjänade i sin ungdom hos slottsfogden på Vadstena Lars Svensson (se nr 126). Senare blev

han köpman och rådman i staden. Lars Anderssons barn kallade sig Giöthe, se vidare nr 160 över sonen Anders Larsson.

237. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar med evangelistsymbolerna och resp namn, i kanten bibelcitat (Vish 4:7,14). På mittfältet en övre och en nedre inskriftstavla och på stenens mitt en lagerkrans kring en sköld med monogram (ANS) och initialer ANS CSD. Kransen omges av bevingade änglahuvuden samt av dödskalle och timglas inom rundlar med inskrift: I DAGH MIG, I MORGON TIGH och: DÖDEN ÄR WISS, STUNDEN ÄR OWISS. På den övre tavlan läses Job 19:25–27, på den nedre står: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM / ÄHRLIG OCH FÖRSTÄNDIGH ANDERS / NILSSON FORDOM WAR RÅDMAN INWÄNERE I WASTENA HVILKEN AFSOMNADE DEN 7 FEBRUARIJ ANNO 1668 / SAMPT HANS ELSKELIGE K. HVSTRV / GVDFRVCHTIGH H. KIRSTIN SIGGES/DOTTER AFSOMNADE DEN 26 MAIJ / ANNO 1668 MEDH BEGGES DE/RAS KIÄRE BARN, INGIÄL A D AFSOMNAD DĒ 7 AVGVSTI ÅHR 1652 ANDERS A.S. AF/SOMNADE DEN 20 MARTIJ ANNO 1668 / H. MARIA ANDERSDOTTER AFSOMNADE ANŌ 1688 / DEN 7 APRILIS PÅ SIT 41 ÄLDERS ÅHR. / GVDH THERAS SIÄLAR BEWARE. Hällen är spräckt tvärs över mitten, men annars välbevarad. Mått: 215 × 145 × 12 cm.

238. Fragment av en liggande häll med utsmyckning i plattrelief. Dekoren har haft arkitektonisk uppbyggnad med inskrifter på entablement och postament, det sistnämnda är dock bortsågat liksom den högra av mellanpartiets båda kolonner. Mitt på stenen finns en rundel med delvis utnött inskrift: MORS CERTA (HORA INCERTA), inom rundeln en sköld med bomärke. Utanför rundeln i de övre hörnen bevingade änglahuvuden, i de nedre bladornament. På entablementet delvis utnött inskrift, Job 19:25–27. 1600-talet. Mått: (132) × 127 × 12 cm.

239. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen kvadrater med bevingade änglahuvuden, i kanten följande egendomliga inskrift: HOMO (MEMENTO) MORI / PÅ IORDEN FINNES INGEN TIDH. SOM OSS FÖR DÖDĒ SEGER FRIJ(D?) / THEM IAG MÖTER ELLER HINNER, MIN LYA HONOM ALTIJD FINNER / MVLL. STOFFT ASKA ÄHRE WIJ ALLA HVI VILLE WIJ TILL HÖGMOD FALLA. Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla samt ett mellanparti med en lagerkrans mellan bevingade änglahuvuden, kranium och benknotor samt vingat timglas. Innanför kransen en sköld med korslagda pilar och initialer: H O S A I D. På den övre tavlan läses Rom

14:7–8, på den nedre tavlan står: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOM S HANS / OLOFSON FORDOM BEFALNINGSMAN ÖFVER / ASKA OCH DAALS HERADER HVILKEN I HERANOM AFSOMNADE TEN 19 IANVARIJ ÅHR / 1638 SÅ OCH HANS ELSKELIGHE KÄRE HVSTRV ANNA IOHANS DOTTER AFSÖNADE / I HERRANOM THE 16 IVLIJ ANNO 1647 / THESLIKES THERAS KIÄRA DOTTER ANNA HÄS / D. SOM AFSOMNADE I GVDI TEN 27 IVLIJ / ÅR 1635 / GVD FÖRLÄNE THEM EEN SALIG VPSTÄDELSE. Stenen är spräckt i nedre högra hörnet, ytan är ställvis söndervittrad. Mått: 207 × 158 × 12 cm.

Hans Olofsson var fogde i Aska och Dal 1630 (J A Almquist, Lokalförvaltningen IV, s 76).

240. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och inskrift i ristning. Nedersta delen avslagen och saknas. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med på övre delen en trekantgavel, buren av uppåt avsmalnande kolonner med av blomrankor ornerade skaft. I gavelfältet läses i relief årtalet 1604. Mellan kolonnerna finns en sköld med bomärke och initialer: IL S IHD. Stenens nedre hälft upptas av ett postament med inskrift: HÄR VNDER LIGGER BEGRAFFV/EN LASSE IÖRANSON . IÖRAN / (LARS)SONS SON I NORRKiÖPING / HVILKEN I CHRISTO AFSOMADE / THEN 6 FEBRUARIJ ANNO / . . . GVDH HANS SIEL / (NÄ)DE AMEN. Mått: (184) × 96 × 12 cm.

”Enligt gamla handlingars vittnesbörd”, skriver Ihrfors, ”var Jöran Larsson en framstående handlande i Norrköping i början av 1600-talet, hvilken i sin tid haft stora affärsförbindelser, då, som synes, han äfven haft en filial i Wadstena, hvilken förmodligen förestods af sonen Lasse Jöransson.”

241. Liggande häll med utsmyckning i ristning och till mindre del i plattrelief. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med entablement och postament försedda med inskrifter. Entablementet bärs upp av beslagsornerade pelare; mellan dessa finns en rundel, omgiven av bevingade änglahuvuden, dödskalle, vingat timglas samt stenhuggarverktyg: hammare, mejsel, vinkelhake och passare. På rundeln inskrift: HODIE MIHI CRAS TIBI, inom rundeln ett bomärke och initialerna B V M. På entablementet läses Job 14:1–2, nedanför detta bibelcitat står bokstäverna H.B. S.L. Postamentet har följande inskrift: HÄR VNDER HVILAS I HERRANŌ CHRISTO / S. MAN BÄR(NT) STENHVGARE VON MÜNSTER / HVILKEN AFF(SO)MNADE THEN (ej hugget) ÅHR 16(ej hugget) / SAMPT HANS ELSKELIGHE KIÄRE HVSTRV H. / ANNA BYRGESDOTTER HVILKEN AFFSOMNADE THEN (ej hugget) ÅHR 16(ej hugget) OCH HANS / KIÄRE SONN IOHÄNES BERENHARDSSON / HVILKEN AFFSOMNADE 1623 THEN 28 /

Gravsten nr 241. Över stenhuggaren Bernt von Münster, hans hustru Anna Byrgesdotter samt sonen Johannes, den sistnämnde död 1623. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 241. Bernt von Münster, Stonemason, his wife Anna Byrgesdotter, and their son Johannes, the last mentioned d. 1623.

FEB. GVDH FÖRLÄNE THEM EN SALIGH / VPSTÄNDELSE. Hällen är spräckt i flera stycken. Mått: 181 × 128 × 12 cm.

Bernt von Münster förekommer som stenhuggar-dräng i räkenskaperna för slottsbygget i Vadstena från 1582. Han arbetade bl a på slottets praktgavlar under ledning av skulptören och byggmästaren Hans Fleming. Han har tidigare i den svenska konsthistorien tillmätts en alltför betydande ställning vilken dock efter senare forskning har reducerats betydligt (Se S Schéle, Hans Fleming eller Bernt von Münster? i: Konsthistorisk Tidskrift 1943). Jfr gravsten nr 187 över Bernt von Münsters döttrar.

242. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och inskrift delvis i ristning. Något stympad upptill och längs

högra sidan. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning; övre hälften har upptagits av en kolonnställning med rundbåge, buren av vackert bladornerade kolonner med doriska kapitäl. Under bågen text i relief (Job 14:4), nu till största delen oläslig. På stenens nedre del ett postament med inskrift i ristning: HÄR VNDER HVILAS I CHRISTO SA... / HÄRLIGSONN HVILCK... / AFSOMNADE THEN 16 FEBRVARY A... / 1573 THESLIGEST HANS KÄRE HVS... / SALIG KARIN PEDÄRSDOTTER HV... / AFSOMNADE I HERRANOM GVDI... / 24 AVGVSTY ANNO 1575 GVDH... / MECHTIG THERAS SELAR I TH... / EVIGE GLÄDIEN EVINNERLIG... / BEVARE AMEN. Mått: (152) × (80) × 10 cm.

”Denne Anders Härligsson war en förmögen Wadstena borgare, hwilken för sin Christeliga hjälpsamhet, fått sitt namn bewaradt i Wadstena klosterhäfder, i det att han år 1564 genom lån bistod den werldsbekanta andliga stiftelsen derstädes, då den kämpade med nöd och brist.” (Vadstena klostrets uppbörds och utgiftsbok 1539–1570, Silfverstolpes utgåva, 1895, s 112–113).

243. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Välbevarad frånsett små skador i de nedre hörnen. I hörnen rundlar med bevingade änglahuvuden, i kanten läses Ps 116:7–9. På stenens mitt en oval lagerkrans, omgiven av broskornament, dödskaile och timglas. I kransens mitt ”Jehovah” i hebreiska bokstäver, runt om inskrift: CRISTUS ÄR MITT LIF, OCH DÖDEN MIN WINING (Fil 1:21). Upptill och nedtill på mittfältet finns inskriftstavlor, den övre med Ps 31:6 samt Ps 18:2–4. Den nedre tavlan har följande inskrift: HÄR UNDER HVILAS I HERRANOM SALIG RÅDMAN OC TULNÄR I WADSTENA / WÄL^T. HANS THOMESSON KRIIK SOM AFLED d. 19 MAII A^o 1666 MED SIN / KIERA MAKÅ GUDFRUCKTIG MATRONA H^{RU} MARGARETA DANIELS / DOTTER SOM DÖDDE d. (ej hugget) A^o (ej hugget) SÅ OC DES KÄRA BARN: HANDELSMAN/NEN WEL^T DANIEL KRIIK SOM AFGIK (ej hugget) A^o (ej hugget) SAMT DES FÖRRA K. H^{RU} DYGD / OC GUEDELIG H^{RU} CHRISTINA GÖTHE AFSOMNÅDES d. 16 APR. 1690 SÅ OC DES ANDRA / K: H^{RU} GUD OC DYGDELSKANDE H: MARIA BARKHUS SOM AFLED d. (ej hugget) A^o (ej hugget) OC / DES K: BARN, HANS KRIIK AFGIK d. (ej hugget) A^o (ej hugget) ELISABETH SOM AFLED d. 23 7^{BR} 1687 MAR/GARETA, SOM DÖDDE d. (ej hugget) A^o (ej hugget) THOMAS SOM AFLED d. 3 7^{BR} 1692 IOHAÑES / KRIIK SOM MEDFÖLGD E D. 26 AP. 1694 . . . IÄMWÄL / HANDELSMANEN WEL^T IOHAN KRIIK SOM I GUDI AFGIK d. (ej hugget) A^o (ej hugget) SAMT MED SIN K:H: (ej hugget) SOM AFLED d. (ej hugget) A^o (ej hugget) OC DES K: BARN (ej hugget) / SAMT GUDFUCHTIG (sic!) OC DYGD SAM H: CATHARINA HANS / DOTTER KRIIK SOM SAL^N AFSOMÅDE

Gravsten nr 243. Över
rådman Hans Thomes-
son Kriik, död 1666,
hans hustru Margareta
Danielsdotter samt
barn och barnbarn. Fo-
to B Berthelson 1926.

*Gravestone No. 243.
Hans Thomesson Kriik,
Councillor, d. 1666, his
wife Margareta Daniels-
dotter, children and
grandchildren.*

(ej hugget) a° (ej hugget) HUARS SIÄLAR GUD / FÖRLÄNE
OC KROPPARNA EN FRÖGDELIG UPSTÄNDELSE. Mått: 226
× 169 × 15.

Ihrfors kommenterar stenen med följande not:
"Wadstena dödbok för Hans Thomaeson Kriiks dödstdid
är emot wanligheten temligen njugg på uppgifter, ty
hon visar endast namnet och dödsdagen 21/4 ej 19/5.
Hustrun Margareta dog år --. Dessa makar synes
hafva varit ätteföräldrar till en talrik Wadstena borgar-

slägt, som befryndade sig med de ansedda Wadstena-
släktena Barckhus och Giöte. Sonen Daniel Kriik afled
år 1728 d 29 Mars 66 år gl. och får i Wadstena dödbok
witsordet att hafwa varit "en stilla och sachtmodig
man." En sondotter Magdalena följde farfadern i graf-
ven i Nov. s.å. 2½ år gl. Daniels första hustru Christina
Mänsdotter Giöte dog endast 22 årig år 1690 23/4.
Andra hustrun Maria Hansdotter Barckhus dog år 1710
10/8 44 år gl. Tredje hustrun Beata Palm afled enka år

1733 24/6. Af barnen nämnas Elisabet död 1687, Magdalena död 1690, Karin död 1701, Johan 1694 m fl. Sonen Hans lefde och blef Wadstenaborgare.” Jfr Svenska Ättartal 14, s 93 f.

244. Högra hälften av en liggande häll med utsmyckning i plattrelief. Utsmyckningen arkitektoniskt uppbyggd med på övre delen en trekantigavel, buren av med blomrankor ornerade kolonner. I gavelfältet årtalet (15)66, på arkitraven rester av bibelcitat (Hebr 13:14). Mellan kolonnerna en sköld med bomärke, initialer (endast bokstaven N bevarad) och namn: . . . BO^rNSON. På stenens nedre hälft postament med inskrift: . . . EGRAFVÉ SALIGH / . . . HVILKEN AFSOMP/ . . . THEN 12 APRILIS / . . . GVD HANS SIEL / . . . ERLIGH AMEN / (fortsättning nedanför en delande list) . . . SON SALIGE ESBIÖR/ . . . NADE I CHRISTO / . . . ANNO 1573. Mått 242 × (86) × 11 cm. Jfr nr 113.

Den fullständiga inskriften finns återgiven hos Kylander: ”Nils Esbiörnsson. Her under ligger begrafven Saligh Nils Krämer hvilken afsomnat i Christo then 12 Aprilis anno 1566. Gud Hans Siel nåde evinnerligh. Amen. Teslikes hans Son Salige Esbiörn Nilsson afsomnade i Christo then Marci Anno 1573.” Nils Krämares hustru Brita, som i Vadstena klostets uppbörds och utgiftsbok 1539–70 (utg 1895) nämns 1555–70 och flera gånger kallas ”moder syster”, anses av Silfverstolpe vara identisk med Birgitta Botolfsdotter, som var abbedissa 1534–39. (Jfr även C M Kjellberg, Vadstena i forntid och nutid, 1917, s 39).

245. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i huvudsakligen ristning. Hörnringar med bevingade änglahuvuden, i kanten läses Vish 3:1 samt: HOMO BVLLA MEMENTO MORI. Upptill och nedtill på mittfältet inskriftstavlor, mellanpartiet har en lagerkrans kring en sköld med bomärke och initialer ILS GBD. Kransen flankeras av små rundlar med t v dödskalle, t h timglas, på rundlarna läses IDAG MIGH I MORGON TIGH resp DÖDEN ÄR WISS STUNDEN OWISS. Ovanför den vänstra rundeln står med bokstäver i relief: CHRISTVS ÄR / MIT LIF, ovanför den högra rundeln: DÖDEN ÄR / MIN WIN/NING. På den övre inskriftstavlan läses Uppb 14:13 och Syr 7:40, på den nedre tavlan står: HÄR VNDER HVILAS I HERRANOMS. THEVS / LARSSON FORDOM STADZ SKRIFVARE HÄR / I WASTENA HWILKEN AFSOMADE THEN 23 / OCTOB. 1637 MEDH SIN KÄRE HVSTRV H. / GERTRVD BÖRGES DOTTER SOM AFSOM/DE DEN 8 NOVENMB. 1622 SAMPT BEGGES / THERAS BARN NILS, BÖRGE, LARS, THEVS SÖ/NER, BRITA, INGIÅL, THEVS DÖTTRAR / GVDH GIFVE THEM EN S. VPSTÅNDELSE / THENNA STEN MED BARNES OMKOSTNAT

Gravsten nr 246. Över borgmästaren i Vadstena Lars Uddsson, död 1616 samt hans andra hustru Engel Hansdotter, död 1603. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 246. Lars Uddsson, Mayor of Vadstena, d. 1616, and his second wife Engel Hansdotter, d. 1603.

ÅHR 1643. Nedre vänstra hörnet spräckt, det nedre högra avslaget och saknas. Mått: 210 × 145 × 11 cm.

Enligt Ihrfors förekommer Theus Larsson redan i slutet av 1570-talet som revisor av S Pers kyrkas räkenskaper; hans namn förekommer också på den 1626 omgjutna storklockan. Vid sitt frånfälle bör han ha varit närmare 80 år eftersom han år 1634 deltog som vittne i en rättstvist och då uppges vara 75 år gammal. Svenska Ättartal 8, s 360.

246. Liggande häll med utsmyckning i relief, helt bortvittrad på den övre delen; stenen är dessutom något avkortad nedtill. Mitt på stenen en rundel, helt i relief, och på denna en sköld med bomärke och initialer: LVS MBD. Rundeln omges av beslagsornament och frukt-

knippen, på vardera sidan finns också en mindre rundel, t v med inskrift: HODIE MIHI (CRAS TIBI) och omslutande en döds-kalle, t h VOLAT IRREVOCABILE TEMPVS (= Tiden flyr oåterkalleligen) samt vingat timglas. Stenens nedre del upptas av en inskriftstavla med följande text: HÅR VNDER HWILAS OCHSÅ SALIGH LARS / VDSOM FORDOM BORGEMESTARE HÅR / I WADSTENA HWILKEN AFSOMNADE I HERRANOM DEN 20 AVGVSTI AÑO 1616 / GVDH HANS SIEL EWINNERLIGHA BE/WARE AMEN SAMPT HANS ELSKELIG K / HVSTRV ERLIG OCH GVDFRVCHTIGE / QVINNO INGEL HANS D . . . Mått: (180) × 118 × 15 cm.

Gravskriftens lydelse och initialerna på skölden visar att den inskriftstavla som funnits på stenens överdel mot vanligheten inte haft ett bibelcitat utan en gravskrift över Lars Uddessons första hustru, Margareta Bengtsdotter.

Lars Uddsson tillhörde den s k Tistorpssläkten (se nr 82). Han nämns som rådman 1585 och som borgmästare 1592. Andra hustrun, Engel Hansdotter var dotter till Hans bårdskärare, död 1603. Jfr nr 82, 120, 136, 188 och 205. Om Lars Uddsson se Ch. Bengtsson, *En bok om gamla Vadstena* (1921), s 139.

247. Fragment, övre hälften av en liggande häll. Utsmyckning i plattrelief, huvudsakligen bestående av inskrifter. Överst en tavla med bibelcitat (Job 19:25), på det underliggande fältet ses i mitten en orm på ett kors, på sidorna om korset orden: SPES MEA CHRISTVS och ovanför korset: HODIE MIHI CRAS TIBI. Vid korsets fot initialerna A A i ristning. Utmed långsidorna på ömse sidor om korset finns rester av bibelcitat, t v Fil 1:21, 23, t h Rom 4:25. Omkr 1600. Mått: (130) × 100 × 15 cm.

248. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Spräckt tvärs över mittpartiet. På mitten två på höjden ställda ovala inskriftstavlors med välvd yta. Tavlorna har profilerade ramar, upptill omlindade med band vars ändar hålls av över tavlorna svävande, vingade genier. Mellan genierna en vapensköld med ett invecklat monogram, över skölden finns en krona upp till vilken banden löper. Närmast nedanför de ovala tavlorna finns två kraftiga korsade (oliv?)kvistar samt en liten rundel med initialer: LAS E-- (oläsligt). Längst ned på stenen finns en likkista, avbildad från sidan och med ett krucifix på locket. På sidorna om kistan döds-kalle resp timglas. Inskriftstavlorna har båda text med illa huggen frakturstil, på den högra läses Luk 2:29–32, på den vänstra står: Här unter Hwi/lar i Herranom förnåme / heder Werda Tyska per/soner hvid namn Welaktad / Herr handelsman- nen IA/COB MÖLER som afsomnad^d/ den 18 eius (sic!) A^o 1746 sampt

Gravsten nr 248. Över handelsman Jacob Möller och hans hustru Elisa Hasen, båda döda 1746. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 248. Jacob Möller, Merchant, and his wife Elisa Hasen, both d. 1746.

hans / keera hustru gudfruchtig Matrona ELISA / HASEN som afsomnade d. 14 Ap. A^o 1746. Mått: 217 × 150 × 13 cm.

Dödboken 1746 upplyser om att handelsmannen Jacob Möller avled den 14 april, dvs den dödsdag som gravstenen anger för hustrun. Den sistnämnda hade enligt dödboken avlidit i början av mars samma år och blivit begravd den 12:e i denna månad.

249. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och ristning. Defekt, ett stort stycke av nedre delen och ett mindre av övre vänstra delen saknas. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning: överst ett entablement i ristning med bibelcitat (Job 19:25–26). På postamentet, likaledes i ristning, har funnits en inskrift med uppgift om över vilka personer stenen lagts. Stenens mellanparti har dekor i plattrelief: på sidorna kolonner med

enkel beslagsorning, i mitten en stor rundel med inskrift HODIE (MIHI) CRAS TIBI kring två sköldar med bomärken, enligt Ihrfors KVA och ACL. Över sköldarna bokstäverna IHS. Utanför rundeln i de övre hörnen fruktknippen, i de nedre vingat timglas och dödskalle (den sistnämnda nu bortvittrad). 1600-talets början. Mått: (195) × 132 × 12 cm.

250. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. Hörningar med i de övre hörnen bevingade änglahuvuden, i de nedre timglas och dödskalle. I kanten läses Syr 38:24. På mittfältet finns upptill och nedtill rektangulära inskriftstavlor med en halvrund utbuktning mitt på varje sida. På stenens mitt ses en oval inskriftstavla, inramad av lagerkrans, kring kransen står i relief: AN/NO / 17/31. Inskriften inom kransen inleds med ordet LIKTEXTERNE:, varpå följer tre citat ur psaltaren (116:7, 31:6, 57:3). På den övre inskriftstavlan läses följande: HÄR / UNDER / HWILAR FORDOM BORGAREN OCH INWÅNAREN HÄR I STADEN MUHRMÄSTAREN / SAL. MÅST. ANDERS TORSCK FÖDD A° 1660 OCH / I HERRANOM SAL. AFSOMNADE A° 1711 d. 11 APRILIS / IÄMWÄHL LIGGER HÄR BEGRAFVEN BORGAREN / OCH HATTEMAKAREN SAL. MÅST. AMBIÖRN / WETTERSTRÖM FÖDD ÅR 1676 OCH I CHRISTO / AFLIED DĒ 15/ SEPTEMB. 1728. På den nedre tavlan står: SAMMALEDES HUILAR HÄR UNDER DERAS I LIFSTIDEN / K. HUSTRU DYGDESAÑA MATRONA HUSTR. KIERSTIN / HÅKAN DOTTER FÖDD A° 1670 SOM SAL: HÅDAN / KALLADES d. (ej hugget) A° 17(ej hugget) OCH HAFWER HON MED / SIN FÖRSTA MAN AFLAD EN SON WIJD NAMN JONAS / TORSK SOM FÖDDES A° 1701 OCH DÖDDE SAHL. ÅR 1703. / GUD DEN ALDRAHÖGSTE SOM HUGNAR SIÄLARNA / FÖRLÄNE KROPPARNA ROO OCH HWILA I IORDEN / OCH PÅ DEN STORA HERRANS TILKKOMMELSE-DAG / EN FRÖDGEFULL UPSTÄNDELSE. Stenen är välbevarad. Mått: 225 × 140 × 12 cm.

Enligt kyrkböckerna dog Ambjörn Wetterström 5/9 1728 52 år gammal. Hustrun levde till 1753 (död 2/1). Om mannens föräldrar se Svenska Ättartal 14, s 33.

251. Liggande häll; båda de nedre hörnen avslagna och saknas. På mitten en sköld i ristning och på skölden ett bomärke i plattrelief. På stenens nedre del inskrift i ristning: HIER ONDER LIGHT BEGRAVEN / SELIGE CHRISTOFER SADELMAKE(R) / . . . IS ENTSLAFVEN IN CHRIST. . / . . . (A)PR(IL)IS ANNO 156. . . / . . . M GHNEDIGH . . . / . . . GH AMEN. Mått: 204 × 124 × 12 cm.

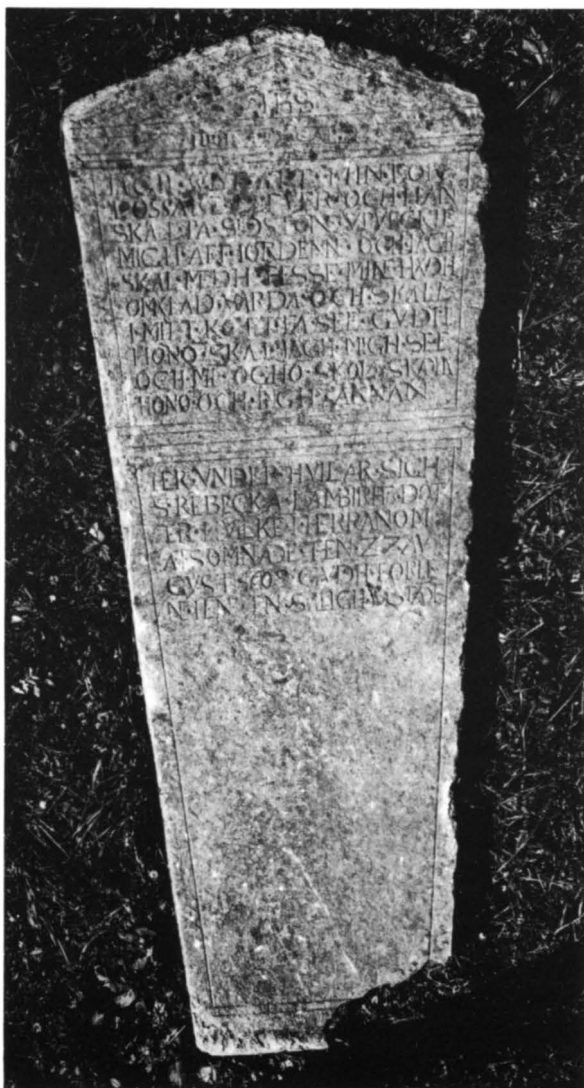
Enligt Ihrfors avled Christoffer Sadelmakare år 1564 då 14 mark betalades för hans gravplats.

252. Liggande häll, nedåt starkt avsmalnande och

uppåt triangulärt avslutad – således formad som ett likkistlock. Enkel, ristad dekor med två inskriftstavlor och överst en trekantgavel med bokstäverna IHS i gavel-fältet. Tavlorna kröns av gesimser, på sidorna kantas de av en enkel linje. Den övre tavlans text utgörs av Job 19:25–27, på den undre står: HER VNDER HVILAR SIGH / S. REBECKA LAMBRIHIZ DOT/TER HVILKĒ I HERRANOM / AFSOMPNADE THEN 22 AV/GVSTI 1609 GVDH FÖRLE/NE HEÑE EN SALIGH VPSTÄDĒ. Ett mindre stycke av nedre högra hörnet saknas. Mått: 208 × 85/50 × 11 cm.

Gravsten nr 252. Över Rebecka Lambrektsdotter, död 1609. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 252. Rebecka Lambrektsdotter, d. 1609.

253. "Under dessa stenar ligga små brottstycken af andra grafminneswårdar. Ett af dessa underskolade fragment bär några synliga bokstäver såsom följande: . . . OCH HVILAS . . . GUDH SALIG ANDERS . . . DEN 27 IANV. . .". Foto i ATA visar två större och tre mindre gravstensfragment. Det ena av de båda större har den av Ihrfors citerade inskriftsresten på mittfältet (korrekt läst med följande lydelse: HÅR HVILAS I HE. . . / RÅD OCH HANDEL. . . / GUDH SALIG ANDER. . . / DEN 23 IAN. . .). Det andra större fragmentet har en rest av kantskrift med majuskler: . . . IN : PERPET. . . . Av de tre små fragmenten har ett några oläsliga majuskler i kanten och ett annat några versaler.

254. Två fragment av liggande hällar, det ena en överdel, det andra en nederdel. Fragmenten har samma bredd men kan knappast vara sammanhörande. Mått för vardera fragmentet: ca 65 × 77 × 15 cm. Överdelen har utsmyckning i relief, bestående av en kolonnställning med trekantgavel, buren av kannelerade kolonner. På arkitraven otydlig inskrift: HODIE MIHI CRAS TIBI. Under gaveln ses en rundbåge och under denna skymtar huvudet av en människofigur. Omkr 1600.

Det andra fragmentet, nederdelen, upptas av en inskriftstavla med text i ristning: FRANS GVLSMED / HERVNDER HVILAS I / CHRISTO SALIGE IÖNS / GVLSMEDH HVILKEN AFSOM/PNADE I GVDI TË 6 DECEMBER / AÑO 86 TESLIKEST HANS SON / HÅKAN IONSON HVILKEN / SLAGHEN BLEF ANNO (ej hugget) / GVD TERAS SIELAR NÅDE AMË. Inskriftens tre första rader har ett avbrott på mitten för att lämna plats åt ett bomärke i mycket nött relief.

Jöns guldsmed är känd från år 1550 då han gjorde ett hindertyg åt konungen. 1560 och 1573 var han riksdagsman och 1577 borgmästare. Sista gången satt han i rätten 5/10 1586.

Frans guldsmed nämns tidigast i en förteckning över Vadstenaborgarnas innehav av spannmål 1572. 1594 var han nämndeman och blev 1606 rådman. Enligt Ihrfors bör han ha avlidit omkr 1618 eftersom hans änka uppvisade hans testamente i rådstugan 1619 och mannen då sägs ha varit död "öfuer år och dagh".

255. "Ofvanför stenen nr 254 ligger inwid muren denna grafsten, afsedd för att wara stående; men af wåld samma händer sönderslagen i 2de delar, Öfverdelen är i toppen signerad med ett större Englahufvud i relief och derunder följande i skrift: HER VNDER HVILAS / I HERRANOM SALIGH / ERICK NILSSO(N) FORDO(M) TRÖMETER HVILKE(N) AF/SOMNADE THE(N) 2 DECE(M)B. / ÅHR 1628 SAMPT HANS / KÅRE HVSTRV (på nedre fragmentet):

Gravsten nr 256. Över borgmästaren i Vadstena Sven Persson Hall, död 1684, första hustrun Helena Nilsson, andra hustrun Maria Walleria, död 1693, samt barn. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 256. Sven Persson Hall, Mayor of Vadstena, d. 1684, his first wife Helena Nilsson, his second wife Maria Walleria, d. 1693, and children.

H. ANNA / MÅNSDOTTER AFSOM/NADE THEN ÅHR / OCH THERAS KIÅRE / BARN DORDI OC MARGARETA ERICHSDOTTER. GVD THERAS S: BEVARE. På baksidan: IOB 19: IAGH WET ATT MIN FÖRLOSSARE LEFVER etc." Foto saknas. Mått ej angivna. På stenens baksida förekom också ett bomärke.

256. Liggande häll med rik utsmyckning i relief. Hällen är spräckt i fyra delar; Ihrfors har endast sett och beskrivit den i tre delar spräckta övre hälften. Ett foto av nederdelen finns dock i bildmaterialet från 1926 i ATA. Ett smalt stycke av hällen utefter högra långsidan, bre-

dast på nedre delen, är avslaget och saknas. I hörnen har funnits kvadrater med framställningar av evangelisterna i helfigur och tillsammans med resp symbol. I det övre vänstra hörnet ses Matteus, framför honom står ängeln, hållande boken framför evangelisten. I det övre högra hörnet framställs Markus, sittande med sin bok på lejonets rygg. Det nedre högra hörnet saknas, det nedre vänstra är otydligt men framställer troligen Lukas, sittande på oxens rygg. I kanten en bård med rester av bibelcitat (Vish 4:7,14). Utsmyckningen på mittfältet påminner mycket om den på nr 205, som antagligen utförts av samme stenhuggare. Inom den ovala medaljongen på stenens mitt ses, liksom på nr 205, en människofigur i bröstbild och en sköld med monogram (enligt Ihrfors PSA men förmodligen istället SPH). På själva ovalen inskrift: CHRISTVS ÄR MITT LIFF etc. Den smala inskriftstavlan som skär över ovalen har följande text: HÄR HVILAR I GVDI S. SWEN PERSON HALL FORDOM / INWÄNARE HÄR I WASTENA DH, LEFWERNE / KORT SOM FÖLLIER COMPAGNIE SKRIFWER I 12 ÅHR. Tavlan och ovalen omges av bevingade änglahuvuden, fruktknippen samt små rundlar med dödskalle och timglas. Gravskriften fortsätter på mittfältets nedre inskriftstavla: STAD,SKRIFWERE HÄR I WASTENA 10 ÅHR / UICE HÄREDSHÖFDINGE I WASTENA LÄHN / 30 ÅHR ORDINARIUS HÄREDSHÖFDING I ÅKER/BO HÄRAD I 27 ÅHR TILLIKA BORGMESTERE / HÄR I WASTENA 28 ÅHR MED BEGGE SINE K. / HUSTRUE H. HELENA NIL. . . OCH H. MARI. . / UALLERIA MED BARNEN IFWER(?) PER(?) HELEN. . / CHRISTINA OC CECILIA GUDH FÖRLÄNE THE. . / EN SALIG UPSTÄNDELSE OBIIT SWEN PERSON. . / DEN 25 MAIJ 168. . OCH H. HELEN. . / H. MARIA UALLERIA DEN . . AR. . ANNO 16. . (läsningen osäker eftersom det tillgängliga fotot är något oskarpt). Den nedre inskriftstavlan har en enkel inramning medan mittfältets övre inskriftstavla har ett rikare ramverk, sammansatt av volut- och bandornament. På den övre tavlan läses Job 19:25–27. Mått (endast angivna för övre delen av stenen): (160) × (168) × 13 cm.

Borgmästaren Sven Persson Hall avled enligt kyrkböckerna 25/5 1684. Andra hustrun, Maria Walleria, dog 22/3 1693, 57 år gammal. Svenska Ättartal 8, s 466.

257. Rest sten, uppåt trepassformigt avslutad. Ena sidan slät, på den andra läses i ristning överst IHS och nedanför följande: HÄR UNDER HUILAS I HER/RANOM MÄSTER ERICK / (BERG) HUILKEN AFLIED D 24 / FEBR A^o 1715 SAMPT SKRÄ/DAREN EHREBORNE OCH / KONSTERFARNE MÄST. PETER / HALMAN HVILKEN SAL. AFLIED / (ej hugget?) 17 (ej hugget?) TILLIKA MED / BÄGGES TERAS K. HUSTRU EHR/LIG OC GUDFRUCKTIG HUST. /

INGRID IÖNSDOTTER SOM / SAL. AFLIED D. (ej hugget) 17 (ej hugget) / HVILKEN MED SIN FÖRSTA / MAN ERICK BERG AFLAT TIL/SAMMANS 5 BARN, 4 SÖNER 1 / DOTTER. GUD DERAS SIÄLAR EVINNERLIGEN HUG/NE 1729. Mått ej angivna.

Dödboken för 1715 omnämner Erik Bergs dödsfall: ”1715 Febr 23 (begrovs) Erich Gisselson Berg Skräddare dödde d. 20. 37 år gl.” Hustrun överlevde också sin andre man och dog 1742. Peter Halmans död omnämns ej i kyrkböckerna.

258. Fragment (?) av en liggande häll med utnött kantskrift med majuskler. Gardell 722. Ihrfors har läst:ANGAR : TORISO. . . . vilket Gardell tolkar som (R)ANGAR : TORISO(N), dvs Ragnar Toresson. Mått: 145 × 94 cm. Möjligen identisk med Gardell 737, citerad efter Hadorph. Se nr 315.

259. Rest sten, uppåt trepassformigt avslutad. Delvis oläslig inskrift, här återgiven efter Ihrfors: . . . VNDER HVILAS / S. ANDERS PER/ AFFSOMNADE TH. . . SEPTEMB. AÑO 1622(?) HANS HVSTRO NGBOR ANDERSD. . . . OCH 2 THERAS BARN / KARIN OCH AN(N)A ANDERS. . . . GVDH TH.RAS SIÄLAR NÄDE. Mått ej angivna.

260. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och inskrifter i ristning. Nedre högra delen avslagen och saknas. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med inskrifter på entablement och postament. Överst en trekantgavel med i gavelfältet *ih̄s* i minuskelliknande bokstäver samt ANNO 1624 i versaler. Partiet mellan postament och entablement har låga, bladornerade pelare och mellan dessa en krans med bomärke och initialerna M S; kransen omges av bevingade änglahuvuden, dödskalle och vingat timglas. Inskriften på entablementet utgörs av bibelcitat (Hebr 13:14), på postamentet läses: HÄR VNDER HVILA I HERRANO. . . / LIGH MÅNS LARSSON I FYLLA. . . / KEN AFFSOMNADE THĒ . . . / ÅR 1594 SAMPT HANS . . . / TRV H. KIRSTIN PEDH. . . / AFFSOMNADE THEN . . . / ÅR 1606. GVD TH. . . / NÄDE. Mått: (162) × 96 × 12 cm.

261. Fragment, övre vänstra delen av en liggande medeltidshäll. Rödaktig kalksten. Gardell 438. Stenen var på 1600-talet bevarad till större delen och kan beskrivas med hjälp av Brenners avbildning. I kanten en bård med majuskelinskrift endast på övre kortsidan: OTE : U(LFSON). På mittfältet en snedställd, hjälmkrönt vapensköld med tre björnramar; av själva skölden är översta delen bevarad. Mått: (132) × (78) × 10 cm.

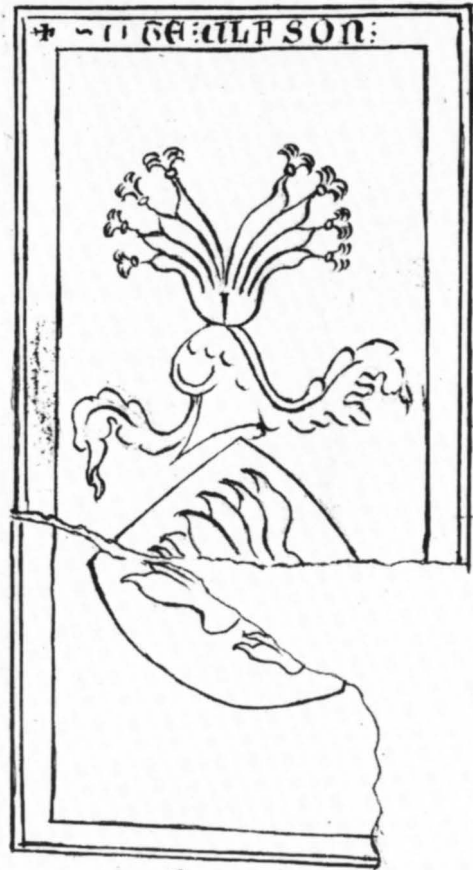
Riddaren och riksrådet Otte Ulfsson blev begravd i Vadstena kloster den 22/2 1457. I diariet står under nämnda år: "Vidare, på dagen 'Petri stol' begravdes i klostret herr Otto Ulphssons, en bror till Katerina Ulphsdotter. Han gjorde ett testamente till förmån för klostret och donerade många av sina gods för sin själs frälsning. Och han gjorde sin syster abbedissan till testamentsexekutor." Otte Ulfssons syster, Katarina Ulfsdotter, valdes till abbedissa 25/9 1456 men avgick redan 1457. Jfr Äldre svenska frälselätker 1, s 21.

262. Fragment, nedre delen av en liggande häll med utsmyckning i relief. I hörnen rundlar med evangelist-symbolerna och resp namn (Johannes och Lukas bevarade på fragmentet). Mitt på stenen har funnits en krans som flankerats av små rundlar med döds-kalle och tim-glas. Under detta finns en inskriftstavla med följande

Gravsten nr 261. Fragment av en häll över riddaren Otte Ulfsson begravd 1457. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 261. Fragment of grave slab commemorating Otte Ulfsson, Knight, buried 1457.

Gravsten nr 261. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 261. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

text: HER HVILAR I GVDI S. PEDER ERICHSON ORRE / FÖD 1629. GÅT I SCHOLA 5½ ÅHR. TVLL OCH ACCIJS/SKRIFVARE I WASTENA 4½ ÅHR. CASSEVR I STOCKHOLM / 2 ÅHR. TVLLNER I SÖRKIÖPING 3 ÅHR TVLLARENDATOR / I VASTENA 12 ÅHR. BREDEVID LINKIÖPING OCH SKENIGES / TVLL 5 ÅHR SEDERMERA TVLLNAER I VASTENA (ej hugget) ÅHR / SAMPT RÅDMAN I VASTENA (ej hugget) ÅHR. DÖDDE (ej hugget) / MED SIN K. HVSTRO H. KIRSTIN SVENSD⁸ FÖD 1632 / AFLED I CHRISTO 1669 OCH THERAS K. BARN BRITA FÖD 1657 / DÖDDE 1689 SVEN FÖD 1661 DÖD 1690. MARIA FÖD 1665 DÖD / 1666. ERICH FÖD 1667 DÖD (fortsättningen ej huggen).

Enligt dödboken avled Peder Eriksson Orre den 3/9 1693 vid 63 års ålder. I dödboken kallas han "f.d. Borgmästare". Den sist i inskriften nämnde sonen Erik blev tullskrivare i Vadstena och dog år 1707. Svenska Ättartal 14, s 144 och 279.

263. Fragment, nedre hälften av en liggande häll. Gardell 739. På stenens mitt två snedställda sköldar, den vänstra tom, den högra med ett bomärke. Längs högra långsidan rester av en inskrift med majuskler (utan bård). Inskriften, som endast består av ett namn, kan kompletteras efter Hadorph: (SUEN : HARALD)-SON. Mått: (115) × 103 × 13 cm. Fragmentet kan dateras till 1500-talets början.

264. Liggande häll, stympad nedtill. Gardell 746. På mitten ett grovt ristat, likarmat kors, på övre delen en majuskelskrift inramad av ristade linjer: PATHAR : NIELSON. Troligen 1500-talets början. Mått: (135) × 95 × 18 cm.

265. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och inskrift i ristning. Översta delen av stenen är avlagen och saknas. Utsmyckningen har haft arkitektonisk uppbyggnad med en gavel, buren av bladprydda kolonner samt på nedre delen ett postament med inskrift. Mellan kolonnerna en stor lagerkrans, omgivande en sköld med bomärke. Inskriften på postamentet lyder: HER VNDER HVILAS I CHRISTO / SALIG HVSTRV ANNA ERICK HÅKĒ-SONS MED 7 THERAS BARN HÅKE / ANDERS OLAR (sic!) ERICK SÖNER KARI / ELIN INGRID OCH ANNA ERICKS/DOTTER OCH AFSOMPNADE HON / THEN HELIGE HEMELFART CHRIS(TI) / DAGH AÑO 1577 GVD THE(RAS) / SIEL NÅDHE EVINERLIGĒ A(MEN). Mått: (145) × 109 × 11 cm.

266. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrift i ristning. Arkitektoniskt uppbyggd utsmyckning med en rundbågig gavel, buren av joniska kolonner samt ett postament med inskrift. I gavelfältet en mussla, mellan kolonnerna en sköld med bomärke och kring skölden initialerna K N S. Utsmyckningen är vackert huggen och relativt välbevarad. Inskriften på postamentet lyder: HER VNDER HVILAS I / HERNOM SALIGE HVS/TRV KIRSTIN KNVT / SKAFFVER EFTERLEF/VERSKA HVILKEN AFS/OMPNADE AÑO 93 GVDH / GIFFVE HENNE EN SALIGH / VPSTÅNDELSE AMEN. Det i inskriften förekommande årtalet skall utläsas 1593. Mått: 133 × 61 × 14 cm.

267. Rest sten, uppåt halvcirkelformigt avslutad. På ena sidan utsmyckning i låg relief, bestående av överst på stenen en rundel i vilken ses en kalk, en bok och initialerna A I. På andra sidan ristad inskrift som överst är söndervittrad och oläslig. Nu läsbart är: ...ER ANDERS / IOENSON FORDOM / KYRKIE HERDE / VTI NYKYRKIA / HVLKEN AFSOM/NADE I CHRISTO / ANNO 1587 GVDH / HANS SIEL NÅDE / EVINERLIG AMEN. Mått: 103 × 53 × 12 cm.

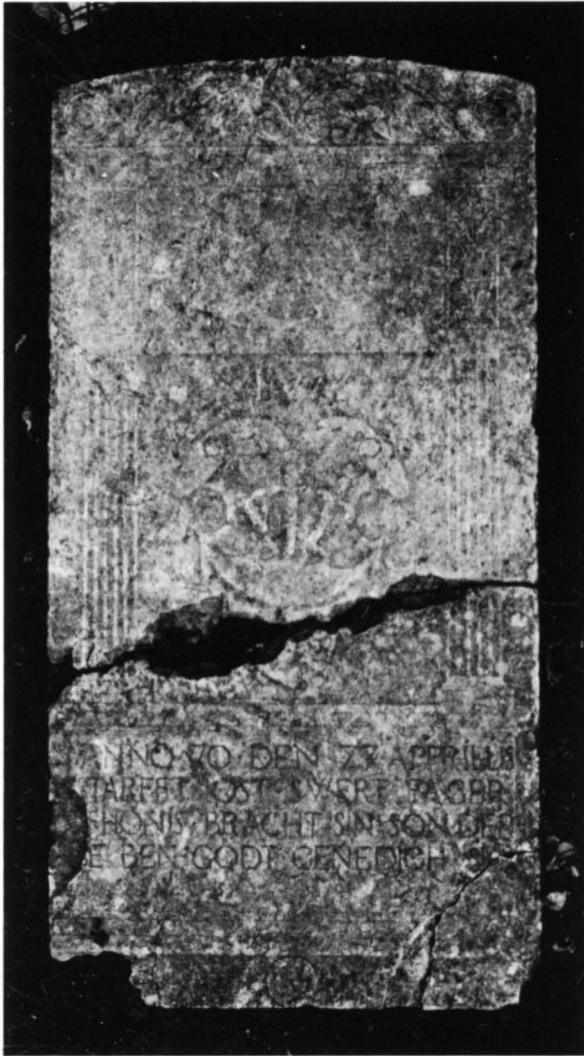

Gravsten nr 266. Över hustru Kerstin, död 1593. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 266. Wife Kerstin, d. 1593.

Med "Nykyrkia" avses V Ny socken i Aska hd i Östergötland. Anders Jonsson omnämns i Linköpings stifts herdaminne (2, s 359) men uppgifterna där är grundade enbart på gravstenens inskrift.

268. Liggande häll med utsmyckning i plattrelief och inskrift i ristning. Hällen är spräckt något nedanför mitten och i nedre högra hörnet; ett litet stycke av nedre vänstra hörnet saknas. Övre kortsidan är inte rak utan något svängd. Utsmyckningen har arkitektonisk uppbyggnad. Entablementet saknar inskrift men har vid sidorna blomprydda pilastrar och kröns av rankornament som i hörnen löper ut i rosor och i mitten i ett hjärta. Stenens mellanparti har en sköld mellan kanelerade kolonner; i skölden ses tre svärd vars spetsar är

Gravsten nr 268. Över svärdfejaren Jost Thonis, död 1570 och hans son. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 268. Jost Thonis, Swordsmith, d. 1570, and his son.

nedstuckna i en uppåtvänd månskära. Ovanför skölden bokstäverna IVA. På postamentet på stenens nedersta del läses följande: ANNO 70 DEN 27 APRILLIS / STARFF IOST SWERT FÄGER / THONIS BRACHT SIN SON DER/SELBEN GODT GENEDICH SY. (= År 1570 den 27 april dog svärdfejaren Jost Thonis. (Han) har med sig (?) sin son. Gud vare dem nådig). Mått: 194 × 99 × 12 cm.

269. Liggande häll med nedsänkt, slätt mittfält och räffeluggen, inåt profilerad ram. 1700-talet. Spräckt i tre delar. Mått: 142 × 116 × 14 cm.

270. Liggande häll med utsmyckning i ristning. Stenen är stympad utefter högra långsidan; det kvarvarande stycket är spräckt tvärs över stenen, något ovanför mitten. I hörnen Kristusmonogram, IHS, i kanten inskrift i bård: HÄR VNDER . . . / . . . / . . . HVIL/KEN AFFSOMNDE I W(A)DSTENE (inskriften avslutas överst på mittfältet) THEN 19 IVLI / ANNO 1606. På mittfältets nedre del läses ett bibelcitat (Joh 17:3). Mått: 222 × (98) × 12 cm.

271. Rest sten av grågul sandsten, uppåt avslutad med en halvrundel mellan voluter. På stenens ena sida finns överst ett bevingat änglahuvud i relief och nedanför följande inskrift i ristning: HÄR VNDER LIG/GER BEGRAFVEN S AN/DERS HANSÖ FORDOM / BORGHARE OCH INVÅNARE HÄR / I WADSTENA AFSÖNADE I CHR/ISTO DEN (ej hugget) ÅHR (ej hugget) SAMPT THERAS K. BARN 9 SÖNER OCH 2/DÖTTRAR GVDH FÖR/LÄNE THEM EN FRÖGDE/FVLL VPSTÄNDELSE. På stenens andra sida ses överst bokstäverna IHS och nedanför ett bibelcitat (Job 14:1–2). Mått ej angivna.

En Anders Hansson var rådman i Vadstena på 1660-talet (Svenska Ättartal 14, s 96).

272. ”En likaledes rest sten jemte den förra, afslagen i toppen och eljest mycket skadad. Delen ämnad att stå ofvan jord är 1 m. 22 c. lång, bredden 58 centimeter. Den läsliga inskriften lyder: HÄR VNDER LIGGIA BEGRAFNE / THESSA EFTERFÖLJANDE PERSONER ARFVID ARFVIDSO(N) OC / HANS K. HVSTRO H. CICILA / LARSDOTTER SOM I CHRISTO / AFLIED ÅR . . . DEN OCH MED 4 SINE BARN LARS / OCH GVNNAR ARFVIDSSÖ(N)ER BRITA / ARFVID,D. OCH ION ARFVIDSON / SOM I GVDI AFSOMNADE ÅHR 1664 / D 9 DECEMB. GVD FÖRLÄNE THEM EN FRÖGDEFVL UPSTÄNDELSE.” Foto saknas.

273. ”Denna är blott ett fragment liggande näst intill nr 270, saknande inskrift, endast konturen af en bomärkt sköld kan nu på stenen skönjas.”

274. Liggande häll med utsmyckning i relief och inskrifter i ristning. I hörnen rundlar, de övre med bevingade änglahuvuden, de nedre med dubbelt timglas resp döds-skalle. I kanten bibelcitat (Ps 90:12). Mittfältet har en övre och en nedre inskriftstavla samt ett mellanparti med en lagerkrans, omgiven av olivkvistar; inom kran-sen läses Fil 1:21. På den övre tavlan står: HIOBS 10 CAP. V. 1,2,3, / 4,5,6,7,8,9,10,11,12,13. / MIN SIÄL GRUFWAR SIG FÖR / MIT LIF, MIN KLAGAN WIL IAG LÅTA FARA / HIOB 7 CAP. V. 1,2,3: MÅSTE ICKE MENNISKIAN ALTIJD WARA I STRID PÅ IORDENNE OC HENNES DAGAR ÄRO SÅSOM EN DAGAKARLS. På den nedre tavlan står: HÄR UNDER HVILAR I

Gravsten nr 274. Över skräddaren Nils Persson, död 1721 och hans hustru Karin Svensdotter. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 274. Nils Persson, Tailor, d. 1721, and his wife Karin Svensdotter.

HERRANOM FORDOM / BORGAREN OCH INWÄNAREN HÄR
I STA/DEN SAL. NILS PHERSON SKRÄDDARE FÖD / ÄHR 1644
d. 12 IULI OCH I HERRANOM / AFSOMNADE / A° 1721 d. 30
IULIJ TILLIKA / MED SIN K. HUSTRU GUDFRUGTIG HUST. /
KARIN SUENSDOTTER FÖDD ÄHR 1664 d. 23 / DECEM. OCH I
HERRANOM AFSOMNADE / A° 17 (ej hugget) d. (ej hugget)
GUD FÖRLÄ/NE THEM EN FRÖGDEFULL / UPSTÄNDELSE.
Hällen är välbevarad. Mått enligt Ihrfors: 180 × 117
cm.

Enligt dödboken för 1721 avled skräddaren Nils Persson den 30/6 (inte 30/7 som anges på stenen) och begravdes den 7/7.

275. Liggande häll av rödaktig kalksten. Gardell 530. Som enda utsmyckning finns på hällens mitt tre stora, inhuggna majuskler: E C K. Mått: 125 × 83 × 11 cm.

Inskriften har av Carl M Kjellberg tolkats som: E(CCE) C(RIPTA) K(ATERINE), dvs: Se här Katari-

nas gravkammare; stenen skulle alltså ha täckt klostrets första abbedissas, Katarina Ulvsdotters grav och vara samma gravsten som vid Katarinas translation 1489 överhöljdes med ett gravtäckte med Katarinas bild. Se vidare Fornvännen 1914 s 246–250. Tolkningen får anses högst tvivelaktig. Stenen är av samma typ som flera andra enkla hällar i kyrkan utan annan inskrift än ett par stora majuskler på stenens mitt (nr 59, 70, 71, 72, 213), alla troligen från 1500-talets början.

276. "Ett alldeles förstördt litet fragment af en medeltidsgrafsten; ej mera synligt än ordenHO. . . ." Gardell 304 (efter Ihrfors). Foto saknas.

277. Fragment av en liggande häll, "hwilken saknat alla prydnader, undantagande en sköld i kontur innehållande ett nu utplånadt bomärke. Nedanföre kunna ännu dessa ord läsas: . . .SALIGE / CHRISTOFFER PE/DERSON HWILKE(N) AFSOMP/NADHE / I CHRISTO IESV / THEN 21 NOVEM/BRIS AÑO 78. GVDH / HANS SIEL BEVARE / TIL EVIGH TIDH / AMEN." Foto saknas.

Gravsten nr 275. Omkr 1500. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 275. c. 1500.

Gravsten nr 279. Över guldsmeden Bertil Henriksson, död 1664 och hans hustru Kirstin Hansdotter, död 1676. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 279. Bertil Henriksson, Goldsmith, d. 1664, and his wife Kirstin Hansdotter, d. 1676.

278. Fragment av en liggande häll med utsmyckning i ristning. Stenen är avtagen längs vänstra sidan och något nedtill. På stenens mitt har funnits en sköld, innehållande ett nu till största delen utplånat bomärke. Under skölden läses: . . . R HVILAS I HERANOM / . . . AS STAFFENSON / . . . NADE I HERRANVM / . . . IANVARI ANNO 89 / . . . S SIEL BEVARE AMEN. Mått: (145) × (70) × 12 cm.

279. Liggande häll med utsmyckning i relief, välbevarad fränsett en liten skada i övre vänstra hörnet. Utsmyckningen ansluter i detalj till nr 133, men är säkrare huggen, särskilt vad gäller figurskulpturen. Några mindre olikheter finns: hörnens evangelistsymboler har bytt plats liksom mittpartiets timglas och döds-skalle; lagerkransen på stenens mitt innehåller på nr 133 en sköld, på nr 279 en rikt arbetad pokal som omges av en hammare och två mejslar. Vidare har de sju sista

orden i den övre inskriftstavlans vers utelämnats. Kantskriften och inskriften på de små tavlor som flankerar kransen är likalydande på båda stenarna. Den undre inskriftstavlan är inte som på nr 133 uppdelad i flera mindre fält utan har följande sammanhängande gravskrift: HÄR VNDER HWILAS I HERRENÖ SALIGH / BERTIL HINDRIKSON GWLSMEDH, FOR/DOM BÄRGEMÄSTARE HÄR I STADÊ HWIL/KÊ I CHRISTO AFSOMNADE THEN I MAIJ / ÅHR 1664 DESLIKEST HANS KIÄRE HVSTRO / GWDFRVCHTIGH OCH DYGDESAME MA/TRONA, H: KIRSTIN HANSDÄTTER SÖ I GVDHI AF THENNE IÄMERDAL KALLAT / BLEF, THÊ 12 APRILIS ÅHR 1676 GVDH FÖR/LÄNE THEM EN FRÖGDEFVL VPSTÄDELSE. Mått: 240 × 152 × 14 cm.

Guldsmeden Bertil Henriksson var rådman i Vadstena 1629–35 och borgmästare 1635–49 samt 1657–64. Han var sonson till Hans guldsmed (nr 117) och bror till guldsmeden Hans Henriksson (nr 221). Se Svenska Ättartal 14, s 32 f. Om Kirstin Hansdotter se Svenska Ättartal 6, s 187.

280. Liggande häll med utsmyckning i relief. Översta delen avslagen och saknas. Stenens yta är svårt vittrad och utsmyckningen ställvis utplånad. I hörnen har funnits små rundlar med evangelistsymbolerna, i kanten bibelcitat (Vish 4:7,14). Mitt på stenen syns otydliga rester av en krans, flankerad av små rundlar med inskrift och troligen innehållande timglas och dödskalle. Mittfältets nedre del upptas av en stor inskriftstavla med delvis läslig text, här återgiven efter Ihrfors: S. I HERRANOM . . . O . . DE LA ROCH HVILKEN / AFSOMNADE THEN 18 FEBR. ANNO 1615 / LIKESOM MAN FORDO(M) FATTIGHVVSFÖRESTÅNDARE I HOSSPI/TALET HVILKEN AFFSOMNADE THEN / ÅR . . . 33 SAMPT BEGGIES KA KÄRE / HVSTRV DYGDESAM OCH GVDFRVCH/TIG HVSTRO H. MARITE OLVFSDOTTER / AFSOMNADE THEN 6 NOVEMB. ÅHR 1629 / SAMPT OCH DEN ANDRE HVSTRV DYGDESAM/ME OCH GVDHFRVCHTIGE H. KERSTIN LARSDOT/TER HVILKEN AFSOMNADE DEN I IVLIJ ÅHR 1634 OCH THERAS KERE BARN OLVF. PER ANTO(N) / ANTONIUSSÖNER, BRITA AN. ELISABET ANTO/NIIDÖTTRAR ANNO 1612 THEN 12 MAIJ AFF/ SO(M)NA. . . ANTO. ANNO 1620 THE(N) 8 NOVEMB. AFFSOMNADE. MAS O 1627 THE(N) 6 M. AFSO(M)NADE ASD. HERMAN 16 G. LLV . . VPSTÄDELSE. Längd ej uppgiven, bredd enligt Ihrfors: 156 cm.

Stenen är lagd över Antonius Pedersson de la Roche, son till bild- och stenhuggaren Peter de la Roche (Svenska Ättartal 14, s 180). Antonius hade samma yrke som fadern och arbetade liksom denne vid Vadstena slott (Svenskt konstnärslexikon II, s 45).

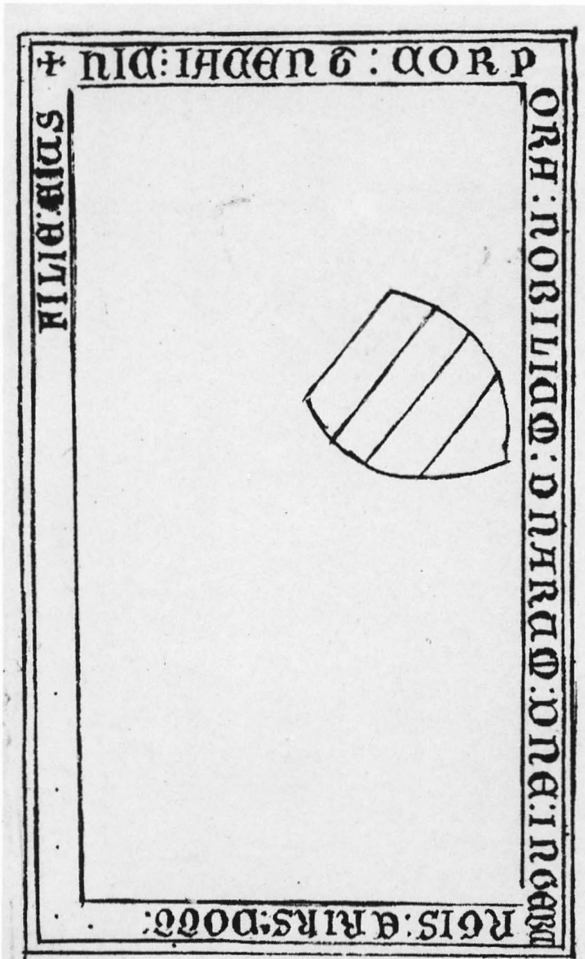
Gravsten nr 282. Över Ramborg Mattsdotter (Lillie), död 1451 och hennes son. Jfr fig s 140. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 282. Ramborg Mattsdotter (Lillie), d. 1451, and her son. Cf. Fig. p. 140. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

281. "Ett kilformigt grafstensfragment upprest mot muren bakom stenen n° 269, bärande endast ett kranium och en del af en refflad kolonn." Foto visar ett gravstenfragment i form av en triangel, den längsta sidan är något svängd. På fotot syns otydliga rester av utsmyckning i 1500-talsstil, bl a ett kranium. Mått ej angivna.

Nr 282–288 utgörs av fragment av söndersågade gravstenar, använda som trappsteg, enligt Ihrfors "vid kyrkans förutvarande westra ingång, der nu choret och sacristian äro."

282. Liggande medeltidshäll, i sin helhet känd genom äldre avbildningar. Gardell 432. Det bevarade fragmentet omfattar övre högra hörnet samt högra delen av

Gravsten nr 283 och 286. Över Ingeborg Eriksdotter (Bielke) och hennes dotter Katarina Glysingsdotter, den sistnämnda död 1413. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

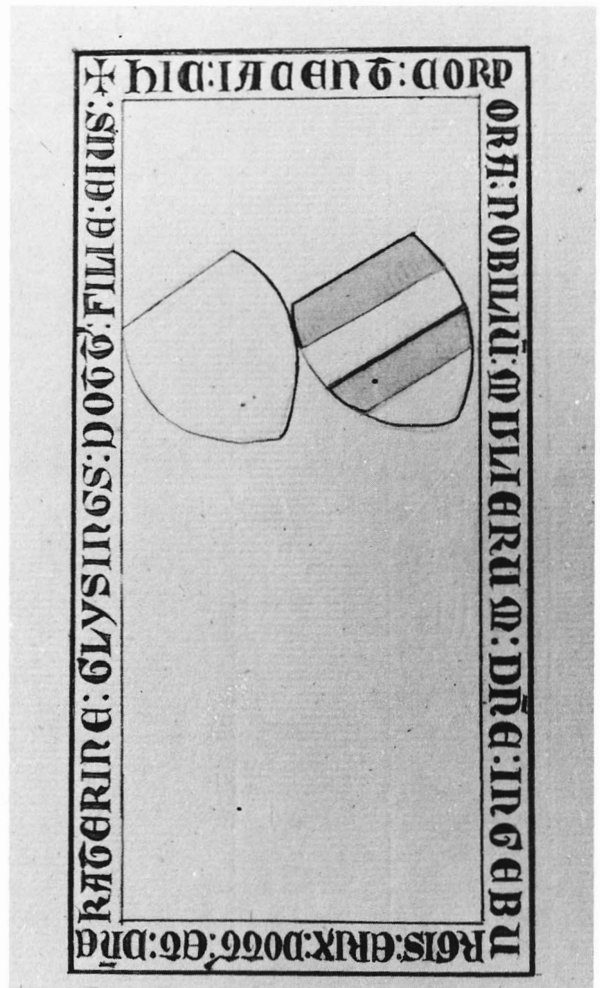
Gravestone Nos. 283 and 286. Ingeborg Eriksdotter (Bielke) and her daughter Katarina Glysingsdotter, the latter d. 1413. Drawing by Elias Brenner c. 1670.

mittfältets mellersta del. Kantskrift med majuskler: (SUB : HAC : PETRA : IAC)ET : NOBILIS / MULIER : DOMINA : RAMB(URGIS : MATISSA : DOTTOR : CUM : SUO : FILIO / UXOR : NOBILIS : UIRI : DOMINI : ÆGARDHI : / MILITIS : QUORUM : ANIME : IN : PACE : REQUIESCUNT : ANNO : DOMINI : MILLE : CDLI :) (=Under denna sten vilar välbördig kvinna, fru Ramborg Mattsdotter, med sin son; hustru till välbördig man riddaren herr Eggert, vilkas själar vile i frid. Herrens år 1451). I mittfältets hörn rundlar med evangelistsymbolerna, den övre högra (Johannesörnen) bevarad på fragmentet

men mycket nött. Mittfältets mellanparti har upptagits av två sköldar, tv Krummedige (hjälmkrönt, ej bevarad på fragmentet), t h Lillie (bevarad). Mått ej angivna.

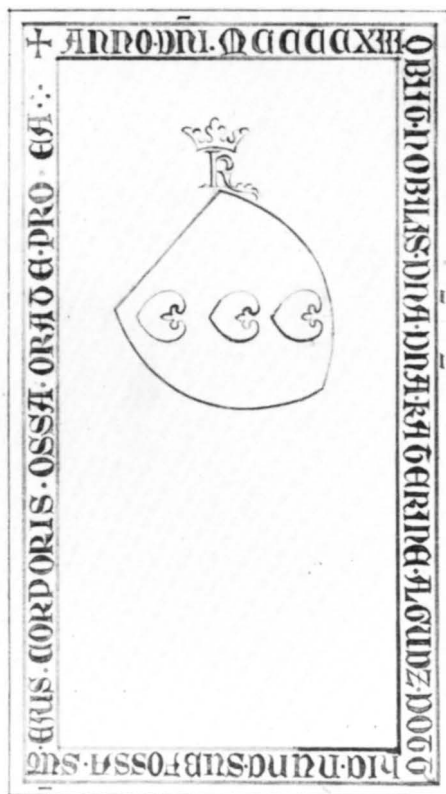
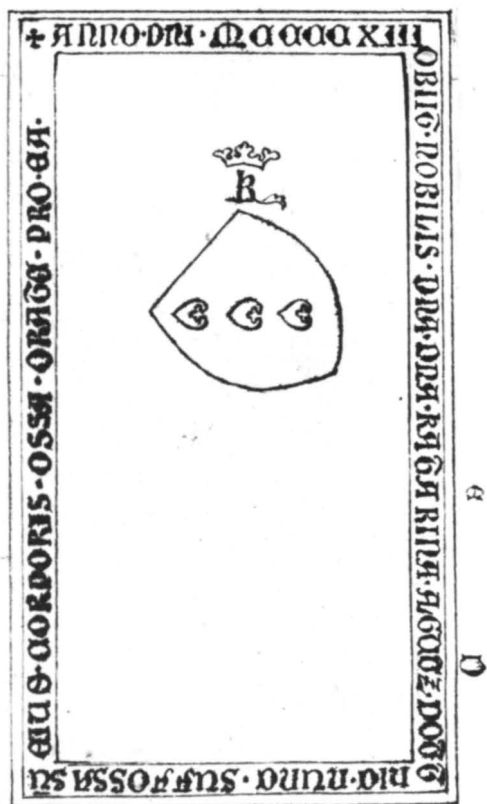
Riddaren Eggert Krummedige är känd från och med 1441 och dog 1487. Hustrun i hans första gifte, Ramborg Mattsdotter (Lillie av Greger Mattssons ätt) var dotter till väpnaren och häradshövdingen Mats Ödgi-lesson, död 1442. Giftet med Eggert Krummedige var hennes andra. Jfr nr 12.

283 och 286. Två fragment av en medeltidshäll, som delats på längden i tre stycken. De bevarade fragmen-

Gravsten nr 283 och 286. Teckning av Søren Abildgaard 1753. Nationalmuseet, Köpenhamn.

Gravestone Nos. 283 and 286. Drawing by Søren Abildgaard, 1753. Nationalmuseum, Copenhagen.

Gravsten nr 284. Över Katarina Algotsdotter (Sture), död 1413. Teckningar av Elias Brenner omkr 1670, KB, och av Søren Abildgaard 1753, Nationalmuseet, Köpenhamn.

Gravestone No. 284. Katarina Algotsdotter (Sture), d. 1413. Drawings by Elias Brenner, c. 1670, and by Søren Abildgaard, 1753.

ten utgör sidopartierna, mittdelen saknas. Gardell 355. Stenen är avbildad av Brenner och Abildgaard, vid den senares besök i kyrkan 1753 var stenen ännu hel. Kantskrift med majuskler (kompletterad efter Abildgaard): HIC (: IACENT) : CORP/ORA : NOBILIUM (: (MULIE)RUM : DOMINE : INGEBU/RGI(S : ERIX : DOTTER : ET : DOMINE / KATERINE : GLY-)SINGS : DOTTER : FILIE : EIUS (= Här ligga stoftan av två välbördiga kvinnor, fru Ingeborg Eriksdotter och fru Katarina Glysingsdotter, hennes dotter). På mittfältet visar Abildgaards teckning två snedställda sköldar, den högra Bjelke, den vänstra tom men säkert ursprungligen med ett avhugget svinhuvud (Glysing). Att stenens vänstra hälft varit starkt sliten redan på 1600-talet visar Brenners teckning: han har avbildat endast den högra skölden och har endast kunnat tyda de två sista orden av vänstra långsidans inskrift. Mått ej angivna.

Ingeborg Eriksdotter var dotter till riddaren och riksrådet Erik Turesson (Bielke). Hon var gift med riksrådet Kettil Glysing och levde som änka 1374. Katarina Glysingsdotters död omnämns i en notis i diariet år 1413, citerad i samband med gravsten nr 8 ovan.

284. Fragment av en medeltidshäll, som delats på längden i tre stycken. Det bevarade stycket är mittdelen. Gardell 317 och 356. Hällens utseende är känt genom avbildningar av Brenner och Abildgaard. Kantskrift med majuskler: (ANNO : DOMINI :) M (CCCCXIII / OBIIT : NOBILIS : DOMINA : KATERINA : ALGUTZ : DOTTER / HIC : NUN)C : SUB(FOSSA : SUNT / EIUS : CORPORIS : OSSA : ORATE : PRO : EA) (=Herrens år 1413 dog välbördig fru, fru Katarina Algotsdotter. Här under jorden ligga nu hennes ben. Bedjen för henne.). På mittfältets övre del en snedställd sköld med tre sjöblad i balk (Sture). Över skölden den

krönta majuskeln K. Större delen av skölden är bevarad på fragmentet. Mått ej angivna.

Katarina Algotsdotter var dotter till riksrådet Algot Magnusson (Sture, sjöbladsätten), som också har sin gravsten i Vadstena klosterkyrka (nr 22). Hon var första gången gift med den heliga Birgittas sonson, lagmannen Karl Karlsson av Ulvåsaätten (död 1398) och andra gången med ”herr Håken Tott, en herre aff Jutelandh”, dvs riddaren Håkan Nilsson (björnram), som levde ännu 1420 (Äldre svenska frälsesläkter I:2, s 203).

Av allt att döma finns också den vänstra tredjedelen av stenen bevarad, se nr 197.

285. Fragment av en liggande häll som delats på längden i tre stycken. Det bevarade stycket är mittdelen. Mitt på fragmentet ett bomärke, som av allt att döma har varit hällens enda utsmyckning. Mått ej angivna.

286. Se nr 283.

287. Fragment av en medeltidshäll som delats på längden i tre stycken. Gardell 724. Fragmentet utgör det ena av sidostyckena. I kanten bård med otydliga rester av majuskler. Ihrfors har läst: . . . RNHP PADOTTIR, vilket knappast kan vara riktigt. Mått ej angivna.

288. Fragment av en liggande (?) häll med, på övre delen inskrift med versaler; början och slutet av varje rad har gått förlorad då stenen sågats itu till trappsteg. Nu läsbart är: . . . AS SALIGH S. . . / . . . N NILSSON AFS. . . / . . . SEPTEMBER. . . / . . . NS AFSOMNADE. . . / . . . IL 1639. SVSA. . . / . . . AFSOMNADE 2. . . / . . . 1646 MARIA N. . . / . . . NADE 6 SEPTEM. . . / . . . DORDY N.D. AF. . . / . . . DE 8 OCTOBR. . . / . . . ANNA N.D. AFS. . . / . . . DE (datum ej hugget) ÅHR (ej hugget) . . . / . . . THERAS SIÅL. . . / BEWARE. Mått ej angivna.

Av de bevarade inskriftsresterna framgår att stenens gravskrift till största delen måste ha överensstämt med den på nr 289. Den sistnämnda stenen har förutom gravskriften inskrift i form av latinska sentenser och övrig utsmyckning i relief. Kanske har den mera påkostade stenen ersatt en enklare som därigenom blivit överflödig. Jfr nr 131 och 217.

289. Av grå kalksten med ornering i relief. Hörnkvadrater med kerubhuvuden, skadade i övre och nedre vänstra hörnen. Kantskrift innehållande latinska sentenser (ett distikon), mycket skadad längs hällens vänstra långsida: (C)HRISTE TIBI VIVO MORIAR / TIBI CHRISTE REDEMPTOR, TV MEA TV / MORTIS SPES IN AGONE / (MAN?)ES HOMO BVL(LA MEMEN)TO MORI. (= För dig,

Gravsten nr 289. Över rådman Nils Jönsson, död 1655, hans hustru Elisabet Håkansdotter, död 1658 (?) samt barn. Foto 1982.

Gravestone No. 289. Nils Jönsson, Councillor, d. 1655, his wife Elisabet Håkansdotter, d. 1658 (?), and children.

Kristus, lever jag, för dig, Kristus och Frälsare, skall jag dö. Du är och förblir(?) mitt hopp i döds kampen. Människan är en bubbla. Kom ihåg att du skall dö!). På mittfältet en övre och en nedre inskriftstavla; mellan dem, inom en lagerkrans, en sköld med bomärke och initialerna N I S E H D. Kransen flankeras av bevingade kerubhuvuden, döds kalle och timglas samt siffrorna 1652. På den övre inskriftstavlan läses Ps 116:7–9, på den undre står: HÄR VNDER LIGGER BEGRAFVÉ EHRIGE OCH / VELFÖRSTÄNDIGH NILS IÖNSON FORDOM RÅD/MAN I WADSTENA I HERRAN(OM) AFSOM/NADE DEN 7 IANVARI ÅHR 1655 SAM(PT) HANS E.K. / HVSTRV DYGDRIKE M: ELIZABET H(AKON) D. / AFSOMNADE I CHRISTO DÈ 12 APRILIS ÅHR 16(58?) MED / 6 THERAS K BARN ION N.S. AFSOMNADE DEN / 4 APRIL 1639 SVSANNA N.D. AFSOMNAD DEN / 26 APRIL 1646 MARIA N.D. AFSOMNAD DEN / 6 SEPTEMBR 1646 DOR(D)Y N.D. AFSOMNAD DEN – – OCTOBR 1646 HAQVINVS NICOLAI AFSOMNAD / (D)EN 13(?) SEPTEMBR 1650

Gravsten nr 290. Över Bengta Bosdotter (Natt och Dag), död troligen på 1420-talet. Foto 1982.

Gravestone No. 290. Bengta Bosdotter (Natt och Dag), probably d. in the 1420s.

ANNA N.D. AFSOMNAD/ (ej hugget) GVDH TERAS SIÄLAR BEVARE. Mått: 183 × 139 cm. Senare numrering nr 143.

290. Av gråbrun kalksten. Gardell 259. Längs övre kortsidan bård med majuskelinskrift, mycket nött och svårläst: DOMINA : BENEDICTA : BOOSDOTTER. På stenens mitt ett snedställt, hjälmkrönt Natt och Dag-

vapen (av själva skölden syns numera endast ett stycke av konturen, hjälmprydnaden är däremot relativt tydlig). Stenen finns avbildad av Brenner och Abildgaard; vid den senares besök i kyrkan var stenen dock delvis dold under ett bänkkvarter. Ihrfors har inte alls tagit upp stenen i sin inventering, beroende på att den då var dold under den ena av de båda från stadskyrkan här-

Gravsten nr 294. Över Bengt Röde (?). På mittfältet bilden av ett årder. 1400-talet. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 294. Bengt Röde (?). In the centre section, a picture of an arder. 15th century.

stammande kungsstolar, som nu står i södra sidoskeppets östligaste del (se SvK Vadstena klosterkyrka II, s 137). Mått: 215 × 148 cm. Senare numrering nr 40.

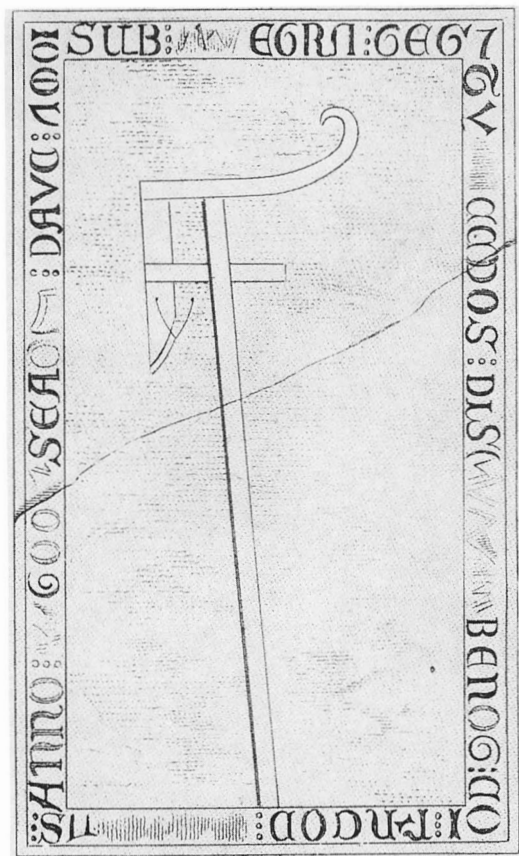
Bengta Bosdotter (Natt och Dag) var gift med riddaren Torkel Haraldsson (Gren) som enligt diariet blev begravd i klosterkyrkan 1402. Hon levde som änka ännu 1421 då hon gjorde sitt testamente. Jfr Äldre svenska frälseläkter I, s 57f.

291. Av grå kalksten. Medeltidshäll, till största delen dold under orgelpodiet. I kanten en bård med spår av majuskelskrift. Längd 218 cm, synlig bredd (40) cm.

292. Av brun kalksten. Medeltidshäll utan inskrift. Mitt på stenen en ristad kalk. Mått: 218 × 138 cm.

293. Av grå kalksten. Stympad och utnött häll med en rest av en ristad bård på en sida. På mittfältet syns en del av konturen av en sköld. Sannolikt en utnött medeltidsgravsten. Mått: (117) × 111 cm.

294. Liggande häll. Gardell 300, 306 och 315. Spräckt i två delar, ett mindre stycke ungefär mitt på vänstra långsidan saknas. Kantskrift med majuskler, delvis utplånad, delvis tydbar med svårighet: SUB : HAC : PETRA : TEGI/TUR : COR(P)US : (DISCRETI : UIRI) : BENE(DICT/I : ROODE : CUIUS / ANIMA : REQUIESCAT : IN) : PACE : (AMEN) (= Under denna sten gömmas stoffet av hederlig man Bengt Röde(?), vilkens själ vile i frid). På mittfältet bilden av ett årder; denna framställning har varit anledningen till att Nils Månsson Mandelgren intresserat sig för hällen och publicerat en avbildning av den (Samlingar till svenska Konst- och odlingshistoria 1, pl VI, fig 7). Inskriften

Gravsten nr 294. Teckning av N M Mandelgren 1865.

Gravestone No. 295. Drawing by N M Mandelgren, 1865.

Gravsten nr 295. Troligen över marsken Sten Bengtsson Bielke, död 1408 och hans dotter Katarina, död 1409, kanske också över sonen Erik Stensson, död 1410. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 295. Probably Marshal Sten Bengtsson Bielke, d. 1408, and his daughter Katarina, d. 1409; perhaps too his son Erik Stensson, d. 1410.

har Mandelgren läst endast delvis och med stora felaktigheter. Gardell har tagit upp Mandelgrens läsning som nr 306. Som nr 300 har Gardell Langebeks fullständiga läsning av inskriften och som nr 315, med hänvisning till egen undersökning, inskriften på stenens övre del, d v s det ena av de bevarade fragmenten. Foton av de båda fragmenten visar att det med säkerhet är fråga om en och samma sten. Mått ej angivna.

Bengt Röde var troligen ofrälse. Borgaren Bencht Röde hörde till de Kalmarborgare, som hanseaterna

kastade över bord vid Hoburgen 1396. En yngre Benct Rødh fick burskap i Kalmar 1439 (Sveriges medeltida personnamn 1, s 254 och 262).

295. Liggande medeltidshäll. Gardell 344. Stenen är inte upptagen av Ihrfors men fotograferades av Berthelson 1926 och finns förmodligen bland de i trossboden förvarade gravstenarna från kyrkogården. Ett stort stycke av nedre vänstra hörnet saknas; dessutom är hällen spräckt snett över mittpartiet. Stenen befann sig i detta skick redan på 1600-talet vilket framgår av Brenners avbildning. Kantskrift med majuskler, helt utnött och oläslig längs högra långsidan och nedre kortsidan, läsbar med svårighet längs övriga sidor: (ANNO) : DOMINI : M: CD : UIII : OBIIT . . . / / . . . (QUORUM) : ANIME : REQUIESCANT : IN : PERPETUA : (PACE :) (= Herrens år 1408 dog vilkas själar må vila i evig frid). På mittfältet två mot varandra lutade, tre gånger delade sköldar (Bielke) och under dessa rester av konturen till en tredje sköld, lutad åt dexter. Ovanför sköldarna två krönte majuskler: S och D(?).

Gardell har antagit att stenen lagts över marsken Sten Bengtsson Bielke vars begravning i klosterkyrkan omnämns i diariet år 1408: "Vidare, samma år, den sista dagen i juli, dagen före Petri kedjors fest,¹⁾ begravdes herr Sten Bengtsson, riddare och Sveriges marsk, i Vadstena kloster. Han var en redbar och modig man och gjorde Vadstena kloster många välgärningar; och med särskild tanke på sin begravning gav han Eneby i Nässja socken, jämte många andra gåvor som han gav klostret före sin död. Han skänkte även 50 nobler till uppbyggandet av den heliga Birgittas hus i Rom." Sten Bengtsson var gift med Katarina Holmgersdotter (tillbakaseende ulv). Det andra Bielkevapnet på stenen menar Gardell bör syfta på makarnas dotter Katarina, död 1409 och enligt diariet begravd 28/2 1410. Den nedersta skölden har inte uppmärksamats tidigare men kan tänkas syfta på riddaren Erik Stensson (Bielke), som enligt diariet begrovs 19/11 1410 bredvid sin fader herr Sten Bengtsson.

296. Gardell 754. Fragment av liggande medeltidshäll. Rest av kantskrift med majuskler: . . .RSK. . . Förmodligen identisk med någon av de utnötta medeltidsstenarna i klosterkyrkans golv; vilken går dock knappast att avgöra då Gardell inte lämnat måttuppgift på fragmentet.

¹⁾ Dvs den 31/7.

297. Gardell 312 med hänvisning till snabbinventeringen. ”Gravhäll, av vilken blott två mindre fragment återstå. Förvaras i förrådsrummet å kyrkovinden. Inskrift: . . . HELBUR(GIS). . .” (majuskler).

298. Gardell 305. Ursprungligen rektangulär, fragmentarisk gravhäll. Kantskrift med majuskler: . . . S: : BENE. . . Gardell hänvisar till egen undersökning av stenen. Möjligen är den identisk med Ihrfors nr 2, d v s Gardell 314 och 318 (318 anges som försvunnen och återger läsningar av Hadorph och Langebek, 314 Ihrfors delvis felaktiga läsning, uppenbarligen inte jämförd med de bevarade inskriftsresterna på stenen).

299. Gardell 310 med hänvisning till egen undersökning. ”Gravhäll, urspr. rektangulär, nu smal stenflisa. L 200. B 50.” Kantskrift med majuskler: . . . MN. Gardells uppgifter går inte att sammanställa med något nummer i Ihrfors katalog.

300. Fragment, övre hälften av en liggande häll med utsmyckning i plattrelief. Utsmyckningen har haft arkitektonisk uppbyggnad med en övre och en nedre inskriftstavla och ett mellanparti med bladprydda kolonner, flankerande en flikig sköld med ett bomärke. Över skölden läses OTHE PEDERSON och under skölden årtalet 1552. Den övre inskriftstavlans text utgörs av ett bibelcitat (otydligt); av den nedre inskriften återstår på fragmentet bara början av de första två raderna. Inskriften kan dock kompletteras efter Kylander som sett stenen i dess helhet: HER VNDER HVI(LAS I HERRANOM) / SALIGE OT(HE PEDERSON HVILCKEN AFSOMNADE ANNO 1552 SAMPT HANS KAERE HUSTRU SALIGE BRITA BENCHTSDOTTER HVILKEN AFSOMNADE THEN 30 OCTOBER ANNO 83 GUD THERAS SIELAR BEVARE). Stenen finns inte upptagen hos Ihrfors men det bevarade fragmentet fotograferades 1926 av Berthelson. Otte Pedersson och hans hustru nämns flera gånger 1542–47 i Vadstena klostrets uppbörds- och utgiftsbok (utg av C Silfverstolpe, 1895).

301. Av grå kalksten. Till stor del utnött häll med utsmyckning i relief. En övre inskriftstavla inom rull-

Gravsten nr 300. Över Otte Pedersson, död 1552 och hans hustru Brita Bengtsdotter, död 1583. Foto B Berthelson 1926.

Gravestone No. 300. Otte Pedersson, d. 1552, and his wife Brita Bengtsdotter, d. 1583.

verksram har innehållit ett bibelcitat (Job 19:25–26). På hällens nedre del ett delvis beslagsornerat postament med en till största delen oläslig inskriftstavla som upptägs av själva gravskriften. Hällens mittparti har pryts av två stående genier vilka mellan sig hållit en sköld med bomärke; skölden har omgivits av initialer. 1600-talet. Mått: 244 × 124 cm. På kyrkogården ca 35 m öster om kyrkans sydöstra hörn.

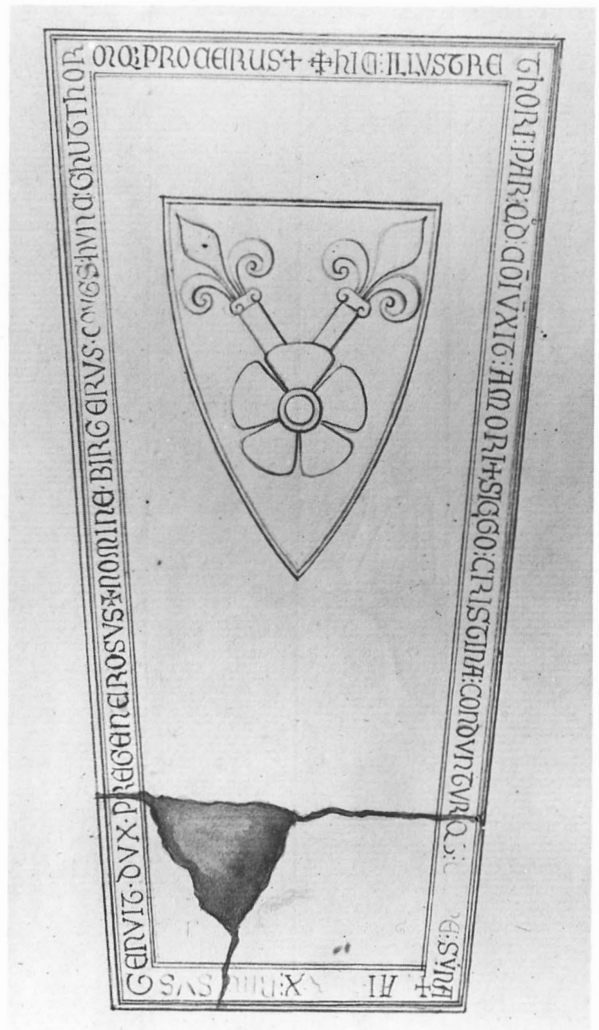
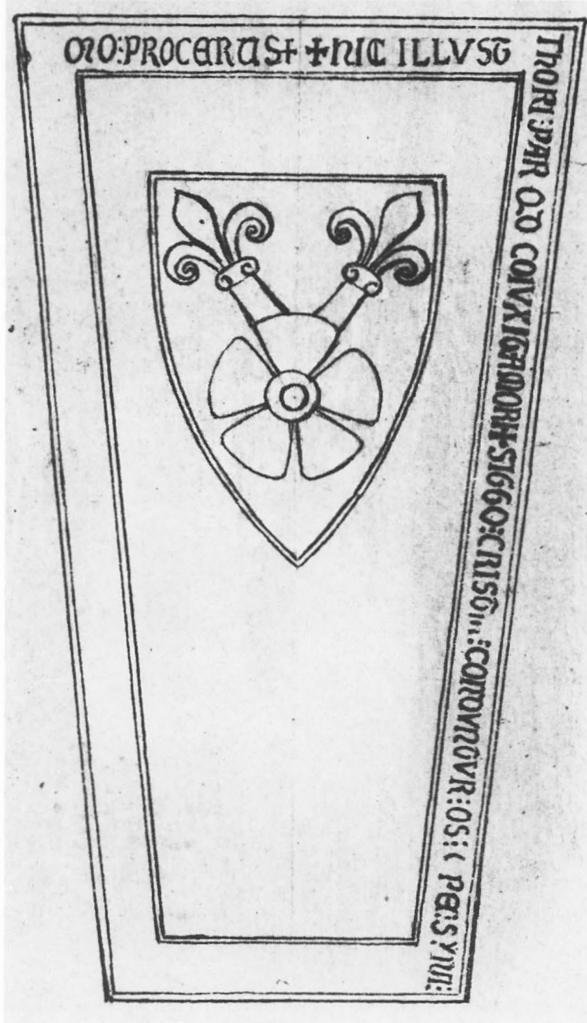
302. Av grå kalksten, fragment med delvis defekt bomärke. Mått: 119 × 46 cm.

303. Av grå kalksten, delvis dold under orgelpodiet. På mitten en inristad yxa, ingen inskrift synlig. Längd 215 cm, synlig bredd 83 cm.

Gravstenar endast kända genom äldre källor

304. Liggande, trapezoid häll, avbildad av Brenner och Abildgaard. Gardell 22. Kantskrift med majuskler, som

varit nött och svårläst redan på 1600-talet. Brenners teckning återger inskriften på endast två av stenens

Gravsten nr 304. Över Sigge Guttormsson, död 1283 och hans hustru Kristina, död 1285 och dotter till Birger jarl. Stenen flyttad till Vadstena från Alvastra kloster. Teckningar av Elias Brenner omkr 1670, KB och av Søren Abildgaard 1753, Nationalmuseet Köpenhamn.

Gravestone No. 304. Sigge Guttormsson, d. 1283, and his wife Kristina, d. 1285, a daughter of Birger jarl. Stone transferred to Vadstena from Alvastra Abbey. Drawings by Elias Brenner, c. 1670, and by Søren Abildgaard, 1753.

sidor; Abildgaard har läst alla fyra sidorna men har på nedre kortsidan och i slutet av högra långsidan bara lyckats tyda enstaka bokstäver. I rekonstruktion av Gardell och med upplösta förkortningar lyder den på leoninska hexametrar avfattade inskriften på följande sätt: HIC : ILLVSTRE / THORI : PAR : QUOD : CONVIXIT : AMORI + SIGGO : CHRISTINA : CONDVNTVRQUE : ELEMOSYNA / HANC : EXPVGNOSVS / GENVIT : DVX : PREGENE-

ROSVS + NOMINE : BIRGERVS : COMES : HVNC : GHUTTHOR/MQUE : PROCERVS (=Här ligger ett ryktbart äkta par, som levat tillsammans i kärlek, nämligen Sigge och Kristina, och de äro jordade här för sina allmosors skull. Henne födde den ryktbare och högätade jarlen vid namn Birger, honom den förnämde jarlen Guttorm). På stenens mittfält ses en sköld i 1200-talsform med två liljestavar snett uppskjutande från en sänkt ros. Vid Abildgaards besök i klosterkyrkan år

1753 låg stenen på norra sidan av koret. Till Brenners teckning finns antecknat att den är en "Alvastra steen förd til wastena klosterkyrkio". De i inskriften nämnda makarna, Sigge Guttormsson och Birger jarls dotter Kristina är kända från flera bevarade medeltida handlingar (DS 566, 608, 749, 750, 762, 800). Av dem framgår att mannen dog 1283 och hustrun 1285. I en handling, daterad 1276 testamenterar de i hopp om att erhålla syndernas förlåtelse gården Liunum (nuv Ljuna i Hogstads sn) till Alvastra kloster där de väljer sin gravplats. Den nämnda handlingen bekräftar sålunda Brenners uppgift om att den nu försvunna gravstenen tillhört Alvastra. En teckning av Wallman visar att stensnens mellanparti fanns bevarat ännu i början av 1800-talet. Beträffande Gardells rekonstruktion av inskriften se hans uppsats i Fornvännen 1935 (Sigge Guttormsson till Ljuna och hans gravsten i Alvastra, s 237–243). Gardell 22 har dock en delvis ändrad rekonstruktion.

305. Liggande häll. Gardell 309. Avbildad av Brenner. Kantskrift med majuskler längs övre kortsidan och högra långsidan: SUB : HAC : PETRA : TE/GUNTUR CORPORA : H : ERIK : GOLO/. . . (= Under denna sten gömmes stoftet av herr Erik Golo(?). . .). På mittfältet tre snedställda sköldar, en större och under denna två mindre. På den högra av de mindre sköldarna en sparre; de både övriga har redan på 1600-talet varit utnötta liksom inskriften på nedre kortsidan och vänstra långsidan. De sista bokstäverna i namnet är otydligt angivna på Brenners teckning. Gardell har efter Hagelberg läst "Colo(nis)", vilket han översätter med "Kols-son". Hagelberg har sammanställt namnet med marsken Erik Kättilsson (Puke) som enligt diariet blev begravd i klosterkyrkan efter den 21/9 1396 tillsammans med en son, som tidigare blivit dödad i Norge, och med Kristina Vämundsdotter som var systerdotter till marsken. Att döma av teckningen förefaller det troligare att namnets första bokstav skall läsas som G; de följande tycks ha varit nästan utnötta och kan vara helt eller delvis fellästa.

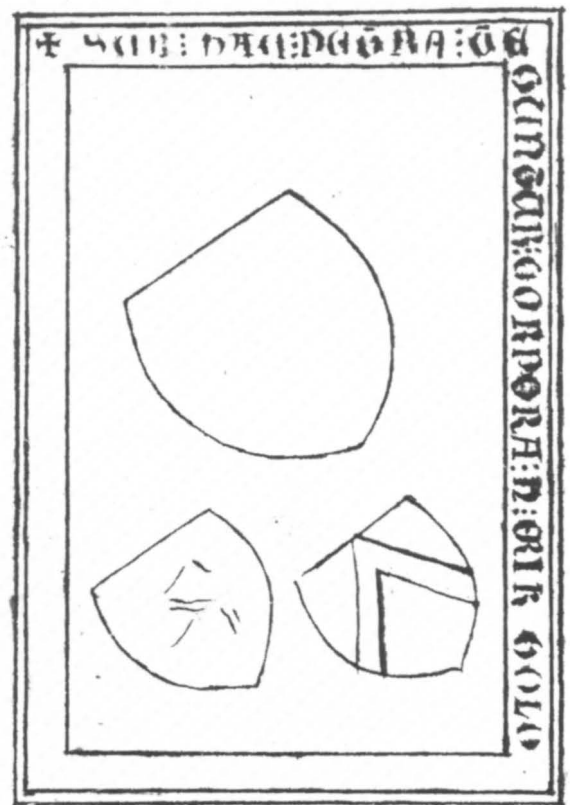
306. Medeltidshäll, läst av Hadorph. Gardell 336. Inskrift: ANNO : MCD : SECVNDO : IN : CATHEDRA : SANCTI : PETRI : APOSTOLI : OBIIT : MATRONA : KATERINA : ERIKZDOTTER : CUIUS : ANIMA : IN : PACE : REQUIESCAT (= Herrens år 1402 på den helige aposteln Petri cathedra dag (22/2) dog hustru Katarina Eriksdotter, vilkens själ vile i frid). Stenen var bevarad ännu vid Kocks undersökning i kyrkan 1807 men tydligen utnött eller defekt eftersom han endast kunnat läsa delar av inskriften.

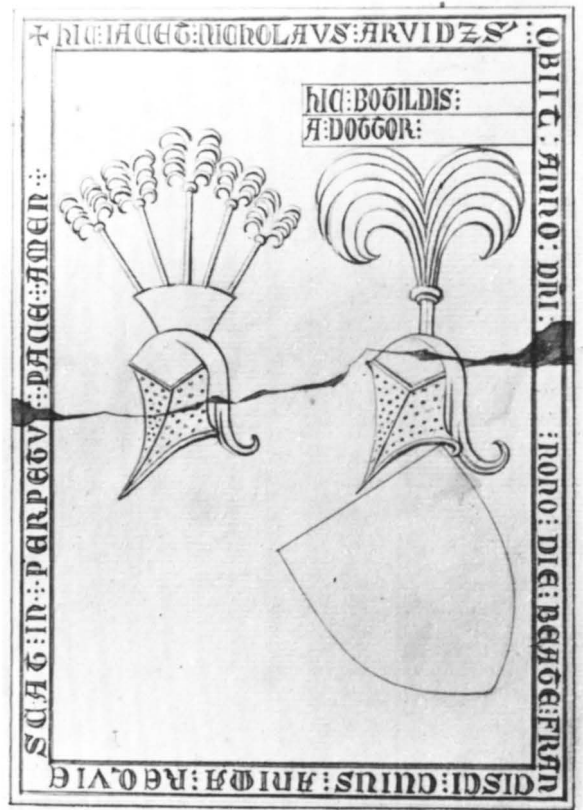
307. Liggande medeltidshäll, läst av Hadorph, Langebek och Kock. Gardell 346. Gardell anger stenen som bevarad men har säkert inte själv sett den. Ihrfors har tagit upp inskriften bland de försvunna gravstenar vars inskrifter han citerar efter Kock. På Kocks gravstensplan är stenen inritad i golvet i det dåvarande koret, bakom altaret. Stenen finns möjligen bevarad under orgelpodiet. Inskrift: HIC : IACET : DISCRETUS : UIR : TIDHEMANNUS : BLAKKE : CUM : UXORE : SUA : BENEDICTA : QUORUM : ANIME : REQUIESCANT : IN : PERPETUA : PACE : AMEN (= Här ligger hederlig man Tideman Blakke med sin hustru Benkta vilkas själar vile i evig frid. Amen.). Tideman Blakke omnämns i diariet 1408: "På långfredagen,¹⁾ nämligen dagen före sankt Tiburtius' och sankt Valerianus' fest, avled Tideman Blakke, en av klostrets främsta tjänare och bröder. Han var i världen mycket

¹⁾ Dvs den 13/4.

Gravsten nr 305. Medeltidshäll över Erik Golo . . . (?). Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 305. Medieval grave slab commemorating Erik Golo . . . (?). Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

Gravsten nr 308. Över Nils Arvidsson, död 1409 och hans hustru Botild Jönsdotter. Teckningar av Elias Brenner omkr 1670, KB, och av Søren Abildgaard 1753, Nationalmuseet, Köpenhamn.

Gravestone No. 308. Nils Arvidsson, d. 1409, and his wife Botild Jönsdotter. Drawings by Elias Brenner, c. 1670, and by Søren Abildgaard, 1753.

rik och kom för sin själs frälsnings skull till klostret med avsikt att stanna här. Sedan några år förflutit gjorde han upp sitt testamente, och efter att ha tagit emot sakramenten slutade han sina dagar.”

Tideman Blakke hade redan 1385 skänkt jord i Ullevi i S Lars sn i Östergötland till klostret.

308. Liggande häll. Gardell 347. Avbildad av Brenner och Abildgaard. Kantskrift med majuskler: HIC : IACET : NICOLAVS : ARVIDZSON : / QVI¹⁾ : OBIIIT : ANNO : DOMINI : (MCD) : NONO : DIE : BEATI : FRAN/CISCI : CUIUS : ANIMA : REQ- VIE/SCAT : IN : PERPETV(A) : PACE : AMEN. I två rader överst t h på mittfältet: HIC : BOTILDIS :

¹⁾Ordet "QVI" finns med på Brenners teckning men saknas på Abildgaards.

(IONISS)/A : DOTTOR (= Här ligger Nils Arvidsson, som dog Herrens år 1409 den helige Francisci dag (4/10). Må han vila i evig frid. Här (ligger) Botild Jönsdotter). På stenens mittfält har ursprungligen funnits två snedställda och hjälmkrönta sköldar. Stenen har redan på 1600-talet varit mycket nött och Brenner har endast antytt den vänstra skölden genom att återge hjälmpryd- naden. Tydligt har den nedre hälften av den tvärs över mitten spräckta hällen varit mera sliten än överdelen. Den högra skölden återges av Brenner som kluven; Abildgaard har endast kunnat urskilja ytterkonturen.

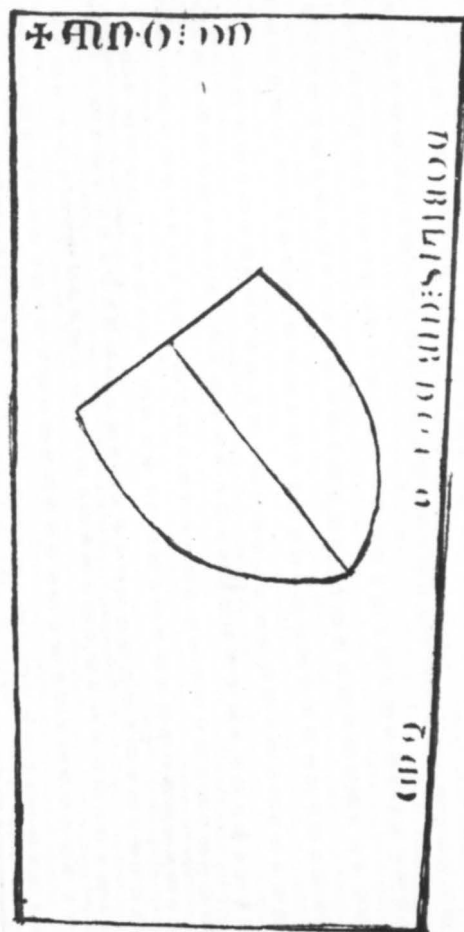
Nils Arvidsson och hans hustru Botild Jönsdotter bytte den 24/6 1381 jord med Vadstena kloster (RPB 1593) och beseglade bytesbrevet. Mannens sigill visar en kluven sköld med sinister del schackrutad, hustruns ett sjöblad. Båda tillhörde lågfrälse ätter med huvud- saklig anknytning till Östergötland (Raneke 212, 427).

Nils Arvidsson testamenterade till Vadstena kloster för lägerstad 30/9 1398. Hustrun var i livet ännu i maj 1413.

309. Medeltidshäll, läst av Hadorph och Langebek, läst och avritad av Kock. Gardell 349. Inskrift: (. . . ONAS-TERII : WASTE)NENSIS : ORATE : PRO : EO : / QUEM : MORS : EXEMIT : / IAM : PETRA : MOLE : PREMIT : ANNO(: DOMINI : MCDXI) (= . . . i Vadstena kloster. Bedjen för honom. Honom, som döden borttryckt, trycker nu stenen med sin tyngd. Herrens år 1411). Inskriften är återgiven efter Kocks teckning med kompletteringar efter Hadorph. Vid Kocks undersökning låg stenen delvis dold under altaret och detta var av allt att döma fallet även vid Langebeks besök i kyrkan. Enligt Hadorphs anteckningar låg stenen på hans tid i norra sidogången, nära östra dörren. Inskriften tyder på att stenen lagts över en man som avlidit 1411 och haft en funktion i Vadstena kloster. Dödsfallet kan därför förutsättas vara omnämnt i diariet. Två manspersoner tillhörande klosterfolket anges ha avlidit det aktuella året. Den ene var Hemming, syssloman i klostret och tidigare präst i Östra Eneby i Östergötland. Hans gravsten är dock bevarad och ligger i golvet i klosterkyrkan (nr 66, Gardell 351). Den andre under året avlidne klosterbrodern var Gregorius Skräddare, frater ab extra, som dog den 30/9 och då hade arbetat för klostret i mer än 27 år. Hadorphs anteckningar visar att han läst inskriften på den då delvis dolda gravstenen över Hemming och den i detta sammanhang aktuella inskriften vid olika tillfällen. Vissa omständigheter i anteckningarna tyder på att han kan ha blandat ihop dem vilket gör dateringen osäker. Langebek har, liksom Kock, kunnat läsa ordet "ANNO" men inte själva årtalet.

310. Liggande häll, avbildad av Brenner. Gardell 308. Teckningen visar en nedåt något avsmalnande häll med rester av majuskelinskrift på övre kortsidan och högra långsidan. Brenner har trott sig kunna läsa följande: ANNO : DN. . . / . . . NOBILIS : UIR : D. T . . . (av teckningen att döma har det sista varit mycket otydligt). På hällens mitt en snedställd, kliven vapensköld.

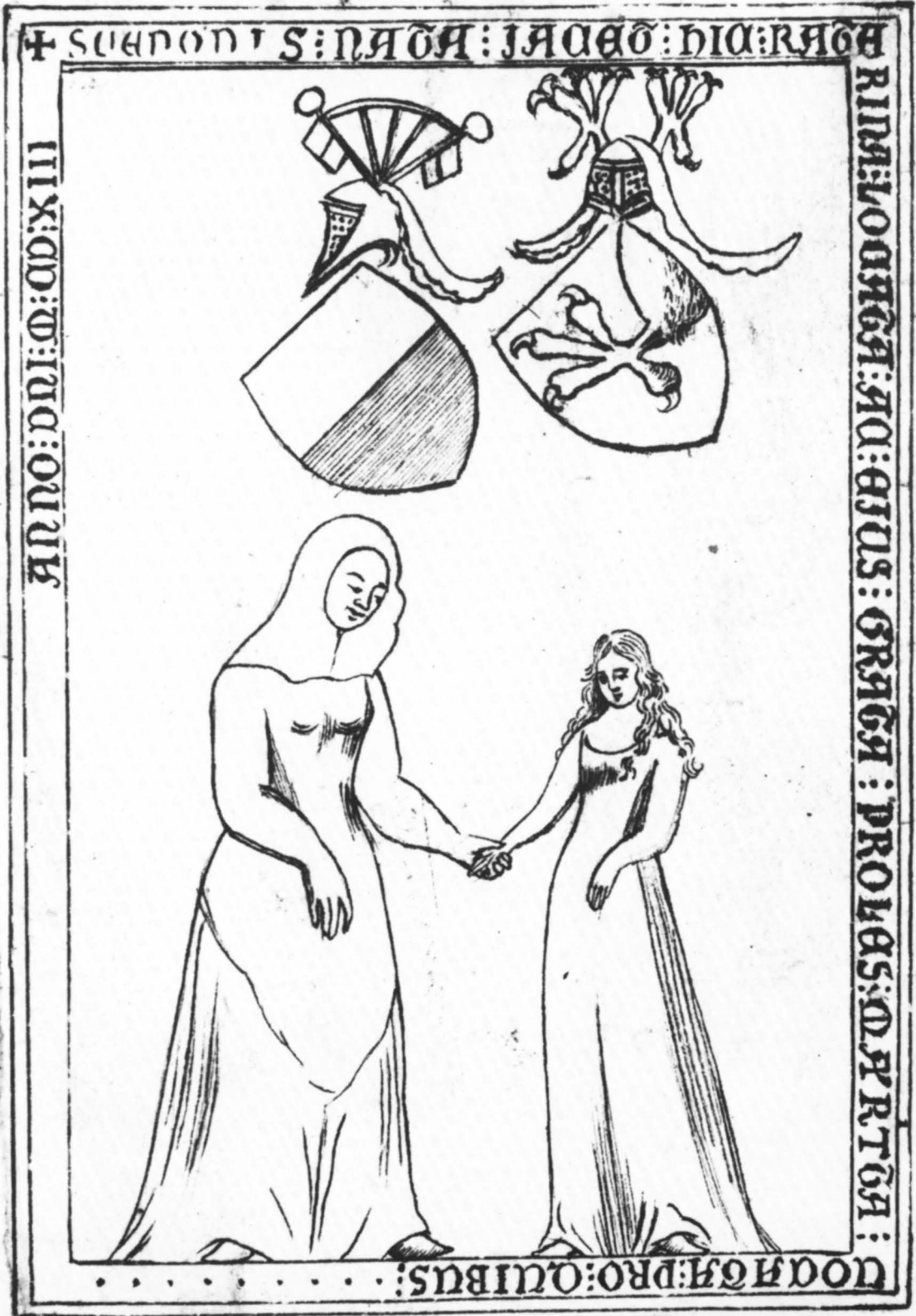
En kliven sköld i svart och vitt förekom bland vapnen på de nu försvunna läktararkaderna i klosterkyrkan. Vapnet som befann sig på den norra läktaren har av Lindblom (Kult och Konst s 253) antagits syfta på Ramborg Magnusdotter (Magnus Öjarssons ätt, Raneke 26, Äldre svenska frälsesläkter I, s 177), död i Vadstena 1413 och änka efter Peter (Erengislesson) Bonde till Bordsjö, död omkr 1390. På gravstenskartan

Gravsten nr 310. Troligen över Ramborg Magnusdotter, död 1413. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 310. Probably Ramborg Magnusdotter, d. 1413. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

i Palmskiöldska samlingen är som nr 45 upptagen en gravsten över "Hr Tord Personn Bonde till Bordsjö och dess Fruu Ramborg 1412". Tord Petersson var son till den nämnde Peter Bonde och begrovs enligt diariet 1412 i klosterkyrkan. Han var gift med Katarina Ulfsdotter (Roos af Ervalla); den i texten till kartan nämnda Ramborg var alltså inte hans hustru utan hans mor. En annan felaktighet i den förklarande texten till kartan är att nr 27 dubbelskrivits vilket medför en förskjutning av nummerföljden (se bilaga 2). Textens nr 45 blir sålunda kartans nr 46 som där i sin tur dubblerats. Av numrens ordningsföljd på kartan är det dock uppenbart att det

† S U A P O I T S : N A D J A : J A D B O : H I A : R Y B

I I X : D D : D : I : G : O : U : U

R I M : L O U : N : G : A : A : A : U : S : O : R : A : G : A : P : R : O : V : A : S : O : D : R : A : T : G : A :

D O A G A P R O Q U I B U S :

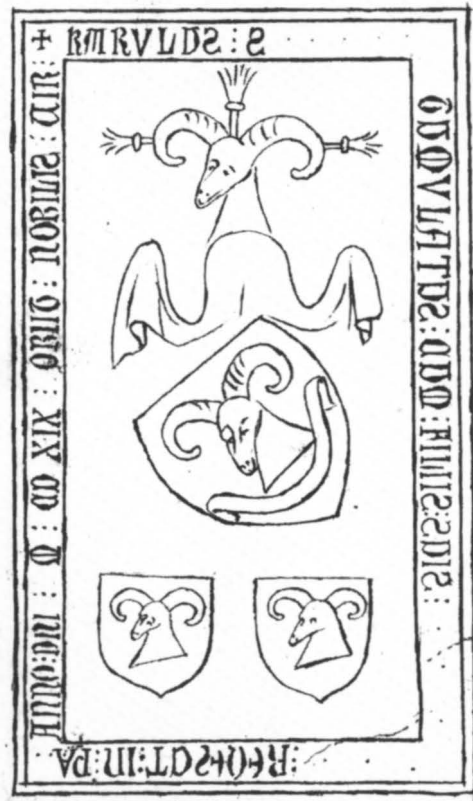
Gravsten nr 311. Över Katarina Stensdotter (Natt och Dag), död 1414 (?) och hennes dotter Märta. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 311. Katarina Stensdotter (Natt och Dag), d. 1414 (?), and her daughter Märta. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

ena nr 46 är ett skrivfel för nr 47. Det verkliga nr 46 är det enda nr på kartan som är skrivet över två intill varandra liggande gravstenar (i norra sidogången) och det finns skäl till antagandet att båda stenarna avses. Ramborg Magnusdotter avled enligt diariet i Vadstena 1413, "omkring Sankt Ambrosius fest" (4/4). Det uppges vidare att hon var Petrus Bondes av Bordsjö efterleverska och att hon under 23 år efter sin mans död ständigt i stor fromhet vistats i klostret. Att mannen skulle ha blivit begravd i klosterkyrkan nämns inte. Inte osannolikt har den gravsten som Brenner ritat av, och som av teckningen att döma redan på 1600-talet varit utnött, varit fru Ramborgs, liggande på ursprunglig plats i golvet nedanför hennes på läktararkaden målade vapen. Den andra av de båda gravstenar som kartans (verkliga) nr 46 avser har troligare varit Tord Peterssens än faderns. Det är frestande att identifiera den med en annan av Brenner avritad sten (nr 316 nedan). Teckningen visar en liggande häll med ett hjälmkrönt Bondevapen på mittfältets övre vänstra del. I kanten ses en bärd som på teckningen saknar inskrift. Har stenen varit Tord Bondes gravsten, liggande på ursprunglig plats bredvid moderns, bör den också ha varit mycket nött och det är i så fall möjligt att en inskrift funnits men varit oläslig på Brenners tid.

311. Liggande häll. Gardell 357. Avbildad av Brenner. Kantskrift med majuskler (leoninsk vers): STENONIS : NATA : IACET : HIC : KATA/RINA : LOCATA : AC : EIUS : GRATA : PROLES : MÆRITA : / UOCATA : PRO QUIBUS : . . . / . . . ANNO : DNI :M:CD:XIII (= Katarina Stensdotter ligger här begravnen jämte sin kära dotter Märta. (Bedjen) för dem. Herrens år 1413). På mittfältet ses två kvinnofigurer, den ena en äldre kvinna i änkedok, den andra en flicka med utslaget hår. Över deras huvuden finns två snedställda och hjälmkrönte sköldar, över modern Natt och Dag, över dottern Örnfoot.

Katarina, dotter till riksrådet Sten Bosson (Natt och Dag) var gift med riksrådet och lagmannen i Östergötland Magnus Eriksson (Örnfoot). Hon begravdes enligt diariet den 21/1 1415 och Gardell förmodar därför att

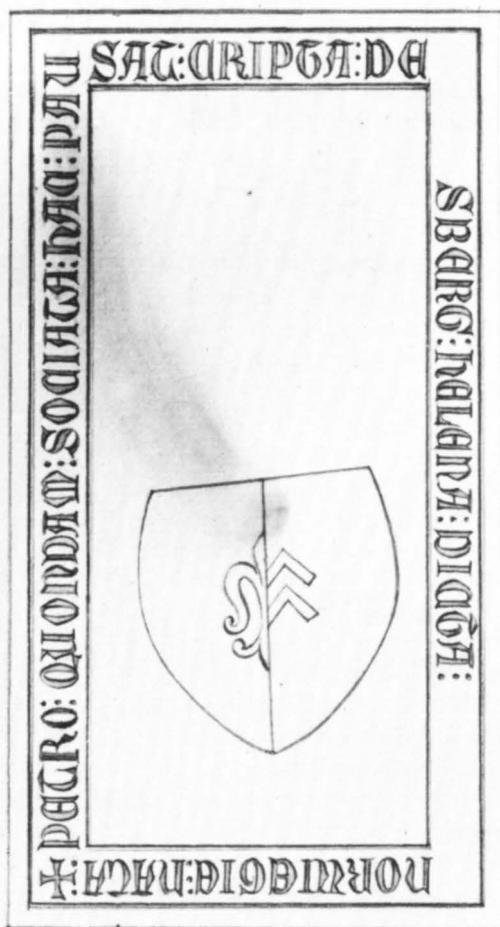
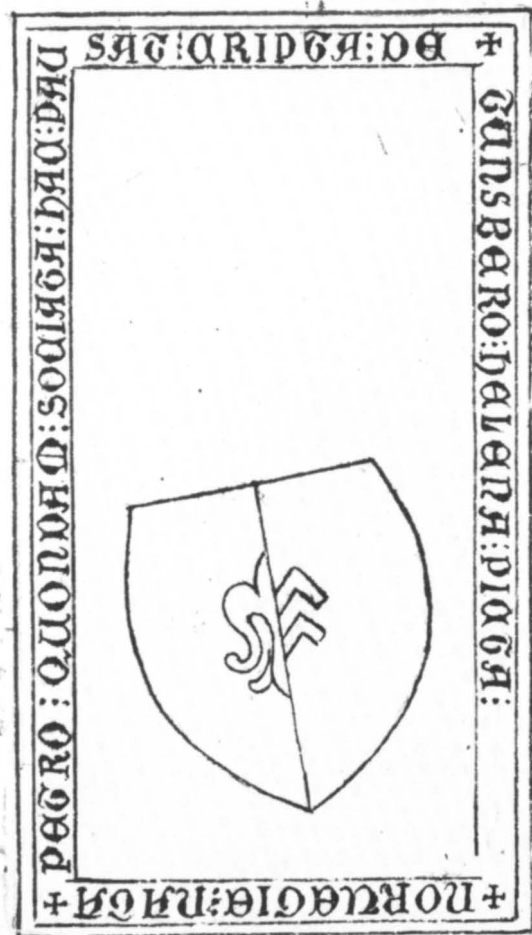
Gravsten nr 312. Över Karl Sture, död 1419 och över hans söner Rörík och Erik. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 312. Karl Sture, d. 1419, and his sons Rörík and Erik. Drawing by Elias Brenner, c 1670.

inskriftens årtal avser dödsåret för dottern. Hadorph, som också läst stenen, har dock årtalet 1414, vilket gör det troligt att Katarina Stensdotter avlidit i slutet av detta år.

312. Liggande häll. Gardell 370. Avbildad av Brenner. Kantskrift med majuskler, här återigven efter Brenner med kompletteringar efter Messenius: ANNO : DNI : M : CD XIX : OBIIT : NOBILIS : VIR : / KARVLVS : STURE : ET : HIC / TUMVLATUS : CUM : FILIIS : SUIS : RØRICO : ET : / ERICO : REQUIESCANT : IN PACE (= Herrens år 1419 dog välbördig man Karl Sture och begrovs här med sina söner Rörík och Erik).

Stenen är lagd över Karl Sture (I), känd från 1402 och över dennes söner Rörík och Erik, döda samma år som fadern (Raneke 340). Släkten förde i vapnet ett vädur-

Gravsten nr 313. Över Helena från Tönsberg i Norge. 1400-talet. Teckningar av Elias Brenner omkr 1670, KB, och av Søren Abildgaard 1753, Nationalmuseet, Köpenhamn.

Gravestone No. 313. Helena from Tönsberg, Norway. 15th century. Drawings by Elias Brenner, c. 1670, and by Søren Abildgaard, 1753.

eller gumsehuvud. Gardell uppger felaktigt att stenen skulle avse hövitsmannen på Västerås Karl Ormsson (Gumsehuvud). Den sistnämnde dog först på 1440-talet.

313. Liggande häll. Gardell 376. Avbildad av Brenner och Abildgaard. Kantskrift med majuskler: NORWEGIA : NATA / PETRO : QUONDAM : SOCIATA : HAC : PAU/SAT : CRIPTA : DE / TUNSBERG : HELENA : DICTA: (= Född i Norge och fordom gift med Peter vilar Helena från Tönsberg i denna grav). Inskriften består av två hexametrar. På mittfältet en

kluven sköld med i dexter fält en halv lilja och i sinister fält två sparrar.

Gardell har antagit att Helena från Tönsberg i Norge är identisk med den Helena, syster utanför och änka efter Petrus Rad, som enligt diariet avled allhelgonadagen 1424. Denna Helena var en av de äldsta i klostret och hade under mer än 40 år förestått ullberedningen och dylikt. Det vapen som är avbildat på stenen tillhör den norska medeltidsätten Bolt vars genealogi är relativt komplicerad. Samma vapen tycks möjligen också ha använts av personer utan närmare släktsamband med Boltätten (Norsk slektshistorisk tidskrift VII, s 51f).

Vem gravstenens Helena har varit har inte gått att fastställa men det kan konstateras att åtminstone två medlemmar av släkten begravts i klosterkyrkan. Den ena av dessa är Gertrud Amundsdotter, gift med riksrådet Peter Ulfsson (Roos af Ervalla). Gravstenen över dem är bevarad (nr 39). Den andre är norska riksrådet Alv Haraldsson som omnämns i diariet år 1412: "I midfastan avled i Vadstena en riddare från Norge vid namn Alver Haraldsson och begravdes på samma ställe". Alv Haraldsson hade dubbats till riddare i Kalmar 1397. Han var gift med Katarina Jonsdotter och hade med henne två döttrar. Dottern Agnes gifte sig med svensken Knut Jönsson (Tre Rosor) och dottern Gro med Mattis Jakobsson (Römer), vars släkt hade stark anknytning till Sverige även om dess medlemmar i alla generationer tillhörde det norska riksrådet.

314. Medeltidshäll, läst av Langebek. Gardell 401. Inskrift:DET : VERE : SIBI : DEUS : MISERERE : MEI : OBIIT : ANNO : DOMINI : MCDXXXVI (= . . . Gud, förbarma dig över mig! Han (hon?) avled Herrens år 1436).

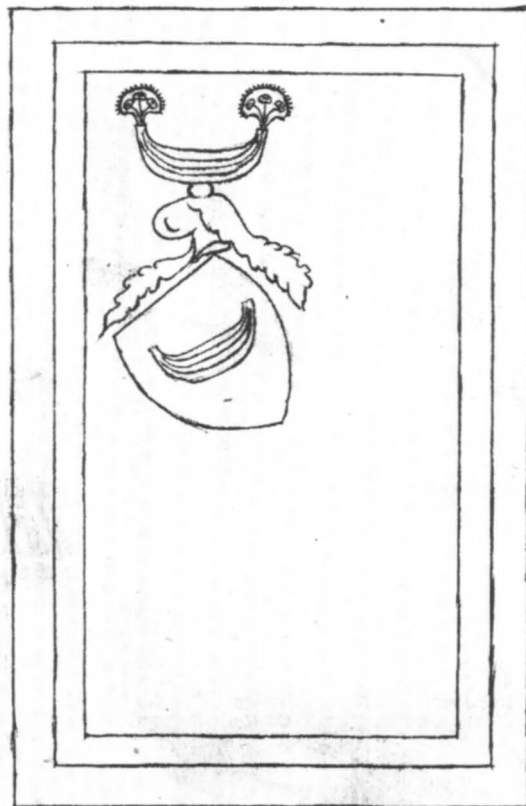
315. Gravsten, läst av Hadorph, förmodligen en medeltidshäll. Gardell 737. Inskrift: . . . THORSSON. . . OK KATHERINA HANS HVSTRV. Möjligen identisk med nr 258 (Gardell 722) som att döma av foto har haft kantskrift på två av hällens sidor.

316. Liggande häll, avbildad av Wallman. Inskrift bestående av enbart namnet BIORN i majuskler, placerat på övre kortsidan. På mittfältets övre del ett litet kors och ovanför detta versalerna P W (de sistnämnda förekommer på en skiss i blyerts men saknas på en renritning i tusch). Hällens finns ingenstans omnämnd i övriga äldre källor.

317. Liggande medeltidshäll, avbildad av Brenner och Abildgaard. Slät fränsett en snedställd sköld med en lilja ginbalkvis. Enligt Langebeks anteckningar låg stenen "neden i Kirken". "Paa hele Stenen synes ingen anden figur eller Inscription at have vaeret".

318. Liggande medeltidshäll, avbildad av Brenner (F 1 4b bl 175). I kanten en bård utan inskrift. På mittfältets övre vänstra del ett snedställt, hjälmkrönt Bondevapen. Jfr nr 308.

319. Kylander nr 87. Den återgivna inskriften utgörs av enbart årtalet MCDXXV. Den enda bevarade eller genom övriga äldre källor kända gravsten i klosterkyr-

Gravsten nr 318. Medeltidshäll med ätten Bondes vapen. Teckning av Elias Brenner omkr 1670. KB.

Gravestone No. 318. Medieval grave slab bearing the Arms of the Bonde family. Drawing by Elias Brenner, c. 1670.

kan som är daterad till 1425 är den över Ture Stensson Bielke (nr 10). Den sistnämnda har en numera mycket sliten och till stor del oläslig inskrift där dock årtalet är jämförelsevis tydligt. Förmodligen är den därför identisk med den av Kylander upptagna stenen.

320. Gravskrift återgiven av Kylander (nr 21): Her under är begrafven Salige Jörgen Jacobsson, som i Herranom then 29 September anno 1566 afsomnade. Gud Alsmectig verdigas hans Siel bevara till evig tid. Amen.

321. Gravskrift återgiven av Kylander (nr 71): Bis duo lustra Scholam qui rexit Wadstenensem, Johannes Veri Verus athleta Dei Svaviter hoc tumulo pacem requiemque capessit; Mens fruitur coelo corpus inane Solo. Erudiit multos ad veram rite Salutem, Cui nunc in coelis contigit ipsa Salus. Obit Anno Domini 1576. Martii 14. (= Johannes, som i två gånger två lustrer styrde Vadstena

skola, en den sanne Gudens sanne stridsman, njuter ljuvligt frid och ro i denna grav. Själen gläds i himmelen, den livlösa kroppen vilar i jorden. Han undervisade på vederbörligt sätt många till sann frälsning, han, som nu vederfarits denna frälsning i himmelen. Han avled Herrens år 1576 den 14 mars).

Hans Nicolai var skolmästare i Vadstena redan 1555. Se A Linnarsson, Vadstena skola (1931), s 44 f, 55, 61.

322. Gravskrift återgiven av Kylander (nr 56): Här ligger begrafven tuchtig och dygdesam Jungfru Anna Pedersdotter hvilken afsomnade . . . (slutet oläsligt).

Gravskrifterna över Petrus av Skänninge och över den heliga Katarina

Ett särskilt problem utgör gravskrifterna över Petrus Olavi (från Skänninge) och den heliga Katarina, upptagna av Gardell som nr 220 och 224. Den av åtta hexametrar bestående gravskriften över Katarina förekommer i den i KB (Sign A 93) förvarade handskrift som innehåller de officiella protokollen från förhandlingarna vid hennes kanonisationsprocess åren 1475–77. Enligt åttonde artikeln i dessa protokoll låg Katarinas grav i början under golvet, skyddad av ett järngaller, men höjdes senare över stenväggen för att göras bättre tillgänglig för besökande. De vid förhandlingarna närvarande vittnena kunde berätta om stora skaror sjuka som dagligen samlades kring graven i tron på dess helbrägdaggörande kraft. Runt graven offrades talrika gåvor, bestående av käppar och kryckor, vaxfigurer m m som sinnebilder för botade lidanden. Några av vittnena läste vid samma tillfälle – tydligen ur minnet – upp Katarinas gravskrift ("epitaphium ejus") med följande lydelse:

Annis millenis transactis bis quadragenis
Et tricentis monos juncto quasi plenis
Post ortum Christi mortem Katerina subistij
Hic dum vixisti, precluda stella fuisti
Tutrix, adiutrix miseris in agone laboris,
Nutrix ac alitrix multis, ad culmen honoris
Dux, comes et via, lux, requies pia, nos laqueatos
Protege, preuia, duc, rege, deuia, respice gratos.

(= Sedan de ett tusende tre hundra och två gånger fyrtyonde åren jämte i det närmaste ett blivit fullbordade efter Kristi födelse trädde du in i döden, Katarina. Så länge du levde här, var du en lysande stjärna, en beskyddarinna och hjälparinna åt de olyckliga i lidandets kamp, en till höjden av ära vorden fostrarinna och vårdarinna åt många. Du ledarinna och följeslagerska, du vår väg, vårt ljus och vår vila, du saliga, skydda oss

fjättrade, du som går före oss led oss, rätta våra felsteg, se till oss i nåd). Samma vers finns återgiven i en handskrift i Uppsala universitetsbibliotek (Sign Cod Ups C 5) innehållande avskrifter av olika teologiska arbeten. Den är daterad 1375, har tillhört klosterbiblioteket i Vadstena och har åtminstone delvis skrivits i Prag av den svenske studenten Petrus Johannis som senare blev prästmunk i Vadstena. Gravskriften över Katarina förekommer där tillsammans med en liknande vers som av innehållet att döma författats till minnet av Petrus Olavi, Birgittas biktfar och klostrets förste generalkonfessor. Versen, som också består av åtta hexametrar, lyder:

Annis millenis revolutis septuagenis
Ac ter centenis exhinc octo quasi plenis
A partu Christi mortem bone Petre tulisti
Virgo vixisti conscribens dogmata Christi
Tradita que late Birgitte glorificate
Ac mensurate cantus depromitur a te
Quem studio morum nunc concinit alma sororum
Concio factorum sic commemorando tuorum.

(=Sedan de ett tusende och sjuttionde åren förflutit och tre gånger hundra och nästan åtta därtill blivit fulltliga ifrån Kristi börd, drabbades du av döden, gode Peter. Som en jungfru har du levat och du har upptecknat de Kristi lärosatser som uppenbarats för den allmänt förhålligade Birgitta. Och från dig härstammar den sång för var dag i veckan, som systrarnas välsignelserika konvent nu stämmer upp av iver för de goda sederna, och på så sätt draga de sig till minnes dina gärningar). (Översättning efter Gardell). Gardell återger den senare versen med källhänvisning enbart till Silfverstolpe (Klosterfolket i Vadstena, s 78) och har tydligen inte känt till originalet i Cod Ups C 5. Han betraktar versen över Petrus Olavi som en gravstensinskriftion

medan han i samband med Katarinas gravskrift använder ordet "epitafium". Henrik Schück gör i en uppsats i Samlaren 1887 också antagandet att verserna varit inhuggna på någon form av gravmonument: "Då den senare strofen med säkerhet är helgonets gravskrift är det ytterst sannolikt, att äfven den förra kopierats från inskriptionen på magister Petrus graf".

Riktigheten av de nämnda antagandena kan ifrågasättas. Det är knappast troligt att så långa inskriptioner varit inhuggna på gravstenar och hade Katarinas gravskrift verkligen stått att läsa på hennes grav i kyrkan förefaller det onödigt att den upplästes ur minnet vid förhandlingarna 1475. Protokollets uttryck "epitaphium" betecknar i medeltida språkbruk i regel inte en *inskrift* på ett gravmonument medan det däremot kan avse själva monumentet. J F Niermayer, *Mediae latinitatis lexicon minus* (Leyden 1976) anger betydelseerna "inscription otherwise than on a tomb" och "funeral oration", *Glossarium till medeltidslatinet i Sverige* den speciella betydelsen "gravkväde" med hänvisning till just det nämnda stället i protokollet vid Katarinas kanonisationsförhandlingar. Det skulle sålunda vara troligt att stroferna över Katarina och Petrus Olavi bör uppfattas som minnesverser, författade i samband med begravningarna av de båda betydelsefulla personerna. Av den berättelse om Katarinas translation 1 augusti 1489 som uppsattes av generalkonfessorn Nils Rag-

valdsson framgår det dock tydligt att hennes grav verkligen var försedd med en inskrift. Då helgonets ben skulle tas ur graven var där "tvem Brödrom läsandens grafstenen och honom nederfaellandes", därefter "uthdrog" ärkebiskopen kistan med benen. Av formuleringen framgår att graven måste ha varit uppbyggd över golvet vilket ju som ovan nämnts också bekräftas av de vittnesmål som avgavs vid kanonisationsförhandlingarna. Förberedelserna inför translationsakten beskrivs ingående men delvis något oklart av Nils Ragvaldsson. Några närmare uppgifter om gravens utseende ger inte beskrivningen och det är därför omöjligt att avgöra om den inskrift på "grafstenen" som upplästes av de båda munkarna innan kistan uttogs kan ha varit densamma som återgavs vid förhandlingarna 1475. Katarinas grav låg av allt döma invid den ena av pelarna i långhusets västligaste pelarpar och vid den andra pelaren i samma par Petrus Olavi grav. Förmodligen var också den sistnämnda uppbyggd över golvnivån även om det inte klart utsägs i beskrivningen. Vid Katarinas grav "bygdes" vid detta tillfälle "annorledes aen förra var, och överhölgdes grafsteenen med eth dyrt taekin, uppa huilko besaenkt var Sanctae Catharinae belae me myckit prydeliga giort . . .". Då den högtidliga akten tog sin början tändes ljusen i "kronan som var kringh Sanctae Catharinae Steen".

Källor och litteratur

OTRYCKTA KÄLLOR

Stockholm

RA:RPB; Per Månsson Utters släktbok (Genealogica 41)

KB: A 93. Processus canonisationis beatae Katharinae; F 1 4 b. Grafstenar ritade af *Leiz* och *Brenner* 1669 – 1670; F 1 4 d. Grafstenar, m.m. antecknade af *J. Hadorph*; F m 2 a. Grafstenar och Epitaphier, Sköldemärken å grafstenar, m.m. i Wadstena, Schenninge samt på Gotland, i Skåne m.fl. st. aftecknade af *Abildgaard*, just. Råd. Langebeks Ritare år 1753 och samlade af *N. Brocman*, som under resan var b:te Herrar följak-

tig; F m 30. Linköpings Dom-Kyrka, Wadstena och Skeninge Kloster- och Stads-Kyrkor samt alla Sockne-Kyrkorne uti Wadstena—Län eller Dals, Göstrings, Lysings och Aska Härader uti Östergötland; tillika med andre Minnesmärken där sammastädes. Afritade anno 1670. (D.G. Nescher 1795); F m 33. *Johan Helins* Anmärkningar vid Elias Brenners aftryck af Grafstenarne i Wadstena klosterkyrka; F m 34. *Lapides sepulcrales in templo Wastenensi LII* (Ritade af *E. Brenner* skurna i trä på Antikvitetsarkivets försorg vid slutet af

1600-talet eller början af 1700); F m 35. Fyratioen teckningar af gamla grafstenar, neml:n från Wadstena klosterkyrka 16, ur Peringskiölds monum. Upland. 17, ur densammes ättartal 6, från Iduna—Mauritz Stures grafsten 1, från Liljegr. och Brunii fornlemn. bisk. Nicolai Hermanni grafsten 1; F m 36. De ælsta och mæst Olæsliga Sten Skrifter uti Wadstena stora Klosterkyrko, Aftagna in Augusto et Septembri År 1753 af Kongelige Danske Geheime-Archivarien *N. Langebeek* och med några få anmärkningar försedda af *Andrea Tollbom*; F m 37. *C. Hagelberg* Anteckningar om och afskrifter från Grafstenar i Wadstena kyrka.

Raä, ATA: *Hagelberg, C.* Wadstena Kloster-Kyrkas Gamla Graf-Stenar med kort Genealogisk uplysning af C: H.; *Ihrfors, E.* Grafstens-Afskrifter i Wadstena Klosterkyrka sampt på kyrkogården derstädes. På wederbörandes anmodan upptecknade sommaren år 1902; *Kock J.F.* Plan till "Copior af Graf-stenar uti Wadstena Kloster-kyrka" (se ÖLM); Handlingar ang magasineringen 1926 av gravstenarna på kyrkogården; *B Berthelsons* fotografier av de magasinerade gravstenarna.

Uppsala

UUB: Cod Ups C5; Palmiskiöldska samlingarna vol 294.

Linköping

ÖLM: Copior af Graf-stenar uti Wadstena Klosterkyrka af *Joh. Fredr. Kock* 1807—1811; Skisser och anteckningar av *D S* och *J H (?) Wallman* samt *L Ch Wiede*.

Länsbiblioteket: G 38 *P Kylander*; Samlingar til Wadstena Stads Beskrifning; G 39 *Densamme*, Utkast til Beskrifning om Wadstena Stad.

Köpenhamn

Nationalmuseet: *S Abildgaards* originalteckningar från den svenska resan 1753.

LITTERATUR

Almquist, J A, Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523—1630. 1—4. Stockholm 1917—23.

Almquist, J E, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden. Stockholm 1960.

Almquist, J E, Lagsagor och domsagor. Stockholm 1954—55.

Andersson, A, Vadstena klosterkyrka. Inredning och inventarier (SvK Vadstena klosterkyrka II). Stockholm 1983.

Bengtsson, Ch, En bok om Gamla Vadstena. Söderköping 1921.

Bergman, S, Seklernas Vadstena. Vadstena 1955.

Bergström, O, Vadstena krigsmanshus. Personhistoriska anteckningar. Stockholm 1901.

Birgittautställningen 1918. Beskrifvande förteckning öfver utställda föremål. Uppsala 1918.

Broocman, C F, Beskrifning öfver the i Öster-Götland befintlige städer, slott, sokne-kyrkor etc. Norrköping 1760.

Brunius, C G, Konstanteckningar under en resa 1849. Lund 1851.

Bülow, A Fickesdotter, Chronicon genealogicum. Stockholm 1718.

Cnattingius, B, Peter De la Roche i Östergötland (i: Meddelanden från Östergötlands fornminnes- och museiförening 1941).

Diplomatarium Suecanum 817—1340. Stockholm 1829—56.

Ekstrand, V, Svenska lantmätare 1628—1900. Biografisk förteckning + supplement. Umeå 1896—1912.

Elgenstierna, G, Den introducerade svenska adelns ättartavlor. Stockholm 1925—36.

Finlands medeltidsurkunder. Hfors 1910—35.

Fritz, B, Hus, land och län. Förvaltningen i Sverige 1250—1434. 1—2. Stockholm 1972—73.

Gardell, S, Gravmonument från Sveriges medeltid. I—II. Stockholm 1945—46.

Gardell, S, Sigge Guttormsson till Ljuna och hans gravsten i Alvastra (i: Fornvännen 1935).

Gillingstam, H, Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia (Skrifter utg av Genealogiska föreningen 4). Gävle 1949.

Gillingstam, H, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Stockholm 1952.

Grotefend, H, Taschenbuch der Zeitrechnung (10:e uppl). Hannover 1960.

Guld- och silverstämplar. Svenskt silversmide 1520—1850, IV. Stockholm 1963.

Karling, S, Hans Fleming (i: Tidskrift för konstvetenskap 1938).

Karlsson, K H, Beseätten (i: PHT 1904).

Kjellberg, C M, S:ta Katarinas gravsten (i: Fornvännen 1914).

Kjellberg, C M, Vadstena i forntid och nutid. Linköping 1917.

Kumlien, Kj, Karl Knutssons politiska verksamhet 1434—1448. Stockholm 1933.

Kylander, P, Berättelse om Hertig Magni af Östergötland graf . . . (i: Upfostrings-Sälskapets Tidningar 1783).

- Langebekiana* eller Bidrag til den danske Literairhistorie (utg R Nyerup). Kiøbenhavn 1794.
- Lindahl, G*, Grav och rum. Stockholm 1969.
- Lindblom, A*, Kult och Konst i Vadstena kloster. Stockholm 1965.
- Linköpings stifts herdaminne* (av J A Westerlund, J A Setterdahl och E Meurling). Linköping 1915–43.
- Linnarsson, A*, Vadstena skola. Linköping 1931.
- Ljungstedt, S*, Bernt von Münsters bomärke (Correspondentens veckobilaga 4/1 1975).
- Lundholm, Kj-G*, Sten Sture den äldre och stormännen. Lund 1956.
- Malmström, Å*, Svenska skrivarmödor i 1370-talets Prag (i: NTBB 1974).
- Messenius, J*, Tumbae veterum ac nuperorum apud Svedones Gothosque regum, reginarum, ducum etc. Holmiae 1611.
- Munthe, L W:son m fl*, Kongl. fortifikationens historia. Stockholm 1902–65.
- Norrköpings tidning* 11/2 1896.
- Palme, S U*, Sverige och Danmark 1596–1611. Uppsala 1942.
- Ramsay, J*, Frälsesläkter i Finland intill den stora ofreden. Hfors 1909.
- Raneke, J*, En norsk-svensk vapensten (i: Heraldisk Tidsskrift 49/50) København 1984.
- Raneke, J*, Svenska medeltidvapen. I–II. Lund 1982.
- Rosman, H*, Bjärka-Säby och dess ägare. Biografiska skildringar kring en gårds historia. Stockholm 1923–27.
- Schéle, S*, Hans Fleming eller Bernt von Münster? (i: Konsthistorisk tidskrift 1943).
- Scriptores rerum suecicarum medii aevi*. I–III. Upsaliae 1818–76.
- Silfverstolpe, C*, Klosterfolket i Vadstena. Stockholm 1898–99.
- Silfverstolpe, C*, Vadstena klostets jordebok (Historiska Handlingar XVI:1). Stockholm 1897.
- Silfverstolpe, C*, Vadstena klostets Uppbörds- och Utgiftsbok 1539–1570 (i: Antiquarisk tidskrift för Sverige 16).
- Sjögren, P*, Släkten Trolles historia intill 1505. Uppsala 1944.
- Stenbock, R*, Östgöta ryttare 1552–1617. Stockholm 1922.
- Sträng, G*, Vapensköldar i Vadstena klosterkyrka glöms bort igen? (i: Östgöta-Correspondenten 24/5 1980).
- Strängnäs stifts herdaminne*. 1, Medeltiden (av M Collmar). Nyköping 1977.
- Styffe, C G*, Bidrag till Skandinaviens historia ur utländska arkiver. 1–2. Stockholm 1859–64.
- Svenska medeltidsregister*. Förteckning över urkunder till Sveriges historia 1434–1441 (utg S Tunberg gm B Enander, Kj Kumlien och R Svanström). Stockholm 1937.
- Svenskt biografiskt lexikon*. Stockholm 1918–
- Svenskt Diplomatarium*, från och med år 1401, utg af Riks-Archivet. Stockholm 1875–
- Svenskt konstnärslexikon*. Malmö 1952–67.
- Sveriges läkarhistoria I* (utg av J F Sacklén). Nyköping 1822.
- Sveriges medeltida personnamn*. Uppsala 1967–
- Tidander, L G T*, Hertig Magnus af Östergötland. Enköping 1895.
- Vadstena klostets minnesbok*. Diarium Vazstenense. Stockholm 1918.
- Vadstena stads äldsta tänkeböcker* (utg av J V Ericsson). Uppsala 1952.
- Äldre svenska frälsesläkter*. Ättartavlor utgivna av Rid-darhusdirektionen. I:1,2. Stockholm 1957, 1965.
- Örnberg, V*, Svensk slägtkalender 1–4 (1884–87); Svenska Ättartal 5–14 (1889–1908). Stockholm 1884–98, Vadstena 1905, 1908.

Förkortningar

ATA	Antikvarisk-topografiska arkivet, riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, Stockholm.	Gardell + nr	Nr i: S Gardell, Gravmonument från Sveriges medeltid, Stockholm 1945–46
DS	Diplomatarium Suecanum	HT	Historisk tidskrift
Elgenstierna	G Elgenstierna, Den introducerade svenska adelns ättartavlor. Stockholm 1925–36.	KB	Kungliga biblioteket, Stockholm.
		NTBB	Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen.
		PHT	Personhistorisk tidskrift.

PÄ	Pastorsämbetet.	Svenska	V Örnberg, Svensk släkt-kalender 1–4;
RA	Riksarkivet, Stockholm.	Ättartal	Svenska Ättartal 5–14.
Raneke	J Raneke, Svenska medeltidsvapen. I–II. Lund 1982.	SvK	Sveriges Kyrkor, Konsthistoriskt inventarium.
Raä	Riksantikvarieämbetet, Stockholm.	SvR	Sveriges Runinskrifter
RPB	Riksarkivets pergamentsbrev.	UUB	Uppsala universitetsbibliotek.
SBL	Svenskt biografiskt lexikon.	ÖLM	Östergötlands och Linköpings stads museum, Linköping.
SD	Svenskt Diplomatarium.		

Summary

The death and burial dates of members of the convent and other persons, the latter mainly comprising members of the aristocracy, are one of the most frequently recurring items in "Diarium Wazstenense", the diary kept by the monks of Vadstena to record important events in the history of their community. The Abbey was built up with both royal and aristocratic support, and during the 15th century its church became the principal burial place of the nobility. As such it served nearly all the leading Swedish families during the Kalmar Union, but one also finds numerous members of North German noble families, representatives of the merchantile or administrative aristocracy immigrating in growing numbers from the Hanseatic towns and their surroundings.

The first funeral recorded in the diary took place in 1386, when the regent Bo Jonsson Grip was buried "in the middle of Vadstena Church", presumably in the wooden chapel which was destroyed by fire two years later. The last recorded death is in 1544, and this is in fact the penultimate entry in the diary. The accurate recording of death dates was important, not least because a large number of graves were combined with altar foundations or other donations conditional on masses being said to curtail the sufferings of the deceased in Purgatory. Bo Jonsson Grip is the first founder of the prebends which were typical of this church. In 1384 he bequeathed money for a Holy Cross chapel and a priest to say masses there every day. Another remarkable donation was made in 1430 by Erik of Pomerania when his Queen, Philippa, was buried in the monastery church, next to the altar dedicated to St. Ann which she herself had founded a few years previously. The King delivered the sum of 1,100 heavy English nobles to endow a collegiate foundation at the town church of St.

Peter. This foundation was to comprise a dean, a clerk and ten chaplains, and its task would be to celebrate the Ordinary and Proper of the small mass and also to read uninterruptedly, day and night, from the Psalms of David.

Thus many graves were let into the floor close to an altar, built next to a pillar, while others were positioned beneath the side galleries running the length of the church. The coats of arms which we know from 17th century depictions to have been painted on the galleries (SvK Vadstena klosterkyrka II, p. 21) are unmistakably epitaphs, possibly painted there to replace genuine shields which may originally have been hung over the tomb. Many of the 60 or more altars known to us were adorned with sculptures, aumbries for communion plate, screens and suchlike. The gravestones may have been combined with tomb covers and canopies as the prevailing fashion dictated. The overall impression made by this motley display must have been curious and in many ways contrary to St. Bridget's intentions. Nothing now remains of all this except the actual grave slabs, which have been let into the floor instead of being displayed at some height above it as many of them originally were.

The numerous and thoroughgoing rearrangements which have taken place make it practically impossible to tell exactly how the graves were distributed in the church. The oldest surviving map of gravestones was compiled sometime between 1653 and 1692 and probably shows all the grave slabs in the church at that time. But the accompanying "Specification" is confined to the 52 numbered stones (out of a total of some 280 shown on the map). A badly preserved plan connected with J F Kock's inventory of gravestones in the cloister church (1807–1811) shows that sweeping changes must

have been made by then compared with the 17th century map. During the restoration of the church in the 1890s, the floor was completely relaid and the gravestones were transferred to the side walls, in double rows and with the medieval stones on the south side. Another group of gravestones was placed at the east end of the church, here again with the medieval stones to the south. Many damaged or worn gravestones were taken out of the church and, like most of the old gravestones in the churchyard, stacked alongside the north wall of the churchyard. In 1926 these last mentioned gravestones were moved to a shed north of the church (see below). The table in App. 3 shows the numbering of individual gravestones in the early maps compared with their present positions.

About 300 gravestones are preserved, partly or in their entirety, and these include roughly 100 of medieval origin or style. The slabs dating from the actual convent period are of a very uniform kind – smooth stones having their edges inscribed with majuscules, usually in Latin but occasionally in Swedish. Minuscule inscriptions do not occur until almost 1500 and then only in a few cases. Several slabs with short, roughly executed majuscule inscriptions were probably added as late as the early decades of the 16th century. The transition to upper-case letters took place in about 1550.

The inscriptions and other decorations of the majuscule slabs are invariably carved out of the stone. The centre is usually decorated with one or more heraldic crests, mostly set at an angle and surmounted by an appurtenant helmet and plume. Figurative stones are rare but do occasionally occur. Many slabs have no centre decoration at all. The few minuscule slabs have relief inscriptions (with the exception of the gravestones of Queens Philippa and Katarina, which were replaced during the reign of Johan III). Between c. 1550 and 1600, well-carved slabs with architecturally designed bas-relief decorations predominate. The commonest motif is a set of columns resting on a tall dado in the form of an inscribed tablet; this usually contains the actual grave inscription. The columns support an inscribed entablature or a triangular gable, the latter usually inscribed with a date inside the gable and a short inscription (a sentence or Bible verse) on the architrave. The shafts of the columns on several slabs are embellished with finely executed floral or foliage decoration. Of gravestones from this period with differently composed decorations, special mention can be made of the beautiful figurative slab commemorating a district judge called Nils Bertilsson who died in 1567 (no. 124).

Gravestones in the Abbey church from this period constitute a large group clearly connected in style with the sculpture executed at Vadstena Castle at the same time, which also endowed the Abbey church with a significant work of art in the tomb-chest constructed by the palace master-builder, Hans Fleming, for Duke Magnus of Östergötland (p.15). It is beyond the scope of this book, however, to try to associate individual gravestones with the names of sculptors who are known to have worked on the castle. In keeping with SvK's principles, the main concern has been to produce an accurate description of the stones themselves and also, as far as possible, to correct the frequent errors made by previous scholars in listing them. This applies not least to Sölve Gardell, whose thesis "Gravmonument från Sveriges medeltid I–II" (Stockholm 1945–46) gives two different numbers (or occasionally no fewer than three) to each of many gravestones, due to his having misunderstood or insufficiently analysed data from earlier sources. Thus the number of known medieval gravestones in the Abbey church is substantially smaller than that stated by Gardell.

The 17th and early 18th century gravestones in the Abbey church are mostly of the kind usually associated with the period, having a Bible quotation lining the edges of the stone and symbols of the evangelists or angel heads at the corners. The centre decoration comprises upper and lower inscribed tablets, the upper one displaying a Bible passage or suchlike, the lower carrying the actual grave inscription. The space between these two tablets is often decorated with a wreath surrounding a gentlemanly coat of arms or tools alluding to the occupation of the deceased. The wreath is flanked by a skull and hour-glass – symbols of death – or by genii, the latter sometimes holding the ends of a ribbon twisted round the wreath. The rest of the centre space is often filled out with scroll ornamentation or ornaments in the "Knorpelstil" typical of the German baroque. Many of these slabs originally belonged to the church of St. Peter and were transferred to the Abbey churchyard when the town church was demolished in 1829. Some of them have since been let into the floor of the Abbey church. (See App. 4.)

We know of about half a dozen stonemasons or stone-masons' workshops widely retained during this period for the production of gravestones. The most important of them is Johan Andersson Silfverling (1636–93), who no doubt personally carved his splendid gravestone in the Abbey church (no. 172) and can be shown to have carved gravestones and baptismal fonts for several other churches in the area. Silfverling's workshop is represent-

ed in the Abbey church by several other gravestones (nos. 110, 173 and 175, and presumably also nos. 96, 119, 123 and 160) and, not least, by the big limestone epitaph on the west wall of the south aisle, commemorating the royal castellan Jurgen Claus. This epitaph, which the inscription tells us was put up in 1684, was probably the work of Silfverling's own hands. Otherwise the Abbey church does not have many funeral monuments of this kind. There are two other epitaphs, but both of them were brought here from the town church. There are about 10 funeral achievements, several of them in bad condition and all of them fairly simple.

The gravestones in the church include a few inscriptions postdating 1750, some of them carved in stones which had been used previously.

The description of the gravestones now in the Abbey church, in the churchyard or in the outbuilding employs a system of numbering based on the inventory compiled by Erik Ihrfors in the summer of 1902 at the instance of the parish and parochial church council. Ihrfors started with the gravestones lining the south wall of the church (nos. 1–46), going on to the stones round the organ at the east end of the church (nos. 47–111), the stones lining the north wall (nos. 112–161) and, finally, the relatively few gravestones at the west end of the church (nos. 162–175). Nos. 176–185 in Ihrfors' list comprise the epitaphs and achievements in the church, nos. 186–288 are gravestones in the churchyard. For practical reasons, the numbering of these gravestones has been retained even though epitaphs and achievements are described elsewhere in this book. Practical and financial considerations have also precluded the removal and examination of the many gravestones stored in the outbuilding to the north of the church, but careful description has nonetheless been made possible by the photographs, most of them very distinct, taken when the stones were put into storage in 1926. Most of these pictures are accompanied by measurements. No. 289 is one of the gravestones let into the church floor, but at the time of Ihrfors' inventory it was partly concealed and he was not given access to it until he had completed his churchyard inventory. This is the last number on Ihrfors' list, but by way of conclusion he also included some unnumbered inscriptions from vanished gravestones. In the following list, nos. 290–293 and 302–303 comprise slabs in the church floor, while nos. 294–295, 300 and 301 comprise stones in the churchyard which are partly or wholly extant but were all overlooked by Ihrfors. Nos. 296–299 are fragments of medieval

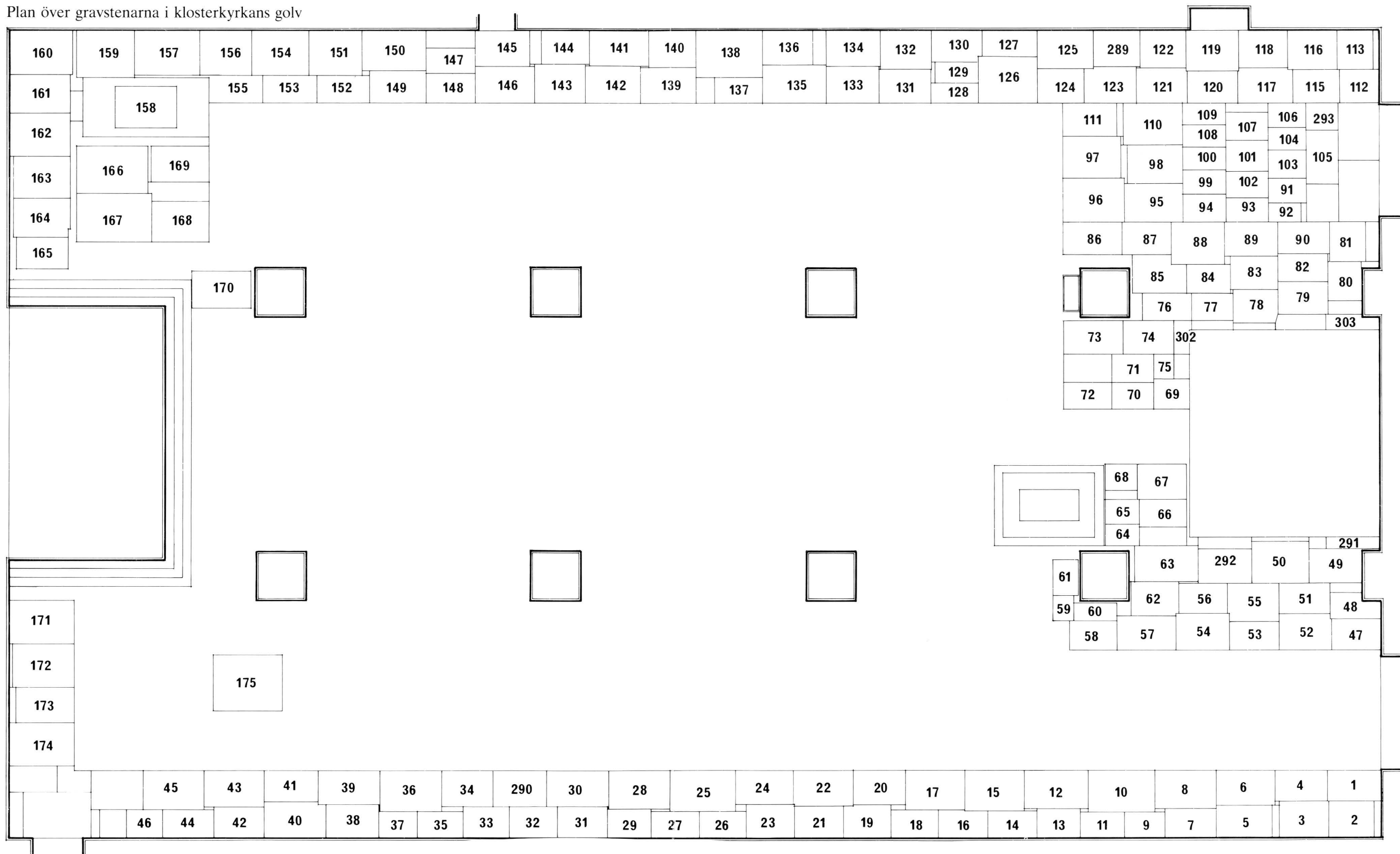
gravestones mentioned by Gardell as being intact. Nos. 304–322, finally, are gravestones known to us solely from other sources.

App. 1 shows the present positions of the gravestones set in the church floor. Previous positions, insofar as they are known, are not indicated in the list but are made clear in App. 3. Measurements in parentheses refer to the non-original measurements of damaged or mutilated stones.

Finally, a word on the reproduction of gravestone inscriptions. The rule normally followed by SvK of quoting an inscription verbatim from the building or object concerned has only been complied with here in the case of non-Latin, post-Reformation inscriptions. All medieval inscriptions and Latin inscriptions from later periods are reproduced with abbreviated words written in full, the additions thus made being indicated by underlining. Words in parentheses are now missing or illegible and have been added, usually from older sources but also in some cases when they were clearly evident from the context. For reasons of space, Bible passages are identified but not reproduced in full.

An important memento of St. Bridget, the coffin made of rough planks in which, tradition tells us, her remains were brought back to Sweden from Italy in 1374, is described on pages 13–15. This coffin, together with a bier belonging to it, is now to be seen in "St. Bridget's oratory" in the north wing of the convent building adjoining the church. A microscopic study of the coffin in connection with an important exhibition about St. Bridget in Stockholm in 1918 showed it to be made of a species of pine, *Pinus Nigra*, which grows in southern Italy and the Italian islands. Very probably, then, this coffin was actually used for conveying the body of St. Bridget through Europe, but we cannot be sure whether this was the original coffin or was only made for the journey home. The accompanying bier was probably made after the coffin reached Sweden in June 1374. It is relatively fragile and fragments of paint and gilt show that it had a lavish, delicate surface which would not have been very suitable for a long and rigorous journey. The rough, plain coffin would thus seem by all accounts to have been mounted on the glittering bier for the solemn procession between Linköping Cathedral and Vadstena, where the remains of St. Bridget were received on 4th July 1374. The examination in 1918 showed that the coffin had never been interred, and so it may be that the bones were left in the coffin until 1381, when they were transferred to a shrine.

Plan över gravstenarna i klosterkyrkans golv

Bilaga 2

Gravstenskartan i Palmskiöldska samlingen (vol 294)

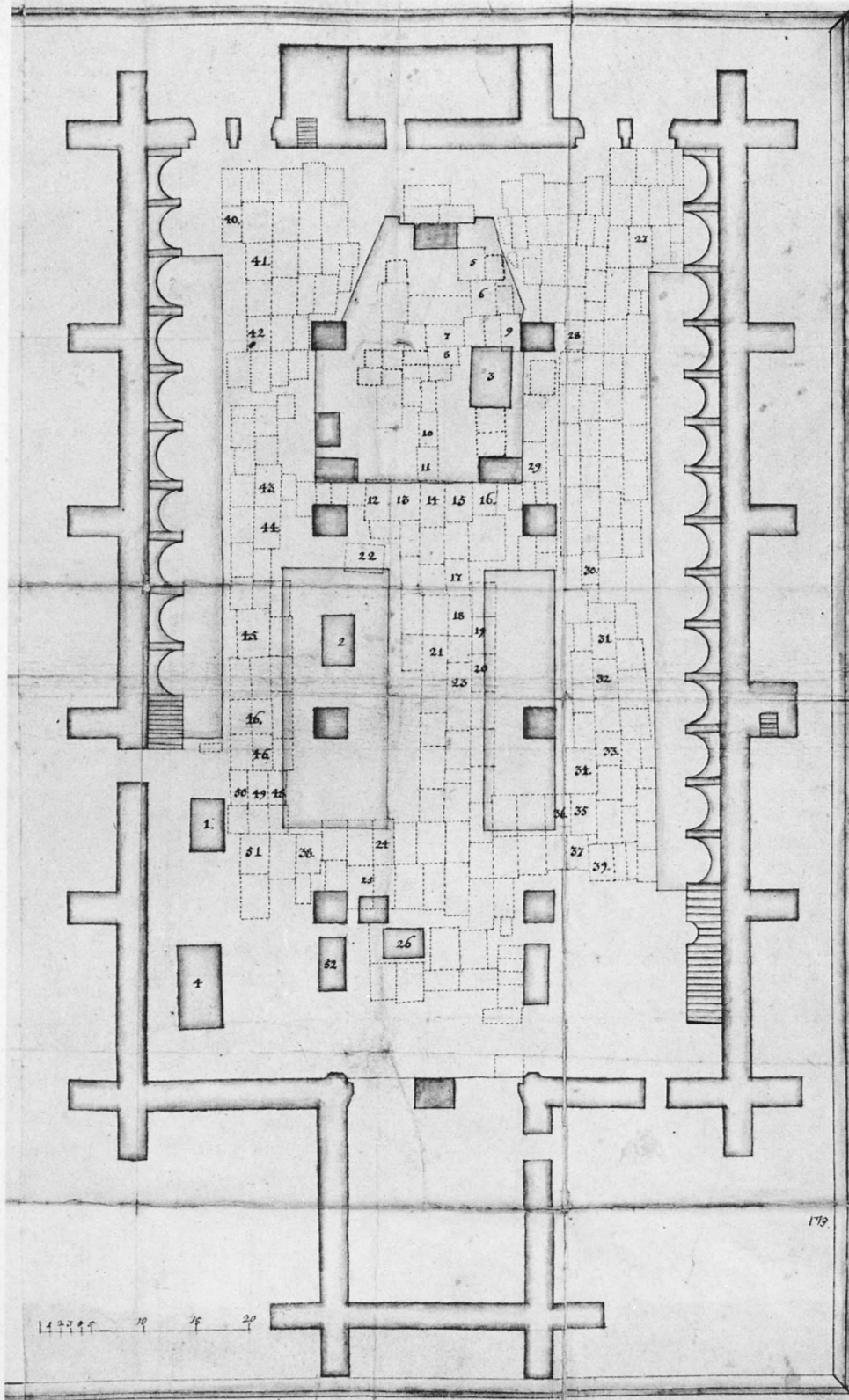
Kartan och den tillhörande förklarande texten dateras av Andreas Lindblom till ca 1650, tydligen med utgångspunkt från att ”det sista datum för någon vars grav finns utmärkt på planen, är 1646 (Claude De Laval)” (Kult och Konst, bilaga III). Också Bertil Berthelson anser kartan härröra från 1600-talets mitt (Studier i Birgittinerordens byggnadsskick I, not 26). I själva verket är det senaste årtal som förekommer i texten 1652 för Elsa Beata Brahe. Hon dog i verkligheten 1653 i Vadstena och begravdes där 28/8 samma år (se vidare s 21). Kartan kan sålunda ha tillkommit tidigast 1653 men måste vara gjord före 1692 eftersom de sistnämnda år rivna sidoläktarna finns inritade på planen och även nämns i texten. Mest sannolikt är att kartan har samband med den inventering av klosterkyrkans gravstenar som på antikvitetskollegiets uppdrag utfördes av Elias Brenner 1669–70.

Både på själva planen och i texten förekommer felaktigheter: i texten har nr 27 dubbelskrivits vilket medför en förskjutning av nummerföljden – det andra nr 27 motsvarar planens nr 28 osv. På planen förekommer nr 46 två gånger; av sammanhanget framgår att det i ena fallet är en felskrivning för nr 47 (jfr gravsten 310). Dessutom finns många felaktigheter bland uppgifterna om de personer som begravts i kyrkan. Sju av de i texten beskrivna 52 gravstenarna kan inte identifieras med någon bevarad eller i andra källor nämnd sten. Det gäller nr 25, 29 (30), 31 (32), 34 (35), 35 (36), 38 (39) och 43 (44). Nr 25 har lagts över abbedissan Ingeborg Gerhardsdotter (d 14/10 1465), nunnan Birgitta Karlsdotter (d 14/4 1469), nunnan Birgitta Stensdotter Sture (d 27/6 1536) (Silfverstolpe, Klosterfolket i Vadstena s 11, 50, 58), jungfru Anna (Gustav Vasas yngsta syster, död ung) samt över Elisabeth av Holstein, dotter till greve Gert av Holstein och trolovad med dåvarande hertig Håkan Magnusson av Sverige, sedermera konung Håkan VI av Norge. Nr 38 avser Katarina Knutsdotter som enligt diariet begravdes i Vadstena 12/11 1407 och var dotterdotter till den heliga Birgitta (Katarina Knutsdotter av Bengt Hafriidssons ätt, dotter till riddaren Knut Algotsson och Birgittas äldsta dotter, Märta (Raneke 283). För nr 29, 31, 34, 35 och 43 upplyser texten enbart om vilket eller vilka vapen som funnits på stenen.

Här nedan återges den till kartan hörande texten i sin helhet. Den har tidigare publicerats (med några felläsningar) i S Bergman, Seklernas Vadstena (s 118 f, kommentarer av Thord Lindell).

”Specification Oppå Dhe Monumenter och Grifter Som i Wadstena Kloster Kyrkia finnas.

1. Drotningh Philippa Konung Erich af Pomerens drotning, och Konung Hindrics den fierdes dotter i Engeland, som dödde 1420 d.5. Januarij
2. Konungh Carl Cnutssons drotning Chatarina Hr Carl Ormssons Riddares och RiksRåds dotter Ao 1418.
3. Hertigh Magni Härliga Monument i Choren, derutj och furstinnan Ellsa Beata Brahe begrafwen ähr 1652.
4. Hr Giöstaf Olufsson till Torpa och hans Fruu, Hr Jochim Brahe, grefwe till Wisingsborgh, Hr Casmihr Gyllenstierna till Medewij.
5. En Lijksteen wid Altarets södra sijda, medh Wasarnas Wapen oppå, förmehnas wara Hr Johan Erichssons som her effter förmåles, med dess Fruu Brita Ulfsdotter
6. Jönis Magnusson utj wapnet en bruten bielke, med hengiande Klöfwerblad under.
7. Hr Gustavus Larsson med sådant vapen (teckning av kvadrerad sköld)
8. Erlandus Canich i Strågnäs
9. Fruu Catarina Algutsdoter med Sturewapen på Stenen
10. Hr Cort Niprex Anno 1412.
11. Hr Anund Joensson och dess Fruu Agneta.
12. Hr Carl Sture med Hr Rörich och Hr Erich
13. De gamle Skriffter och wapen Aldeles utnötte och en Adelsman af Ikornera der under begrafuen 644.
14. Hr Johan Finsson utj skölden 2. Hiortehorn
15. En Stoor Steen med Biälkarnas wapen
16. Hr Algut Magnusson med dess Fruu Margreta Boosdotter begrafwen 1413.
17. Hr Erich Trolle och Nils Turesson

18. Hr Nils Persson till Laxepis
19. Hr Thomas von Witzen med dess Fru märta Finvid Rawalds dotter
20. En Stoor Steen medh Trij Wapen, mitt utj bielke, på Högra sijdan Sparrarnas, och på wänstra ett wapen Derutj En Lind med 15 Löff som förmenas Warit af Crumdjcks Slächter
21. Hr Carl Cnutssons Rijksmarschens Fruu, F Brita Bielke Hr Ture Sparres dotter
22. Hr Anders Grijs på Sätra
23. En Steen af Twenne Skiöldar utj dhen Ena en stor Roos, och i den Andre En Half Lillia med Twå Sparrar
24. Hr Magnus Bagge på Edh Ao 1552.
25. F. Ingeborg Grefwens af Holstens dotter, och Konung Christian den förstes Moster, förstånderska i Wadstena, blef dödh Ao 1466 på sitt 57de Embetes Åhr
Samma åhr Fruu Birgita, konung Carls dotter, nunna i Wastena. Dito Fruu Brita Hr Steen Stuares R:förståndares dotter, i ljka måtto Nunna här samstädes
Item Jungfru Anna En mächta berömmelig Jungfru Konung Gustaf den förstes Syster
Fröken Elisabeta Grefwe Gehards dotter af Holsten som war förlåfwadt Konung Håkan, hwilken sedan bekom drottning Margareta
26. 1. Sta Brjta Hr Birge Perssons dotter och Ulf Gullmarssons Fruu, hwilken på Sta Apollinaris dag dödde utj Rom Anno 1373 på sitt 70. Åhr, och dess Been derifrå fördt till Wadstena Ao 1374.
2. Sta Karin som war Abbatissa i Wadstena och Sta Britas dotter, Item Birger och Cisilia dess Syskon.
27. Hr Boo Jonsson R. Drots med sin Sohn Hr Knut 1414
- 27(28). Fruu Sigrith Bielke.
- 28(29). Hr Tord Röricksson Bonde RjksMarsch med dess Fruu Margreta Christersdotter
- 29(30). Sparrewapen på Steen, skriften utnödt och oläslig.
- 30(31). Giöckzholms Slächtens wapen
- 31(32). Twänne wapen på Steenen, utj det Ena Gylenstiernor i det andra en Ulf i fult språng, mitt emot på Lächtet upslagit en skiöld af Sturewapen
- 32(33). Fruu Catharina Hr Lars Snechenbergs Fru, på Steen utj wapen af Biälkarne.
- 33(34). En Hall medh 3. wapen, mitt utj Biälckarnas, på Högre sijdhan ett Oxehufwed, på wänstra sijdan Kromdjck
- 34(35). En Dito af Biälckarnas
- 35(36). En Dito iempt med Baggarnas wapen
- 36(37). På Stenen finnes wapen en Lillia och en Lind med 15. Löff
- 37(38). Swän Sting slagen 1611 och Bengt Johansonn
- 38(39). Fruu Catarina Cnutzdotter Sta Britas Sonedotter 1407
- 39(40). Fruu Catrina Erensesles dotter wald Nunna Ao 1420 med dess dotter Catarina
- 40(41). Hr Pehr Ragwaldsson Bonnde med dess Fruu Catarina Bielke.
- 41(42). En Hall der utj står en Lindorm på en Biälke.
- 42(43). Hr Tord Bonnde Philipsson och dess Fruu Catarina Knutzdotter
- 43(44). Uthugget wapen på En Steen derutj gående böllior medh et Meniskiohufwed utj med 3 Sparrar
- 44(45). Ett wapen uthugget utseende som 3. Speglar
- 45(46). Hr Tord Personn Bonde til Bordsiö och dess Fruu Ramborg 1412.
- 46(47). Theophilus Kopp (den västliga av de på planen med nr 46 betecknade stenarna)
- 47(48). Hr Bengt Gylta Lagman öfwer Wästergötland
- 48(49). Hr Arfwedh Ribbing
- 49(50). Hr Carl Philip Ribbingh
- 50(51). Hr Bengt Podewich och dess Fruu Ida Köningsmark. Hr Henning Köningsmarks dotter 1400.
- 51(52). Hauptman Claude De Lavalle
Dessförutan finnes utaf En Tractat om dee gamla Konungars och Herrars Begrafningar, skrifwen af Joh. Messenius, ännu effterföllande Höge Herrar och fruar samt aff deras Familier Åtskillige wara i Wadstena Begrafne, samt förmenas af En gammal Kloster Book utdraget wara, efftersom man derwid finner Åhren och dagarna granneligen anoterade, Nembl.
- Herr Johan Erichsson med dess Fruu F. Brita Ulfzdotter.
- Hr Per Ryning med dess Fruu Sigrith Carlsdotter.
- Hr Boetius R.drotz Ao 1386.
- Hr Erensesels Fruu Ingeborg Ao 1390
- Hr Erensesel Swensson Jarl En Grefwe St Stafans dagh begrafwen 1390.
- Hr Staffan Ulfsson Riddare död i Wästerås 1393.
- Hr Erich Kiättelsson ifrå Wermland med sin sohn som blef ihjel slagen i Norige 1386.
- Fruu Brita Hr Matias Gustafssons Riddares fru begrafwen Ao 1398.
- Hr Carl Carlsson Sta Britas Soneson En mächta lärd man samma åhr begrafwen hoos sin faderbroder
- Hr Torkill Haraldsson Riddare död 1399 och samma åhr begrafwen wid Sta Marie Altare

Hr Erich Nilsson
 Hr Erich Puke halshuggen i Stockholm Ao 1417.
 Hr Erich Erlandsson slagen i Westergötland 1406
 Hr Steen Bengtsson R.Marsk 1408.
 Hr Carl till Toffta R.Marsk En mchta lärd man war och
 Lagman i Upland samt dess Fru Helena Hr Isrel
 Bergessons dotter 1410.
 Hr Erich Steensson Riddare, död blefven samma år i
 Jutland och här begrafwen i dess Fäders graff
 Hr Jöstaff Leeksson Riddare 1411.
 Hr Johan Bilogh Riddare, hwilken och befinnes warit
 Knut Bossons Fruus F. Ermegardhs Fader
 Hr Knut Tordsson Bonnde Riddare 1413.
 Fruu Märta Hr Algut Magnussons Fru och Biskop i
 Linköping Hr Knuts Syster 1414.
 Hr Ture Bengtsson Riddare och RRåd 1415.
 Fruu Brita Hr Sten Turessons dotter, och Hr Abraham
 Broderssons Fru samma Åhr
 Hr Tord Bonnde Ståthållare på Wiborgs Slott 1417.
 Hr Jfwar Nilsson Riddare och Laghman öf. Östh-
 götland
 Hr Magnus Rafwaldsson R.Tygmestare med sin fru
 1419
 Hr Math. Gustafsson Riddare samma Åhr
 Hr Boo Riddare och Ståthållare på Stockholms slott.
 Fruu Ernegard Grefwinna
 Fruu Christina Hr Per Findewidssons Fruu, som medh
 wagn och Hestar kiörde utföre Stångebro och de
 drunknade Ao 1422.
 Hr Bengt Nilsson Riddare 1423.

Hr Gert Jonsson Lagman i Östergötland 1425.
 Hr Ture Stensson Riddare Samma Åhr.
 Hr Carl Öhra Riddare 1430.
 Hr Steen Turesson 1431.
 Hr Steen Algutsson Riddare 1444.
 Hr Broder Swensson Riddare som effter konung Carlls
 d 8:des befallning blef halshuggen wid Riksdagen.
 Ändades i Sörkiöping
 Hr Johan Umrese med sin Fruu 1440.
 Hr Gustaf Stureson Riddare 1446.
 Hr Larss Ulfsson Riddare”

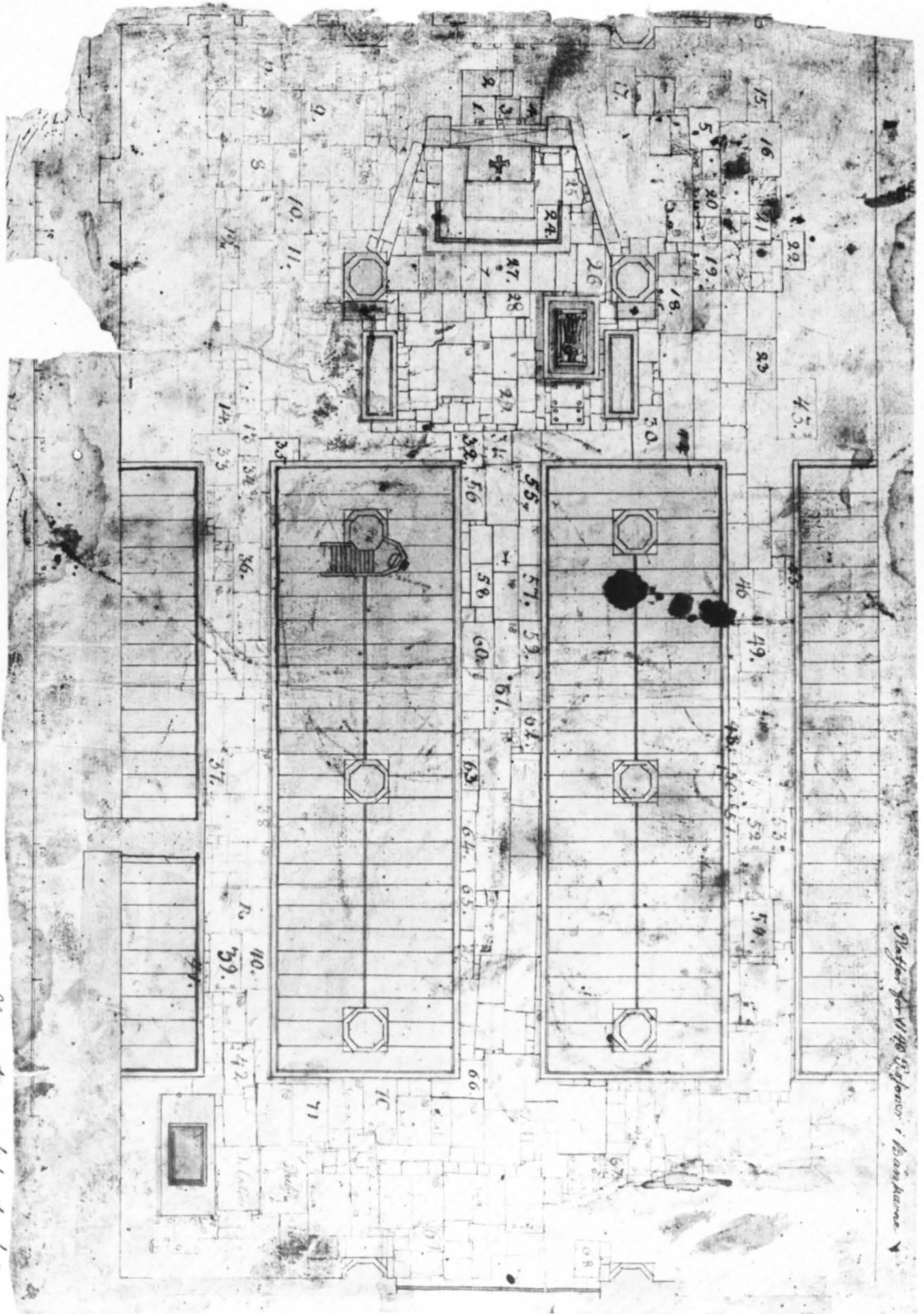
Uppgifterna i textens senare avdelning har uppenbarli-
 gen hämtats ur diariet, hänvisningen till Messenius kan
 tänkas gälla underlagsmaterial för den 1611 utgivna
 Tumbae. Avdelningen innehåller flera fel och missupp-
 fattningar (se Lindells kommentarer i S Bergman, Sek-
 lernas Vadstena) som kan tänkas bero på avskriv-
 ningen. Också i den tidigare avdelningen finns fel av en
 typ som tyder på att den utgör en avskrift (t ex ”Gull-
 marsson” för Gudmarsson). Egendomligheter som nr
 21, ”F Brita Bielke Hr Ture Sparres dotter” eller nr 32,
 ”Fruu Catharina Hr Lars Snechenbergs Fru, på Steen
 uti wapen af Biälkarne” (missuppfattat Snakenborgva-
 pen; hustruns eget vapen med lejonörn) visar dock att
 den person som ursprungligen utfört kartan varken varit
 särskilt hemmastadd i genealogi eller heraldik.

För att återfinna de på 1600-talskartan förekom-
 mande gravstenarnas nr i denna bok, se tabellen i bilaga
 3.

Bilaga 3

Gravstenarnas numrering på den äldsta bevarade kartan över klosterkyrkans gravstenar (omkr 1670?) och på J F Kocks gravstenskarta (1807–11)

1600-talskartan	J F Kocks karta	Nr i denna bok			
1	platsen utmärkt u nr	167	33(34)	43*	10
			34(35)	–	–
2	platsen utmärkt u nr	166	35(36)	–	–
			36(37)	–	282
3	platsen utmärkt u nr	monumentet över hertig Magnus	37(38)	–	114
			38(39)	–	–
4	–	158	39(40)	7	53
5	71	45	40(41)	8	52
6	24	69	41(42)	–	54
7	27	42	42(43)	35	17
8	26	41	43(44)	–	–
9	29*	197 o 284	44(45)	–	28?
10	31*	3	45(46, östra)	–	310?
11	32	5	46(västra)	–	122
12	–	312	47(48)	37*	44
13	–	135	48(49)	–	148
14	55	15	49(50)	–	147
15	–	295?	50(51)	40	36
16	57*	22	51(52)	–	170
17	59?*	21?	–	1	67
18	–	124	–	2	307
19	48*	30	–	3	66
20	61	25	–	4	309
21	33	169	–	5	2
22	62*	144	–	6	68
23	65	39	–	9	51
24	39*	150	–	10	55
25	–	–	–	11*	49
26	66	168	–	12	294
27	16	6	–	13	11
27(28)	22	9	–	14*	304
28(29)	30	8	–	15	7
29(30)	–	–	–	17	210
30(31)	47?*	290?	–	18	12
31(32)	–	–	–	19	1
32(33)	51	38	–	20	29

Nadstena klosteret

Skizzen für die Restauration i Banskane

1600-talskartan	J F Kochs karta	Nr i denna bok			
–	21	60	–	53*	128
–	23	20	–	54	40
–	25*	308	–	56*	50
–	28*	283 o 286	–	58	313
–	34*	18	–	60*	23
–	36	47	–	63	37
–	38	34	–	64*	314
–	41	35	–	67	306
–	42*	121	–	68	65
–	44	14	–	69	305?
–	45	19	–	70	43
–	46*	117			
–	49*	90			
–	50	33			
–	intill nr 50	31			
–	52	27			

* anger att gravstenen inte behandlats av Kock i det till kartan hörande texthäftet men kan identifieras genom att Kock utgått från samma numrering som Langebek

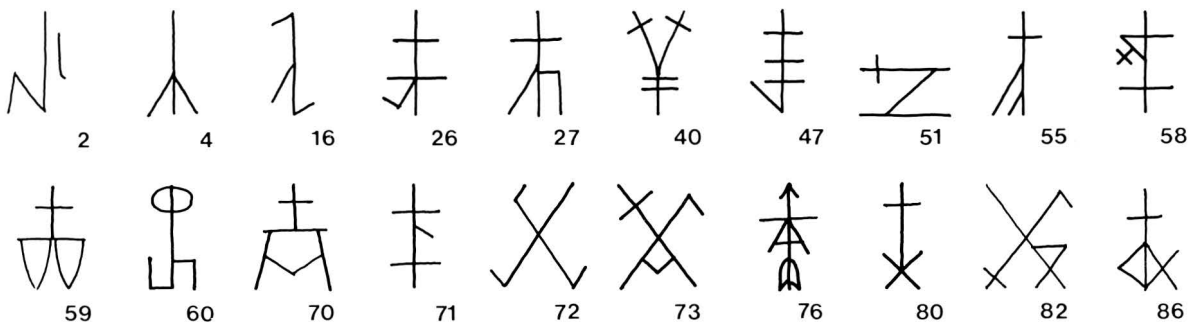
Bilaga 4

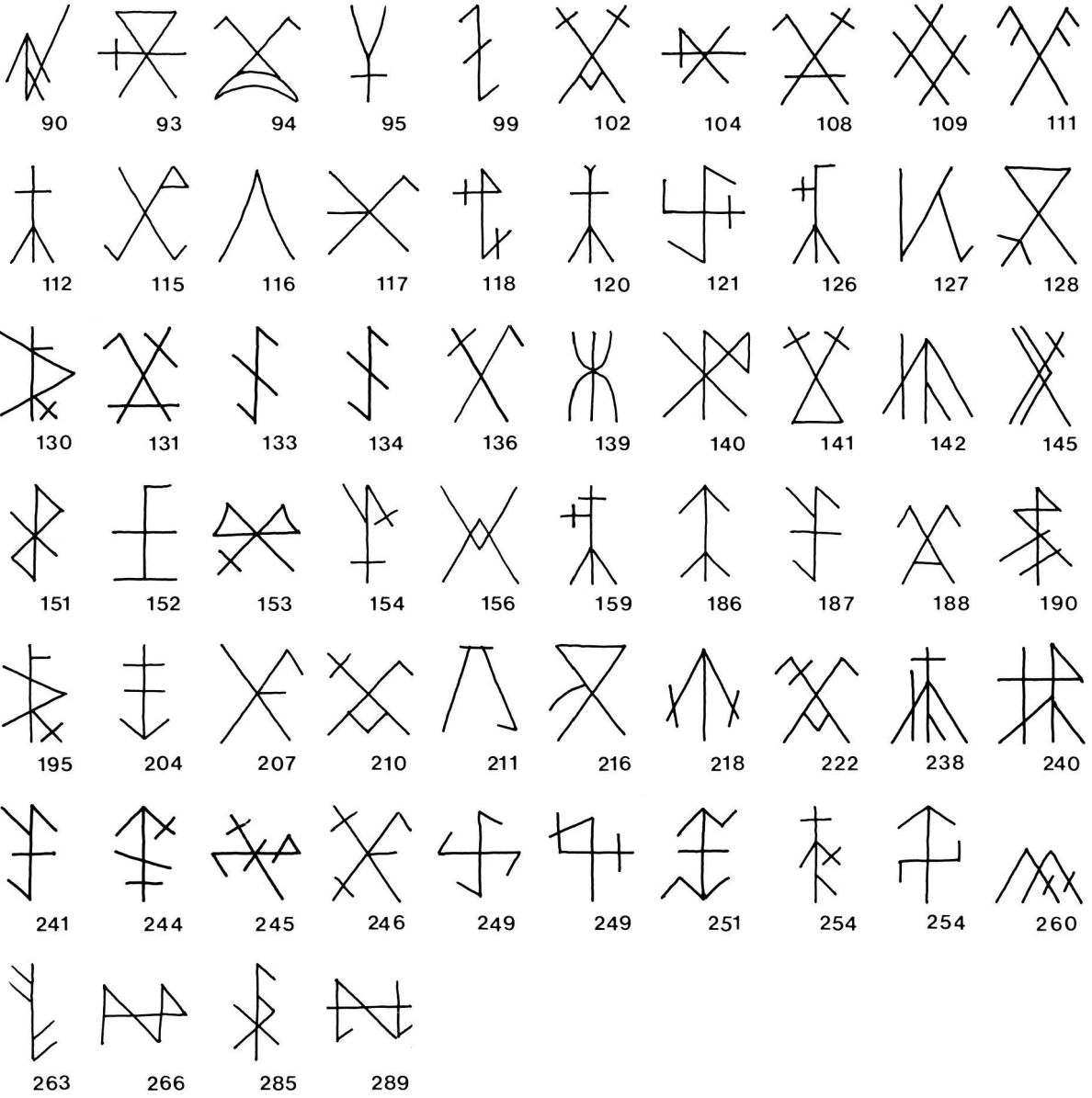
Gravstenar som flyttats från S Pers kyrka eller kyrkogård

Nr 64, 74?, 77, 80, 81, 85, 88, 90?, 96, 97, 110, 116, 119, 120, 123, 126, 127, 129, 131, 160, 161, 164, 199, 217, 222?, 243, 262, 279.

Bilaga 5

Bomärken

Personregister

Siffrorna anger sida. Kursiva siffror betecknar avbildning. Registret omfattar inte i bilaga 2 förekommande personnamn.

- Abildgaard, Sören, antikvarisk tecknare 12
 (Abjörn Nockessons ätt?), Jöns Magnusson 69
 (Abjörn Nockessons ätt), Magnus Jönsson, väpnare 69
 Abraham Brodersson se Baad
 Adam stenhuggare 16
 Adolf Johan d ä, pfalzgreve av Zweibrücken 21
 Agnes Alvsdtr se Bolt
 Agneta Svensdtr 84, 85
 Agnete Eriksdtr se Krummedige
 Albrekt Birgersson 90
 Algot Magnusson se Sture, sjöbladsätten
 Alhecte Volradsdtr se Dume
 Alheit Arens(?)dtr 134
 Allers, Arndt 134
 –, Johan, stenhuggare, rådmann 134, 138
 –, Johan 134
 –, Åletta (Alheit) 134
 Alv Haraldsson se Bolt
 Ambjörn Larsson, lantmätare 145
 Ambrosius, proviantmästare 102
 Anders från Götene (från vilken släkten Giöthe härstammade) 121, 148
 Anders, råd- och handelsman 155
 Anders Andersson, Anders Nilssons son 149
 Anders Andersson, hattmakare 139
 Anders Danielsson, son till Daniel Laurentii 72, 73
 Anders Eriksson, Erik Håkessons son 158
 Anders Hansson 135
 Anders Hansson, rådmann (?) 159
 Anders Hansson, rådmann 147
 Anders Härligsson, borgare 150
 Anders Jonsson, kyrkoherde 158
 Anders Nilsson, rådmann 149
 Anders Olafsson 86
 Anders Persson se Törnsköld
 Anders Per(sson) 156
 Anders Persson, Per Anderssons son 141
 Anders Tordsson, borgare i Vadstena, g m Birgitta 52f
 Andersson, Elisabeth 85
 Andreas, Sjundes far 58
 Andreas Laurentii, kyrkoherde 78
 Anna g m Erik Håkesson 158
 Anna g m Henrik Henriksson 107
 Anna Andersdtr, Anders Perssons dtr 156
 Anna Arvidsdtr 79
 Anna Arvidsdtr 109
 Anna Arvidsdtr 135
 Anna Börjesdtr (Byrgesdtr) 134, 149, 150
 Anna Christoffersdtr 90, 91
 Anna Eriksdtr, Erik Håkessons dtr 158
 Anna Hansdtr se Tistorpsläkten
 Anna Hansdtr, Hans Olofssons dtr 149
 Anna Henriksdtr 123, 124
 Anna Hermansdtr se Harder
 Anna Johansdtr 149
 Anna Larsdtr 88
 Anna Larsdtr se Tistorpsläkten
 Anna Matsdtr 75, 76, 77
 Anna Månsdtr 155
 Anna Månsdtr 133
 Anna Mårtensdtr 79
 Anna Nielsdtr 136f
 Anna Nilsdtr, Nils Jönssons dtr 165, 166
 Anna Nilsdtr 147
 Anna Pedersdtr 178
 Anna Svensdtr 147
 Anna Thomesdtr 73
 Anton Antoniusson se De la Roche
 Anund Hemmingsson se Likvidssö-
 nernas ätt, tre sjöblad
 Anund Johansson se Lejonansikte,
 Hemming Ödgllassons ätt
 Arent glasmästare 40
 Arnold Johannis, kungl sekreterare, biskop 47, 48
 Arvid Arvidson 159
 Arvid Håkansson, borgmästare 24, 25, 102, 103, 141, 142
 Arvid Nilson 102
 Arvid Nilsson, till Medhamra, slottsfogde 71
 Aschania, Anna Elisabet 116 (Aspenäsätten), Gregers Bengtsson, riddare 63
 (–), Helena Bengtsdtr 58, 59
 (–), Jon Knutsson, riddare 51
 (–), Katarina Jonsdtr 51
 (–), Katarina Larsdtr 51
 (Baad), Abraham Brodersson, riksråd 37
 (–), Birgitta Abrahamsdtr 36, 37
 Bagge, Bröms 112
 –, Halsten 112
 (–), Kristina Pedersdtr 91, 92
 –, Måns, fogde 112, 113
 –, Petrus, borgare 92
 Barbro Larsdtr 69, 70
 Barckhus, Elisabet Hansdtr 121, 122
 –, Hans Andersson, handelsman, rådmann 121, 122
 Barkhus, Ingeborg Hansdtr 82, 121, 122
 –, Lorens Hansson, handlande 99, 121, 122
 Barckhus, Maria Hansdtr 121, 122, 150, 151, 152

- Barkhusen, Hans, kämnär 52, 53
 Barthori, Johannes, kyrkoherde 40
 Beata Gustafsdtr se Stenbock
 Beck, Margareta 136f
 Bekman, Henneke, väpnare, hövitsman 48, 49
 Bendt Jönsson 112, 114
 Bengt, skrivare 57
 Bengt Ambjörnsson, sadelmakare 88
 Bengt Johansson 89, 90
 Bengt Ottesson 75
 Bengt (Bench) Röde, borgare i Kalmar 167, 168
 Bengta Bosdtr se Natt och Dag
 Benkta 171f
 Berg, Erik Gisselson, skräddare 156
 (Bergkvaraätten), Håkan Karlsson 41
 (–), Karl Magnusson 41
 Bergman, Erik Johansson, hövitsman 132, 133
 Bernfelt, Maria 71, 73
 Bernt stenhuggare se von Münster
 Bertil Henriksson, guldsmed, borgmästare 161, 162
 (Bertil Jönssons släkt), Nils Bertilsson, till Reku i Kimito sn, Finland 11, 96, 97
 Bese, Jönis (Johannes) 40
 (Bielke), Birgitta Turessdtr 128
 (–), Erik Stensson, riddare 168
 Bielke, Erik, kammarherre 118
 (–), Erik Turesson, riddare, riksråd 164
 (–), Ingeborg Eriksdtr 163, 164
 (–), Ingegerd Nilsdtr 63
 (–), Katarina Nilsdtr 63
 (–), Katarina Stensdtr 168
 (–), Sten Bengtsson, marsk 168
 (–), Sten Turesson, väpnare, riksråd, hövitsman 43, 44
 –, Ture (Pedersson) 118
 (–), Ture Stensson, riddare, lagman 36, 37, 44, 128, 177
 Birger jarl, riksföreståndare 170f
 Birger Ulvsson se Ulvåsaätten
 Birger Värnersson 39
 Birgitta, Den heliga se Finstaätten
 Birgitta 52, 53
 Birgitta Abrahamsdtr se Baad
 Birgitta Turessdtr se Bielke
 Birgitta Ulfsdtr se Roos af Ervalla
 Björn 177
 Björn (Bero), kyrkoherde i Hjällstad 40
 (björnram), Håkan Nilsson, riddare 165
 (Björnram från Västergötland), Katarina Ulfsdtr, abbedissa 157
 (–), Otte Ulfsson, riddare, riksråd 156, 157
 Blakke, Tideman, frater ab extra 171f
 Boander, Anders Månsson, trädgårdsmästare 136
 Bo Jonsson se Grip
 (Bolt), Agnes Alvsdtr 177
 Bolt, Amund Pedersson 52
 (–), Alv Haraldsson, riksråd 177
 –, Amund Sigurdson, upprorsledare 52
 (–), Gertrud Amundsdr 51, 52, 177
 (–), Gro Alvsdtr 177
 (–?), Helena, från Tönsberg 176, 177
 (Bonde), Karl Knutsson, konung 58, 125, 128
 Bonde, Märta 111
 (–), Peter (Erengisleson), till Bordsjö 173f
 (–), Peter Ragvaldsson 63
 (–), Tord Bonde Filipsson, riddare, riksråd 39
 (–), Tord Petersson, till Bordsjö 173, 174
 (–), Tord Bonde Röriksson, riddare hövitsman 35
 Borg, Ingeborg Larsdtr 86, 87
 Börge Theusson 152
 Botild Jönsdtr se Sten Lalassons ätt, sjöblad
 Brahe, Elsa Beata, furstinna 21
 –, Joakim, greve till Visingsborg 26, 27, 118
 –, Joakim, gravtumba 26, 27, 116, 117, 118
 –, Peder d ä, greve, drots 118
 –, Per d y, greve, riksdrots 21
 –, Sigrid 118
 Brauner, Anna C 79
 Brenner, Elias, miniatyrmålare, ritare 12
 Brita Antoniusdtr se De la Roche
 Brita Arvidsdtr, Arvid Arvidssonsdtr 159
 Brita Arvidsdtr 109
 Brita Bengtsdtr 169
 Brita (Botolfsdtr?), g m Nils Esbjörnsson 152
 Brita Clemensdtr 77, 78
 Brita Hansdtr, Hans Henrikssonsdtr 143
 Brita Hansdtr se Tistorpssläkten
 Brita Hansdtr 135
 Brita Månsdtr 136
 Brita Pedersdtr 157
 Brita Persdtr se Silfversparre
 Brita Persdtr se Törnsköld
 Brita Svendsdtr 84, 85
 Brita Theusdtr 152
 Brodde Svensson, borgmästare 143
 Bromander, Johan Gustaf, handelsman 71
 Brun, Mickel Diedriksson, sämsk-makare 84, 85
 van Brunsvick, Hans Wending 94
 (Bukhorn), Thomas Gyn-tersson 42
 (Bülow), Ermegard Johansdtr 33, 34, 35
 Bägare (Bikare, Bekare), Jakob, syssloman i Vadstena kloster 68, 69
 Börje Theusson 152
 Cecilia (trol början av 1500-talet), g m Bengt, 37
 Cecilia Jönsdtr 40
 Cecilia Larsdtr 159
 Cecilia Ulvsdtr se Ulvåsaätten
 Claus dijkare 16
 Claus, Jurgen (Jöran Claesson), slottsfogde 11, 21, 23, 24, 131
 Clemens Laurentii Gevaliensis, hovpredikant, prost, kyrkoherde 78
 Clemens Persson se Törnsköld

- Colman Helmschmid, Desiderius 22
- Copp (Kop), Jon d y, fogde, häradshövding 95
- , Polykarpus, till Arnöberg, Johan III:s köksmästare, häradshövding 95
- , von Raumenthal, Johannes (Johan), livmedikus hos Ferdinand I i Prag samt hos Gustav Vasa 95
- , Theophilus 94, 95
- Cringelius, Enoch Haqvini, kyrkoherde, kontraktsprost 136, 137
- Christina Danielsdtr, dtr till Daniel Laurentii 72, 73
- Christina Persdtr se Törnsköld
- Christoffer Knutsson 139
- Christoffer Pedersson 160
- Christoffer sadelmakare 154
- Dach, David se Dachsberg (Dach, adl)
- Dachsberg (Dach, adl), David, överstelöjtnant, ståthållare, inspektör 28, 30, 71
- , David d y 71, 124
- Daghir Eriksson, präst 64
- Dalin, Helena (Elin) Danielsdtr 123
- Dahlman, Johan Arvidsson 80, 82, 83
- Dalman, Olof 82, 83
- , Samuel 82, 83
- Daniel Henriksson 123, 124
- Daniel Laurentii, lektor, kyrkoherde, kontraktsprost 72, 73
- De la Gardie, Pontus 91
- De la Roche, Anton Antoniusson 162
- , Antonius Pedersson, bild- och stenhuggare 162
- , Brita Antoniusdtr 162
- , Elisabet Antoniusdtr 162
- , Olof Antoniusson 162
- , Per Antoniusson 162
- , Peter, bild- och stenhuggare 162
- De Laval, Carl Magnus, överste 29f
- , Claude, överstelöjtnant, slottshauptman 28, 30, 128, 129
- Dordi Eriksdtr 155
- Dordi Staffansdtr 136f
- Dordy Nilsdtr, Nils Jönssons dtr 165, 166
- Dorothea Persdtr se Törnsköld
- Dortia, g m Arvid Nilsson 71
- Dortman, Anna, nunna 69
- , Birgitta, nunna 69
- , Hans, köpman 69
- , Lars 69
- Douberg, Gabriel Jönsson, tullförvaltare 74
- , Jacob 74
- , Peter 74
- Drysenius, Anna 122, 123
- , Elisabeth 122, 123
- , Margareta 122, 123
- , Nicolaus 122, 123
- , Peter 122, 123
- , Samuel Pet., lektor, kontraktsprost 122, 123
- , Sigrid 122, 123
- (Dume), Alhecte Volradsdtr 44, 45
- , Margareta Lambrechtsdtr 45
- , Volrad 45
- Du Rées, Jacob, lagman 29, 30
- Ekorn, Lennart se Ikornsköld (Ekorn, adl)
- Elin Eriksdtr 158
- Elin Johansdtr 134, 135
- Elin Larsdtr 74
- Elin Persdtr 37
- Elisabeth Ambjörnsdtr 141, 145
- Elisabet Andersdtr, Anders Hanssons dtr 147
- Elisabeth Andersdtr 78
- Elisabet Antoniusdtr se De la Roche
- Elisabet (möjl Endridhedtr) 60, 61
- Elisabet Germundsdtr 103, 104
- Elisabet Hansdtr, Hans Henrikssons dtr 143
- Elisabet Hansdtr 75, 76, 77
- Elisabet Håkandsdtr 165, 166
- Elisabeth Larsdtr 121
- Elsa Larsdtr se Tistorpssläkten
- Elseby, g m Halsten Inge-mundsson 39
- Engel Bernts dtr 133f
- Engel Christoffersdtr se Neunkirch
- Engel Hansdtr 152, 153
- Erengisle Nilsson se Hammerstättan
- Erik XIV, konung 15
- Erik av Pommern, konung 9, 126
- Erik Gudmundsson 79
- Erik Henriksson, köpman 100, 101
- Erik Håkesson 158
- Erik Jonsson i Styra 121
- Erik Kättilsson se Puke
- Erik Nilsson, trumpetare? 155
- Erik Pedersson 157
- Erik Rasmusson, borgare 72, 73
- Erik Stensson se Bielke
- Erik Turesson se Bielke
- Erlend Magnusson, kanik 53
- Ermegard (okänd släkt), g m Henneke Bekman 48, 49
- Ermegard Johansdtr se Bülow
- Esbjörn Henriksson (?) 78
- Esbiörn Krämare 102
- Esbiörn Nilsson 152
- Eskil se Äskil
- Eskil Jonsson, "kyrkoföreståndare och räkenskapsförare" 134
- Falk, Ingrid Månsdtr 132, 133
- Fallerius, Johannes, kyrkoherde 101
- Filippa, drottning 9, 125, 126 (Finstaätten), Birgitta Birgersdtr (Den heliga Birgitta) 9, 13, 14, 15, 65f, 168, 178f
- Finvid Ragvaldsson se Stallare
- Fleming, Hans, bildhuggare, arki-tekt 9, 11, 16, 18, 150
- Flistedt, Magnus Nicolaus, rektor 79
- , Maria Margareta 79
- , Nils, fältväbel 79
- Flyberg, Anders Isaksson 141, 145
- , Lars Andersson 141
- , Maria 141, 145
- , Marika Andersdtr 141
- Frans, guldsmed, nämndeman, rådman 155
- Frisk, Helena 142, 143

- Gabriel Nilsson, lantmätare 95, 96
 Gadd, Jon 115
 Germund Pedersson 103, 104
 Gertrud Amundsdr se Bolt
 Gertrud Börjesdr 152
 Gertrud Olafsdtr 86
 Get, Jöns 32
 Gjørwell, Carl Christoffer, biblioteksman, tidningsutgivare m m 12
 Glaus, Frans, fällberedare 144
 (–), Maurits Fransson 144
 (Glysing), Katarina Glysingsdr 35, 163, 164
 Glysing, Kettill, riksråd 164
 Golo-- (?), Erik 171
 Granbom, Herman, tullinspektör 133
 Grape, Petter Aronsson, syssloman vid Vadstena hospital 145, 146
 (Gren), Torkel Haraldsson, riddare 167
 Gregers Bengtsson se Aspenäsätten
 Gregorius Skräddare 173
 Grijs (adl), Anders, slottsfogde 110, 111
 (Grip), Bo Jonsson, drots 9, 33, 34, 35, 45
 (–), Knut Bosson, riddare 33, 34, 35
 Gro Alvsdr se Bolt
 Grotte, Johan Larsson, lantmätare 132, 133
 Grubb, Anna Nilsdr 122, 123
 –, Samuel, stadsskrivare i Halmstad 74
 Gråberg, Ingeborg 136
 –, Maria 136
 –, Nils Andersson, sämskmakare 136
 –, Susanna 136
 Gudmund Larsson 79
 (Gumsehuvud), Karl Ormsson, hövitsman, riddare, riksråd 124, 176
 (–), Katarina Karlsdr, drottning 10, 124, 125, 128
 Gunnar Arvidsson, Arvid Arvidssons son 159
 Gunnar Ålenning, borgare i Västerås 67
 Gunne Assarsson 36
 (Gunne Assarssons ätt), Sigrid Gunnesdr 36
 Gunnil Persdr se Halvhjort
 Gustav I (Vasa), konung 15, 22
 Gustav Leksson se Lek Ofradssons ätt
 Gustav Olofsson se Stenbock
 Guttorm, jarl 170
 Gyllenstierna af Lundholm, Casimir, kammarherre, assessor 26, 27
 –, Johan 118
 –, Johan 118
 Gyllensting, ätten se Sting
 Gyllenållon (adl), Nils Arvidsson 71
 Gylta, Bengt, lagman 54, 56
 (–), Karin Bengtsdr, abbedissa 54, 56
 Giöthe, Anders Larsson, rådmann, handelsman 118f, 120, 121, 149
 –, Christina Andersdr 118f, 120, 121
 –, Christina Månsdr 150, 151, 152
 –, Elisabet Andersdr 118f, 120, 121
 –, Erik Andersson 118f, 120, 121
 –, Johan Andersson se Götherhielm
 –, Lars Andersson 118f, 120, 121
 –, Måns Larsson, handelsman 25, 26, 121
 –, Sara Månsdr 98, 99, 122
 Göthe se Giöthe
 Götherhielm (Giöthe, adl), Johan, kommandör 118f, 120, 121
 Hadorph, Johan, riksantikvarie 11f
 Hagelberg, Carl, assessor i antikvitetskollegiet 12
 Hall, Cecilia 155, 156
 –, Christina 155, 156
 –, Helena 155, 156
 –, Ivar 155, 156
 –, Per 155, 156
 –, Sven Persson, borgmästare, häradshövding 155, 156
 Halman, Peter, skräddare 156
 Halsten Birgersson se Likvidssönernas ätt
 Halsten Ingemundsson 39
 (Halvhjort), Gunnil Persdr 110f
 (–), Per Kristersson 110f
 (Hammerstaätten), Erengisle Nilsson, riddare 63
 (–), Katarina Erengisledtr 54, 62, 63, 84
 Hanna Mauritsdr 144
 Hannemanna, Agnes 115, 116
 Hans, greve av Eberstein och Nougarten 35
 Hans, predikant i Vadstena hospital 99, 101
 Hans bårdskärare 101, 102, 153
 Hans Guldsmed 91, 92, 109, 143, 162
 Hans Henriksson, Henrik Isakssons son 123, 124
 Hans Henriksson, guldsmed, borgmästare, riksdagsman 143, 162
 Hans Liif . . . rson, (1500-talet) 141
 Hans Nicolai, skolmästare 177f
 Hans Olofsson, fogde 149
 Hans Uddeson se Tistorpsläkten
 Hansson, D . . . , hertig Magnus kamrer 85
 Haqvinus Nicolai, Nils Jönssons son 165, 166
 Harder, Anna 138
 –, Anna Hermansdr 138
 –, Herman, rådmann, borgmästare 134, 138
 –, Margareta 138
 –, Margaretha Hermansdr 138
 Hasen Elisa 153
 Hederhielm, Ulrika Sofia 129
 Heideman, Arnold Ludolph, målare 24f
 von Heisen, Georg, regementskvartermästare, kaptan 28, 29, 122
 –, Johan, regementskvartermästare 29
 Helena Bengtsdr (se olika identifieringsförslag) 58f
 Helena (Elin) Bengtsdr se Aspenäsätten
 Helena Bengtsdr se Hogenschildt

- Helena Bengtsdtr, g m Petrus Rad, 58f, 176
- Helena från Tönsberg se Bolt?
- Helena Nilsdtr 155, 156
- Hemming (ca år 1500) 46
- Hemming, munk, syssloman i Vadstena kloster 67, 173
- Hemming i Borgunda, kyrkoherde 40, 41
- Hemming Ödgislasson se Lejonansikte
- Henrik, född i Ljung, kyrkoherde (1400-talet) 32
- Henrik Hansson, guldsmed 143
- Henrik Henriksson, räntmästare 106, 107
- Henrik Isaksson, underlagman 123, 124
- (hjorthorn), Jösse Finsson, fogde 38f
- (hjorthorn, två), Katarina Esbjörnsdtr 32
- ”(Hogenschildt, Benedict Pederson” 58
- ”(Hogenschildt), Helena Bengtsdtr” 58
- Holk, Sigge 36
- Holmger Jonsson se Rörik Birgerssons ätt
- Hongho, Casper, pärlstickare 102, 103
- Horrner, Elisabet Gustava 71
- Håkan, ”kyrkoherde i Dalkatorp” 48, 50
- Håkan, trol präst i Tjärstads sn, Ög 58
- (Håkan Faderssons ätt), Håkan Fadersson 63
- (–), Katarina Håkansdtr 63
- Håkan Jönsson 155
- Håkan Karlsson se Bergkvaraätten
- Håkan Larsson, Lars Svenssons son 118, 119
- Håkan Larsson, kyrkoherde i Inga-
torps sn 50
- Håkan Nilsson, Nils Jönssons son 165, 166
- Håkan Nilsson se björnram
- Håkan Svensson, rådman 85, 86, 99, 103
- Håke Eriksson 158
- (Hård af Segerstad), Krabbe Persson 48, 49
- Hård, Peder, till Häringe, riksråd 48
- Hörberg, Petrus, kyrkoherde, prost 122
- Ida Henningsdtr se Königsmark
- Ikornsköld (Ekorn, adl), Lennart 104, 105
- Ingeborg, g m Birger Värnersson 39
- Ingeborg Andersdtr 156
- Ingeborg Andersdtr 72, 73
- Ingeborg Avidsdtr se Lejonansikte
- Ingeborg Börjesdtr (Byrgsdtr) 72, 73
- Ingeborg Eriksdtr se Bielke
- Ingeborg Hansdtr, Hans Henriksdtr 143
- Ingeborg Jonsdtr 63f
- Ingeborg Ottedtr 75
- Ingeborg Svensdtr se Sting, äldre ätten
- Ingegerd (senmedeltid) 84
- Ingegärd Jonsdtr 51
- Ingegerd Nilsdtr se Bielke
- Ingel Andersdtr 149
- Ingel Hansdtr 101
- Ingel Theusdtr 152
- Ingrid Eriksdtr, Erik Håkessons dtr 158
- Ingrid Jönsdtr 156
- Ingrid Oldtr 143
- Ingrid Ulfsdtr 84
- Ihrfors, Erik amanuens, fornforskare 13, 31
- Isak Henriksson 123, 124
- Ivar Nilsson (fyrstycad sköld), rid-
dare, riksråd, lagman 59f
- Jacob guldsmed 33
- Jakob stenhuggare 16
- Jacob Danielsson 72, 73
- Jacob Persson se Törnasköld
- Jacobsköld (adl), Kirstin 147
- , Margareta 147
- , Nils Jönsson, till Forsvik, hertig
Karls sekreterare 147
- , Peder Nilsson, till Kråk 147
- Joestinck, Arendt, fogde, sekreterare 116
- , Gerhard (Gerdt), fogde 115f
- Johan III, konung 15f, 91
- Johan Berntsson (Berenhardsson) 134, 149, 150
- Johan Larsson, Lars Svenssons son 118, 119
- Johannes, läkare se Hans bårdskä-
rare
- Jon Arvidsson, Arvid Arvidssons son 159
- Jon Knutsson se Aspenäsätten
- Jon Nilsson, Nils Jönssons son 165, 166
- Jon Nilsson (?) 138
- Judit Berntsdtr 133f
- Jöns guldsmed, riksdagsman, borgmästare 155
- Jöns Guldsmed, borgmästare 70
- Jöns Holgersson se Rörik Birgerssons ätt
- Jöns Håkansson 139
- Jöns Krämare, borgmästare 70
- Jöns Magnusson se Abjörn Nockessons ätt
- Jöns Svensson, slottsskrivare 139
- Jöran Claesson se Claus, Jurgen
- Jöran Larsson, handlande 149
- Jöran Svensson, borgare 80
- Jörgen Jacobsson 177
- Jösse Eriksson se Lykke
- Jösse Finsson se (hjorthorn)
- Kari Eriksdtr 158
- Karin, g m Bengt Ottesson 75
- Karin Andersdtr 85, 86
- Karin Andersdtr, Anders Perssons dtr 156
- Karin Bengtsdtr se Gylta
- Karin Hansdtr 145
- Karin Hansdtr, Hans Henriksdtr dtr 143
- Karin Hansdtr 135
- Karin Hansdtr 91
- Karin Larsdtr 102, 103, 141, 142
- Karin Månsdtr 86
- Karin Olofsdtr 114
- K(arin?) O(lofs?)dtr 78
- Karin Pedersdtr 150
- Karin Pedersdtr 91, 92

- Karin (d y) Pedersdtr 116
 Karin Persdtr se Törnsköld
 Karin Svensdtr 159, 160
 Karl IX, konung 16
 Karl Karlsson se Ulvåsaätten
 Karl Magnusson se Bergkvaraätten
 Karl Ormsson se Gumsehuvud
 Karl Ulvsson se Ulvåsaätten
 Katarina, drottning se Gumsehuvud
 Katarina, g m Thorsson 177
 Katarina Algotsdtr se Sture, sjöbladsätten
 Katarina Erenghedsdtr se Hammerstaätten
 Katarina Eriksdtr 171
 Katarina Esbjörnsdtr se hjorthorn, två
 Katarina Glysingsdtr se Glysing
 Katarina Gustavs dtr se Lek Ofradssons ätt och Stenbock
 Katarina Holmgersdtr se ulv
 Katarina Håkansdtr se Håkan Faderssens ätt
 Katarina Jonsdtr se Aspenäsätten
 Katarina Jonsdtr 177
 Katarina Knutsdtr se Tre rosor
 Katarina Kortsdtr 75, 76, 77
 Katarina Larsdtr se Aspenäsätten
 Katarina Nilsdtr se Bielke
 Katarina Stensdtr se Natt och Dag
 Katarina Stensdtr se Bielke
 Katarina Ulfsdtr se Björnram från Västergötland
 Katarina Ulfsdtr se Roos af Ervalla
 Katarina Ulvsdtr se Ulvåsaätten
 Kerstin, g m Knut Skaffare 158
 Kerstin Håkansdtr 154
 Kerstin Jansdtr 73
 Kerstin Jonsdtr 148f
 Kerstin Larsdtr 162
 Kirstin Hansdtr 143
 Kirstin Hansdtr 161, 162
 Kirstin Håkansdtr 98, 99
 Kirstin Håkansdtr 134
 Kirstin Pedh(ersdtr) 156
 Kirstin Siggesdtr 149
 Kirstin Svensdtr, Sven Anderssons dtr 145
 Kirstin Svensdtr 157
 Kiälling, Anna Olofsdtr 82, 83
 Klein, David 83, 84
 (kluvan sköld med sinister del schackrutad), Nils Arvidsson 172
 Knut Skaffare 158
 Knut Bosson se Grip
 Knut Bosson se Natt och Dag
 Knut Bältare, gördelmakare 134, 135
 Knut Börjesson, skrädare 139
 Knut Jönsson se Tre rosor
 Kock, Anders "Kongl tjens-teman" 90
 –, Christina 90, 91
 –, Christoffer 90, 91
 –, Gabriel 90, 91
 –, Ingeborg (trol identisk med Christina) 91
 –, Johan Fredrik, målare, tecknare 12f
 –, Johannes 90, 91
 –, Johannes, läkare 90, 91
 Kop se Copp
 Krabbe Persson se Hård af Segerstad
 Kriik, Catharina Hansdtr 150, 151, 152
 –, Daniel Hansson, handelsman 122, 150, 151, 152
 –, Elisabeth 150, 151, 152
 –, Hans 150, 151, 152
 –, Hans Thomesson, rådman, tullnär 150, 151, 152
 –, Johan, handelsman 150, 151, 152
 –, Johannes 150, 151, 152
 –, Karin 152
 –, Magdalena 152
 –, Margareta 150, 151, 152
 –, Thomas 150, 151, 152
 Kristiern Nilsson se Vasaätten
 Kristina, g m Peder i Öjebro 44
 Kristina Birgersdtr 169, 170, 171
 Kristina Pedersdtr (Bagge), nunna 91
 Kristina Vämunds dtr se påfågel (Krummedige), Agnete Eriksdtr 44
 Krummedige d ä, Eggert 37
 Krummedige, Eggert, riddare 163 (Krummedige), Margareta Eriksdtr 37
 Kylander, Haqvinus 136, 137
 –, Haqvinus 136, 137
 –, Jonas, biskop 136f
 –, Nicolaus 136, 137
 –, Per, kyrkoherde 12
 Kättil, präst 66
 Königsmark, Henning, riddare 50
 (–), Ida Henningsdtr 46, 50
 L Andersson, bryggare 85
 Landtzberg, Maria 133
 Langebek, Jakob, historiker 12
 Lars Danielsson 72, 73
 Lars, guldsmed, riksdagsman, rådman 79
 Lars Arvidsson, Arvid Arvidssons son 159
 Lars Andersson, köpman, rådmann 25f, 121, 148f
 Lars Clementsson 114
 Lars Henriksson 123, 124
 Lars Mårtensson, tegelslagare 99, 101
 Lars Olofsson, slottsfogde 73
 Lars Ottesson 75
 Lars Petersson 35
 Lars Svensson, slottsfogde 25, 98, 99, 118f, 121, 148
 Lars Theusson 152
 Lars Uddesson se Tistorpssläkten
 Lasse Eskilsson 79f
 Lasse Jonsson 102, 109
 Lasse Jönsson 139, 140
 Lasse Jöransson, handlande (?) 149
 Laurencius, präst (från Tjugby, Heda sn, Ög?) 58
 (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt), Ingeborg Arvidsdtr 41
 (Lejonansikte), Hemming Ödgislasson 33
 (Lejonansikte, Hemming Ödgislassons ätt), Anund Johansson, riddare, riksråd 33
 (Leijonhufvud), Brita Eriksdtr 116, 117, 118
 (–), Margareta Eriksdtr, drottning 15
 (Lek Ofradssons ätt), Gustav Leks-son, riddare 53, 54, 63
 (–), Katarina Gustavs dtr 63

- Leonard Johansson, son till Johan Larsson Grotte, 132, 133
(Likvidssönernas ätt, tre sjöblad), Anund Hemmingsson 63
(–), Halsten Birgersson 48
(–), Märta Halstensdr 48
(Lillie av Greger Mattssons ätt), Mats Ödgislesson, väpnare, häradshövding 163
(–), Ramborg Mattsdr 140, 162, 163
(–), Sune Andersson, väpnare 48
(Lindöätten), Olov Ragvaldsson 59
(–), Ragvald Filipsson 59
Lisbet Hansdr se Tistorpsläkten
Lucia Olofsdr 138
Lundberg, Nils Jacobsson 85
(Lykke), Jösse Eriksson, fogde 54, 57, 58
- Magnus, hertig av Östergötland 8, 9, 11, 12, 15f, 17–21, 22
Magnus (ca år 1500) 46
Magnus Eriksson se Örnfot
Magnus Jönsson se sparre över blad
(Magnus Öjarssons ätt), Ramborg Magnusdr 173, 174
Malin Nilsdr 136, 137
Mannersköld (adl), Nils Assarsson, överste, guvernör 90
Margareta, g m Lars Petersson 35
Margareta Bengtsdr 152, 153
Margareta Berndsdr 133f
Margareta Christoffersdr se Neunkirch
Margareta Danielsdr, dtr till Daniel Laurentii 72, 73
Margareta Danielsdr 150, 151, 152
Margareta Eriksdr, Erik Nilssons dtr 155
Margareta Eriksdr 97, 98
Margareta Eriksdr se Krummedige
Margaretha Hermansdr se Harder
Margareta Johansdr se Moltke
Margareta Jonsdr 130, 131
Margareta Karlsdr se Sparre av Tofta
Margareta Lambrechtsdr se Dume
Margareta Larsdr 85, 86
- Margareta Larsdr se Tistorpsläkten
Margareta Olafsdr 86
Margareta Olofsdr 145
Maria av Pfalz, hertiginna 16
Maria Andersdr, Anders Hanssons dtr 147
Maria Andersdr, Anders Nilssons dtr 149
Maria Elisabeth Gustafsdr 131, 133
Maria Germundsdr 103f
Maria Nilsdr, Nils Jönssons dtr 165, 166
Maria Pedersdr 157
Maria Pedersdr, dtr till Petrus Gotschalci 116
Maria Svendsdr 145
Marina Björnsdr 144f
Marite Olofsdr 162
Markus Markusson 112
Mattias (ca1600) 66
Mats Ödgislesson se Lillie av Greger Mattssons ätt
Mattis Jakobsson se Römer
Maurits Fransson se Glaus
Maurits Uddsson se Tistorpsläkten
Mektild, g m Tyrgils Sjundesson 50
Messenius, Johannes, historiker 11
Michel Persson, borgmästare 70, 102
Moltke, Johan 35
(–), Margareta Johansdr 35
von Münster, Bernt (Bernt stenhugare) 16, 134, 149, 150
Måns Eskilsson, borgmästare 133
Måns Larsson 156
Mårten Andersson, borgare 79
Mårten Nilsson Skinnare 133
Mårten Ulfsson, borgmästare 69, 70
Märta Bosdr se Natt och Dag
Märta Finvidsdr se Stallare
Märta Halstensdr se Likvidssönernas ätt
Märta Magnusdr se Örnfot
Märta Pedersdr se spets belagd
Möller Jacob, handelsman 153
- Mört, Magnus, kyrkoherde 116
–, Petrus Magni, kyrkoherde 116
- Natanael Petersson 116
(Natt och Dag), Bengta Bosdr 166, 167
(–), Katarina Stensdr 69, 174, 175
(–), Knut Bosson, biskop i Linköping 42
(–), Märta Bosdr 41, 42
(–), Sten Bosson, riksråd 175
Neunkirch, Christoffer, guldsmed, rådman 80, 93, 94, 139
–, Engel Christoffersdr 80
–, Johannes Christoffersson 93, 94
–, Knut Christoffersson 93, 94
–, Lars Christoffersson 93, 94
–, Margareta Christoffersdr 139
Nicolaus Hermanni, biskop i Linköping 66
Nils Andersson, Anders Hanssons son 147
Nils Arvidsson se Gyllenållon (adl)
Nils Arvidsson se (kluven sköld med sinister del schackrutad)
Nils Assarsson se Mannersköld (adl)
Nils Bertilsson se Bertil Jönssons släkt
Nils Esbiörnsson, köpman 152
Nils Hemmingsson se Sting
Nils Jönsson se Jacobsköld (adl)
Nils Jönsson, rådman 165, 166
Nils Nilsson, syssloman i Vadstena hospital 78
Nils Olafsson 86
Nils Persson, skraddare 159, 160
Nils Ragvaldsson, generalkonfessor 179
Nils Theusson 152
Nipertz, Agneta 33
–, Kort, riddare, hövitsman 32
Nyman, Hans Jörgen 28
- Olar Eriksson 158
Olof guldsmed (1500-talet) 141
Olaf Andersson, klockare 86
Olof Antoniusson se De la Roche
Olof Olofsson i Mölna 144f

- Olof Olsson, slottsskrivare 146
 Olaf Thoreson, från Nybble, Väderstads sn (Ög) 37
 Olof Hansson, bösseskytt 100, 101
 Olavus Jacobi se Schaerer
 Olof Gunnarsson, biskop 66, 67
 Olof Ragvaldsson se Lindöätten
 Otte Pedersson 169
 Otte Ulfsson se Björnram från Västergötland
- Palm, Beata 151
 von Parchhusen (Parchus), Hans 108, 109, 121
 Pathar Nielson se Peter Nilsson
 Paul Geronymusson, guldsmed 114, 115
 Peder i Öjebro, Härberga sn (Ög), 44
 Peder Andersson se Törnsköld (adl)
 Peder Andersson, rådmän 116
 Peder Danielsson 72, 73
 Peder Eriksson, borgare 92f
 Peder Eriksson, tullnär, rådmän, borgmästare (?) 157
 Peder Knutsson, rådmän 123
 Peder Magni, kyrkoherde 97, 98
 Per Ambjörnsson, fogde, häradshövding 105, 107
 Per Andersson 141
 Per Antoniusson se De la Roche
 Per Erson 102
 Per Hansson 84
 Per Hansson 135
 Per Kristersson se Halvhjort
 Per Olafsson 86
 Per Ottesson 75
 Per Persson, ranteskrivare 107
 Per Ulfsson 84
 Peter, g m Helena (Bolt?) 176
 Peter Germundsson 103f
 Peter Nilsson 158
 Peter Ragvaldsson se Bonde
 Peter Ulfsson se Roos af Ervalla
 Petrus Gotschalci Schedviensis, rektor, kyrkoherde 80, 116
 Petrus Johannis, prästmunk 178
 Petrus Olavi av Alvastra, prior 64, 65, 66
 Petrus Olavi av Skänninge, general-konfessor 178f
- Pogwisch, Bengt, riddare, riksråd 50
 Prysman, Anna Petersdtr 131, 133
 (Puke), Erik Kättilsson, marsk 171
 (påfågel), Kristina Våmundsdtr 171
 Pappelman, Anna Brita 82
 –, Johannes 82
 –, Samuel, tullförvaltare 81, 82, 122
- Rad, Petrus (Peter) 58, 176
 "Ragnar Toresson" 156
 Ragnhild Warslefsdtr 45
 Ragvald Filipsson se Lindöätten
 Ramborg Magnusdtr se Magnus Öjarssons ätt
 Ramborg Mattsdtr se Lillie av Greger Mattssons ätt
 Ramborg se Vasaätten
 Rebecka Lambreksdtr 154
 Rechenkan, Marta 23, 24
 Reimer, Ignatius, fältskär 71, 73
 Reimers, Konrad, överstelöjtnant 29
 Ribbing, Arvid 111, 112
 –, Carl Philip 111
 –, Knut, till Svansö och Fästtarid 112
 –, Lindorm, befallningsman 111
 van Roey, Johannes 79
 Rosenstråle, Birger Jönsson, befallningsman 16
 (Roos af Ervalla), Birgitta Ulfsdtr 54, 57, 58
 (–), Katarina Ulfsdtr 173
 (–), Peter Ulfsson 51, 52, 177
 Roswall, Margareta Olofsdtr 145, 146
 Rydström, Lorentz Gabrielsson, lantmätare 95, 96
 Ryning, Gert 54, 55
 –, Peter, väpnare, hövitsman 54, 55
 Röde, Bengt se Bengt Röde (Römer), Mattis Jakobsson 177 (Rörik Birgerssons ätt), Holmger Jonsson 58f
- Samuel Larsson 118, 119
- Samuel Pedersson 116
 Sara Hansdtr se Tistorpsläkten
 Schaerer, Olof Jacob (Olavus Jacobi), livmedikus hos Johan III 102, 109, 110
 Schening, Lars Eriksson, tullförvaltare 98, 99
 –, Susanna Eriksdtr 118f, 120, 121
 Sedenhus, Johannes 60, 61
 Sigrid Gunnesdtr se Gunne Assarssons ätt
 Sigge Guttormsson 169, 170, 171
 Sigrid Henriksdtr 66, 67
 Sigrid Jonsdtr 116
 Sigrid Jönsdtr 103, 104
 Sigrid Karlsdtr se Sture
 Sigrid Petersdtr 116
 Sigrid Svensdtr 71
 Sigrid Svensdtr 144
 Silvferling, Andreas, stenhuggare 131, 141
 –, Andreas d y 131
 –, Hubert 131
 –, Hubert d y 131
 –, Johan Andersson, stenhuggare 11, 23, 86, 130, 131
 –, Johannes 131
 –, Johannes d y 131
 –, Jonas 131
 (Silfversparre), Brita Persdtr 111
 Simonius, Daniel 123
 –, Erik, lektor, kontraktsprost 123
 –, Erik, regementskommisarie 123
 –, Helena 123
 Sjunde Andreasson 58
 (sjöblad, spets belagd med), Märta Pedersdtr 42
 Skinnare, Mårten se Mårten Skinnare
 Snakenborg, ätten, vapen på gravsten utan inskrift 63
 –, Lars Klasson, riddare, riksråd, hövitsman 51
 –, Laurens, riddare 51
 (Sparre av Tofta), Margareta Karlsdtr 43, 44
 (sparre över blad), Jöns Magnusson 69

- (-), Magnus Jönsson 69
 (spets belagd med sjöblad), Märta Pedersdr 42
 Staffan? (d 1631) 135
 Staffan krukmakare 136f
 Staffan Danielsson 72, 73
 (Stallare), Finvid Ragvaldsson, vapnare, häradshövding 45f
 (-), Märta Finvidsdr 45, 46
 Stefan Petersson (Stephanus Petri), syssloman i Vadstena kloster 68
 Sten Bengtsson se Bielke
 Sten Bosson se Natt och Dag
 Sten Gustafsson se Stenbock
 Sten (eller Stefan?) Jonsson, kyrkoherde 144
 (Sten Lalassons ätt, sjöblad), Botild Jönsdr 172
 Sten Turesson se Bielke
 (Stenbock), Beata Gustafsdr 118
 (-), Gustaf Olofsson, ståthållare, riksmarsk 116, 117, 118
 (-), Katarina Gustafsdr 118
 (-), Sten Gustafsson, friherre 118
 Stephanus Petri se Stefan Petersson
 Sting (adl), Nils Hemmingsson, häradshövding 90
 -, (äldre ätten?), Albrekt 90
 (-), Ingeborg Svensdr, till Påtorp (Päarp, nu Påvarp) 90
 -, Sven, till Påarp 26, 27, 89, 90
 Strauch, J F, överste 29
 Strählenhielm, Magnus, löjtnant, inspektor 129f
 Stuart, Maria, drottning 15
 (Sture, sjöbladsätten), Algot Magnusson, riddare, riksråd, hövitsman 41, 42, 165
 (-), Katarina Algotsdr 164, 165
 Sture (I, vädurhuvud), Erik 175, 176
 -, Karl 175, 176
 -, Rörik 175, 176
 (-), Sigrid Karlsdr 54, 55
 Styke, Albrekt 44, 45
 -, Arend 44, 45
 Sune Andersson se Lillie, Greger Mattsons ätt
 Sune Magnusson 63f
 Susanna Andersdr 147
 Susanna Jönsdr 136
 Susanna Nilsdr 165, 166
 Sven (ca 1600) 66
 Sven Andersson, skomakare, rådman 145
 Sven Haraldsson 158
 Sven (Håkansson?) 140
 Sven Larsson, Lars Svenssons son 118, 119
 Sven Olsson 143f
 Sven Pedersson 157
 Sven Pettersson (?) 138
 Tallén, Margareta Pedersdr 80, 82, 83
 Theus Larsson, stadsskrivare 152
 Tideman, abbot 66
 Tistel (el Tyste), Lasse, borgare i Vadstena 105
 (Tistorpsläkten), Anna Hansdr 74
 (-), Anna Larsdr 134, 138
 (-), Brita Hansdr 74
 (-), Elsa Larsdr 123, 124
 (-), Hans Uddesson, rådman 74
 (-), Lars Uddesson, borgmästare 74, 124, 152, 153
 (-), Lisbet Hansdr 74
 (-), Margareta Larsdr 93, 94
 (-), Maurits Uddesson 74, 105
 (-), Sara Hansdr 74
 (-), Udde Jönsson i Tistorp 74
 Tockerström, Anna Brita 147, 148
 Tollbom, Anders, rektor 12
 -, Carl Wilhelm, rådman 75
 -, Peter, rådman 75
 -, Peter Anders, proviantmästare, slottsskrivare 75
 Thomas Gyntersson se Bukhorn
 Thomes Jansson (Johansson) 73
 Thonis, Jost, svärdfejare 158, 159
 Torbjörn Svensson, trädgårdsmästare 135
 Torkel Haraldsson se Gren
 Torsk, Anders, murmästare 154
 -, Jonas 154
 Thorsson, g m Katarina 177
 Trast, Jonas, slottsskrivare, landsfiskal 73
 (Tre Rosor), Katarina Knutsdr 39
 (-), Knut Jönsson, lagman 39, 177
 Trolle, Erik, domprost 41
 Trozelius, Benedictus Laurentii, kyrkoherde 84
 -, Johan, pastor 84
 Ture Stensson se Bielke
 Tydike Jönsson, slottsskrivare 147
 Tyrgils Sjunnesson 50
 Tyste se Tistel
 Tzander, Anna Lorentzdr 121, 122
 -, Maria Lorentzdr 95, 96
 Törnhjelm (Törnskär, adl), Knut Pedersson 123
 Törnskär, Karin Pedersdr 123
 Törnsköld (adl), Anders Persson 77, 78
 -, Brita Persdr 77, 78
 -, Christina Persdr 77, 78
 -, Clemens Persson, 77, 78
 -, Dorothea Persdr 77, 78
 -, Jacob Persson 77, 78
 -, Karin Persdr 77, 78
 -, Peder Andersson, assessor 77, 78
 Udde Jönsson se Tistorpsläkten
 Ulf Persson, borgmästare 84
 (ulv), Katarina Holmgersdr 168
 Ulf sax, Maria 128, 129
 Ulfsparre, Måns Eriksson, ståthållare 16
 (Ulvåsaätten), Birger Ulvsson, lagman 127, 128
 (-), Cecilia Ulvsdr 127, 128
 (-), Karl Karlsson, lagman 165
 (-), Karl Ulvsson, riddare, lagman, riksråd 35
 (-), Katarina Ulvsdr (Den heliga Katarina av Vadstena), 127f, 160, 178f
 Waale, Claus 107, 108
 Wadman, Christopher, borgmästare 80
 -, Christoffer d y 80
 -, Gideon Petrus 80
 -, Göran 80
 -, Johan 80

- , Nathanael 80
 –, Petrus 80
 Wadsberg (Wasberg), Sven, stenhuggare 145
 Wadst, Catharina 82
 Wadström, guldsmed 82
 Walleria, Maria 155, 156
 Wallman, Daniel Samuel, fornforskare 13
 –, Johan Haqvin, lektor, fornforskare 13
 Walqvist, Andreas, handelsman 142, 143
 (Vasaätten), Kristiern Nilsson, riksdrots 35
 (–), Ramborg Nilsdr 35
 Waste Johansson, smed 64
 Wending van Brunsvick, Hans se van Brunsvick
 Werner d ä, Johan, hovmålare 25
 Westen, Anders Eriksson, råd- och handelsman 86, 87
 –, Anna Maria 86, 87
 –, Carl 86, 87
 –, Ingeborg 86, 87
 –, Ingeborg 86, 87
 –, Lars Anders 86, 87
 –, Peter 86, 87
 –, Pär 86, 87
 Wettergren, Lars, handelsman 147, 148
 Wetterling, Anders 92, 93
 –, Catarina 92, 93
 –, Christina 92, 93
 –, Daniel d y 92, 93
 –, Daniel Eriksson, rådman 92, 93
 –, Erik 92, 93
 –, Johannes 92, 93
 –, Jonas 92, 93
 –, Magnus 92, 93
 –, Magnus 92, 93
 –, Margareta 92, 93
 –, Maria Catarina 75
 –, Maria Helena (?) 92, 93
 Wetterstrand, Erik Jönsson 78
 –, Jöns Eriksson, hospitalsförförman 78
 –, Maria Jönsdr 78
 –, Sara Jönsdr 78
 Wetterström, Ambjörn, hattmakare 154
 Wigman, Elisabet Jonasdtr 92, 93
 von Vitzen, Thomas, riddare 45, 46
 Äskil, runsten 30
 Öhrlin, Olof, teol dr, kyrkoherde 122f
 (Örnfot), Magnus Eriksson, riksråd, lagman 175
 (–), Märta Magnsdtr 174, 175
 Österberg, Anna Margareta 129f
 Östman, Anna Stina 131, 133
 –, Britta 131, 133
 –, Gabriel Pettersson, rådmann 131, 133
 –, Gustaf 131, 133

Sveriges Kyrkor

KONSTHISTORISKT INVENTARIUM

VOLYM 196

ÖSTERGÖTLAND

Vadstena klosterkyrka III

